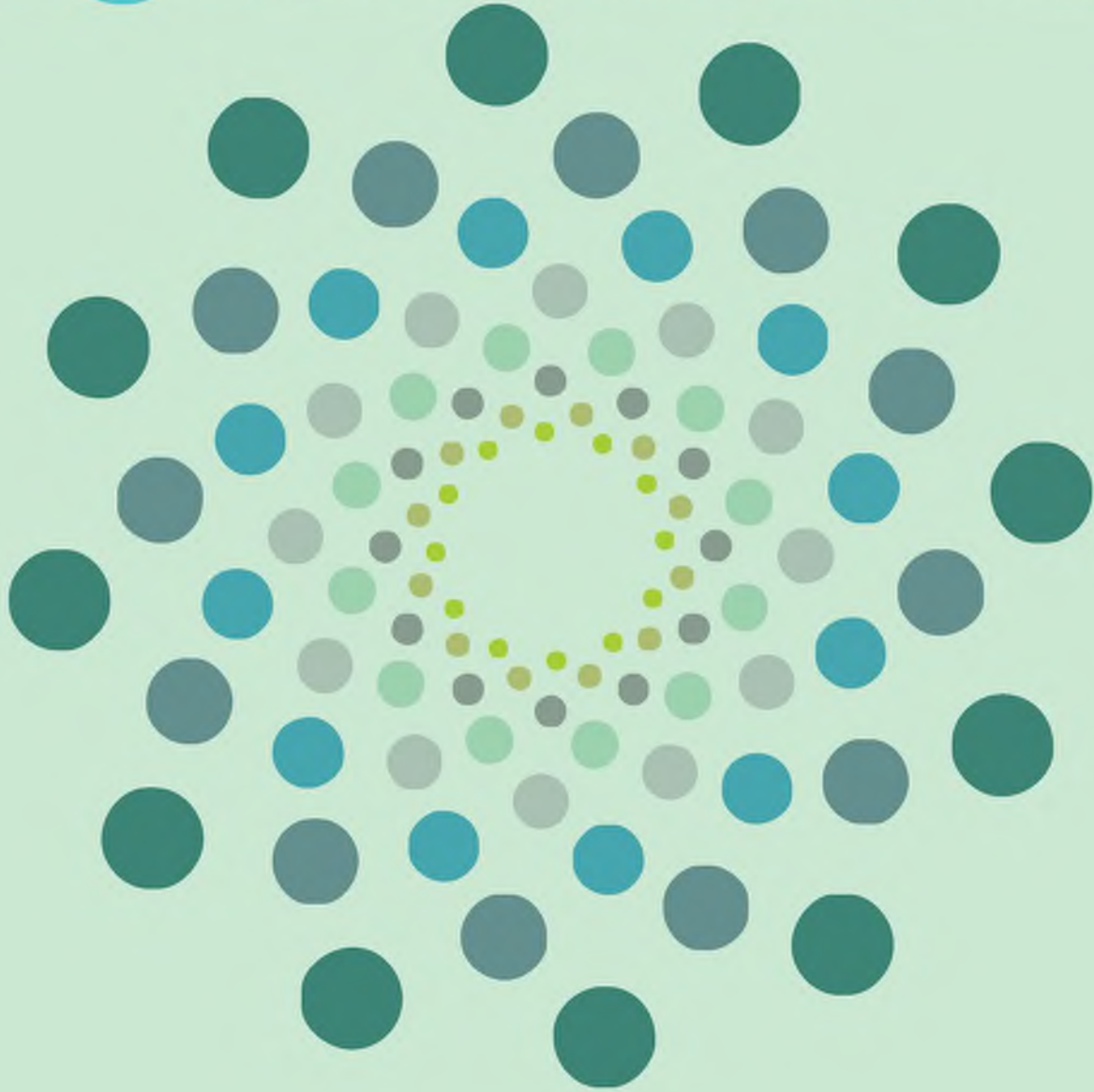

yenifikir

ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK FİKİR ARAŞTIRMA DERGİSİ

international journal of academic research and studies / international akademisch idee forschungs zeitschrift mit richter

Yıl / Year / Jahr:2 Sayı / Issue / Zahl:4 Nisan / April / April 2010 ISSN: 1308-9412 www.yenifikirdergisi.com

Abdülkadir AKIL-Canan KÜÇÜKALİ: Uluslararası Hukuk Bakımından Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı Ve Çeçenistan Sorunu, **Ahmet DAVUTOĞLU:** Türkiye'nin Dış Politika'sı, **Mesut MEZKİT:** Türkçülük, Ulusçuluğa mı Yoksa Milliyetçiliğe mi Daha Yakın?, **Jacques RANCIÈRE:** Disiplinler Arası Düşünce: Bir Bilgi Estetiği, **Mike PALECEK:** Kapitalizm, Bilime Karşı, **Rick WOLFF:** Kapitalist Kriz Ve Marx'ın Hayaleti, **Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU:** Ah Şu Üniversitelerimiz Bir Dile Gelse, **Ed LAWLER:** Davranışlı Performans Yönetimi

GELECEK VİZYONU; MUHAZAZAKÂR DEĞİŞİM İLE MÜMKÜNDÜR
MAZİ-HAL-İSTİKBAL DENGESİNİ MUHAZAFAZA ETMİŞ BİR KİTAP

www.yenifikirdergisi.com
yenifikir@hotmail.com

YENİFİKİR ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK FİKİR ARAŞTIRMA DERGİSİ
International Journal Of Academic Research and Studies
International Akademische Idee Forschungs Zeitschrift mit Richter

Yıl/Year/Jahr:2 Sayı/Issue /Zahl:4 Nisan/April/April-2010

ISSN:1308-9412

info@yenifikirdergisi.com www.yenifikirdergisi.com

KURULUŞ TARİHİ: 26 NİSAN 2009
THE DATE OF FOUNDATION: 26 April 2009
ANSTALT DATUM: 26 April 2009

Yılda üç defa ; 26 Nisan-26 Ağustos-26 Aralık aylarında yayınlanır.
Published three times a year : 26 April- 26 Aught-26 December
Erscheint dreimal jährlich :am 26 April-26 August-26 Dezember

SAHİBİ/OWER/INHABER
Gönül ŞAHİN MEZKİT

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Executive Editor/General Direktor
Mesut MEZKİT

EDİTÖR/ASSOCIATE /EDITOR
Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

YAYIN KOORDİNATÖRÜ/YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Coordinatör/Koordinator
Rabia ÇAKI

YAYIN KURULU BAŞKANI/
HEAD OF EDITORIAL BOARD / SENDE
KOMİTEE LEITER
Mesut MEZKİT

YAYIN KURULU/
EDITORIAL BOARD/ SENDE KOMİTEE LEITER
Mesut MEZKİT
Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU
Rabia ÇAKI
Mükerrem KÜRÜM
Cengiz ALTINTAŞ
Mertcan ÇELİK
Davut TÜRKSEVER

YABANCI DİLLER KOMİSYONLARI

Council Of Foreign Languages/Fremdsprachen Komitee

İNGİLİZCE/English/Englisch

Şahin AKKAN (Başkan/Chief/Vorsitzender)

Kadriye KABAOĞLU (Sworn Translator/ Vereidigte
Dolmetscher-Mitglied)

Koray ARSOY(Member/Mitglied)

ALMANCA/German/Deutsch

Gönül ŞAHİN MEZKİT (Başkan-Yeminli Tercüman)

(Chief-Sworn translator/Vorsitzender-VereidigteDolmetscher)

Didem DAL (Üye-Yeminli Tercüman/Member-Sworn translator
/Mitglied - VereidigteDolmetscher)

RUSÇA/Russia/Russisch

Arzu UYANIK

FRANSIZCA/French/Französisch

Prof Dr.Duran NEMUTLU

İTALYANCA/Italian Language/Italienisch

Tuğba TÜKEL

ARAPÇA/Arabic Language/Arabisch

Rüştü BALCI

FARSÇA/Farsi/Persisch

Birsen OĞUZALP

(Yeminli Tercüman /Sworn translator/VereidigteDolmetscher)

GRAFİK TASARIM / Graphics and Design Works by/ Graphische
Gestaltung: Abdullah KARAMAN (dilgej@msn.com)

BASKI/Pressed by/Druck:

Datça Doğuş Ofset Matbaacılık ve Gazetecilik

İskele Mah. 78. Sokak No:78/A Datça / MUĞLA

Tel: 0 252 712 05 82

Dergimiz Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından taranmaktadır.

REKLAM VE İLETİŞİM ADRESİ/COMMUNICATION/KOMMUNIKATION

AYDIN: Hasanefendi mahallesi 1919 Sokak no:14 Kat:1 AYDIN Tel: 0 256 214 48 21

İSTANBUL: Otağtepe Cad. Timuçin Sokak Ekmekçioğlu Residence No:1 Anadoluhisarı/İSTANBUL

www.yenifikirdergisi.com - www.kulturtarihi.org

info@yenifikirdergisi.com

ISSN:1308-9412

DERGİ HAKEM VE DANIŞMA KURULU
BOARD OF REVIEWERS / ZEITSCHRIFT SCHIEDSRICH

PROF. DR. ADNAN KUYUCULAR	Pamukkale Üniversitesi/University/Universität
PROF. DR. AHMET NAHMEDOV	Azerbaycan Devlet Üniversitesi/ University/Universität
PROF. DR. AYŞE ÜSTÜN	Uşak Üniversitesi /University/Universität
PROF. DR. BEKİR DENİZ	Akdeniz Üniversitesi/University/Universität
PROF. DR. DURAN NEMUTLU	Adnan Menderes Üniversitesi University/Universität
PROF. DR. FATİMA MATOS	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Universität
PROF. DR. FATİMA OUTEİRINHO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto/ University/Universität
PROF. DR. FEYZULLAH EROĞLU	Pamukkale Üniversitesi/University/Universität
PROF. DR. HAKKI ÖNAL	Dokuz Eylül Üniversitesi /University/Universität
PROF. DR. İSMET BARAN	İstanbul Üniversitesi//University/Universität
PROF. DR. MARIA DE FATİMA MORINHO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Universität
PROF. DR. MARIA DO NOSCIMENTO	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Universität
PROF. DR. MUAMMER DEMİREL	Atatürk Üniversitesi/University/Universität
PROF. DR. MUSTAFA ARSLAN	Fırat Üniversitesi /University/Universität
PROF. DR. SALİH TUĞ.	Marmara Üniversitesi /University/Universität
PROF. DR. YÜCEL OĞURLU	Beykent Üniversitesi /University/Universität
PROF. DR. ZULMİRA SAUTOS	Faculdade De Letras Da Universidade Do Porto /University/Universität
PROF. DR. ORHAN OKAY	Emekli Öğretim Üyesi/ Retired Lecturer
DOÇ. DR. /Assoc. Prof. Dr. / Doz. Dr. BAHRİ ERSOY	Afyon Kocatepe Üniversitesi /University/Universität
DOÇ. DR. /Assoc. Prof. Dr. / Doz. Dr. CELALEDDİN SERİNKAN	Pamukkale Üniversitesi//University/Universität
DOÇ. DR. /Assoc. Prof. Dr. / Doz. Dr. TALİP KABADAYI	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Universität
DOÇ. DR. /Assoc. Prof. Dr. / Doz. Dr. TURGAY UZUN	Muğla Üniversitesi /University/Universität
DOÇ. DR. /Assoc. Prof. Dr. / Doz. Dr. SÜLEYMAN KIZILTOPRAK	Mimar Sinan Güzel Sanatları Üniversitesi /University/Universität
DOÇ. DR. /Assoc. Prof. Dr. / Doz. Dr. YUSUF DEVRAN	Yeditepe Üniversitesi /University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. ABDÜLKADİR YALDIR	Pamukkale Üniversitesi//University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. ADİL ADNAN ÖZTÜRK	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. ALİ SATAN	Marmara Üniversitesi /University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. ALİ TAŞ	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. AYDIN SARI	Pamukkale Üniversitesi//University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. BİKER SAVAŞ	Kocaeli Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. DİLŞEN İNCE ERDOĞAN	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. DOĞAN KUTUKIZ	Muğla Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. ERDİNÇ YÜCEL	Selçuk Üniversitesi /University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. GÜNER GÜNEŞ	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. HALİL İBRAHİM HAKSEVER	Uşak Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. HANS WERNER SCHMDDT	Goethe Enstitüsü/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. HİLMİ DEMİRKAYA	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. HÜLYA YALDIR	Pamukkale Üniversitesi//University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. HÜSEYİN ÜRETEN	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. İRADE ABBASOVA	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. İSMAİL TOSUN	Süleyman Demirel Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. MEHMET ÖNAL	Muş Alparslan Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. MUSTAFA BIYIKLI	Dumlupınar Üniversitesi/University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. ÖZLEM AKKAYNAK	Adnan Menderes Üniversitesi /University/Universität
YRD. DOÇ. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. SELAHATTİN AVŞAROĞLU	Selçuk Üniversitesi /University/Universität
YRD. DOÇ. DR. /Asst. Prof. Dr. / Ass. Doz. Dr. HAKAN ÇÖREKÇİOĞLU	Adnan Menderes Üniversitesi/University/Universität

(ünvan ve isim sırasına göre yazılmıştır./by academic title the names listed and alphabetically/titel und namen in der reihen folge geschrieben)

INFORMATION FOR AUTHORS and
EDITORIAL RULES FOR SUBMITTING
MANUSCRIPTS

MAKALE YAYIM VE YAZIM KURALLARI

- Yeni Fikir dergisi üç dilde yayın yapan uluslararası sosyal bilimler bir dergidir.
- Yeni Fikir dergisinin akademik yazıları hakemlidir.
- Akademik tarzda yazılan araştırma ve inceleme yazıları ilgili hey'etlerin tetkikinden sonra yayımlanabilir.
- Hakem Kurulu yayım düzeni www.yenifikirdergisi.com adresinden incelenebilir.
- Yeni Fikir dergisi gizli hakemlik prensibini esas almıştır.
- Hakem heyetine gönderilen yazının yazarının ismi gönderilmez.
- Hakemler, birbirinden bağımsız olarak yazıyı inceler ve raporlarını ona göre verirler.
- Gönderilecek yazılarda sosyal bilimlerde yaygın ve kabul edilebilir kaynak gösterme usullerinde (MFL, Harvard, Chicago, APA gibi) herhangi biri, kendi içinde tutarlı olmak şartıyla kullanılabilir.
- Yeni fikir Dergisine gönderilecek yazılar, Times New Roman 12 punto ve A4 boyutunda 15 sayfayı geçmeyecek şekilde düzenlenmelidir.
- Yayımlanmak üzere gönderilen yazının aynısı veya benzerinin başka bir yerde yayınlanmamış olması gerekir. Özgün çalışmalarda yazarların, yazının uluslararası bir yerde (Türkiye dahil) yayınlanmadığına dair imzalı beyanını içeren bir belge başvuruya eklenmelidir.
- Yazılar belirlenen yazı ölçülerinde A4 boyutunda beyaz kâğıda çıktısı dergi adresine, ayrıca e-posta adresine de gönderilmelidir.
- Dergi, Türkçe-İngilizce-Almanca olmak üzere üç dilde yayın yapacaktır.
- Akademik yazılar, komisyonlarımız tarafımızdan tercüme edilecektir.
- Çeviri ve inceleme yükümlülükleri ile hakem heyetine gönderilecek yazıların yükümlülükleri yazara aittir..
- Çeviri, inceleme ve hakem heyetine gönderilecek yazıların kargo yükümlülükleri yazara aittir.
- Yazarın talebi doğrultusunda ayrıca farklı dillerde de yayımlanabilecektir. (Rusça-Fransızca-Arapça-İspanyolca ve İtalyanca gibi)
- Akademik yazıların dışında seviyeli yorum, görüş, tartışmalara da yer verilecektir.
- Yazıların sorumluluğu yazarlarına, reklamların sorumluluğu da reklam verenlere aittir.
- Gönderilen yazılar yayımlansın yayımlanmasın iade edilmez.
- Derginin ve yazarın ismi kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
- Yeni Fikir dergisinde yayımlanacak çalışmaların imlâ ve noktalamasında yazarın tercihi geçerli olmakla birlikte gerekli görüldüğü takdirde TDK'nın kurallarına göre düzeltmeler yapılacaktır.
- Yeni Fikir dergisine gönderilen çalışmaların cevaplanma süresi 30 gündür. Bu zaman içerisinde cevap verilmeyen çalışmalar ulaşmamış demektir. Akademik çalışmalarla ilgili, hakemlerin verdiği olumlu ya da olumsuz görüş, çalışmanın yazarına bildirilir; gerekli düzeltmeler istenebilir.
- Yeni Fikir dergisinde yayımlanacak polemic konusu olan çalışmalarda en fazla 2 kez cevap yazma hakkı tanınır.
- Yeni Fikir dergisinin bütün yayın hakları Gönül Şahin MEZKİT'e aittir.
- Yeni Fikir Dergisi, www.yenifikirdergisi.com adresinde de yayımlanmaktadır.

- Yeni Fikir is an international journal of social sciences published in three languages
- Yeni Fikir Journal's academical articles are peerreviewed.
- All papers will first be reviewed by the board of editors.
- For guidelines for manuscript submission and preparation, please visit www.yenifikirdergisi.com
- We rely on the principle of confidential peer review.
- The names of the authors shall not be revealed to the peer reviewers
- Arbitrators check the article independent from each other and give their reports
- For the bibliography, referencing will be done in any widely used style in social sciences(MFL,Harvard,Chicago,APA).
- The articles that will submit to Yeni Fikir must be organized on a A4 paper and written in Times New Roman of 12 size of type and not be over 15 pages.
- Submitted articles must not have been previously published, or submitted for publication elsewhere. It's necessary that the article is an original study and has not been published before.
- Manuscripts typed on a A4 paper in 12 size of type should be submitted both to the address of the journal and via e-mail.
- Yeni Fikir is published in Turkish, English, and German.
- Academic papers will be translated by the members of the Board of Foreign Languages.
- Translation of the manuscript submitted to the Board of Foreign Languages will be under the responsibilities of the author and is to be paid by him/her.
- The shipment fee of the manuscript is under the responsibilities of the author and is to be paid by him/her
- By the author's demand the articles will be able to be published in any other languages such as Russian, French, Arabic, Spanish, Italian, etc.
- Manuscripts other than academic studies, such as comments, opinions, arguments, discussions, will be accepted.
- Yeni Fikir shall not be held legally responsible for the manuscripts and/or the advertisements submitted.
- Submitted articles, whether published or not, shall not be returned.
- Quotations may be used provided that they are referred.
- The editor-in-chief reserves the right to make suggestions and/or modifications, but corrections will be made according to the rules of TDK, if necessary, before publication.
- Answer period of the studies that were sent to Yeni Fikir Journal is 30 days. The studies that were not given answer refers that the article couldn't be received. The positive or negative view that is about the academical article is notified to the article's author and can be demanded necessary corrections.
- In the studies that can be the matter of polemic and will be published in Yeni Fikir Journal, two answer rights are given.
- The copyright of Yeni Fikir belongs to Gönül Şahin Mezkit.
- Yeni Fikir is also published online at www.yenifikirdergisi.com

ORTHOGRAFIE

- Das YENİ FİKİR Zeitschrift ist eine internationale, sozialwissenschaftliche in drei Sprachen veröffentlichte Zeitschrift.
- Die akademische Schriften von YENİ FİKİR Zeitschrift sind Peer Reviewed.
- Die im akademischen Stil geschriebene Schriften können veröffentlicht werden nachdem sie untersucht und überprüft wurden.
- Die Veröffentlichungs Regelungen können Sie unter der Internet adresse www.yenifikirdergisi.com nachsehen.
- Das YENİ FİKİR Zeitschrift hat den Prinzip der geheimen Ausschuss ernst genommen.
- Der Name des Verfassers der Artikel, wird dem Ausschuss nicht übermittelt.
- In den versandten Schriften kann die, in sozialwissenschaft ten geläufige und akzeptable, Quellenangaben Prozedur (wie MFL, Harvard, Chicago, APA) mit der Voraussetzung, dass dieser konsistent ist, beliebig verwendet werden.
- Die Überprüfer kontrollieren unabhängig voneinander die geschriebenen Schriften und geben ihre Berichte entsprechend dem ab.
- Die Schriften, die an das YENİ FİKİR Zeitschrift gesendet werden, sollten so geordnet sein dass sie mindestens fünf(5) und maximal fünfzehn (15) Seiten sind.
- Die zu veröffentlichten Schriften oder ähnliches darf auf keinem Fall anderswo veröffentlicht sein. Außerdem muss neben dem Originalem eine Unterschrift des Autors vorhanden sein die bestätigt, dass diese Schriften nirgendswo im internationalen Bereich (Türkei miteingeschlossen) veröffentlicht wurden.
- Die Schriften sollten, in den festgesetzten schriftlichen Kriterien auf weißem 80 gramm DIN A4 Papier gedruckt, an die Zeitschriftadresse gesendet und anschließend auch an die E-Mail adresse der Zeitschrift geschickt werden.
- Die Zeitschrift wird in den Sprachen: türkisch-englisch deutsch veröffentlicht.
- Die Verpflichtungen der Schriften, die dem Ausschuss zusammen mit den Übersetzungen und Überprüfungen Verbindlichkeit versandt werden, gehören dem Autoren.
- Die Versandkosten der Schriften, die dem Ausschuss/ Komitee gesendet werden, trägt der Autor.
- Außerdem können auf Nachfrage des Autoren, die Schriften auch in verschiedenen Sprachen veröffentlicht werden (russisch-französisch-arabisch-spanisch-italienisch etc.)
- Ausser den akademischen Schriften, geben wir auch Platz zu ebenen Stellungnahmen, Meinungen und Diskussionen.
- Die Autoren haften für ihre Schriften und die Werbekunden sind verantwortung für ihre Reklamen.
- Die an uns gesandten Schriften können dem Autoren nicht wieder zurück versandt werden.
- Es kann aus dem Zeitschrift Zitiert werden, indem der Name des Zeitschrifts und der Autoren als Quellenangabe vorgezeigt wird.
- In den Studien, welche im YENİ FİKİR Zeitschrift veröffentlicht werden sollen, wird im Rechtschreibung und Interpunktion das laute vorlesen als geltend betrachtet und nach den Regeln der TDK, Korrekturen vorgenommen falls erforderlich gesehen.
- Die Beantwortungsfrist der an das YENİ FİKİR Zeitschrift versandten Studien beträgt 30 Tage. Falls innerhalb dieser Frist, sie keine Antwort von uns erhalten, heisst dies dass ihre Studien nicht eingetroffen sind. Die positiven oder negativen Meinungen des Ausschusses, betreffend der akademischen Studien, werden dem Autor mitgeteilt; es kann darum gebeten werden, erforderliche Korrekturen vorzunehmen.
- In Studien mit polemischem Inhalt, die in der YENİ FİKİR Zeitschrift veröffentlicht werden, wird dem Autor 2. das Recht auf Erwiderung erkannt.
- Alle Rechte des YENİ FİKİR werden von Gönül Şahin MEZKİT vorbehalten.
- Die YENİ FİKİR Zeitschrift wird auch auf der Internetseite www.yenifikirdergisi.com veröffentlicht.

İÇİNDEKİLER/CONTENTS/INHALT

ULUSLARARASI HUKUK BAKIMINDAN KENDİ KADERİNİ TAYİN ETME HAKKI VE ÇEÇENİSTAN SORUNU
Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir AKIL, Canan KÜÇÜKALİ

[6]

RIGHT OF SELF DETERMINATION ACCORDING TO INTERNATIONAL LAW AND PROBLEM OF CHECHNYA
Asst. Prof. Dr. Abdülkadir AKIL, Canan KÜÇÜKALİ

[20]

Türkiye'nin Dış Politikası
Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU

[32]

Turkey's Zero-Problems Foreign Policy
Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU

[36]

Türkçülük, Ulusçuluğa mı Yoksa Milliyetçiliğe mi Daha Yakın?
MESUT MEZKİT

[40]

Whether Turkish nationalism is racism or nationalism is a confusing question
MESUT MEZKİT

[44]

Disiplinler Arası Düşünce: Bir Bilgi Estetiği
Jacques RANCIÈRE

[47]

Thinking Between Disciplines: An Aesthetics Of Knowledge
Jacques RANCIÈRE

[52]

Kapitalizm, Bilime Karşı
Mike PALECEK

[58]

Capitalism Versus Science
Mike PALECEK

[62]

Kapitalist Kriz Ve Marx'ın Hayaleti
Rick WOLFF

[66]

Capitalist Crisis, Marx's Shadow
Rick WOLFF

[68]

Ah Şu Üniversitelerimiz Bir Dile Gelse
Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

[70]

What if Universities Begin to Talk
Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

[74]

Davranışlı Performans Yönetimi
Dr. Ed Lawler

[78]

Behavioral Performance Management
Dr. Ed Lawler

[91]

Außenpolitik der Türkei
Prof. Dr. Ahmet DAVUTOĞLU

[110]

Das interdisziplinäre Denken: Eine Informations-Ästhetik
Jacques RANCIÈRE

[111]

Der Kapitalismus ist gegen die Wissenschaft
Mike PALECEK

[112]

Die kapitalistische Krise und das Gespenst von Marx
Rick WOLFF

[113]

Oh, würden doch unsere Universitäten zu Wort kommen...
Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

[114]

Das Management der Verhaltensleistung
Dr. Ed Lawler

[115]

Das Internationale Recht Auf Selbstbestimmung Und Die Frage Tschechiens Aus Der Politischen Perspektive
Ass. Doz. Dr. Abdülkadir AKIL, Canan KÜÇÜKALİ

[116]

Ist der Panturkismus zur Volkstümlichkeit oder zum Nationalismus näher?
MESUT MEZKİT

[116]

EDITOR

Dördüncü sayımızda birlikteyiz... Yayın ve Hakem Kurulumuzun, yazılarını bizlere ulaştıran değerli yazarlarımızın ve siz sevgili okurlarımızın desteğiyle uluslararası bilim ve yazın dünyasında yerimizi almaya çalışıyoruz. Bu doğrultuda Uluslararası Hakemli Akademik, Fikir ve Araştırma dergisi olarak akademik makalelerin yanı sıra araştırmacı yazarlarımızın da yazılarını değerlendiriyoruz. Geniş bir alana yayılan sosyal bilimlerin alanında insanlığın yararı için yapılan çalışmaları, ezber bozan fikirleri, tezleri, incelemeleri sunmaktayız. Dergimizin prensipleri, kalıplaşmış dergicilik anlayışı dışına çıkamayan, yeterli vizyon ve misyon formasyonuna sahip olamayanlar tarafından anlaşılamamıştır. Amacımız, sadece dergi çıkartmak değil; ulusal ve uluslararası bilim çevreleri ile birlikte yeni kazanımlara ulaşmaktır. Paylaşılmanın bilginin değeri yoktur düşüncesinden hareketle siz değerli okurlarımızı yeni sayılarımızın fikrî potasında buluşmaya davet ediyoruz.

Bu sayımızda da; Abdülkadir AKIL-Canan KÜÇÜKALİ 'nin kaleme aldığı **“Uluslararası Hukuk Bakımından Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı Ve Çeçenistan Sorunu”**nu, Dış İşleri Bakanı AHMET DAVUTOĞLU'nun değerlendirmeleriyle, **“Türkiye'nin Dış Politikası”** hakkında bilgiler alacağız, Mesut MEZKİT 'le Türkçülük kavramını **“Türkçülük, Ulusçuluğa mı Yoksa Milliyetçiliğe mi Daha Yakın?”** yazısıyla irdedeceğiz. Bu sayımızda yabancı yazarlara da yer vermek istedik. Bu sebeple Jacques RANCIÈRE, **“Disiplinler Arası Düşünce: Bir Bilgi Estetiği”**, Mike PALECEK: **“Kapitalizm, Bilime Karşı”**, Rick Wolff: **“Kapitalist Kriz Ve Marx'ın Hayaleti”**, Ed Lawler: **“Davranışlı Performans Yönetimi”** makalelerini okuyucularımızla buluşturduk. Son olarak editörümüz Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU'nun dan **“Ah Şu Üniversitelerimiz Bir Dile Gelse”**, isimli yazısını sizlere sunuyoruz.

Dergimize gönderilen yazıların daha önce herhangi bir yerde yayınlanmamış veya bize yollandığı sırada diğer dergilerin değerlendirme sürecine alınmamış olmasının gerektiğini hatırlatırız. Yeni Fikir Dergisi'nin basıma hazırlanmasında emeği geçen Yayın Kurulu üyelerimize, bizden manevi desteğini ayırmayan fedakâr hakemlerimize, yabancı dil komisyonu üyelerimize, yazılarını gönderen değerli araştırmacılarımıza, dergimizin basımını gerçekleştiren teknik sorumluluğa teşekkürlerimizi sunuyoruz. Beşinci sayımızda birlikte olmak dileğiyle...

Rabia Çakı (Yayın Koordinatörü / Yazı İşleri Müdürü)

We are in front of you with our 4th issue... We are trying hard to strengthen our place in international world of science and literature, with support of you, dear readers and our deserving authors. In this aspect, besides academic articles as a part of International Arbitratorship, Idea and Research Magazine, we are also evaluating articles of researcher writers. We are presenting extraordinary ideas, thesis, investigations and works for human advantage in social sciences field which covers a wide range. Principles of our magazine couldn't be understood by those who failed to go beyond stereotyped magazine form and by those who don't have formation of vision and mission. Our aim is just not to publish a magazine, but to reach new acquisitions with international science society. As regarding unshared information useless, we are inviting you, dear readers to meet in ideal basket at our latest issue.

In this issue, we are presenting information about **“International Right of Self-Determination and Problem of Chechnya”** by Abdülkadir AKIL- Canan KÜÇÜKALİ, and

Mit unserer vierten Ausgabe sind wir wieder mit Ihnen...mithilfe der wertvollen Texten unserer Autoren und der Unterstützung unsere lieben Lesern versuchen wir einen Platz in der nationalen Welt der Wissenschaft und Schriften einzunehmen. In diesem Zusammenhang bewerten wir als internationale referierte wissenschaftliche, der Ideen überprüfende und Forschungs- Zeitschrift die wissenschaftlichen Artikeln der Forscher sowie die der Verfasser der Fachartikeln. Im Bereich der Sozialwissenschaften, welches weit verbreitet ist, bieten wir Ihnen eine Einführung in die Studien über die Nutzen der Menschen, neu ungewohnte Ideen und Thesen an. Die Grundsätze unserer Zeitschrift, welche nicht aus dem Verständnis der stereotypen Journalismus ausweicht, werden von denen, der nicht genügenden Bildung von Vision und Mission besitzen, nicht verstanden. Unser Ziel ist nicht nur die Zeitschrift zu produzieren, sondern zusammen mit internationalen und nationalen Gemeinschaften neue Gewinne zu erzielen. Mit dem Gedanken, dass Informationen, die nicht geteilt werden, keinen Wert haben, laden wir Sie, mit neue Ideen unsere wertvollen Leser, auf unsere neue Zahlen ein.

Auch bei dieser Ausgabe begegnen wir zunächst mit **“Das Recht auf Selbstbestimmung nach dem Völkerrecht und die Frage Tschetscheniens”**, das von Abdülkadir AKIL-Canan KÜÇÜKALİ geschrieben wurde und dann mit **“Die Außenpolitik von der Türkei”**, dass vom Außenminister AHMET DAVUTOĞLU bewertet wurde, werden wir sehr viele Informationen bekommen. Das Konzept des Panturkismus werden wir mit dem Artikel **“Ist der Panturkismus zur Volkstümlichkeit oder zum Nationalismus näher?”** von Mesut MEZKİT eingehend prüfen und unter die Lupe nehmen. In dieser Ausgabe wollten wir auch fremden Autoren Platz machen. Aus diesem Grund haben wir folgende Artikel wie **“Das interdisziplinäre Denken: Eine Informations-Ästhetik”** von Jacques RANCIÈRE, **“Der Kapitalismus gegen die Wissenschaft”** von Mike PALECEK, **“Die kapitalistische Krise und das Gespenst von Marx”** von Rick WOLFF, **“Das Management der Verhaltensleistung”** von Ed LAWLER mit unseren Lesern zu Angesicht gebracht. Zum Schluss veröffentlichen wir den so genannten Artikel **“Oh, würden doch unsere Universitäten zu Wort kommen...”** von unserem Editor Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU.

Wir wollen ausdrücklich daran erinnern, dass die Artikeln welche zur Auswertung bei der “Neuen Idee” Zeitschrift eingehen, zuvor nirgendwo veröffentlicht werden und während diese uns gesendet wurden, nicht im Auswertungsprozess einer anderen Zeitschrift sein dürfen. Wir bedanken unserem Bildungsberater; bei unseren Editoren; beim Schlichterausschuss und den Mitgliedern des Fremdsprachenkomitees; bei den geschätzten Forschern dessen Artikeln bei uns eingegangen sind; den technischen Verantwortlichen, die das drucken unserer Zeitschrift ausführen. Mit der Hoffnung, in unserer fünften Ausgabe mit ihnen zusammenzukommen...

Bei der Vorbereitung auf die Publikation der neuen Fikir Zeitschrift bedanken wir uns ganz herzlich für die moralische Unterstützung der mühelosen Arbeiter, für die Hilfe bei der Fremdsprache der Mitglieder der Kommission, für die Schriften der Forscher und Autoren und für die technische Unterstützung, der dazu getragen hat den Druck unserer Zeitschrift zu verwirklichen. Mit den Wünschen in der fünften Ausgabe wieder bei Ihnen zu sein... **Rabia Çakı (Coordinator)**

“Turkey's Foreign Policy” with evaluations of Minister of Foreign Affairs, AHMET DAVUTOĞLU, and we are also analyzing the term Turkism with Mesut MEZKİT's article of **“Whether Turkism is closer to nationalism of chauvinism?”**. In this issue we also wanted to present articles of foreigner authors. For this reason, we presented articles of **“Thinking Between Disciplines: An Aesthetics of Knowledge”** by Jacques RANCIÈRE, **“Capitalism against Science”** by Mike PALECEK, **“Capitalist Crisis and Marx's Shadow”** by Rick Wolff and **“Behavioral Performance Management”** by Ed Lawler. Finally we are presenting our editor Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU's article **“If Only our universities give mouth to ideas”**.

We politely remind that articles sent to our magazine must not have been published in anywhere and must not have been under evaluation process by another magazine. We are tendering our thanks to dear publication committee, members of foreign languages commission, dear authors who send their articles, and technical staff who publish our magazine. Hope to

ULUSLARARASI HUKUK BAKIMINDAN KENDİ KADERİNİ TAYİN ETME HAKKI VE ÇEÇENİSTAN SORUNU

Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir AKIL
İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı

Canan KÜÇÜKALİ
Hakim

GİRİŞ

I. ULUSLARARASI HUKUKTA KENDİ KADERİNİ TAYİN ETME HAKKI

A. KAVRAMIN KISA TARİHÇESİ

B. KENDİ KADERİNİ TAYİN ETME HAKKI KAVRAMI VE BU HAKKIN ULUSLARARASI HUKUK BAKIMINDAN NİTELİĞİ

II. ÇEÇENLERİN BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN TARİHÇESİ

A. ÇEÇENLERİN TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ

B. ÇEÇENİSTAN'DA 1989 SONRASI GELİŞMELER

III. ÇEÇEN MESELESİNİN DİĞER ÖRNEKLERLE KARŞILAŞTIRILMASI VE ÇEÇEN TEZİ

A. ÇEÇEN ÖRNEĞİNİN DİĞER KENDİ KADERİNİ TAYİN ETME ÖRNEKLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

B. ÇEÇENLERİN TEZ VE İDDİALARININ DAYANAKLARI

SONUÇ

KAYNAKÇA

GİRİŞ

“Halkların Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı (The Self-Determination of Peoples)”, İlkçağ düşünürlerinden Aristo'nun “Büyük imparatorluklar ile değil, şehir devletleri ile en iyiye ulaşılacağı” düşüncesinden hareketle Yunanistan'da 158 şehir devleti tarifine kadar eskiye uzanmaktadır. Çeşitli milletlerarası sözleşmelere ve andlaşmalara konu olan ve halen gündemdeki yerini kaybetmeyen bu kavram, ülkelerin uluslararası hukukta varlığını kabul ettikleri fakat kendi açılarından zararı olabileceği düşüncesiyle tanımını yapmaktan kaçındıkları ve sınırlarını belirleyemedikleri günümüze değin tartışmalara konu olmuş esnek bir kavramdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, her ne kadar iç içe girmiş olsalar da kendi kaderini tayin etme hakkı ile azınlık hakları farklı kavramlardır. Bu nedenle, bizim burada konuyu sadece kendi kaderini tayin etme kavramı çerçevesinde ele alacağımızı vurgulamak

gerektiği kanaatindeyiz.

Orta Asya ve Kafkas-ya'da devletler ve uluslararası, şirketler arası petrol savaşları ve boru hatları konusu konuyu karmaşıktırmaktadır. Bölgedeki, çatışma petrol ve doğalgaz rezervlerinin yönlendireceği boru hatlarıyla yeni bir boyut kazanmış Rusya bu hatları kendi topraklarından geçirmeye çalışmış ABD ve müttefikleri aleyhine stratejik çalışmalar yapmış ve kendi boru hatlarını geçirmeyi çalıştığı Çeçenistan'da kanlı bir mücadele yürütmüştür(1). Petrol yollarının kendi topraklarından geçmesini isteyen Kremlin yönetimi, bu yolda bölgesel çatışmaları bir bahane olarak kullanıp yakın komşuları üstündeki kontrolünü arttırmış ve bölgedeki yeni cumhuriyetlerin hareket alanlarını daraltmaya çalışmıştır(2). Bu konu dikkate alınmadan Çeçenlerin bağımsızlık mücadelesinin ve kendi kaderini tayin etme hakları konusundaki tartışmaların anlamlandırılması imkânsızdır. Ancak yine de, uluslararası ilişkiler konusunu

bir kenara bırakarak, bu çalışmada kendi kaderini tayin etme hakkı bakımından Çeçenistan'ın statüsü ele alınacaktır. Çeçenistan'ın terörizm, insan hakkı ihlalleri, soykırım yönünden uluslararası hukuk açısından incelenebilecek sorunları mevcut ise de bu sunumumuzda kendi kaderini tayin etme hakkı açısından konuyu irdeleyerek Çeçenistan'ın geçmişi ve bugünü ile durumunu ve kendi kaderini tayin etme hakkına sahip olup olmadığı hususunu incelemeye çalışacağız.

ANAHTAR KELİMELER:

Uluslararası Hukuk,
Çeçenistan,
Self-Determinasyon,
Bağımsızlık,
Azınlıklar,
Kafkaslar.

I. ULUSLARARASI HUKUKTA SELF- DETERMİNASYON HAKKI

A. KAVRAMIN KISA TARİHÇESİ

“Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”na dayanarak 1581 yılında Hollanda İspanya’dan ayrılıp bağımsızlığını ilan etmiştir. 1776 tarihli Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ve 1789 tarihli Fransız İnsan ve Vatandaşlık Hakları Beyannamesi de bu hakka değinmiştir. Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ile Amerikan Halkı İngiltere tarafından idare edilmeye razı olmaya çağını bildirerek ulusal kendi kaderini tayin etme talebiyle ortaya çıkan, ilk sömürge halkı olmuştur(3).

“Kendi Geleceğini Belirleme Hakkı” devletler hukukunda zaman zaman el değiştiren topraklarda uygulanmıştır. Referandumlar ile bir bölge halkının hangi devletin egemenliğini tercih ettiklerini belirlemeleri istenmiştir. Örneğin; Fransız orduları tarafından ele geçirilen bazı yerlerin Fransa’ya katılmasını meşrulaştırmak üzere de ölçüt olarak halkoylaması kabul edilmiş; devrimden hemen sonra ele geçirilen 1791 Venaissin, 1792 Savoyen, 1793 Nizza (o zamana kadar Sardunya krallığına ait olan) şehirlerinde herhangi bir toprak kazanımının veya egemenlikte herhangi bir değişimin ilgili halkın rızası olmaksızın gerçekleşmemesi gerektiğini dünyaya göstermek üzere referandumlar yapılmıştır(4).

İlk olarak Bolşevik doktrin uluslararası hukuk prensibi olarak bu hakkı yorumlamış ve Stalin, 1913 yılında ulusların egemenlik hakkının ve onların egemenliği altında yaşadıkları devletten ayrılma haklarının olduğunu söylemiş; “Marksizm ve Milli Mesele” adlı kitabında “Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”nın, bir ulusa, ana devlet-

ten tam ayrılma ya da özerklik hakkı verdiğini savunmuştur(5). Birkaç yıl sonra Lenin “Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı” adlı eserini yayınlamış ve bu prensip, 1917’de yayınlanan “Rusya Halklarının Hakları Deklarasyonu”nda ve 1918’deki ilk “Sovyet Anayasası”nda da yer almıştır. Lenin eserlerinde “Ulusların Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı” kavramını ortaya koymuş, bir ülkenin veya bölgenin ilhakının “Bir Ulusun Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkının İhlali” olacağını belirtmiş ve “self-determinasyon”un “ayrılma”yı da kapsamakta olduğunu belirtmiştir(6). “Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı” ile 1917’de Finlandiya ilk olarak bağımsızlığını ilan etmiş; bir yıl sonra da Rusya’ya bağlı diğer ülkelerden Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya, Gürcistan, Beyaz Rusya, Ermenistan ve Azerbaycan bağımsızlıklarını ilan etmiştir.

Milletler Cemiyeti zamanında, “kendi kaderini tayin etme hakkı”nın uygulama alanı sadece Avrupa ile sınırlı kalmış ve Orta ve Doğu Avrupa’da sadece Çekoslovakya, Macaristan ve Polonya bu ilkeyi kullanarak bağımsızlığına kavuşmuştur. Konuyla ilgili olarak Aaland Adaları Davasında alınan karar, “Birleşmiş Milletler Andlaşması”nın kabulüne kadar hâkim olan görüşü yansıtmaktadır(7). Aynı görüş BM döneminde de sürmüş ve BM, bağımsızlık elde eden Kongo’dan ayrılmak isteyen Katanga Bölgesi’ne ilişkin 1961’deki ve Nijerya’dan ayrılmak isteyen Biafra Bölgesi’ne ilişkin 1967’deki kararlarında bu hakkın, koloni yönetiminden çıkma hakkı tanındığını ama bu bölgelerin kendi devletlerinden ayrılma hakkını içermediğini ortaya koymuştur(8).

İkinci Dünya Savaşı sürerken, 14 Ağustos 1941 tarihinde İngiltere Başbakanı Churchill ve ABD Başkanı Roosevelt tarafından yayınlanan “Atlantik Be-

yannamesi”nin 2 ve 3. maddelerinde “kendi kaderini tayin etme hakkı”ndan bahsedilmiş ve savaş sonrası bu kavram uluslararası hukuka girmiştir(9).

Bu hak, 1945 yılında Birleşmiş Milletler Şartı’nda tüm halklar için öngörülmüştür. Şart’ın BM’nin amaçları ve ilkelerini düzenleyen ilk bölümünde “principle” olarak bahsedilen bu hak, Fransızca tercümede “hak” olarak çevrilmiştir. Andlaşma’nın 1. maddesinin 2. fıkrası ile 55. maddesinde de ayrıca açıkça bahsedilmiştir(10).

B. SELF-DETERMİNASYON HAKKI KAVRAMI VE BU HAKKIN ULUSLARARASI HUKUK BAKIMINDAN NİTELİĞİ

“Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı” asıl olarak; bir halkın, toplumun ya da ulusun kendi kaderini kendisinin belirleme hakkıdır(11). Bu prensip; özellikle bir toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yaşama biçimini belirleyen siyasi rejimini de kendisinin belirlemesine müsaade eder(12).

“Milletlerin kendi kaderini bizzat tayin hakkı (droit des peuples à disposer d’eux-mêmes)” anlamına gelen “kendi kaderini tayin etme hakkı (right of self-determination)”, Eski ABD Başkanı Woodrow Wilson’un ilkelerinde de yer almıştır(13). 1917 yılında Almanya ve Avusturya’nın barış girişimleri İtilaf Devletleri’nin barış koşullarını ağırlaştırmak istemeleri nedeniyle başarısız olduğunda, Başkan Wilson, gelecek barışın esaslarını bildiren “14 ilke” sini açıklamış; 8 Ocak 1918’de de barışın demokrasinin ve küçük milletlerin bağımsızlığının esaslarını saptama amacıyla Kongre’ye mesajını göndermiştir.

Batı Avrupa’daki sosyal uyanış ile ortaya çıkan fakat modern şekliyle 18. Yüzyılın ikinci yarısından sonra sağlam

temellere dayanmaya başlayan bu kavram, geçmişte devletlerin ulusal yetki alanına giren bir sorun olarak görülmüş ise de bugün bir uluslararası hukukun bir parçası ve sorunu olarak görülmektedir(14). “Kendi Kaderini Tayin Etme”, uluslararası örgütlerin, özellikle Birleşmiş Milletler Örgütü ve Afrika Birliği Örgütü’nün, ana amaçları arasındadır. Bu örgütler, gerektiğinde iç çatışmalara bu ilkenin uygulanmasını sağlamak amacıyla karışmaktadırlar.

1945 Birleşmiş Milletler Şartı’nda da bahsedilen bu hak “bir halkın bağımsız bir devlet kurmak dâhil, dilediği devlete bağlı olmayı seçme hakkı” demektir. Bu hak uluslararası hukukta, önceleri sadece başka bir devletin sömürgesi altında bulunan halklara tanınmakta ve sömürgelelikten kurtulma (décolonisation)” durumunda geçerli olan bir hak iken, günümüzde sömürge ülkeler, işgal altındaki ülkeler ve ırkçı yönetim altındaki ülkelere tanınarak sınırlanmış ve bunların bağımsız devlet kurabilmeleri kabul görmüştür(15).

BM Güvenlik Konseyi ise, 1960’taki bir çözümlenmesinde özetle “ ‘Kendi Kaderini Tayin Etme’, sömürge altındaki tüm halkların hakkıdır. Politik, ekonomik, sosyal ve eğitim alanlarında hazırlıksız olma bağımsızlığın geciktirilmesi için bir bahane olarak kullanılamaz” ifadesini kullanarak kavramın içeriğine katkıda bulunma fırsatı elde etmiştir(16).

Uluslararası hukukun temel prensiplerinden birisi olan “Ülkelerin sınırlarının ihlal edilmeyeceği” anlayışına uygun “temsili yönetim teorisi”ne göre “halk”; bir devletin etnik, dini, kültürel ve ırki olarak farklı vatandaşlarıdır. Bu teoriye göre “kendi kaderini tayin etme hakkı” sadece belirli bir devlet içerisindeki tüm nüfusun egemenliği anlamına gelir. Liberal demokratik bu anlayışta devletin göre-

vi egemenliği temin etmek olduğundan “self-determinasyon”, “ayrılma” hakkından farklı algılanarak bir ülkede bütün vatandaşların ekonomik, sosyal, kültürel olarak demokratik süreçte eşit bir şekilde dâhil olmaları anlamına gelir. Irk, din, kültür, dil, coğrafya ve bölgesel yoğunluk gibi net objektif kriterlere göre de bu tanım farklı bir şekilde yapılabilmektedir. “Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”nın uygulanmasında nesnel ölçütlere dayanan bir “halk” tanımının yapılamaması “self-determinasyon”un “insan hakları” çerçevesinde ele alınmasına neden olmakta, bu ise “self-determinasyon” sahibi bir topluluğun varlığını tayin etme hakkının, toplumun kendi yetki alanında kabul edilmesini gerektirmektedir(17).

1981 BM raporu ayrı bir kültür, dil, din, ortak tarih duygusunu, toplumsal kimliği sürdürmeye bağlılığı ve tanımlanmış bir toprakta bütünleşmeyi halk olmak için gerekli ölçüt olarak belirtilmiştir. “Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”ndan yararlanmak için, ayrıca içinde yaşanan devlet ve milletlerarası arena da kabul görme, “öteki tarafından tanınma”ya da gerek duyulmaktadır.

“Kendi Kaderini Tayin Etme”, devletlerin, toplumların ve bölgelerin üzerinde çeşitli etkiler yaratmıştır. Fakat 21. Yüzyıl’ın başında uluslararası sistem gibi kavramın anlamı ve etkisi de değişmektedir. Aynı zamanda kendisinin de romantik emeller yaratma gücüne ve devrimci, başkaldırıcı ve radikalleştirici etkiye sahip olduğu da ispatlanmış durumdadır. Öyle ki, bu hak bir çeşit egemenlik veya bağımsızlık trendine girdiği takdirde bir devletin sınırlarını değiştirebilir, bir kıtayı ve hatta tüm uluslararası sistemi etkileyebilir. En önemli etkisinin birey olarak çocukların, kadınların, ailelerin ve toplulukların üzerinde görüldüğü Bosna, Keşmir, Çeçenistan,

Somali, Kosova, Eritre ve Filistin(18) meselelerinde ispatlanmış durumdadır ki, bu haliyle konu stratejik tartışmaların veya akademik çalışmaların ötesinde bir insanlık dramıdır(19).

Kendi Kaderini Tayin Etme hakkının devletlerin iç örgütlenmelerine ilişkin yönü belirli ortak özelliklere sahip bir halkın dilediği yönetim biçimini, herhangi bir dış baskı olmadan seçmesi hakkıdır. BM uygulamalarında, sömürgeler dışındaki topluluklara bu hakkın tanınmasının devletlerin iç işlerine karışmama ve ülkesel bütünlük ilkesine aykırı işlemler olarak görülür. Bu yönetim biçimini seçme hakkının giderek ekonomik bir içerik de kazandığı ve devletlerin doğal kaynakları üzerindeki sürekli egemenliğinin kendi kaderini tayin etme hakkının bir parçası olduğu BM Genel Kurulunca kabul edildiği görülmektedir. Bu hak, sınırlı olmayıp bir kez uygulandıktan sonra sona ermez(20). Fakat, kendi kaderini tayin etme konusundaki tüm tartışmalarda ülke bütünlüğü ve uluslararası istikrar öncelikli görülerek hakkın uygulanmasında sınırlayıcı bir rol oynamıştır(21).

Dışsal kendi kaderini tayin etme ise bir halkın -bağımsız bir devlet kurmak dâhil- dilediği yönetim biçimini seçme hakkını belirtmektedir. Bir toprak parçasında yaşayan ortak özelliklere sahip bir topluluğun geleceğini, uluslararası statüsünü belirleyerek, kendi devletine ve egemenlik haklarına sahip olması, yani bağımsızlığıdır. Bu hak sınırlıdır; bir kez kullanılır. Bir sömürge halkı bir kez kendi kaderini tayin etme hakkını icra ettikten sonra bu hak sona ermektedir(22).

Günümüzdeki genel kanaate göre, kendi kaderini tayin etme hakkı, bir uluslararası örf ve adet kuralı haline gelmiştir. Bunun aynı zamanda bir uluslararası “Buyruk Kural (Jus Cogens)” olarak kabul edilebilece-

ği de ileri sürülmektedir(23).

Demokratik bir ülkede yaşayan bütün birey ve gruplar yönetime katılarak kendi geleceğini belirleme hakkını kullanır. BM'nin 2625 sayılı ve 24 Ekim 1970 tarihli kararıyla bu hakkın hangi hallerde kullanılabileceği saptanmıştır. Çokuluslu bir ülkede sömürge olmayan bölgelerde farklı etnik gurupların ayrılma istekleri devletler hukukunda kabul görmez. Ancak, aynı topraklar üzerinde bir halk, memleketi yönetecek yasama ve yürütme organlarını seçme ve seçilme hakkından yoksun kılınırsa ve hükümetleri kendilerini temsil edemez duruma gelirse; o halka baskı, şiddet ve ayrımcılık uygulanırsa; insan hakları yok edilirse; bütçeden dışlanırsa; devletten kovulup devletsiz bırakılır ve kültürel ve fiziki varlığı yok edilmeye çalışılırsa o zaman kendi kaderini tayin etme hakkı tartışılmaz şekilde geçerli olur. Bu durumda dıştan yardım alma ve arama hakları da doğar. Açık bir ayrımcılık uygulanması, ırkçı uygulamalarla belli bir etnisitenin vatandaşlık haklarından mahrum bırakılmaları gibi durumların yanında Bosna örneğinde olduğu gibi bir halkın yok edilmeye girişilmesi halinde bir etnik grubun “dışsal kendi geleceğini belirleme hakkı” olumlu karşılanmaktadır.

Buna bağlı olarak belirtmek gerekir ki, geleneksel olarak bir arada ve karışık bir şekilde yaşayan halklar, bulundukları ülkenin yönetimine katılabildikleri ve eşit vatandaşlık haklarından yararlandıkları sürece ayrılma ile sonuçlanacak kendi geleceğini belirleme hakkı iddiasında bulunamazlar. Böyle bir iddia siyasal görüş açıklamasından öteye geçmez(24).

AGİK sürecinde, bu sürecin ilk belgesi olan 1975 Helsinki Nihai Senedi'nin “İlkeler Bildirgesi” başlığı altında, “Halkların hak eşitliği ve kendi kaderini tayin etme hakkından

dolayı, tüm halkların her zaman tam bir özgürlük içinde, dıştan bir siyasi müdahale olmaksızın, ne zaman ve nasıl isterlerse, iç ve dış siyasi statülerini belirleme ve siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerini diledikleri gibi sürdürme hakkı” tanınmaktadır. Aynı ilkede katılımcı devletlerin, bu hakka “BM Andlaşması”nın amaç ve ilkeleriyle, devletlerin ülke bütünlüğüne ilişkin ve ilgili uluslararası hukuk kurallarına uygun davranarak, saygı gösterecekleri” ifade edilmiştir. Ülke bütünlüğünün korunması kaydıyla, halkların “Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”na 1989 “Viyana Belgesi”, 1990 “Yeni Bir Avrupa için Paris Şartı”, 1991 “Moskova Belgesi”de yer vermektedir(25).

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) zirvesinde 21 Kasım 1990 tarihinde 34 devletin başkanları veya başbakanları tarafından imzalanan “Yeni Bir Avrupa İçin Paris Şartı” ile “Bölünme ve çatışma döneminin sona erdiği ve demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti ilkelerine dayanan yeni bir işbirliği döneminin başladığı”nın ilanı yapılmıştır. Türkiye de Paris Şartını imzalamıştır.

Son olarak Türkiye, Birleşmiş Milletler andlaşmalarından “İkiz Sözleşmeler” diye bilinen sözleşmeleri 4 Haziran 2003 tarihinde 4867 ve 4868 sayılı kanunlar ile kabul etmiş ve onaylanan bu sözleşmeler 18 Haziran 2003 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir(26). “Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”; 1966 da Birleşmiş Milletlerce hazırlanan ve Türkiye’nin de bu tarih itibarıyla onayladığı, “Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi” ve “Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi”yle “Sömürge Halkları”nın da ötesinde evrensel bir nitelik kazanmıştır. Türkiye tarafından her Sözleşme’ye üç beyan ve bir çekince konmuştur. Her iki

Sözleşme’ye eklenen birinci beyan, İkiz Sözleşmeler’in ortak birinci maddesinde yer alan “self-determinasyon”a ilişkin olup bu beyanda, Türkiye’nin Sözleşmeler’den kaynaklanan yükümlülüklerinin BM Andlaşması’nın toprak bütünlüğüne ve ulusal güvenliğe ilişkin birinci ve ikinci maddelerine göre yerine getirileceği belirtilmiştir.

Uluslararası hukuk açısından “Kendi Kaderini Tayin Etme Prensibi”nin ana kaynağını Birleşmiş Milletler Şartı’nın 1. maddesinin 2. Bendi(27) ile dolaylı olarak 3. Bendi(28) oluşturmaktadır. Şart’taki haliyle “Prensip”, devletlerarasındaki barış ve dostâne ilişkilerin temeli olarak gösterilmiştir. BM Şartı’ndan önce de başta Avrupa olmak üzere dünyanın yeniden şekillendirilmesinde rehber olacak şekilde 1. Dünya Savaşı sonrasında Başkan Wilson, Lenin ve diğer liderlerce vurgulanmıştır(29). Prensip, BM Şartı’ndaki halini almadan önce 1941 Atlantik Şartı ve Dumbarton Oaks görüşmelerinde de işlenmiştir. Prensip, benzer şekilde her ikisi de 1976’da yürürlüğe girmiş bulunan Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme’nin 1. maddesinin 1. Paragraflarında(30) da bir hak olarak kabul edilmiştir.

“Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”; yukarıdakiler dışında Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı tarafından benimsenmiş olan 1975 tarihli “Avrupa Nihai Senedi”, 1970’te BM Genel Kurulunca ilan edilen “Devletlerarası İşbirliği ve Dostâne İlişkilere Dair Hukuki Prensipler Bildirisi”, 1981 tarihli “Afrika İnsan Hakları Şartı”, 1990 tarihli “Yeni Bir Avrupa İçin Paris Şartı” gibi pek çok uluslararası veya bölgesel belge veya dokümanda da tanınmış bulunmaktadır(31).

Yukarıda belirtilen pek

çok uluslararası veya bölgesel belge veya dokümanlara girmiş bulunan kendi kaderini tayin etme hakkı; Nambia, Batı Sahra ve Doğu Timor(32) davalarıyla Uluslararası Adalet Divanı tarafından da “herkese karşı ileri sürülebilen (erga omnes)” içeriği ile birlikte tasdik edilme fırsatı bulmuştur. Benzer şekilde UNESCO’nun 1985’ten 1991’e kadar süren “İnsan Haklarının İçeriğinin Aydınlatılmasına Yönelik Uzman Toplantıları”nda da teyit edilmiştir(33).

1990’lı yıllardan önce, devletlerin büyük çoğunluğuna göre, kendi kaderini tayin etme hakkı, sömürge yönetimi altında yaşayan halklar haricindekiler için uluslararası hukukun daha fazla önem taşıyan devletlerin egemen eşitliği, toprak bütünlüğü ve içişlerine karışmama ilkelerinin arkasındaydı(34). Bugün de aynı anlayış hâkim olmakla birlikte, devletler bu konuda milletlerarası sözleşmeler, andlaşmalar kapsamında yüküm altına girmektedirler. Önceleri sömürge yönetimi altındaki halklara tanınan bu haktan, yüzyılın sonlarında (1989) Sovyetler Birliği’ndeki federe cumhuriyetler de yararlanarak ayrılmışlardır(35).

“Kendi Kaderini Tayin Etme Kavramı” sömürge halkların yanı sıra “Yerli Halklar”ı da ifade eder hale gelmiş; ancak, uygulanan milletlerarası hukuk, halkların bağımsızlıklarını kazanmaları konusunda dünyanın siyasal ve toplumsal gerçeklerini de göz önünde tutarak, “Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”nın kullanımını birtakım şartlara bağlamıştır.

Daha önce bağımsız bir devlet iken yabancı ülkenin kuvvet yoluyla ele geçirdiği, ülkesinin egemenliğine tabi kıldığı ülkeler bu hakka sahiptir. Kuvvet kullanma yasağı öncesi, ülkele- rin yaptığı fetihler hukuka uygun sayılır. Baltık Cumhuriyetleri olan Estonya, Letonya ve Litvanya “status quo ante”, yani “eski

hale iade”nin bir örneğidir. Litvanya ve Estonya 16 ve 24 Şubat 1918 de bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Letonya 18 Kasım 1918’de bağımsızlık ilan etmiştir. 20 yıl bağımsız parlamenter yönetimle yönetilen bu ülkeler 1939 yılında Sovyetlerin zorlamasıyla Molotov-Ribbentrop Paktını kabule zorlanmış ve 1940 yılında Rusya’ya katılmıştır. Ukrayna, Beyaz Rusya ve Türki Cumhuriyetleri ise bağımsızlıklarını eski Sovyet Anayasasından almıştır(36). Baltık Cumhuriyetlerinin önceden uzun süre devam eden ve tanınan devletler olması, onların tanınmasını kolaylaştırmıştır. Buna karşılık Eski Sovyet Anayasası’ndan kaynaklanan bağımsızlık hakkını kullanan diğerlerinin ayrılması ise sancılı olmuştur ki, Çeçenistan örneğinde olduğu gibi bu sıkıntılar halen kısmen de devam etmektedir. Bu bağlamda Ukrayna ve Kazakistan’daki ciddi Rus azınlığının haklarının sürekli dile getirilmesi; Azerbaycan’ın ayrılmasında Mayıs 1990 olayları; Beyaz Rusya ve Gürcistan’da muhalefet iktidar çekişmesinin Rusya’dan ayrı düşülmesi imkânsızdır. Rusya her zaman bu ülkeleri kendi hinterlandı olarak görmüştür. Bir federe devlet olan ve ayrılan bu ülkelerin durumu değerlendirildiğinde, Çeçenistan’ın Rusya’dan ayrılmaya çalışmasına gösterilen tepki daha iyi anlaşılır.

“Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı”, azınlıklara ve topluluklara değil, kolonilerde ve işgal altındaki topraklarda yaşayan halklara tanınan bir haktır(37). Bir ülkedeki geçerli kurallara bağlı olarak herhangi bir olumsuz ayrıma bağlı tutulmayan azınlıkların değişik özelliklere sahip olması kendi kaderini tayin etme hakkından yararlanacağı anlamına gelmez(38).

BM Kişisel ve Siyasal Haklar ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi’nin 1. Maddesinde güvence altına

alınan kendi kaderini tayin etme hakkı aynı şekilde milletlerarası belgelerde koloniliğe karşı mücadele amacıyla düzenlenmiştir. Bu kavram halkların kendi siyasi statüsünü hür iradeyle belirlemesi; ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesini serbestçe sürdürmesini belirtmektedir(39).

B.M. Andlaşmasında muhtar olmayan ülkeler ve vesayet altındaki ülkeler halklarının kendilerini idare etme yeteneğini kazanmaları, bir amaç olarak kabul edilmiş sömürgelerin sorunlarını BM’nin yetki alanı içine sokmakta fakat bu hüküm ile sömürgeci devletlerin, yönetimleri altındaki halklara “kendi kendini idare” etmesi konusunda somut yükümlülükleri olduğu söylenemez(40).

Andlaşmanın 76. maddesinde vesayet altındaki ülkeler halkının kendi kendilerini idare kabiliyetine ve bağımsızlığa doğru gelişmelerini kolaylaştırmak olarak belirtilmiştir. Andlaşma’nın “kendi kendini idare” ile “bağımsızlık” arasında bir ayrım yaptığı, vesayet rejimi ile ilgili olan madde 76(b)’de bu iki deyim yan yana kullanılmakta; buna karşın, “muhtar olmayan ülkeler” ile ilgili olan 73. maddede “bağımsızlık” sözcüğünü kullanılmamakta, sadece “kendi kendini idare”den söz edildiği görülmektedir. San-Francisco Konferansı sırasında tartışma konusu olan “muhtar olmayan ülkeler” ile ilgili Bölümde de “bağımsızlık” sözcüğüne yer verilmesi önerilmiş ise de bu öneri sömürgeci devletler tarafından kabul görmemiş; bu hak, sadece vesayet rejimi altındaki ülkeler ve halklar için öngörülmüştür. 1956 yılında Fas ve Tunus’un; 1962 yılında Cezayir’in bağımsızlıkları BM tarafından bu hakka dayan- dırılmıştır(41).

BM Örgüt organlarında “self-determinasyon” ve “sömürgeciliğin sona erdirilmesi” konuları sürekli tartışılmış ve BM Şartı hükümlerine açıklık

getirilmeye çalışılmıştır. BM'nin uygulaması "self-determinasyon"un hak ve yüküm öngören bir kural olarak tanınması doğrultusunda olmuştur(42).

14 Aralık 1960 tarihli BM Genel Kurulu 1514 sayılı kararı ile Bağımsız devlet kurma hakkını da içeren kendi kaderini tayin etme hakkı sömürge halklarına tanınmıştır(43).

BM. "Sömürge Ülkeler ve Halkların Bağımsızlıklarının Güvence Altına Alınmasına İlişkin Bildirgesi"nde, Kendi Kaderini Tayin Etme tüm halklar için tanınmış olmakla birlikte, 1. madde, "halkların yabancı baskı, egemenlik ve sömürüye tabi olmalarının" temel insan haklarına, BM Andlaşması'na ve uluslararası barış ve işbirliğine aykırılığını vurgulayarak kendi kaderini tayin etme hakkını sömürge halklarıyla sınırlamaktaydı. Bildirge'nin 6. maddesinde ise, ulusal birlik ve ülke bütünlüğünü kısmen ya da tamamen bozmaya yönelik her türlü girişimin BM Andlaşması'na aykırı olduğu belirlenmiştir. Bu çerçevede, kendi kaderini tayin etme hakkının kullanıcısı sömürge ülke halkının tümüdür ve sömürge ülke sınırları, kurulan bağımsız devletin de sınırları olacaktır. Genel Kurul, 27 Kasım 1961 tarih ve 1654 (XVI) sayılı kararında, Bildiri'nin gecikmeden uygulanması yolunda tavsiyelerde bulunmak üzere on yedi üyeli bir özel komite kurulmasını öngörmüştür(44). Halkların kendi doğal zenginliklerini ve kaynaklarını serbestçe kullanması ve kendi geçim kaynaklarından mahrum edilmemesi olarak ifade edilen ekonomik kendi kaderini tayin etme hakkı, ikinci fıkrada düzenlenmiştir(45).

BM Genel Kurulu'nun 24 Ekim 1970'te 2625 (XXV) Sayılı Kararı'yla bu hakkın; egemen ve bağımsız bir devlet kurarak veya bir bağımsız devletle özgürce bir birlik veya entegrasyona girerek veya halkın

özgür iradesi ile belirlenmiş başka bir siyasi statü oluşturma şeklinde kullanılabileceğini belirtmektedir(46). Bu kararlar çok uluslu bir ülkede her topluma mensup vatandaşlar aynı muameleye tabi tutuluyorsa, seçme seçilme hakkından yararlanabiliyorsa, devletten eşit derecede sosyal ve diğer hizmetler görebiliyorsa, halklara baskı ve ayırimcılık uygulanmıyorsa bunun bir ülke bütünlüğü temsil ettiği ve herhangi bir ayrı hak doğamayacağı belirtilmiştir. Aksi durumda ise kendi kaderini tayin etme hakkı tartışılmaz şekilde geçerlidir.

Bildiri'nin, "Eşit Haklar İlkesi ve Halkların Self-determinasyon"u başlığını taşıyan bölümünde "Tüm halkların; dışarıdan bir müdahale olmaksızın kendi siyasal statüsünü saptamaya ve kendi ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmesini sürdürmeye hakkı vardır. Her devletin bu hakka saygı göstermek görevidir. Sömürgeciliğe süratle son vermek amacıyla, tüm devletler, 'self-determinasyon'un gerçekleşmesi için çalışacaklar ve Birleşmiş Milletler'e yardımcı olacaklardır" denmektedir(47).

Afrika Birliği Örgütü Andlaşması da bu hakkın belirlenmesine önemli katkıda bulunmuş ve "Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı", örgütün en önde gelen amacı olmuştur. Örgüt üyelerinin anlayışına göre, halkların kendi kaderlerini kendilerinin saptayabilmeleri, her yerde ve her zaman geçerli, istisna tanımayan bir haktır ve uluslararası hukukta bu hak kuvvet kullanmanın yasaklanması, barışçı yollarla çözüm ve içişlerine karışmama ilkelerine oranla önceliğe sahiptir(48).

II. ÇEÇENLERİN BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİNİN TARİHÇESİ

A. ÇEÇENLERİN TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ

Çeçenler, Kuzey Kafkasya'nın yerli (Otokhton) halklarından olup; ülke, kuzeyde Rusya Federasyonu'nun Stavropol Eyaleti (Kray), kuzeydoğu ve doğuda Dağıstan Özerk Cumhuriyeti, güneyde Gürcistan Cumhuriyeti ile çevrilmiştir. Çeçenistan'ın başkenti Grozni'dir (eski adı Sunjkhala, yeni adı Caharkale'dir).

Çeçenlerden bahseden ilk yazılı kaynaklar M.Ö. 4-3. Yüzyıllardaki Ermeni, Gürcü ve Roma-Yunan kayıtlarıdır. M.S. I. Yüzyıl'da Alan Kavimler Birliği'ne katılan Çeçenler, zamanla orta ve kuzey-doğu Kafkasya'da çoğalmışlardır(49). Kafkas halkları, beylikler şeklinde bir otoritenin çevresinde birleşmişlerdir. Beylik, Hanlık ve son olarak Şamhallıklar adıyla aynı dili konuşan halk aynı yönetim içinde buluşmuştur.

1556 yılında Rusya'nın Astrahan'ı işgali sonrası Çeçenistan-Rusya ilişkileri başlamıştır. Rus birlikleri 1587'de Terek nehri, 1590'da Sunja nehrine ulaşmışlar; ancak, 1783 yılına kadar Rusya'nın Çeçenistan'da fazla ilerlemediği görülmektedir. Fakat 1782-1784 yıllarında Güney ve Kuzey Kafkasya'yı birbirine bağlayan Daryal Geçidi'nin ele geçirilmesi ve bu geçitteki Gürcistan Askeri Yolu'nun açılması, 1784'te Vladikavkaz kentinin kurulması ve 1801'de Gürcistan'ı ilhak eden Rusya'nın (güneyde) Transkafkasya'da egemenliğini pekiştirmesinden sonra saldırılar artmıştır. 1783-1824 yıllarında Çarlık, sistemli bir şekilde müstahkem hatlar kurarak ilerlemiştir. Bu dönemde kurulan Kuzey Kafkas kentleri (1818'de kurulan Grozni gibi),

Rus müstahkem hatlarını oluşturan kaleler halinde kurulmuş ve birer askeri ve ticari merkez olarak gelişmiştir.

1700'lü yıllardan itibaren, Ruslarla karşılaşan Çeçenler; 1864 yılında Şeyh Şamil'in Ruslarca esir edilmesine kadarki dönemde Dağıstanlılar ve bazı Çerkez kabileleri ile birlikte sürdürülen ve Gazavat veya Rus kaynaklarında Müridizm adıyla bilinen bir direniş gerçekleştirmişlerdir. 1834 yılında Kuzey Kafkasya Bağımsız Devleti kurulduğunda dağlı halklar savaş için birleşmişlerse de 1859 yılında savaş Rusların zaferiyle sonuçlanmış ve bu halklar, ülkelerini işgal eden Ruslar tarafından Osmanlı imparatorluğuna doğru göçe zorlanmışlardır. Ubıhlar gibi bazı Kafkas kabileleri, tamamen yok edilmiş; Adıgey ve Şapsığ bölgeleri gibi bazı bölgeler de insansız bırakılmıştır. Buna rağmen Dağıstan ve Çeçenistan'da sürekli ayaklanmalar ve direnişler devam etmiştir.

Şubat 1917'de Rusya'da monarşinin yıkılması ve Ekim 1917'de Bolşeviklerin iktidarı ele geçirmesi üzerine Kuzey Kafkasya'da bağımsızlık hareketleri güçlenmiş ve 11 Mayıs 1918'de Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Bu durum, Almanya, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı Devleti tarafından tanınmış, Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti de 8 Haziran 1918 tarihinde onlarla ittifak yapmıştır.

1917'de "Rus Devrimi Haklar Beyannamesi" yayınlanmış; Kuzey Kafkasya ve Dağıstan Birliği Merkez Komitesi kurulmuş ve Eylül ayındaki ikinci kongrede de geçici anayasa onaylanmıştır. Fakat Kuzey-Batı Kafkasya'da Çarın ordusu saldırıya geçerek Şubat 1919'da Çeçenistan'ı işgal etmiştir. Ruslara karşı, Eylül 1919'da Şeyh Uzun Hacı'nın liderliğinde başlayan ayaklanma, Şubat 1920'de başarıyla sonuçlanmasına rağmen, bu

kez de Mart 1920'de Bolşevikler Çeçenistan'da yönetimi ele geçirmişlerdir. 1920-21 ve 1930-32'deki Anti-Bolşevik ayaklanmalar başarısızlıkla da sonuçlanmıştır. Bolşeviklerin bütün Kuzey Kafkasya'da iktidara gelmesinden sonra 20 Ocak 1920'de Çeçen-İnguş, Osetya, Kabardey, Balkar ve Karaçay bölgelerini kapsayan "Sovyet Dağlık Cumhuriyeti" kurulmuştur. 30 Kasım 1922'de ise bu Cumhuriyetten ayrılarak "Çeçen Özerk Bölgesi", 7 Temmuz 1924'te de "İnguş Özerk Bölgesi" oluşturulmuştur. Bu iki Bölge, daha sonra 15 Ocak 1934'te "Çeçen-İnguş Özerk Bölgesi" adıyla birleştirilmiştir. 5 Aralık 1936'da Yeni Sovyet Anayasası uyarınca Özerk Bölge'nin statüsü "Özerk Cumhuriyet"e yükseltilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında 1941-42 yıllarında Alman birlikleri Grozni petrol bölgesini ele geçirmek için askeri harekât başlatmışlardır. 1942 yılında Alman Birlikleri Çeçen-İnguş Cumhuriyeti'nin bazı batı bölgelerini işgal etmelerine karşın, Grozni'ye girememiş ve Stalingrad yenilgisinden sonra da bütün Kuzey Kafkasya'yı hızla terk etmişlerdir. Buna karşın 23 Şubat 1944'te Moskova'nın aldığı bir kararla Çeçen-İnguş, Karaçay ve Balkar halklarının Kuzey Kafkasya'dan sürgün edilmesi kararlaştırılmış ve 25 Haziran 1946'da "Çeçen-İnguş Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti" lağvedilmiştir. Yüz binlerce Çeçen yollarda ve yeni yerleşim bölgelerinde yokluk, yoksulluk ve hastalıktan ölmüştür. 1954 yılında Stalin'in ölümünden sonra Çeçenlere anayurtlarına dönme hakkı tanınmıştır. 9 Ocak 1957'de de "Çeçen-İnguş Özerk Cumhuriyeti" yeniden kurulmuştur.

B. ÇEÇENİSTAN'DA 1989 SONRASI GELİŞMELER

Bilindiği gibi, 1980'lerin

sonlarında izlenen "glasnost (açıklık)" ve "perestroyka (yeni den yapılanma)" politikaları ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği hızlı bir çözülme sürecine girmiştir. Buradaki değişik cumhuriyetlerde kurulan halk cepheleleri bağımsızlık yönündeki taleplerini dile getirmeye başlamışlardır(50). Başta Baltık Cumhuriyetleri olmak üzere SSCB'yi meydana getiren Birlik Cumhuriyetleri sırayla egemenlik ve bağımsızlıklarını ilan etmeye başlamışlardır. 1990 yılında Federasyon'unun kendisi de dâhil olmak üzere hemen her Özerk ve diğer Birlik Cumhuriyetleri egemenliğini ilan etmiştir. Çeçenistan'da toplumsal muhalefet Çeçen Ulusal Kongresi adı altında örgütlenmişler ve Kasım 1990'da toplanan "Çeçen Ulusal Kongresi", başkanlığa erken emekli edilmiş General Cehar Dudayev'i seçmiştir. Kongrede üç aşamalı (1. Bağımsızlık, 2. Federasyon, 3. Kafkas Halkları Konfederasyonu) bir faaliyet programı benimsenmiştir. Kongrenin baskıları sonucu Çeçen-İnguş Özerk Cumhuriyeti 27 Kasım 1990'da egemenliğini ilan etmiştir. Egemenlik ilanı; Çeçen-İnguş toprakları üzerinde tüm hak ve yetkinin Çeçen-İnguş Cumhuriyetinde olduğu ve bu hak ve yetkilerin istenildiği biçimde kullanılabileceği anlamına geliyordu.

Bu dönemde, Rusya Federasyonu Parlamento Başkanı Boris Yeltsin, Rusya Federasyonu içindeki "Özerk Cumhuriyetler" in egemenlik yolundaki çabalarını destekliyordu. Çeçenistan'da Uluslararası İnsan Hakları Komitesi'nin gözetiminde 27 Ekim 1991'de yapılan seçimlerde Cehar Dudayev devlet başkanlığına seçilmiş ve 1 Kasım 1991'de yeni Meclis, Çeçenistan'ın bağımsızlığını ilan etmiştir. Bu gelişmeler üzerine Moskova, 7 Kasım'da Çeçenistan'da olağanüstü hal ilan etmiş ve Grozni'ye askeri birlikler

göndermişse de halkın yoğun tepkisi sonucu bu birlikler geri çekilmek zorunda kalmıştır.

Çeçenistan'da bu gelişmeler olurken, İnguş Halk Kongresi, "İnguşıstan Cumhuriyeti" adında ayrı bir devlet kurulması ve Rusya Federasyonu içinde kalınması doğrultusunda bir karar alarak halk oylamasına sunmuştur. Böylece, "Ulusların Kaderini Tayin Hakkı" çerçevesinde "İnguş Cumhuriyeti" kurulmuştur(51).

Çeçenistan Devlet Başkanı Cehar Dudayev değişik vesilelerle Rusya ile aralarındaki ilişkilere politik bir çözüm bulunması için görüşmeler yapılmasını, petrol boru hatlarının ve demiryolunun ortak işletilmesini önermiş ve bu doğrultuda bazı görüşmeler de yapılmıştır. Örneğin, 21 Mart 1994'te Rusya Devlet Başkanı temsilcisi Sergey Feilatov ve Çeçenistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Aslanbek Akbulatov Moskova'da görüşmüşler; fakat Çeçenistan'ın Rusya'nın anayasal bir parçası olması ve Rusya-Tataristan arasındaki andlaşmanın görüşmelere temel alınması yönündeki talepler yüzünden bu görüşmelerden bir sonuç alınamamıştır.

Rusya Hükümeti Geçici Konseyi, Çeçenistan'daki yönetimi yasal olarak tanıdığını hiçbir zaman resmen açıklamamış; fakat Rusya Federasyonu bütçesinden Çeçenistan için ayrılan ödenekler Geçici Konsey'e ödenmiştir.

Muhalefetin Grozni'ye saldırıya geçileceği yönündeki duyurular üzerine Çeçenistan Genel Kurmay Başkanlığı ve Geçici Konsey tarafından 24 Kasım'da ülkede sıkıyönetim ve seferberlik ilan edilmiş ve 26 Kasım'da da saldırı başlamıştır. Muhalif birlikler kısa sürede Grozni'nin büyük bir kesimine girmiş; hatta Rusya'nın desteğiyle Çeçen televizyonundan yaptığı konuşmada yönetimi devraldıklarını açıklamışlardır.

Fakat daha önceki çatışmalarda olduğu gibi Hükümet kuvvetleri kısa sürede muhalif birlikleri püskürtmüş ve çatışmalar başladığından beri ilk defa olarak Hükümet, muhalif birlikler saflarında faaliyet gösteren 70'e yakın Rus askerinin esir alındığını, Rusya'nın bu askerlerin sorumluluğunu üstlenmemesi halinde esirlerin idam edileceğini açıklamıştır. Bu gelişmeler üzerine Rusya ilk defa olaylara dolaysız olarak müdahale ederek, Hükümet ve Muhalif Birliklerin 48 saat içerisinde silahlarını bırakmasını, aksi takdirde Çeçenistan'da olağanüstü hal ilan ederek askeri operasyonların başlayacağını açıklamıştır. Yeltsin, daha sonra sürenin 15 Aralık'a kadar uzatıldığını belirtmiştir. Bu gelişmeler üzerine, Dudayev ve Rusya Savunma Bakanı Graçev, Vladikavkaz'da bir araya gelmişlerse de yapılan görüşmelerden bir sonuç alınamamış ve 11 Aralık sabahı Rus birlikleri Çeçenistan'a girmiştir.

Çeçen İçkeriya Cumhuriyeti'nin 11 Aralık 1994'te Rus Ordusu'nun saldırısı ile savaşa sürüklenmesi sonucunda binlerce Çeçen hayatını kaybetmesine rağmen, 31 Ağustos 1996 günü imzalanan Hasavyurt Antlaşması ile Rusya yenilgiyi kabul etmiş ve Çeçen topraklarını terk etmiştir. Birinci Rus-Çeçen Savaşı sonrasında imzalanan bu andlaşma ile taraflar; savaşın durdurulması gerektiğini, anlaşmazlıkların savaş ve çatışmalarla düzeltilemeyeceğini ve savaşın yol açmış olduğu anlaşmazlıkların barış yoluyla giderilmesinin en büyük amaç olduğunu beyan ederek Rusya Federasyonu ve Çeçen İçkeriya Cumhuriyeti arasındaki meseleleri uluslararası haklar ve yasalar çerçevesinde 31 Aralık 2001 tarihine kadar sonuçlandırmayı kabul etmişlerdir(52).

27 Ocak 1997 tarihinde yapılan devlet başkanlığı seçimlerini kazanan Aslan Mashadov

zamanında pek çok uluslararası andlaşma imzalanmıştır(53). Bu andlaşmalar, uluslararası hukuk açısından değerlendirildiğinde; Rusya Federasyonu'nun, bu andlaşmalarla Çarlık döneminden bu yana "sömürge" durumundaki Çeçen İçkeriya Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını "Zımnî Olarak Tanımış Olduğu"nu ortaya çıkarmaktadır(54).

Rusya Çarlığı döneminde özerklik verilen, SSCB döneminde de özel statülü olan fakat daima sürgün ve her tür ayrımcılığa maruz kalan Çeçenistan'ın kendi geleceğini belirleme hakkına uluslararası toplum yeterince ilgi göstermemiştir. Hâlbuki aralarında uluslararası hukukçulardan Francis A. Boyle'un da bulunduğu bazı bilim insanları, Çeçenistan ile Rusya Federasyonu arasında 1997'de imzalanan barış andlaşmasında en azından "De Facto Tanıma"nın gerçekleştiği ifade edilmektedir(55).

Belirtmek gerekir ki, aslında 1991 yılında sadece Çeçenistan değil diğer birçok halk da bağımsızlığını ilan etmişti. Çeçenistan'ı Rusya'ya bağlayacak herhangi bir anayasal gerekçe bulunmamaktadır. Kaldı ki, Çeçenistan kendi anayasasına sahiptir. 42 ülkenin temsilcisinin katılımıyla bağımsız seçimler de yapılmıştır.

Bahsettiğimiz gibi Çeçenistan'ın Rusya ile yapılmış altı tane anlaşması var ve bu andlaşmalardan Çeçenistan bağımsız devlet muamelesi görmüştür. Tüm bu veriler yan yana konulduğunda, "Çeçenistan Sorunu"nun "Rusya'nın iç Sorunu Olarak Sunulması" uluslararası hukuk açısından gerçekçi olmaktan çok uzak olduğu ortaya çıkmaktadır.

Çeçenistan Kafkasya'nın jeo-stratejik konumu olan ve ekonomik kaynaklarıyla önemli bir ülkesidir. Dört asırdan uzun bir zamandır varolma mücadelesi veren Çeçenler, SSCB'nin

dağılmasıyla meşruiyetini SSCB anayasasından alarak Birleşik Devletler'den ayrılmışlardır. Çeçenistan'ın bağımsızlığı, Cehar Dudayev'in cumhurbaşkanı seçilmesi ve anayasanın kabulü üzerine Rusya, Çeçenistan'a müdahale kararı almıştır.

Rus yönetimi tarafı olduğu anlaşmalardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemiş, savaşın getirdiği kayıpların giderilmesine dair verdiği taahhütlere uymamış, petrol boru hattı geçiş ücretini dahi ödemiştir. 1999 yılı Ağustos ayında Rus birlikleri; komşu Dağıstan Cumhuriyeti'nde Çoban-Makhi ve Kara-Makhi adlı iki köye başlattığı saldırının akabinde, o sırada resmi bir sıfatı bulunmayan Şamil Basayev'in bu olaya sebebiyet verdiğini ileri sürerek ve Rusya Gizli Servisi (FSB) tarafından organize edildiği sonradan kesin olarak kanıtlanmış olan Volgograd ve Dağıstan'daki bazı apartmanların havaya uçurulması olaylarını da bahane ederek 2 Ekim 1999 günü bir kez daha Çeçen İçkeriya Cumhuriyetine saldırmıştır.

Komşu ülke ve bölgelerin önemli bir kısmı Rusya Federasyonu'na bağlı iken, Gürcistan'la sınırın bulunduğu kısım da ikinci savaşın başlamasının hemen ardından "Pankisi Olayları" bahane edilerek çok yoğun bir güvenlik duvarıyla çevrelenmiştir. Bu coğrafyaya ABD, Rusya ve Gürcistan güvenlik güçleri defalarca operasyon düzenlemiş ve terörist avına çıkmıştır. Bu şekilde abluka altına alınmış bir coğrafya içerisinde, Rusya'nın bizzat 200 bine varan asker ve diğer personelinin ve Rus yanlısı Çeçen güçlerin insafında devam eden yeni bir hayat biçimi oluşturulmuştur(56).

III. ÇEÇEN MESELESİNİN DİĞER ÖRNEKLERLE KARŞILAŞTIRILMASI VE ÇEÇEN TEZİ

A. ÇEÇEN ÖRNEĞİNİN DİĞER KENDİ KADERİNİ TAYİN ETME ÖRNEKLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin, 1992 yılında da Yugoslavya'nın dağılmasında bu iki devletten ayrılarak bağımsızlığını kazanan yeni devletler bu hakka dayandıklarını bildirmişlerdir. Bu yeni devletlerin önemli bir özelliği daha önce federal bir devletin federe kanatlarını oluşturup, önceki devletlerin anayasalarında kendi kaderini tayin etme hakkına sahip olduklarının öngörülmüş olmasıdır. Dolayısıyla, bu örneklerle bakarak günümüzde uygulanan uluslararası hukukun kendi kaderini tayin etme hakkını bütün topluluklar bakımından kabul ettiğini söylemek mümkün değildir(57).

Aralarında Türk Cumhuriyetlerinin de bulunduğu Baltık Cumhuriyetleri dışındaki diğer on iki Sovyet Cumhuriyetinin uluslararası hukuk altında kendi kaderini tayin etme hakkı 1977 tarihli Sovyetler Birliği Anayasasının 72. Maddesinde(58) ölü bir hüküm olarak bulunmaktaydı. Bu maddeye göre her birlik Cumhuriyeti SSCB'den ayrılma hakkına sahipti. Anayasanın 70/1. fıkrası SSCB'nin eşit Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerin gönüllü katılımı ve ulusların kendi kaderini tayin etme hakkının bir sonucu olarak sosyalist federalizm ilkesi üzerine kurulu, çokuluslu, federal ve yekpare bir ülke olduğunu belirtmekteydi. Kısaca cumhuriyetlerin kendi kaderini tayin etme hakkına dayanarak Sovyetler Birliği'ni kurduklarını belirtmekteydi(59). Sovyetler Birliği dağılma süreci kaçınılmaz hale geldiğinde, kendi kon-

trolü altında meydana gelmesini arzulamış Anayasasının 72. maddesini uygulamak için 7 Nisan 1990'da bir kanun kabul etmiştir. Bu düzenlemeye göre, bir Cumhuriyetin Sovyetler Birliği'nden ayrılabilmesi için halkın 2/3 ünün ayrılmayı istemesi gerekmemekte ve çoğunluk sağlanamazsa bir daha on yıl içinde ayrılma referandumu yapılamayacaktı. Anılan düzenleme ile uluslararası hukukta dayanağın yokluğuna rağmen birlik cumhuriyetlerinin çoğunluğunun ayrılma- larını meşrulaştırmak istemeleri için referandumlar düzenlemeleri ilginçtir(60).

O dönemin Avrupa Topluluğu ve üyelerinin bu olay karşısındaki tavrı Topluluğa üye on iki devletin dışişleri bakanlarının 16 Aralık 1991'de toplanarak bu cumhuriyetlerin tanınması konusunda bir ilkeler bildirisi kabul etmeleri olmuştur. Anılan ilkeler bildirisinin giriş kısmında topluluk ve üyelerinin Helsinki Senedine, Paris Şartına ve özellikle kendi kaderini tayin etme hakkına bağlılıklarını belirterek hem Yugoslavya hem de Sovyetler Birliği'nin dağılma- larını her halkın özgürce kendi uluslararası statüsünü belirleme ilkesi tarafından hızlandırılan tarihsel bir süreç olarak değerlendirmekteydiler. Bu ilkeler çerçevesinde yeni cumhuriyetlerin uluslararası camiada tanınması için hukuk kurallarına, demokrasi ve insan haklarına, etnik ve ulusal grupların ve azınlıkların haklarına saygı gibi kriterleri yerine getirmeleri gerekmekteydi. Kendi Kaderini Tayin Etme konusu şimdiye kadar alışılmamış bir şekilde demokratik kurallara bağlanıyordu. Ayrılan cumhuriyetlerin "dışsal self-determinasyon" hakkı, demokrasi ilkesine yani "içsel self-determinasyon" hakkına saygı gösterme şartına bağlanarak dünya toplumunda ilk defa Kendi Kaderini Tayin Etmenin dışsal ve içsel boyutu arasındaki karşılıklı bağımlılık ve

kaçınılmaz bağlantı öne çıkarılmaktaydı(61).

Sovyetler Birliği'nde meydana gelen bu olaylar karşısında uluslararası kurumlar ayrıca ülkesel bütünlük (uti possidetis juris) ilkesini benimsemişler ve bu hakkın ülkesel bütünlük ilkesinin sınırlamaları altında uygulanacağı ve Cumhuriyetlerin sınırlarının, parçalanma öncesi olan federal sınırlar olacağını ve tarafların özgür iradeleri ile sınırlarını değiştirebileceklerini ilke edinmişlerdi(62). Yeni devletlerin kurulması sırasında var olan idari sınırların değiştirilmesinin yasaklanması anlamına gelen uti possidetis juris ilkesi, bu hakkın sadece sömürge ülkelerin sınırları içerisinde geçerli olacağı şeklinde anlaşılmaktadır.

Çağdaş siyasi uygulamada kendi kaderini tayin etme hakkı, büyük ölçüde, Batılı sömürge yönetimleri altında yaşamış veya halen yaşamakta olan halklarla sınırlı sayılmaktadır. Örneğin, Irak ve İran'daki Kürtlerin, Sri Lanka'daki Tamil'lerin ve Etiyopya'daki Eritre'lilerin kendi kaderini tayin etme haklarının olmadığı hemen hemen evrensel olarak kabul edilmekteydi; fakat Eritre 24 Mayıs 1993'te yapılan halkoylaması sonucu bağımsızlığına kavuşarak Etiyopya'dan ayrılmıştır(63). Kuzey Iraklı Kürtlerin ayrılması içinse federal devletten başlayarak ilerleyen hazırlıklar dikkati çekmektedir. BM'nin 1966 tarihli İkiz Sözleşmelerinin ortak birinci maddesinde, 1975 tarihli Helsinki Nihai Senedi'nin VIII. İlkesinde ve bu süreci takip eden diğer AGİK belgelerinde yer alması sömürgeciliğin sona ermesi ile sona eren değil, farklı boyutlarda, yeniden canlanan bir hak haline gelmiştir. Kavramın hukuksal niteliğine baktığımızda hiç şüphesiz bir haktır(64).

Bazı yorumcular Kosova ile Çeçenistan olaylarını birbirine benzer görmekle birlikte ulus-

lararası topluluğun her iki olaya tavrının farklı olduğunu, uluslararası topluluk Kosova örneğinde, Kosovalı Arnavutların kendi kaderini tayin etme talebini makul görürken, Çeçenistan'da Rusya tarafından şiddet kullanılarak bu haklarının kabul edilmemesini, Kendi Kaderini Tayin Etme hakkının şartlarının oluşmadığını belirterek, bunların; 1. Hükümet ile kendi kaderini tayin etme hakkına adil olmayan bir engellenmenin olduğunu savunan azınlık gruplar arasındaki anlaşmazlığı hükümet içi organizasyonlar ve diğer devlet kuruluşları da dahil çözecek iyi niyetli barışçı metotların tüketilmesi; 2. Self-determinasyon talebini savunan kişilerin, grup çoğunluğunun isteklerini yansıttığının bir göstergesi; 3. Son çare olarak şiddet kullanılması olduğunu savunurlar(65) Kanada Yüksek Mahkemesi de Quebec bölgesi için aynı şartların değerlendirmesini yapmıştır.

Hâlbuki bütün bu gelişmeler izlendiğinde, uluslararası topluluğun tutarsızlık içerisinde olduğu görülür. Bosna, Slovenya ve Hırvatistan'ın Yugoslavya'dan kan dökülerek ayrılmasını tanıyan ancak, Kosova ve Karadağ'ın ayrılmasına onay vermeyen uluslararası toplum, bugün bu ülkeleri de tanıma yoluna girmiştir. Çeçenistan ve Abhazya gibi örneklerde ise hiçbir destek verilmemiş yalnız bırakılmıştır. Bunda, uluslararası politika ve güç dengelerinin dikkate alınmasının etkili olduğu söylenebilir.

Kosova ile Çeçenistan'ın farklı tutulmasında Yugoslavya'nın suçlu bulunan Sloban Milošević tarafından yönetilen fakir bir ülke oluşu, Rusya'nın ekonomik kaynakları ve askeri gücünün önemi, Birleşmiş Milletlerin veto hakkına sahip daimi üyesi olması etkindir(66).

ABD eski Başkanı Bill Clinton dahil, birçok kişi bu me-

selenin Rusya'nın iç meselesi olduğunu söyleyerek, Rusya'nın orantısız güç kullanmasına ve 11 Eylülün propaganda malzemesi olarak kullanılarak Çeçenlerin uluslararası terörizmle ilişkilendirilmelerine, kullanılması yasak silahlar ve sınır ötesi operasyonlarla, Çeçen liderlerinin yurtdışı operasyonlarıyla öldürülmesine seyirci kaldıkları gözlenmektedir(67). Hâlbuki Yeltsin'i temsilen Dönemin Rus işleri bakanı Alexander Lebed ile Cehar Dudayev arasında bir andlaşma imzalanması bile Çeçenistan'ın durumunun Doğu Timor ile kıyaslanamayacak kadar farklı olduğunu göstermektedir.

B. ÇEÇENLERİN TEZ VE İDDİALARININ DAYANAKLARI

Rus tezine göre; Çeçenistan, bir "federe cumhuriyet" değil, "özerk cumhuriyet" statüsündedir. Yani Çeçenistan, bir "kurucu devlet" olarak kabul edilmemektedir. Hâlbuki diğer federe devletler kurucu devletler olarak kabul edilmektedir. 1991 yılından beri Rusya; verdiği sözler, yapılan görüşmeler, ekonomik kısıtlamalar ve baskılarla dolu oyalama yöntemine rağmen Çeçenlerin "Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı"nı engelleyememiştir. Ancak, böyle davranarak; Çeçenlerin ve tüm Kafkas halklarının Anayasal politikalarına, hukuklarına, ifade özgürlüklerine kısıtlamalar getirerek Çeçen toplumuna yoğun maddi ve hayatî zararlar verdiği gibi Rus demokrasisine de büyük zararlar vermiştir. Bu arada, aslında bu sorunun altında tek bir sebep yatmayıp; petrol, doğalgaz hattı, askeri güç gibi birçok nedenin bulunduğunu da belirtmek gerekir(68).

Oysa madalyonun öbür yüzüne -Çeçenlerin tezlerine baktığımızda çok farklı bir manzara ile karşılaşırız: Öncelikle belirtmek gerekir ki,

Çeçenlerin birden çok gerekçeleri söz konusudur. Örneğin Çeçenler; “Özerk Cumhuriyete Sahip Oldukları”, “Sovyet Anayasası’nda Nüfusu 1 Milyonu Geçen Halkların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkının Tanındığı” ve Çeçenlerin de bu haklarını kullandıklarını ileri sürmektedirler. Ayrıca, “İki Defa Sürgüne Gönderildikleri”ni, “Bütün Rus Halkı Nezdinde Ayrımcılığa Uğradıkları”ni ve “Topraklarının Her Zaman Silah Zoruyla Ele Geçirildiğini” ve bu gerekçelerle kendi kaderini tayin etme haklarının bulunduğunu her zaman dile getirmişlerdir.

Rusya Federasyonu Anayasası’na göre uluslararası anlaşmalar, iç hukuk sisteminin bir parçasıdır ve doğrudan uygulanma etkisine sahiptir(69). Bunlara ek olarak ayrıca belirtmek gerekir ki, “Rusya, taraf olduğu Cenevre Sözleşmesi’ni de ihlal etmiştir”. Nitekim bunun en büyük delillerinden biri, 31. 07. 1995 tarihli kararıyla Rusya Anayasa Mahkemesi, Rusya Devleti’nin, 1949 Cenevre Sözleşmesi’nin 1977 tarihli Ek II. Protokolü’nü ve Rus Anayasası’nın 15/4. Maddesi’ni ihlal ettiğine karar vermiştir. Bu şekilde Rusya’nın, bu konuda taraf olduğu uluslararası anlaşmaları ve anayasanın buna ilişkin maddelerini ihlal ettiği sübut bulmuştur.

Çeçenistan’ın bağımsızlık ilanı uluslararası hukuk kurallarına uygundur. Çeçen-İnguş Özerk Cumhuriyeti Brejnev Anayasası olarak bilinen 1976 Sovyet Anayasası’na göre SSCB’ni oluşturan Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti’ne bağlı bir özerk cumhuriyet statüsündeydi. Bu yasa, günümüzde Çeçenistan’ın Rusya Federasyonu’na bağlanmasına gerekçe gösterilmektedir. Oysa Sovyetler Birliği’ni oluşturan cumhuriyetlerin 1990’larda birlikten ayrılımlarıyla SSCB ve Anayasası de facto ve de iure olarak ortadan kaldırılmıştır.

Nitekim SSCB’ni oluşturan bazı devletler yeni bir anlaşma temelinde yeni bir birlik olan, Bağımsız Devletler Topluluğu’nu kurmuşlardır. Sovyetler Birliğini oluşturan cumhuriyetlerden biri olarak Rusya Federatif Sosyalist Cumhuriyeti de benzer bir şekilde eski yasalarını değiştirmiştir. Zaten birliğin son parlamentosu, devlet başkanı Yeltsin’e bağlı birlikler tarafından kapatılmış, yeni seçimler ve anayasa temelinde devlet yeniden örgütlenmiştir. SSCB döneminden kalma yasalar yürürlükten kaldırıldığı için birliği oluşturan federe birimlerin, yani özerk cumhuriyetlerin arasındaki ilişkilerin yasal çerçevesinin oluşturulması gündeme gelmiştir. Bu doğrultuda 31 Mart 1992’de “Rusya Federasyonu İçindeki Egemen Cumhuriyetlerin İktidar Organlarıyla Rusya Federasyonu’nun Devlet İktidarı Federal Organları Arasında Yasama ve Yetkinin Dağıtımı (Paylaşımı) Üzerine Anlaşma” imzalanmıştır. Eski Rusya Yasaları yürürlükten kalktığına göre, yeni oluşan federatif devletin böyle bir yeni anlaşma temelinde yasal çerçevesinin kurulması doğru ve yasal bir tutumdur.

Tüm bunlardan hareketle şu tespitleri yapmak zor olmayaacaktır:

Çeçenlerin “kendi kaderini tayin etme hakkı”, aynı zamanda anayasal bir haktır(70). Taraflar arasında “Yapılan Anlaşmalara Uluslararası Hukuk-İç Hukuk İlişkisi Çerçevesinde Bakıldığında” Rusya’nın, -başta anayasası olmak üzere- kendi iç hukuk normlarını da ihlal ettiği ortaya çıkmaktadır. Zira, “İdarenin Devamlılığı” ilkesine göre bu günkü Rusya Federasyonu, SSCB’nin devamıdır(71).

Ayrıca buna paralel olarak, “Devletlerin Halefiyeti” ilkesine göre de bu günkü Rusya Federasyonu, SSCB’nin aynı zamanda halefidir. Nitekim bu hu-

sus, yeni Rusya Federasyonu tarafından da kabul edilmiş ve hatta özellikle deklere edilmiştir. Bunların anlamı ise, Rusya Federasyonu’nun, SSCB zamanında yapılan uluslararası ve ulusal düzeydeki tüm işlemlerle bağlı olduğudur. Ancak, yukarıda belirttiğimiz nedenlerle Rusya Federasyonu her iki açıdan (Uluslararası anlaşmalar ve Anayasa çerçevesinde) da hukuku çiğnemiş durumdadır.

11 Eylül’den sonra ABD’nin ‘terör karşıtı’ kampanyası ile Putin de Çeçenistan’daki bağımsızlık savaşını bir terör olayı olarak tanıtmaya çalışarak Çeçenistan’ı basına kapalı bölge ilan ederek işlediği savaş suçlarını bu şekilde örteceğini düşünmüştür(72). Dünya medyasının Çeçenistan’da yaşananları görmezden gelmesi, Rusya’nın özgür basını engellemesi ve paralı askerlerini Çeçenistan’ın yöneticileri gibi göstermesi, Çeçenistan’ın seçilmiş meşru devlet başkanlarını art arda katletmesi de sorunu çözmeye yetmemiştir(73).

AIHM’nde, Çeçenistan konusunda yakınları öldürülen ve işkence gören çeçenler tarafından yapılan başvuruların sonucu Rusya’nın insan haklarını ihlal ettiğini ve sözleşmenin 2. maddesindeki yaşama hakkını ihlal ettiği yeterli ve etkin soruşturma yapılmadığı, 1. maddenin ihlal edilerek mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin ihlal kararları vererek Rusya’yı tazminata mahkûm etmiştir(74). Bölgedeki çatışmalar Rusya’nın şiddet uygulayarak uluslararası hukuku hiçe sayarak bunu kendi iç meselesi olarak görmesi ve bu şiddeti arttırması sonucu çözümsüz bir hal almıştır(75).

Rusya federasyon anlaşmasını o tarihte iki cumhuriyet, Tataristan ve Çeçen-İnguş Cumhuriyeti imzalamamışlar ve 12 Aralık 1993 günü yapılan Rusya Federasyonu yeni anayasa oylamasına ve parlamento

seçimlerine de bu iki cumhuriyet katılmamıştır. (Tataristan Cumhuriyeti daha sonra Rusya Federasyonu ile ayrı bir andlaşma imzalayarak federasyona katıldı.) Bu durumda Çeçenistan'ın Rusya federasyonuna bağlı olduğunu belirten bir andlaşma yoktur; bu nedenle “Çeçenistan Sorununun Rusya'nın Toprak Bütünlüğü İçinde özölmesi Gerektiği” iddialarının yasal dayanağı bulunmamaktadır.

SONUÇ

“een Sorunu”nun altında tek bir sebep yatmayıp “Petrol Doğalgaz Hattı”, “Askeri Güç” gibi birçok nedenin bulunduğu bir tarafa(76), bu gün itibarıyla uluslararası düzeyde tanınan kendi kaderini tayin etme hakkı, görünüşteki yaygınlığına rağmen, uygulamada son derece sınırlı bir hak olarak görölmektedir. Bununla birlikte anlık bilgi paylaşımıyla ve sağladığı diğer imkanlarla küreselleşen bu günkü dünyada uluslararası politika, çevre, strateji, ekonomi, hukuk, kültür ve benzeri diğer destekler üzerinde seyreden “kendi kaderini tayin etme hakkı”, giderek daha da önem taşıyan bir görüngü (fenomen) haline gelmiş durumdadır. Bu haliyle de “kendi kaderini tayin etme” ile ilgili olarak üç boyutlu sorunlarla karşılaşılmaktadır: Bir tarafta stratejik olarak liderlik hedefleri, diğer tarafta etkili sonuç elde edebilmek için yeterli zaman ihtiyacı ve diğer tarafta da insani ve araçsal maliyet. Bu farklı ve birbiriyle çatışan çok boyutluluk ise, meselelerin ya da özömlerin hukuki zeminini zayıflatmaktadır(77).

Soğuk Savaş'ın bitişinden sonra, bağımsızlık talepleri artmış ve kendi kaderini tayin hakkı ve bütün dünyada boy göstermeye başlamıştır. Zamanla, ırkçı olmayan bağımsız ölkelerin halklarını da etkileyen ve ulusal, etnik, kültürel, dinsel ve dilsel azınlıkları da kapsayacak şekilde

genişleme eğilimi göstermiştir. Baltık Cumhuriyetleri, Sovyetler Birliği'nden ayrılması ve sonra SSCB'nin bütünüyle dağılması, Çekoslovakya'nın bölünmesi, Almanya'nın birleşmesi, Etiyopya ile Eritre'nin ayrılması ve Yugoslavya Federasyonunun dağılması bu dönemde ilgi çekici gelişmeler arasındadır. Ayrıca, yukarıda da belirttiğimiz gibi, romantik emeller yaratma gücüne ve devrimci, başkaldırıcı ve radikalleştirici etkiye sahip olduğu artık tartışmasızdır. Hatta bu hak, bir çeşit egemenlik veya bağımsızlık trendine girdiği takdirde bir devletin sınırlarını değiştirebilir, bir kıtayı ve tüm uluslararası sistemi etkileyebilir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, en önemli etkisinin birey olarak çocukların, kadınların, ailelerin ve toplulukların üzerinde görüldüğü Bosna, Keşmir, Çeçenistan, Somali, Kosova, Eritre ve Filistin(78) meselelerinde ispatlanmış durumdadır ki, bu nedenle konu, stratejik tartışmaların veya akademik çalışmaların ötesinde bir insanlık dramıdır.

Uluslararası toplum, uluslararası hukukun varlığını inkâr edecek veya şüpheye düşürecek yaklaşımlardan uzak durmadıkça, uluslararası arenada barış, adalet ve güven oluşmayacaktır. Aynı durumdaki bireylere aynı muamelenin gösterilmesi hukukun en temel ilkesi olan adaleti tesis eder uluslararası hukukun bireyleri sayılan devletler arasındaki ilişkiler ve benzer olaylar karşısında benzer tutumun takınılması uluslararası camia ve uluslararası hukuku güvenilir ve mümkün kılacaktır.

Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla birlikte Bu devletten ayrılarak bağımsızlığını kazanan yeni devletler bu ayrılmayı kendi kaderini tayin etme hakkına dayanarak yaptıklarını bildirmişlerdir. Bu yeni devletlerin önemli bir özelliği, daha önce federal bir devletin federe kanatlarını oluşturup; Sovyetler Birliği Ana-

yasasında “kendi kaderini tayin etme hakkı”na sahip olduklarının öngörölmüş olmasıdır. SSCB Kurucu Anayasası'ndaki nüfusu bir milyonu geçen halkların birlikten ayrılma hakkına dayanarak ayrılan Çeçenlerin, yine milletlerarası hukuka önemli kabul edilen referandum yapma, belirli bir toprak üzerinde hâkimiyet sağlama, başka devletlerle andlaşma yapma ve ölk sınırları içerisinde güvenlik, eğitim, sağlık ve yargı gibi kamu hizmetlerini veren kendi yasama yürütme ve yargı organlarına haiz olmasıyla da bir devlet görünümüne sahip olması, bu bölgenin bir devlet olarak tanınması şartlarını yerine getirdiğini göstermektedir. Üstelik bu durum, 5 yıldan fazla bir süredir devam ede gelmiştir.

Dolayısıyla, yukarıda belirttiğimiz gerekçelerle Rusya Federasyonu, -SSCB zamanında yapılan uluslararası ve ulusal düzeydeki tüm işlemlerle de bağlı olarak- hem Uluslararası Andlaşmalar hem de Anayasa çerçevesinde hukuku çiğnemiş durumdadır.

“Ulusların kaderlerini serbestçe tayin etme hakkı” 20. yüzyılın başlarından beri yaygınlaşarak Kabul gören İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Helsinki Nihai Senedi, Paris Şartı gibi uluslararası sözleşmelerde de açıkça tanınan bir haktır. Bu hak temelinde een halkının bağımsızlık ilanı meşru ve devredilemez bir hakkın sonucudur. Uluslararası kamuoyu bu hakkın seçilmiş temsilciler tarafından ifade edilmesine saygı göstermekle yükümlüdürler.

Çeçenistan'ın bağımsızlık ilanı aynı zamanda mevcut uluslararası norm ve yasalara da uygundur. Bilindiği gibi eenİnguş Ö.S.S.C. Brejnev Anayasası olarak bilinen 1976 Sovyet Anayasası'na göre SSCB'ni oluşturan Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'ne bağlı bir özerk cumhuriyet

statüsünde idi. Bu yasa, günümüzde Çeçenistan'ın Rusya Federasyonu'na bağlanmasına, yanlış olarak, gerekçe gösterilmektedir. Oysa Sovyetler Birliği'ni oluşturan cumhuriyetlerin 1990'larda birlikten ayrılmalarıyla SSCB Anayasası önce "de facto", sonra da "de jure" olarak ortadan kaldırılmıştır. Nitekim SSCB'ni oluşturan bazı devletler yeni bir anlaşma temelinde yeni bir başka birliği; Bağımsız Devletler Topluluğu'nu kurmuşlardır.

Bilahare, Çeçenistan olayı milletlerarası bir uyuşmazlıktan çıkarak bir drama dönüşmeye başlamıştır. Doğu Timor ve Darfur'a gösterilen ilgi ve uluslararası kamuoyu oluşturulması, buna karşılık Çeçenistan'ın uluslararası kamuoyunun gözlemlerinden uzak tutulması ağır insan hakkı ihlallerine, orantısız güç kullanımına başvurulmasına rağmen "yok sayılması" ilgi çekicidir. Çeçenistan "kendi kaderini tayin etme hakkı" bir yana, kendi halkının varlığını sürdüremeyecek konuma düşürülmüştür. Hâlbuki uluslararası hukukta bu hakkın kullanımı için öngörülen şartlarının diğer benzer örnekler karşısında çok daha güçlü bir şekilde ortaya çıktığı görülmektedir.

Sovyetler Birliği'nin, 1989 sonrasında dağılması ve 1990'ların başında, yeni cumhuriyetlerin bağımsızlıklarını ilan etmeleri ile birlikte, dağılmanın nereye kadar süreceği sorusu akıllara takılmaktaydı. SSCB'nin ilk ayrılan ve tanınan Baltık cumhuriyetlerine tepkisi ile diğer cumhuriyetlerin ayrılmasına olan tepkisi kuşkusuz farklı olmuştur. Orta Asya ve Güney Kafkas Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarını ilan etmesi sonrasında Rusya Federasyonu sınırına çekilen Rus varlığı, Kuzey Kafkas Özerk Cumhuriyetleri ve Tataristan Özerk Cumhuriyeti sorunlarıyla yüz yüze kalmıştır. Bugünkü Rusya

Federasyonu'nu oluşturan yüzü aşkın etnik grubun sahip olduğu bölgelerde yükselen etnik hareketler Rusya'nın sıcak gündeminde durmaktadır. Zira Tataristan ve Çeçenistan Rusya petrollerinin en önemli kaynaklarını oluşturduğundan Rusya bakımından stratejik bir değer taşımaktadır. Tataristan'la yarı bağımsızlık şeklinde anlaşmalara dayanan ilişki, Çeçenlerle yetki paylaşımı değil, bağımsızlık talebi karşısında daha farklı bir boyut kazanarak savaşa dönüşmüştür. Kendi parlamentosunu, mahkemelerini, eğitim sistemini, ordusunu ve kamu hizmetleri birimlerini kuran Çeçenistan'ın "hukuki konumu" konusu, tartışmanın uluslararası arenada da odağında olmuştur.

Kanaatimizce Çeçenistan için "Kendi Kaderini Tayin Etme Hakkı"nı elde etmek için gerekli şartlar oluşmuştur. Referandumun yapılmasından, hükümetinin kurulmasından, devlet başkanının seçilip anayasasının yapılmış olmasından ve bir süre bağımsız yaşamasından sonra uluslararası arenada hiçbir ülke tarafından tanınmaması ise ancak siyasi olmakla açıklanabilir.

DİPNOTLAR

- (1)MALEK, Martin, Geopolitische Veränderungen auf dem eurasischen Schachbrett: Russland, Zentralasien und die USA nach dem 11. September 2001, in: Aus Politik und Zeitgeschichte, B8/2002, S.14-22 (Nakleden: SAVAŞ, Genç, "Orta Asyada Güç Oyunu: Jeopolitik Konunun Geri Dönüşü" HPD Hukuk Perspektifler Dergisi Hukuki Yorum ve Haber Dergisi, S: 07/Temmuz 2006, s., 22).
- (2)GENÇ, agm, s. 23.
- (3)MOYNIHAN, Daniel P., Pandaemonium; Ethnicity in International Politics, Oxford-1993, s. 23 (Nakleden: KÜTÜKÇÜ, M. Akif, "Uluslararası Hukukta Self-Determinasyon Hakkı Ve Türk Cumhuriyetleri" Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2004, S:12, s. 259-276).
- (4)DOĞAN, İlyas, "Kendi Geleceğini Belirleme İlkesi", Kamu Hukuku Arşivi, Eylül 2006, http://www.akader.info/KHUKA/2006_mart/1.pdf s. 2; ŞAHİN, Mustafa, Avrupa Birliği'nin Self-Determinasyon Politikası, Ankara 2000, s. 12; CASSESE, Antonio, Self-Determination of Peoples, Cambridge University Press, New York- 1995, s. 11. (Nakleden: KÜTÜKÇÜ, agm, s. 264).
- (5)ARSAVA, Ayşe Füsün, "Azınlık Kavramı ve Azınlık Haklarının Uluslararası Belgeler ve Özellikle Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesinin 27. md.si Işığında İncelenmesi", AÜSBF Yayınları Ankara-1993, s. 59.
- (6)KÜTÜKÇÜ, agm, s. 262.
- (7)Aaland Adaları halkı self-determinasyon haklarını iddia ederek Finlandiya'dan ayrılıp, komşu İsveç'e katılma taleplerini, raporörler "Halkların Kendi Kaderini Tayin Etme İlkesi her ne kadar modern siyasi düşüncede, özellikle büyük savaşın beri önemli yer işgal etse de, bu ilkenin Milletler Cemiyeti Misakında herhangi bir şekilde bahsedilmediği konusuna dikkat edilmelidir. Bu

prensibin birkaç uluslararası andlaşmada kabul edilmesi, onun devletler hukukunun bir parçası haline geldiğini göstermek için yeterli değildir." kararını vermişlerdir. . Konu Milletler Cemiyetine götürülerek tetkik edilmesi sonucu Aaland Adaları sakinlerinin self-determinasyon hakkını kullanarak Finlandiya'dan ayrılmaları reddedilmiş oldu.

(8)DOĞAN, agm, s. 4.

(9)KÜTÜKÇÜ, agm, s. 267.

(10)Madde 1 BM'nin ikinci amacını şöyle belirtmektedir: "Uluslararası eşit haklara ve halkların self-determinasyonu ilkelerine saygıya dayanan dostane ilişkileri geliştirmek ve evrensel barışı güçlendirmek için gerekli tedbirleri almak."

55. madde ise: "... hayat standartlarını yükseltmeyi, tam istihdamı, kültürel işbirliğini ve istikrar ve mutluluk şartlarını oluşturmak amacıyla uluslararası dostane ve barışa dayanan ilişkilerin geliştirilmesi için eşit haklar prensibine ve halkların self-determinasyonuna dayanarak gerçekleştirilecek insan haklarına riayet edilmesi..."

(11)Kavrama sosyo-psikolojik yaklaşım için bkz. SCHWARTZ, Barry, "Self-Determination: The Tyranny of Freedom" 2000, The American Psychological Association, Inc., Vol. 55, No. 1, 79-88 (<http://www.swarthmore.edu/SocSci/bschwar1/self-determination.pdf>).

(12)UNPO, <http://www.unpo.org/content/view/full/4957/2/>

(13)Wilson, altısı "Kendi Kaderini Tayin Etme" ile ilgili olmak üzere on dört ilke ilan etmiştir. Savaşın yenik çıkan milletlerin, küçük milletlerin ve sömürge altındaki halkların da kaderini tayin hakkı olduğunu ifade ederek, uluslararası sistemin güç dengesine değil, etnik kaderini tayin ilkesine dayandırılması gerektiğini vurgulamıştır.

(14)TUNCAY, Ali, A Post-Cold War Experience in Self-Determination and Secessionism (The Yugoslav Case), (Master of Arts, Bilkent University Institute of Economics and Social Sciences, 1993), s. 6 (Nakleden: KÜTÜKÇÜ, agm, s. 261).

(15)CASSESE, A., International Law in a Divided World, New York 1986, s. 134-135, (Nakleden: YÜCEL, Özlem, "Milletlerarası Hukuk Açısından Doğu Türkistan Halkının Hakları", Doğu Türkistan Dergisi 2002 S. 188-189, s. 6; PAZARCI, age, s. 518. ARSAVA, Ayşe Füsün, "Self-Determination Hakkının Tarihi Gelişimine Bir Bakış ve Aaland Adaları Sorunu", Seha L. Meray'a Armağan, Cilt I, AÜSBF Yayınları, Ankara-1981 s.55-67; Kemal Gözler, Anayasa Hukukuna Giriş, Bursa Ekin Kitabevi Yayınları, 2004, s. 42-56.

(16)UNSC Resolution 1514, 1960.

(17)KÜTÜKÇÜ, M. Akif, "Uluslararası Hukukta Self-Determinasyon Hakkı ve Türk Cumhuriyetleri", s. 263. www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/17.05.2007;Doğan, agm, s. 10.

(18)Aslında Filistin meselesini self determinasyondan çok, işgale yönelik bir çeşit "kurtuluş mücadelesi" çerçevesinde değerlendirmenin daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

(19)Wolfgang F. Danspeckgruber, The Self-Determination of Peoples, Hardcover, Rienner Publishers, Incorporated, Lynne, ISBN 1555877680 (1-55587-768-0), 2002, s. 335

(20)PAZARCI, Hüseyin, Uluslararası Hukuk, Gözden geçirilmiş 3. bası, Ankara 2005, s. 349.

(21)PAZARCI, age, s. 143; KARAOSMANOĞLU, Ali L., "Kendi Kaderini Tayin, Ülke Bütünlüğü, Uluslararası İstikrar ve Demokrasi", Doğu-Batı, (Savaş ve Barış) Yıl: 6, Sayı: 24, Ağustos, Eylül, Ekim 2003, s. 147 (Nakleden KÜTÜKÇÜ agm, s. 260).

(22)PAZARCI, age, s.142.; POMERANCE, age, s. 37-42; ARSAVA, age, s. 77-80; nakleden KÜTÜKÇÜ, agm, s. 263.

(23)POMERANCE, age, s. 63-73; Ancak, CASSESE, self-determinasyon hakkının jus cogens oluşturmadığı görüşündedir. Bkz. CASSESE, age, s. 173. nakleden KÜTÜKÇÜ, agm, s. 275.

(24)DOĞAN, agm, s. 10.

(25)ÇAVUŞOĞLU, Naz, Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Azınlık Hakları, İkinci Baskı, İstanbul-2001, s. 74-75.

(26)(26)SOYSAL, Tamer, "Birleşmiş Milletler İkiz Sözleşmeleri Ve Self-Determination İlkesi" http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_225.htm

(27)"Milletlerarasında, milletlerin hak eşitliği prensibine ve kendi mukadderatlarını kendilerinin tayin hakkına saygı üzerine kurulmuş dostane münasebetler geliştirmek ..."Madde metninin Türkçesi için bkz. BOZKURT, Enver, Türkiye'nin Uluslararası Hukuk Mevzuatı, Ankara, 2007, s.675.

"... ırk, cins, din ve dil farkı gözetmeksizin ..." Madde metninin Türkçesi için bkz. age, s.675.

(29)MANELA, Erez, The Wilsonian Moment: Self-Determination and the International Origins of Anticolonial Nationalism, New York: Oxford University Press, 2007, s.331.

(30) Madde metninin Türkçesi için bkz. BOZKURT, E., age, s.561, 579.

(31) Söz konusu belge ve dokümanlar için bkz. BOZKURT, E., age.

(32) FAN, Hua, "The Missing Link between Self-Determination and Democracy: The Case of East Timor", U. J. Int'l Hum. Rts. 176, Volume 6, Issue 1 (Fall 2007), <http://www.law.northwestern.edu/journals/jihr/v6/n1/7/> (33) UNPO, <http://www.unpo.org/content/view/full/4957/72/> (34) OETER, Stefan, "The Right of Self-Determination in Transition", Law and State, S: 49/50, s. 148-149, nakleden KÜTÜKÇÜ, agm, s. 272. (35) PAZARCI, age, s. 142. (36) YÜCEL, Özlem, Milletlerarası Hukukta Self-Determination Hakkı ve Bölgesel Otonomi Doğu Türkistan Dergisi İlkbahar 1999, s. 28-32. Ayrıca bkz. TUĞ, Salih, İslâm Ülkelerinde Anayasa Hareketleri, İstanbul, 1969, s. 221-246. (37) DOĞAN, agm, s. 2. (38) PAZARCI, age, s. 143. Azınlıklar ve Türkiye hakkında detaylı çalışma için bkz. TUNÇ Hasan, "Uluslararası Sözleşmelerde Azınlık Hakları Sorunu ve Türkiye", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Haziran-Aralık 2004 Cilt: VIII, Sayı: 1-2 139-198; İNAÇ, Zeri Uluslararası Belgelerde Azınlık Hakları, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2004. (39) Bkz. RG, 18.06.2003, S. 25142. (40) Bu Bölümdeki 73. maddeye göre, sömürge ülkeler üzerinde sorumluluk alan BM üyeleri, bu "ülkeler ahalisinin menfaatlerinin başta gelmesi prensibini tanırlar... bu ahalinin... refahını imkânının son haddine kadar kolaylaştırma mükellefiyetini kutsal bir edel biliver ve bu amaçla... Her ülkenin ve ahalisinin ve bunun gelişmesindeki muhtelif derecelerini özel şartlarına uyar ölçüde, bu ahalinin kendini idare edebilmek kabiliyetini geliştirmeyi, siyasi emellerini göz önünde tutmayıp ve her siyasi müesseselerinin tedrici gelişmesine yardım etmek" sorumluluğunu yüklenirler. Bu maddedeki "ahalinin kendini idare edebilmek" yeteneğinin geliştirilmesi, "her ülkenin ve ahalisinin ve bunun gelişmesindeki muhtelif derecelerini özel şartlarına uyar ölçüde" olmak koşuluna bağlı kılınmaktadır. KARAOSMANOĞLU, age, s. 66. (41) KÜTÜKÇÜ, agm, s. 267. (42) ARAL, Berdal, "Kolektif Bir İnsan Hakkı Olarak Halkların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı", İnsan Hakları Yıllığı, Cilt 21-22, 1999-2000, s. 110; KARAOSMANOĞLU, age, s. 67-68. (43) Metin için bkz. POMERANCE, age, s. 123-124, nakleden KÜTÜKÇÜ, agm, s. 267. (44) KARAOSMANOĞLU, age, s. 69. (45) ÇAVUŞOĞLU, Naz, age, s. 72-73. (46) "Devletler Arasında Dostça İlişkiler ve İşbirliği ile İlgili Uluslararası Hukuk İlkeleri Bildirgesi"ne göre; "halkların eşit hakları" ve "self-determinasyon" ilkesi halklar bakımından bir hak, bu prensibe uyulması ise diğer devletler bakımından bir yükümdür. Bunun yanında Bildirge, "self-determinasyon hakkı"nın, ırk, inanç ya da renk ayrımı yapmaksızın ülkenin tüm halkını temsil eden bir yönetime sahip egemen ve bağımsız devletlerin ülke bütünlüğünü ya da siyasi birliğini kısmen ya da tamamen bozacak şekilde yorumlanamayacağı kuralını getirmiştir. ŞAHİN, age, s. 22-24. (47) KARAOSMANOĞLU, agm, s. 150-151. (48) KARAOSMANOĞLU, age, s. 71-72 (49) "The Chechens Ingush During the Soviet Period and its Antecedents" çeviren Muhyittin Geçkil, The North Caucasus Barrier, Society For Central Asian Studies, <http://www.waynakh.com/makaleler/03.htm>, (50) Çeçen sorununa "Sosyalist", "Kapitalist", "Ulusalcı" vb ideolojik yaklaşım için bkz. WEINSTEIN, Nat, "The War on Chechnya and US 'Humanitarianism'", Socialist Action /January 2000, <http://www.socialist-action.org/news/200001/chechnya.htm>. (51) Bu şekilde İnguş Cumhuriyeti, yeni Anayasa'da Federasyonu'u oluşturan birimlerden biri olarak kabul edilmiştir. (52) CUTLER, Robert M., Chechnya: Conflict Profile, Foreign Policy in Focus, 10 September 2001, pp. 1-4 (http://www.robertcutler.org/blog/2001/09/chechnya_conflict_profile.html). (53) Boris Yeltsin ile 12 Mayıs 1997'de imzalanan "Rusya Federasyonu ile Çeçen İçkeriya Cumhuriyeti Arasında Barış ve Karşılıklı İlişkiler Dair Antlaşma", 12 Temmuz 1997 tarihli "Gümrük Alanında Karşılıklı İşbirliği Anlaşması"; Rusya Federasyonu, Çeçen İçkeriya Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında imzalanan "Bakü-Caharkele-Novorossiç Petrol Boru Hattının İşletmesine İlişkin Uluslararası Anlaşma" ve Rusya Federasyonu ile Çeçen İçkeriya Cumhuriyeti arasında imzalanan "Ekonomik İşbirliği Antlaşması" gibi altı anlaşma söz konusudur. (54) Çeçenistan'da Bitmeyen Cihad, www.kavkaz-center.com.htm, 05.04.2007 (55) Şahin, Mustafa, Avrupa Birliği'nin Self -Determinasyon Politikası, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2000 Kırş. Şahin, age, s. 125-127; Klein, Eckart, Das Selbstbestimmungsrecht der Völker und die deutsche Frage, Gebr. Mann Verlag, 1990 Berlin, s. 37; Kühnhardt, Ludger, Die Universalität der Menschenrechte, Olzog, München, 1987, s. 311-312; nakleden DOĞAN, agm, s. 7. (56) YILMAZ, Murat, Çeçenistan: Yasak Ülke Kayıp Vicdan, <http://cecenistan.ihh.org.tr/>, 10.05.2007. (57) PAZARCI, age, s. 142-143. (58) Madde 72: "Her bir Sovyet Cumhuriyetin, SSCB"

den serbestçe ayrılma hakkı saklıdır" (Article 72. "Each Union Republic shall retain the right freely to secede from the USSR".) Anayasa'nın tam metni için bkz. http://www.departments.bucknell.edu/russian/const/77c_ons03.html. (59) Bu konuda daha geniş bilgi için ayrıca bkz. TUĞ, Salih, İslâm Ülkelerinde Anayasa Hareketleri, İstanbul, 1969, s. 221-246. (60) FAURBY Ib, International Law, Human Rights and the Wars in Chechnya <http://www.caucasus.dk/publication13.htm> 15.06.2007; ŞAHİN, age, s. 118. (61) CASSESE, age, s. 266-268, nakleden KÜTÜKÇÜ, s. (62) ŞAHİN, age, s. 84-85. (63) DONNELLY, age, s. 158, nakleden KÜTÜKÇÜ, agm, s. 274. (64) KARAOSMANOĞLU, Ali L., "Kendi Kaderini Tayin, Ülke Bütünlüğü, Uluslararası İstikrar ve Demokrasi", Doğu-Batı, (Savaş ve Barış) Yıl: 6, S: 24, Ağustos, Eylül, Ekim 2003. (65) CHARNEY, Jonathan L., "Self-Determination: Chechnya, Kosovo, and East Timor" <http://law.vanderbilt.edu/journals/journal/34-02/charney.html> 27.03.2007. (66) CHARNEY, agm, (web) (67) YILMAZ, agm, (web.) (68) HUGHES James, European University Institute Florence, Civil War, S: 4 no 4 Winter 2001 s. 11-48, <http://eprints.lse.ac.uk/641/01/Hughes.Chechnya.Civil.Wars.pdf>; ayrıca bu konuda bkz. WEINSTEIN, Nat, "The War on Chechnya and US 'Humanitarianism'", Socialist Action /January 2000, <http://www.socialist-action.org/news/200001/chechnya.htm>. (69) TC 1982 Anayasası'nın 90. maddesine tekabül eden Rusya Federasyonu Anayasası 15/4. Madde; "Uluslararası hukukun evrensel ilke ve normları ve Rusya Federasyonunun uluslararası andlaşmaları, Rusya Federasyonu hukuk sisteminin bir parçasıdır. Rusya Federasyonu'nun onayladığı bir uluslararası andlaşmayla, bir kanun farklı hükümler içeriyorsa, uluslararası andlaşma hükmü uygulanır" diyerek uluslararası andlaşmalarla iç hukuk normlarının çatışması halinde uluslararası andlaşmalara üstünlük verileceğini açıkça ifade etmektedir. Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. DRAGANOVA Diana, "Chechnya's Right of Secession under Russian Constitutional Law", Sofia University, Faculty of Law. <http://chinesejil.oxfordjournals.org/cgi/content/2005.2007>. (70) Nitekim -yukarıda da belirttiğimiz gibi- aralarında Türk Cumhuriyetlerinin de bulunduğu Baltık Cumhuriyetleri dışındaki diğer on iki Sovyet Cumhuriyetinin uluslararası hukuk altında self-determinasyon hakkı 1977 tarihli Sovyetler Birliği Anayasasının 72. maddesine ölü bir hüküm olarak bulunmaktaydı. Bu maddeye göre her birlik Cumhuriyeti SSCB'den ayrılma hakkına sahipti. Anayasanın 70/1. fıkrası SSCB'nin eşit Sovyet Sosyalist Cumhuriyetlerin gönüllü katılması ve ulusların self-determinasyon hakkının bir sonucu olarak sosyalist federalizm ilkesi üzerine kurulu, çokuluslu, federal ve yekpare bir ülke olduğunu belirtmekteydi. Kısaca cumhuriyetlerin self-determinasyon hakkına dayanarak Sovyetler Birliği'nin kurdularını belirtmekteydi (Bu konuda daha geniş bilgi için ayrıca bkz. TUĞ, Salih, İslâm Ülkelerinde Anayasa Hareketleri, İstanbul, 1969, s. 221-246.). (71) Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Lenin'in "Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı" adlı eserinin bir yanısıma olarak söz konusu hak, 1917'de yayınlanan "Rusya Halklarının Hakları Deklarasyonu"nda ve 1918'deki ilk "Sovyet Anayasası"nda da yer almıştır. (72) İLHAN, agm, (web) (73) İLHAN, agm, (web) (74) Mahkeme kararları için bkz. <http://www.echr.coe.int/Eng/Press/2005/Feb/Chamberjudgments-Chechencases2422005.html>. Khasiyev ve Akayeva v. Russia (no. 57942/00 ve 57945/00), Isayeva, Yusupova ve Bazayeva v. Russia (no. 57947/00, 57948/00 ve 57949/00) ve Isayeva v. Russia (no. 57950/00). (75) Diana Draganova, Sofia University "Saint Kliment Ohridski", Faculty of Law. Chechnya's Right of Secession under Russian Constitutional Law, <http://chinesejil.oxfordjournals.org/cgi/reprint/3/2/571> (76) HUGHES James, European University Institute Florence, Civil War, S: 4 no 4 Winter 2001 s. 11-48, <http://eprints.lse.ac.uk/641/01/Hughes.Chechnya.Civil.Wars.pdf>; ayrıca bu konuda bkz. WEINSTEIN, Nat, "The War on Chechnya and US 'Humanitarianism'", Socialist Action /January 2000, <http://www.socialistaction.org/news/200001/chechnya.htm>. (77) Wolfgang F. Danspeckgruber, age, s. 336. (78) Yukarıda belirttiğimiz gibi, aslında Filistin meselesini self determinasyondan çok, işgale yönelik bir çeşit "kuruluş mücadelesi" çerçevesinde değerlendirilmenin daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. (79) Wolfgang F. Danspeckgruber, age, s. 335.

KAYNAKÇA

AİHM Rusya Kararları, <http://www.echr.coe.int/Eng/Press/2005/Feb/ChamberjudgmentsChechna ses24.2.2005.htm>

ARAL, Berdal, "Kolektif Bir İnsan Hakkı Olarak Halkların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı", İnsan Hakları Yıllığı, Cilt 21-22, 1999-2000, Birleşik Kafkasya Konseyi Bülteni, Sayı 24, Ocak-Şubat-Mart. BOZKURT, Enver, Türkiye'nin Uluslararası Hukuk Mevzuatı, Ankara, 2007. CHARNEY, I. Jonathan, "Self-Determination: Chechnya, Kosovo, and East Timor", <http://law.vanderbilt.edu/journals/journal/34-02/charney.html> 27.03.2007. CUTLER, "Robert M., Chechnya: Conflict Profile", Foreign Policy in Focus, 10 September 2001, pp. 1-4 (http://www.robertcutler.org/blog/2001/09/chechnya_conflict_profile.html). ÇAVUŞOĞLU, Naz, Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Azınlık Hakları, İkinci Baskı, İstanbul-2001 DANSPECKGRUBER Wolfgang F., The Self-Determination of Peoples, Hardcover, Rienner Publishers, Incorporated, Lynne, ISBN 1555877680 (1-55587-768-0), 2002. DOĞAN, İlyas, " Kendi Geleceğini Belirleme İlkesi", Kamu Hukuku Arşivi, Eylül 2006, s. 7, http://www.akader.info/KHUKA/2006_mart/1.pdf, 14.05.2007. DRAGANOVA, Diana, "Chechnya's Right of Secession under Russian Constitutional Law" <http://chinesejil.oxfordjournals.org/cgi/content/abstract,20.05.2007>. FAN, Hua, "The Missing Link between Self-Determination and Democracy: The Case of East Timor", U. J. Int'l Hum. Rts. 176, Volume 6, Issue 1 (Fall 2007), <http://www.law.northwestern.edu/journals/jihr/v6/n1/7/>. FAURBY I. b, <http://www.caucasus.dk/publication13.htm> "International Law, Human Rights and the Wars in Chechnya", 15.06.2007. GAETA Paola, "The Armed Conflict in Chechnya before the Russian Constitutional Court", <http://www.ejil.org/journal/Vol7/No4/art7.pdf> GEÇKİL, Muhyittin, The North Caucasus Barrier isimli kitaptan "The Chechens Ingush During the Soviet Period and its Antecedents" çeviri, , Society For Central Asian Studies, <http://www.waynakh.com/makaleler/03.htm>, GENÇ, Savaş, "Orta Asyada Güç Oyunu: Jeopolitik Konunun Geri Dönüşü" HPD Hukuk Perspektifler Dergisi Hukuki Yorum ve Haber Dergisi, Sayı 07/Temmuz 2006 GÖZLER Kemal, Anayasa Hukukuna Giriş, Bursa Ekin Kitabevi Yayınları, 2004. HUGHES James, " Civil War", S. 4 no 4 Winter 2001, s. 11-48, <http://eprints.lse.ac.uk/641/01/Hughes.Chechnya.Civil.Wars.pdf> <http://eprints.lse.ac.uk/641/01/Hughes.Chechnya.Civil.Wars.pdf>, 20.06.2007 İNAÇ, Zeri Uluslararası Belgelerde Azınlık Hakları, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2004. Kafkas Vakfı Bülteni, Aylık Kültürel Dergi, 2002, Sayı 12. KARAOSMANOĞLU, Ali L., İç Çatışmaların Çözümü ve Uluslararası Örgütler, İstanbul-1981 KARAOSMANOĞLU, Ali L., "Kendi Kaderini Tayin, Ülke Bütünlüğü, Uluslararası İstikrar ve Demokrasi", Doğu-Batı, (Savaş ve Barış) Yıl: 6, Sayı: 24, Ağustos, Eylül, Ekim 2003. KÜTÜKÇÜ, M. Akif, "Uluslararası Hukukta Self-Determinasyon Hakkı Ve Türk Cumhuriyetleri", Selcuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2004 sayı: 12. MANELA, Erez, The Wilsonian Moment: Self-Determination and the International Origins of Anticolonial Nationalism, New York: Oxford University Press, 2007. MANSUR, Şamil, Çeçenler, İnceleme, 2. Baskı Sam Yayınları, Mart 1995, Ankara. MERAY L. Saha, Devletler Hukukuna Giriş, Birinci cilt Ajans Türk matbaası Ankara 60, PAZARCI, Hüseyin, Uluslararası Hukuk, Gözden geçirilmiş 3. baskı, Ankara 2005 SANCAK, "Uluslararası Hukuk Ve Self-Determinasyon Hakkı", <http://Sancak.ihh.org.tr/otonomi/hukuk/hukuk.html>, 23.05.2007. SCHWARTZ, Barry, "Self-Determination: The Tyranny of Freedom" 2000, The American Psychological Association, Inc., Vol. 55, No. 1, 79-88 (<http://www.swarthmore.edu/SocSci/bschwartz/self-determination.pdf>). SOYSAL, Tamer, "Birleşmiş Milletler İkiz Sözleşmeleri Ve Self-Determination İlkesi" http://www.turkhuksitesi.com/makale_225.htm. ŞAHİN, Mustafa, Avrupa Birliğinin Self-Determinasyon Politikası, Ankara 2000. TUNÇ, Hasan, "Uluslararası Sözleşmelerde Azınlık Hakları Sorunu ve Türkiye", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Haziran-Aralık 2004 Cilt: VIII, Sayı: 1-2 139-198 UNPO, <http://www.unpo.org/content/view/full/4957/72/> WEINSTEIN, Nat, "The War on Chechnya and US 'Humanitarianism'", Socialist Action /January 2000, <http://www.socialistaction.org/news/200001/chechnya.htm> YILMAZ, Murat, "Çeçenistan: Yasak Ülke Kayıp Vicdan", <http://cecenistan.ihh.org.tr/>, 10.05.2007. YÜCEL, Özlem, "Milletlerarası Hukuk Açısından Doğu Türkistan Halkının Hakları", Doğu Türkistan Dergisi, Yıl 22, S. 188-189, 2001-2002. YÜCEL, Özlem, "Milletlerarası Hukukta Self-Determination Hakkı ve Bölgesel Otonomi", Doğu Türkistan Dergisi, Yıl 19, Sayı 182, 1999, s. 28-32.

RIGHT OF SELF DETERMINATION ACCORDING TO INTERNATIONAL LAW AND PROBLEM OF CHECHNYA

Ass. Prof. Dr. Abdülkadir AKIL
İstanbul Commerce University Faculty of Law
International Law of Discipline

Canan KÜÇÜKALİ
Judge

INDEX

INTRODUCTION

I. SELF-DETERMINATION RIGHT IN INTERNATIONAL LAW

A. BRIEF HISTORICAL ACCOUNT OF THE TERM

B. THE TERM OF SELF-DETERMINATION RIGHT AND FEATURE OF SELF-DETERMINATION RIGHT ACCORDING TO INTERNATIONAL LAW

II. HISTORICAL ACCOUNT OF CHECHENS' STRUGGLE FOR FREEDOM

A. GENERAL VIEW OF HISTORY OF CHECHENS

B. POST SITUATIONS IN CHECHNYA AFTER 1989

III. COMPARISON OF CHECHEN PROBLEM WITH OTHER EXAMPLES AND CHECHEN THESIS

A. COMPARISON OF CHECHEN EXAMPLE WITH OTHER EXAMPLES OF SELF-DETERMINATION RIGHT

B. BASIS OF CHECHENS' CLAIMS AND THESIS

RESULT

BIBLIOGRAPHY

INTRODUCTION

Right of "The Self Determination of People goes back from Aristotle's 'only the best can be achieved by creation city governments but not with huge empires' idea, to 158 city governments definition in Greece. This is a flexible term which is still discussed today that is still being the points in various international pacts and contracts and still keeping its importance, however countries accepted its existence in international they still refrain from defining it because it may damage themselves and these countries fail to define their boards as well. Apart from this, it is useful to make it clear that right of self determination is a thing different from the rights of minorities though they seem similar to each other. For this reason, we think that it will be useful to state that we will only discuss this matter in terms of self determination term.

International petroleum wars between corporations and problem of pipeline in Middle

Asia and Caucasian make this situation even more complex. Conflicts in the region gained a new aspect with oil and natural gas pipelines, Russia tried to make these pipelines in its own territories, so made strategic plans against USA and its allies, got into a bloody war with Chechnya as they wanted to pass the pipeline through the borders of Chechnya(1). Kremlin government, which wanted to pass oil pipelines from their own territory, increased pressure on their neighbours making use of local conflicts as a reason and narrowed the fields of new republic in this region(2). Its impossible to discuss struggle of freedom of Chechnya and right of self determination regardless of this situation. However, current statues of Chechnya will be dealed apart from the international relationships in this pieces of work. Though Chechnya has terrorism, violation of human rights, genocide that can be dealed through international law, in this work, we will try to inspect whether Chechnya has right for

self determination or not by observing the history and current situation of Chechnya.

KEYWORDS:

Self Determination,
Chechnya,
International Law,
Minorities,
The Caucasus,
Independence

I. RIGHT OF SELF DETERMINATION IN INTERNATIONAL LAW

A. BRIEF HISTORICAL ACCOUNT OF THE TERM

According to right of self determination, Holland declared its independence by separating from Spain in 1581. USA Independence Declaration in 1776 and French Human and Citizenship Rights Declaration in 1789 mentioned about this right and USA became the first colony to come up with the request of self determination because they denied to be governed by England.(3)

Right of self determination has been applied in various countries in law of governments. People of some regions were asked to choose under which governments control they would like to be by referendums. To legalize joining of some regions to France which were occupied by French troops, referendum was accepted as a measurement. Venissin, Sovayen and Nizza which were occupied just after the revolution in 1791, 1792 and 1793 witnessed referendums to show all world that without the will of people in the region, there would not be a change in hegemony of there would not be acquisition of soil in that cities.(4)

Firstly Bolshevik Doctrine annotated this right as an international law principle and Stalin mentioned about the right of nations hegemony and their right to separate from other nation which they are under the control of and in his book Marxism and National Matters he defended that a nation has right of self determination and has right to separate from other country totally or has right to gain right of self rule. (5). Several years later Lenin published "Right of Self Determination of Nations" and this principle took its place in "Rights

of Russian People Declaration" in 1917 and first Soviet Fundamental Law in 1918.(6) 6 Lenin used the term of "Nations right of self determination" in his works and expressed that referendum is the violation of "nations self determination right" and self determination also covers separation. According to right of self determination, firstly Finland declared its independence in 1917 and a year later other countries bound to Russia such as Estonia, Letonia, Litvania, Poland, Georgia, Belarus, Armania and Azerbaijani declared their independence.

In times of League of Nations, application field of self determination only covered Europe and only Czechoslovakia, Hungary and Poland in Middle and Eastern Europe declared their independence making use of this principle. Decision in Aaland Islands trial reflects the general view till the acceptance of Charter of United Nations(7). Same view continued in United Nations time and United Nations stated that Catanga Region which wanted to separate from Congo in 1961 and Biafra region which wanted to separate from Nigeria have only rights to separate from colony government but not rights to separate from their governments.(8) During World War II, In Atlantic Declaration which was published by President of England Churchill and President of USA Roosevelt in 14 August 1941, right of self determination was mentioned of 2nd and 3rd articles and after the war this term entered into the international law.(9) In Charter of United Nations in 1945, this right was suggested for all people and in the first chapter of this pact which regulates the aims and principles of United Nations, this right was mentioned as "principle" and in translation of its from French, it was translated as "right". This is clearly mentioned in 2nd clause

of 1st article and 55th article of the pact.(10)

B. THE TERM OF SELF-DETERMINATION RIGHT AND FEATURE OF SELF-DETERMINATION RIGHT ACCORDING TO INTERNATIONAL LAW

Right of self determination is in fact the right of determining the self destiny of a society or a nation(11). This principle also allows the nation to determine its political regime which clearly affects its social, economical and cultural life styles(12).

Right of self determination which means nations determining their own destiny (*droit des peuples à disposer d'eux-mêmes*) was existing in prior US President Woodrow Wilson's principles(13). When peace attempts of Germany and Austria failed in 1917 due to the heavy condition put by The Allies, President Wilson broadcasted his 14 principles related to coming peace. He sends a message to congress to determine the facts of peace, democracy and independence of tiny nations.

This term which came into existence in late 18th century with social awareness in Western Europe and became firmer, was regarded as a problem of national authorities of governments in the past however it is regarded as a problem of international law (14). Self determination is among the main aims of international organizations especially the United Nations and Africa Union Organization. These organizations intervene to civil conflicts to assure the adhibition of this principle.

This right which was mentioned in Charter of United Nations in 1945 means "people can live under the control of any government they would like to, even they can establish their own government". This right was only

granted to those who are under the colonization of an other government and in the process of decolonization, however today this right is granted for those who are under siege and racial government and to let them establish independent government(15).

United Nation Security Council summarized in 1960 that "self determination in the right of all people under colonization". It gained chance to support the meaning of term by stating that "Being unprepared in fields of politics, economy, social and education, is not a valid reason for the delaying of independence"(16).

In accordance with the basic principles of international law "Country borders can not be occupied" and according to representative government theory, public are various citizens of a government in terms of ethnicity, religion, culture and racial. According to this theory, self determination means the complete hegemony of all people under the reign of a certain government. As in liberal democracies, governments are responsible to provide equal conditions of economical, social, cultural situations to all citizens apart from the right of self determination. According to objective criterias such as race, religion, culture, language, geography and social density this definition may be done differently. As there is not a certain definition of "public" in objective measurements in adhibition of self determination, self determination is taken to hand as a matter of human rights and this requires that a public with right of self determination to be accepted in societies own purview(17).

In 1981, United Nations report stated that, separate culture, language, religion and history awareness and loyalty to continue social identity and uniting certain piece of land is requi-

red measurement to become public. To make use of right of self determination, acceptance on governmental and international platform, "getting respect of others" are also required.

Self determination has created various effects on governments, societies and regions. However in early 21st century, like international system, meaning and effect of this term also changes.

At the same time, it also proved that itself has the effect to create romantic aims, revolutionary, rebellious and radicalizing aspect. This right, even, may change the borders of a country, a continent or moreover the whole international system if it faces a kind of hegemony or freedom trend. The most important effect of it was seen on children, women and societies as individuals in Bosnia, Cashmere, Chechnya, Somalia, Kosovo, Eritre and Palestine(18) and this situation in tragedy apart from the strategic discussions or academic researches(19).

The related side of inner organizations of governments about self determination is the right to choose ideal government style for the public without any other external force or pressure. In United Nation applications, granting this right for those except from colonized societies, is regarded contradictory to the right of not intervening to internal affairs and national unity. Continuous hegemony of countries natural resources and right of choosing government style, which also gains an economical aspect day by day, are also regarded as parts of right of self determination by United Nations. This right is not limited and will not last after used once(20). However, national unity and international consistency are regarded to have priority in all discussions related to self determination and this situation limited

the usage of this right(21).

External self determination expresses right of choosing government style even including establishing an independent country. It is freedom, in other words, to define future and national status of a society living on a certain land and sharing similar features and to have their own government and hegemony. This right is limited, can be used only once. If a colonized society uses right of self determination, this right is lost forever(22).

According to the general opinion, right of self determination became international rule of "use and wont". It also suggested that this can be accepted as an international jus cogens(23).

All individuals and groups living in a democratic country use their right to determine their own future by participating in government. Usage conditions of this right is determined in article 2625th and 24 October 1970 dated decision of United Nations. Separation request of different ethnic groups, who are not exposed to colonization, in multi national countries are not accepted in government laws. However, on same land, if a society is deprived of judicial bodies and right to vote and election, if governments fail to represent them, if that society is exposed to pressure, violence and discrimination, if people are slaughtered, if they are excluded from budget, if driven away from the government, if tried to be terminated both culturally and physically, then right of self determination is valid out of discussion. And, as a result, they also gain right to take assistance from external forces.

Clear application of discrimination, along with racial applications on a certain ethnicity, like in Bosnia, where people were tried to be terminated, right of self determination of this ethnic group is accepted. On this point,

a group living with equal rights and participating in governing the government have no right to request separation and self determination. Such a claim is nothing other than expression of a political view(24).

In the process of OSCE conference, in the first document of this process, Helsinki Final Act, under the headline of "Declaration of principles" it is stated that "Due to the right of equality of people and right of self determination, all public groups are given right to determine their political status both internal and external, and without any external political interruption they have right to continue their political, economical, social and cultural developments. In same principle, participant governments are requested to respect to this right by acting in accordance with the "Aims and principles of Charter of United Nations and related international law about the unity of governments". Right of self determination are also given place in Vienna Document in 1989, "Paris Condition for a New Europe" in 1990 and Moscow Document in 1991(25).

In summit of OSCE in 21st November 1990, 34 Presidents and Prime Ministers declared that with "Paris Condition for a New Europe" separations and conflict age has come to an end and new age of cooperation has began which stands on basic principles of human and governmental law and democracy. Turkey also signed the Paris Condition.

Finally, Turkey, accepted the pacts, known as "Twin Pacts" in 4th June 2003 according to law numbers 4867 and 4868 and these approved pacts come into operation after being broadcasted in official journal in 18th June 2003(26). Right of self determination gained an universal feature except from colonized publics with Pact of Cultural

Law and Pact of Civil and Political Rights in 1966 which were prepared by United Nations and signed by Turkey. Turkey placed 3 affirmance and 1 drawback for both pacts. First affirmance which was added to both pacts is related to first self determination and takes place in first articles of Twin Pacts, states that Turkey's responsibilities from this pacts will be carried out according to the first and second articles of United Nations which define land unity and national security. The main source of the principle of right of self determination consists of 2nd and 3rd(28) clauses of 1st article of United Nations Condition(27) in terms of international law. The principle, the way its in condition, is defined as the basis of peaceful relations between governments. Even before the condition of United Nations, it was declared by word leaders such as President Wilson, Lenin and others, to direct the reformation of the world after World War(29). The principle was also taken into hand in Atlantic Condition in 1941 and Dumbarton Oak Interview before it took its final position in United Nations Condition. The principle was accepted as a right in first paragraph of 1st article of International Pact of Civil Rights(30) and International Pact of Economic, Social and Cultural Rights which both came into operation in same year, 1976.

Right of self determination was also placed in Europe Final Act in 1975 which was previously accepted in OSCE conference, Declaration of Law Principles related to International Cooperation and Peaceful Relations, Africa Human Rights Pact in 1988, Paris Condition for a New Europe in 1990(31).

Right of self determination which takes place in many international and local documents mentioned above, found

chance to be approved by International Court in Nambia, West Sahra and East Timor(32) trials. Similarly it was also approved in Conference of Defining the ingredients of Civil Rights which was help by UNESCO between 1985 and 1991(33).

Before 1990, according to most of the governments, right of self determination was the supporter of hegemony equivalence, land unity and independence in internal affairs of governments apart from the colonized people(34).

Today, same vision is still valid and governments take responsibility by signing international pacts. Before, only colonized people were able to make use of this right however, in late century, federated republic under the reign of United Soviet Socialist Republic declared their independence by making use of this right(35).

Term of self determination began to represent not only the colonized people but also the native people, however, international law placed some conditions to the usage of right of self determination by regarding worlds political and social facts as well.

Those countries who used to be independent but became dependent to another country by force have right to use this right. Conquests of countries before the prohibition of using force, are legal according to law. Baltic republics such as Estonia, Letonia and Litvania are examples to prior condition. Litvania and Estonia declared their independence in February 16 and 24 in 1918. Letonia declared its independence in November 18 in 1918. For twenty years these governments was governed independently but in 1939 U.S.S.R forced them to accept Pact of Molotov-Ribbentrop and in 1940 they joined Russia. Ukraine and Belarus(36) gained their

independence due to old Soviet fundamental law.² As Baltic republics were known for a long time, it made easier. Other countries which made use of Old Soviet fundamental law and declared their independence faced some trouble and these problems still continue today partially. Continuously talking about Russian minorities in Ukraine and Kazakhstan, May 1990 events in separation of Azerbaijani and conflict between ruling and opposition party in Georgia are all effects of Russia. Russia always regarded these countries as its hinterland. When these federated and independent countries are evaluated, the reaction to separation of Chechnya from Russia will be understood better.

Right of self determination is not granted for minorities and groups but it is granted to countries who are under siege or colonized⁽³⁷⁾. This doesn't mean that those countries who are not exposed to discrimination in terms of valid law in a country can make use of right of self determination⁽³⁸⁾.

United Nations regulated right of self determination in 1st article Pact of Civil and Political and Economical, Social ve Cultural Rights to stand against colonizing, with international documents. This term defines that people can determine their political status freely and continue their economical, social and cultural process independently⁽³⁹⁾.

Gaining right of self determination for countries which can not govern themselves and under reign of another country is the main aim of Pact of United Nations and this makes United Nations responsible from colonized people however, this doesn't show that imperialist nations have valid responsibilities for their right of self determination who are under their reign⁽⁴⁰⁾.

76th article of Pact is defined as to make it easier to self

determination and independence for countries who are under control of another country. It is seen that this pact is making discrimination; in 76th article B clause, two words are used together, however in 73rd article which is related to countries who are non-autonomous, word freedom is not used, only self autonomous word is used. Although it was suggested to place word freedom in relation passage of pact in San Francisco conference about non-autonomous countries, this was not accepted by imperialist countries and this right was only regarded appropriate to countries who are under the reign of another country. Declaration of independences of Morocco in 1956, Tunisia and Algeria in 1962 are based to this right by United Nations⁽⁴¹⁾.

In United Nations agencies, ending self determination and colonism was always discussed and these topics were tried to specified in articles of Pacts. Application of United Nations resulted in that right of self determination is accepted as a rule.⁽⁴²⁾

In 14 December 1960, right of self determination was granted to colonized people including right of establishing an independent government with 1514th article of United Nations council⁽⁴³⁾. In "Declaration of assurance the independence of all colonized countries and people" right of self determination was granted for all people however in 1st article, this right was limited only to colonized people by saying, "people must be under foreign force, hegemony of colony". In 6th article of declaration, it is stated that any attempt which violates national unity completely or partially is against the Pact of United Nations. On this point, whole people of colonized country can use right of self determination and borders of colonized country will be the

borders of new established independent country. General Council proposed to hold a special committee of 17 members to grant applying the declaration without a delay in 27 November 1961, in 1654th article⁽⁴⁴⁾. (XVI). Economical right of self determination which is stated as the right to use own natural resources and use resources freely was regulated in 2nd article⁽⁴⁵⁾.

In 2625th article of United Nations General Council in 24 October 1970, this right can be used if an independent nation is established, or integrated with another freely and if a political status is created according to free will of the people⁽⁴⁶⁾. With this decision, in a multi national country, if all citizens are treated equally, if they have civil rights, if they get equal service from government and if there is no pressure on people, this represents national unity and there is no discrimination of rights. If not, right of self determination is valid in all terms.

In section of the declaration about "The principle of equal rights and self determination of people" all people have right to determine their own political status, continue their economical, social and cultural process with any external intervention. All governments are responsible for respecting this right. All governments will work hard to end colonism and apply self determination immediately and United Nations will help them" ⁽⁴⁷⁾.

Pact of Organization of Africa Union also contributed much in determining this right and right of self determination became the most important aim of this organization. According to member of this organization, right of self determination is always valid in any place and it accepts no exception and this right more privileges than prohibition of using force, using peaceful ways to solve problem and right

to be independent in internal affairs(48).

II. HISTORICAL ACCOUNT OF CHECHENS STRUGGLE FOR FREEDOM

A. GENERAL VIEW OF HISTORY OF CHECHENS

Chechens are native people of North Caucasia and Chechnya whose capital city is Grozni, is surrounded by Stravropol state of Russia in north and in eastern north and east by Dagestan and in south by Georgia.

First documents to mention about Chechens are Armenia, Georgia and Rome-Greece documents in 3-4th BC. Chechens who joined Alan Horde Union in AD 1st century, increased their population in middle and north Caucasia in time(49).Caucasia people gathered around the authority as tribes. People met in same government firstly in domain, khanate After Russia occupied Astrahan in 1556, Chechnya-Russia relations began. Russian troops reached Terek River in 1587 and Sunja River in 1590 but till 1783 it is seen that Russia couldn't go further ahead of Chechnya. But in 1782 and 1784, after occupying of Daryal passage which connects south and north Caucasia, opening of military was of Georgia, establishment of Vladikavkaz city in 1784 and Russia increased its authority on Transcaucasia after occupying Georgia, invasion increased. Between 1783-1824 Tsardom regime went ahead using a systematic way. North Caucasia cities in that time, were established as castles of Russia borders and became military and commercial centers.

After 1700, Chechens who faced Russians, participated in resistance with Dagestan Chechens and some Circassian

tribes in 1864 till the Sheikh Şamil became prisoner of Russia, , in a way known as disciplinship. In 1834, when North Caucasia Republic was established, highlander people get together for war. In 1859 war ends with victory of Russia. They were forced to immigrate from their own country to Ottoman Empire by Russia. Some Caucasian tribes such as Ubih were completely destroyed, some regions such as Adigei and Sapsig had no more people living. Despite this, Dagestan and Chechnya continuously rebelled and resisted.

When monarchy in Russia came to an end in February 1917 and Bolsheviks became the rulers, independence movements in north Caucasia became more active and in 11th May 1918, North Caucasia Republic was established. This situation was accepted by Austria-Hungary and Ottoman Empire, in 8th June 1918, North Caucasia became ally with them.

In 1917, Declaration of Rights of Russian revolution was broadcasted and North Caucasia and Dagestan Union Central Committee was established and in second congress in September temporary fundamental law was approved. But troops of czar in North Caucasia attacked and occupied Chechnya in 1919. Though rebellion which started in the commandment of Sheikh Uzun Hadji in September 1919 ended in February 1920 successfully, in March 1920 Bolshevik seized the control of Chechnya. Anti Bolshevik rebellions in 1920-1921 and 1930-1932 ended with failure. After the complete reign of Bolsheviks in North Caucasia, in 20th January 1920, Soviet Highlander Republic was established which covered Chechen-Ingus, Osetia, Kabarday, Balkar and Karachay regions. After separation in 30th November 1922 Chechen Self Governing Territory and in 7th July 1924 Ingus

Self Governing Territory was established. This two territories was united in 15th January 1934 under the name of Chechen-Ingus Self Governing Territory. In 5th December 1936, according to Soviet Fundamental law, name of self governing territory became self governing republic.

During 1941-1942 World War II. German troops began on an assault to take the control of oil reserves of Grozni. In 1942 German Troops occupied some regions of Chechen-Ingus Republic but they couldn't enter Grozni and upon Stalingrad defeat, they immediately abandoned whole North Caucasia. Upon, with the decision of Moscow in 23rd February 1944, people of Chechen-Ingus, Karachay and Balkar were decided to send on exile from North Caucasia.

In 25th June 1946, Chechen-Ingus Soviet Socialist Republic was abolished. Hundred thousands of Chechen died on way and new settlements in poverty and starvation and illness. After the death of Stalin in 1954, Chechens were allowed to return their hometown. In 9th January 1957, Chechen-Ingus Self Governing republic was established again.

B. POST SITUATIONS IN CHECHNYA AFTER 1989

United Soviets encountered a rapid collapse process with glasnost (starvation) and perestroika (reform) policies. People mentioned about their independency requested from various republics(50). Baltic Republics ahead, unions and republic which formed U.S.S.R began to declare their independence. In 1990, even federation itself, almost all self governing and united republics declared their independence. In Chechnya, social opposition was organized under the name of Chechen National Congress. Chechen national

congress which gathered in November 1990 elected General Cehar Dudayev as their president. An activity of three stages was accepted in congress. (1. Independence 2. Federation. 3. Caucasasia People Federation.) Upon the pressure of congress, Chechen-Ingus Self Governing Republic declared its independence in 27th November 1990. Hegemony meant that all right and authority was belonging to Chechen-Ingus Republic in borders of Chechen Ingus land and this right and authority could be used in their own will.

In this time, Parliament Chairman of Russia Federation Boris Yeltsin was the supporter of hegemony struggle of self governing republics in Russia Federation. In Chechnya, Cehar Dudayev was elected as president in election in 27th October 1991 under the observation of International Human Rights Committee. In 1st November 1991, new assembly declared the independence of Chechnya. Upon this, Moscow declared state of emergency in Chechnya in 7th November and sent troops to Grozni. However with massive reaction from people, there troops were forced to retreat.

While Chechnya was under this process, Ingus People Congress made referendum about establishing a new government under the name of Ingus Republic and proposed to stay in the borders of Russia Federation. So, Ingus Republic was established by means of right of self determination. (Ingus Republic is accepted as one of the units forming the federation in new fundamental law.)

Chechnya President Cehar Dudayev suggested that their problems with Russia must be solved in a political way and suggested that oil pipelines and railways must be used mutually. Some meetings were held on this point. For example, in 21st

March 1994, Russia president representative Sergey Feilatov and Chechnya president Aslanbek Akbulatov met in Moscow, but there were no solid solutions because Chechnya was a part of Russia according to fundamental law and pact between Russia and Tatarstan were requested to be model pact for their meeting.

Russia government never officially announced that they have accepted Chechnya as a legal government. But payments which are kept for Chechnya from the budget of Russia federation began to be paid to temporal council.

When they have heard that opposition forces will attack Grozni, General Staff of Chechnya and temporal council declared martial in country and mobilization and attack began on 26th November. Opposition forces soon occupied most of Grozni. Even, with the support of Russia, opposition forces announced on Chechnya Tv that they have seized the control of the country. But, as it was before, government troops soon rushed opposition forces from country. But for the first time, government capture nearly 70 Russian soldiers who were at the side of opposition forces and said that if Russia does not take responsibility of these soldiers, they will execute them. Upon this situation, Russia indirectly intervened and made government and opposition forces cease fire, if they don't cease fire, Russia threatened that they will declare state of emergency in Chechnya and will begin military operations. Yeltsin later announced that time limit was extended till 15th December. Upon these process, Dudayev and Russia secretary of defence Grachev Vladikavkaz met. In 11th November morning, Russian troops entered Chechnya. No result were gained in the meetings.

Chechen Ickeriya Republic had no option but to fight

when Russian troops attacked in 11th December 1994, after thousands of Chechens died, in 1996 31st August, Hasavyurt pact was signed and Russia accepted the lost and abandoned Chechnya land. According to this pact which was signed after the first Russia-Chechnya war, both sides stated that war must be stopped, disagreements can not be solved with war, conflicts caused by war must be solved with peace and they agreed to end problems between Russia Federation and Chechen Republic till 31st December 2001 by means of international rights and law(51).

Aslan Mashadov won elections in 27th January 1997, he showed that he accepted the independence of Chechnya Ickeriya republic just like Boris Yeltsin by signing "Pact of Peaceful relations between Russia and Chechnya Ickeriya Republic in 12th May 1997 ; "Cooperation Pact about Customs" in 12th July 1997, "International Pact about the operating Baku-Charkele-Novorosisk oil pipelines" and "Pact of Economical Cooperation" between Russia and Chechnya Ickeriya Republic. Though it was not announced clearly, when these pacts are evaluated, independence of Chechnya which was colonized since the time of tsardom are accepted(52).

Chechnya's right of self determination was not given importance by international people which had been given self governing right during tsardom of Russia and which had been exposed to exile and every kind of discrimination. However some scientists in Russia including Francis A. Boyle who is one of the international barristers, said that Chechnya was accepted with the pact signed in 1997(53).

Chechnya is one of the most important countries of Caucasasia with its geo-strategic position and economical resources.

Chechens who struggle to survive for over four centuries, separated from united nations with the collapse of U.S.S.R. After Chechnya's independence, election of Dudaev as president and acceptance of fundamental law, Russia decided to intervene in Chechnya.

Russia broke through the obligations of treaty, didn't keep their word in making up the losses of war, they didn't even pay the cost of pipeline. After attacking two villages named Coban-makhi and Kara-Makhi in 1999, they showed Samil Basayev responsible for this assault who had no official authority in that time and they attacked Chechnya Ickeriya Republic for second time in 2nd October 1999 by alleging blowing up some apartment floors in Volgograd and Dagestan as pretenses however these events are proved to plans of FSB.

Neighbour countries and regions were almost bound to Russia and border with Georgia was covered with massive security walls by alleging "Pankisi events" as a pretense just after the beginning of the war. USA, Russia and Georgia made military operations many times to this place and hunted terrorists. In this way, Russia troops which count up to two hundred thousand and their staff and Russian supporter Chechen forces control the life in that region(54).

III.COMPARISON OF CHECHEN PROBLEM WITH OTHER EXAMPLES and CHECHEN THESIS

A.COMPARISON OF CHECHEN EXAMPLE WITH OTHER EXAMPLES OF SELF DETERMINATION RIGHT.

After dispersion of United Soviets in 1991 and Yugoslavia in 1992, those countries which separated from these co-

untries declared their independence by making use of this right. Important feature of these governments is that they formed the federated wings of a federal government and they were accepted to possess right of self determination in previous fundamental law. For this reason, it is impossible to say today's international law grants right of self determination for all countries(55).

Except Baltic Republics which also include some Turkish republics, right of self determination for other twelve Soviet Republics was placed in 72nd article of United Soviets fundamental law but this was a dead article. According to this article, every union had right to separate from U.S.S.R. In 1st clause of 70th article in fundamental law, U.S.S.R. was defined as multinational, federal and united country according to results of right of self determination. Briefly, it stated that they had established United Soviets according to right of nations self determination. When dispersion process became inevitable, United Soviets wished to control this process. To apply to 72nd article of fundamental law, they accepted regulation in 7th April 1990. According to this regulation, if a country wants separation 2/3 of people must demand it, if not, country will not be able to demand separation for 10 years. It is strange despite regulation that most of republics set referendums to legalize their separation though they have legal right according to fundamental law(56).

European Union and its members in that time showed their reaction to this event by holding a meeting with twelve ministers of foreign affairs in 16th December 1991 and accepting the existence of these republics by declaring a declaration of principles. In this declaration of principles, members showed their loyalty to Helsinki Pact, Paris

Condition and especially right of self determination and they evaluated that dispersion of Yugoslavia and United Soviets were made even faster with the effect of every nation's right of self determination. According to these principles, if new republics want to be accepted in international arena, they have to be respectful and obedient to law, democracy and civil rights, rights of ethnic or minor groups in country. Right of self determination was becoming more interesting with unusual democratic rules. External right of self determination was bound to respecting the right of internal self determination of separated republics and this was the first time in world that connection of external and internal right of self determination was made inevitably connected(57).

Upon these events in United Soviets, international organizations adopt the principle of national unity and they adopted the principle that this right will be applied under the limitations of national unity and Republic's borders will become as it used to be before dispersion and sides will be able to change their borders according to their own will. "Uti possidetis juris" which meant prohibition of changing the official borders during the establishments of new governments,(58) is understood in a way that this right can only be applied in the borders of colonized countries.

In contemporary political application, right of self determination, regarded almost limited to people who lived or still living under the colony of Western imperial governments. For example, it was almost accepted universally that Kurds in Iran and Iraq and Tamils in Sri Lanka and Eritres in Ethiopia had no right for self determination however Eritrea declared its independence in 24th May 1993 by making public referendum(59). For separation of

Northern Iraq Kurds, there are preparations made beginning from federal government. In first mutual article of United Nations "twin pact", Helsinki Final Act in 1975, in 8th article and other documents of OSCE, it became a right just not to end colonism but it became a reviving right. When this term is taken into hand with its forensic features, it is a right out of doubt(60).

Some commentators regard Kosovo and Chechnya events similar however they stated that International union reacted both events differently, in Kosovo, they granted Albanians their right of self determination but in Chechnya Russia used force and Chechens right of self determination was not accepted, conditions of right of self determination were not provided and these commentators evaluated that; 1. Some methods must be found to solve problems between minorities who defend that it is not fair to prevent using right of self determination; 2. Those who defend right of self determination reflect the ideas majority (61). Force may be applied as a final remedy. 2. Canada Court made same evaluations for Quebec region.

However, when all these processes are evaluated, it is seen that international union is inconsistent. International union which let Bosnia, Slovenia and Croatia separate from Yugoslavia by using force but they didn't approve the separation of Kosovo and Montenegro, now began to accept the existence of these countries. Some examples such as Chechnya and Abkhazia were never given assistance and left alone. Here, it can be said that international policy and power balance had effect on this point.

In discrimination of Kosovo and Chechnya, Yugoslavia's being a poor country and being governed by guilty Slobodan Milosevic, importance of

Russia's economical and military power and right of veto of United Nations, had effects(62).

Including previous USA president Bill Clinton, many people said that this is Russia's internal problem and they didn't intervene. Russia's using disproportional power, Chechens being evaluated as related to international terrorism and using 11th September as a matter of propaganda and using prohibited weapons, killing Chechen leader in cross border operations(63). However, minister of internal affairs Alexander Lebed, in the name of Yeltsin, and Dzharkhadiev signed a pact and this even shows that Chechnya's condition is so different that it can not be compared with East Timor.

2. BASIS OF CHECHENS CLAIMS AND THESIS

According to Russian thesis, Chechnya is not a federated republic and Chechnya is a self governing territory. It means it is not a founder state. However, other federated governments are accepted as founder states. Russia couldn't prevent the right of Chechens self determination despite the promises they gave since 1991, meetings, economical limitations and force they applied, but they brought limitations to all politics, law, freedom of expression of Chechens as well as all Caucasians and this resulted in massive financial and vital damage to both Chechens and Russian democracy. There is not only single reason under this problem, oil, natural gas pipelines, and military forces are reasons of this problem(64).

Russia violated the Geneva Pact in which Russia was a side. Russia's fundamental law courts decided in 31.07.1995 that Russia violated 1977 dated II. Protocol of 1949 Geneva Pact and 15/4 article fundamental law(65).

Chechnya's thesis claims that, they are self governing territory and according to Soviet fundamental law, those groups whose population is more than one million must be granted the right of self determination and Chechnya used this right. Apart from this, they continuously stated that, they were sent to exile two times, they face discrimination in front of all Russian people and their territory was always occupied by using force and weapons and for these reasons they have right of self determination.

Chechnya's declaration of independence is appropriate to international law. According to Soviet fundamental law in 1976 which was also known as Brezhnev Fundamental law, Chechen-Ingush Self Governing republic was a self governing republic which was bound to Russia Soviet Federative Socialist Republic. This law is shown as reason for Chechnya being bound to Russia today. However, when republics of United Soviet separated from U.S.S.R in 1990, U.S.S.R and its fundamental law was abated. Some governments forming U.S.S.R, established Independent Governments Union with a new pact. One of the republics which formed United Soviets, Russia Federative Socialist Republic, similarly changed its old law. Last parliament of union had already been closed by forces of Yeltsin and government was organized again in new elections and fundamental law. As old law of U.S.S.R was abated, new law had to be found to legalize the relations of self governing territories. On this point, in 31st March 1992, "Pact of Share of legislation and authorization between ruling republic in Russia and Government Federal Agencies" was signed. As old Russian law was out of date, it is legal to create a new law for federative republics. After 11th September, USA, with anti terrorism movement,

thought that by making Chechnya prohibited for all kinds of press and declaring war of Chechnyas independence as an instance of terrorism, they could cover up their was crimes(66). World press' not seeing Chechnya, Russia preventing the free press and showing ladrones as Chechen leaders and executions of Chechens legal government leaders were not enough to solve problem(67).

E.C.H.R, made Russia to pay amends because they violated human rights and 2nd article of pact, related to right of living and with violation of 1st article Russia violated the right of property after some Chechens applied to court whose relatives were either killed or tortured.(68)68 Conflicts in region became deadlock as Russia used force regardless of international law and regarded this issue as their internal problem(69).

Tatarstan ve Chechen Ingus Republics didn't signed the pact of Russia Federation and these two republics didn't join the new fundamental law poll and parliament elections in 12th December 1993. (Tatarstan Republic later signed a pact with Russia Federation and joined the federation). On this point, there is not a pact that shows Chechnya bound to Russia Federation ; for this reason , there is no legal basis for solution of Chechnya in borders of Russia.

RESULT

Today, right of self determination which is granted internationally, seem very spread but in application it is very limited. On the other hand, right of self determination , standing on basis of international policy, environment, strategy, economics, law and culture, became a phenomenon gaining more importance day by day in this global world which provides instant info sha-

ring and other facilities. On this point , solid problems are faced related to right of self determination; Leadership aims strategically on a hand and on the other hand, need of time , human and instrumental cost to get efficient result. This conflict between different and multi dimensional situation undermines the legal solutions of this problem(70).

After the end of cold war, movements of declaration of independence increased and right of self determination became an outstanding matter in all over the world. In time, it showed spread and covered minorities of national, cultural, religious and linguistic also effecting the right of independent anti racist countries. Separation of Baltic Republics from United Soviets and dispersion of U.S.S.R, disunion of Czechoslovakia, union of Germany, separation of Eritre from Ethiopia and dispersion of Federation of Yugoslavia are all outstanding events of this period. Apart from this, as we mentioned above, its power of creating romantic aims and effect of revolutionary, rebellious and radicalizing are out of doubt anymore. This right may even change borders of a country is it experiences a kind of hegemony of independence trend, may effect a continent or all international system. The most influential effect of it was seen on children , women and families in Bosnia, Cashmere, Chechnya, Somali, Kosovo, Eritre and Palestine(71) that this situation is something dramatic let alone its being target of strategic and academic studies(72).

Unless international society denies or avoids doing approaches which can threat the existence of international law, there will no no peace, justice and security in international arena. Treating equally to the individuals at same level is the most fundamental principle of the law. International relations which are

regarded as basis of international law and similar approaches against similar events make international society and international law trustable.

Those governments which separated from U.S.S.R upon dispersion of this country stated that they declared their independence according to right of self determination. An important feature of this new governments is that, they formed the wings of a federated government previously and they were granted right of self determination according to Soviet Fundamental law. It is also seen that Chechnya fulfilled its right of to make referendum, governing a certain piece of land, making pacts with other countries, creating its own council to provide security, education, health and judgement services as these rights were given in Soviet law. This situation even lasted for 5 years.

“Right of international self-determination” is a right that was granted in early 20th century as well as in Universal Declaration of Human Rights, Helsinki Final Act and Paris Condition. According to this law, right of Chechen people's freedom is result of is legal right and this right can not be handed over to other authorities. People are responsible for respecting the expressing this right by elected agents.

Declaration of Chechnya's independence is also appropriate to existing international norm and law. As known, Chechen-Ingus was a self governing republic bound to Russia Soviet Federative Socialist Republics which formed U.S.S.R according to 1976 Soviet fundamental which was also known as Brejnev fundamental law. This law is given as a reason for Chechnya's being bound to Russia Federation today, though mistaken. However with dispersion of Soviet Union in 1990, Soviet Fundamental law was also terminated

as de facto and de iure. As a result, some governments which formed U.S.S.R created a new union ; Independent Governments Union.

Problem of Chechnya became not an international disagreement but a tragedy. Creating a public opinion in East Timor and Darfur and interest shown is very interesting as Chechnya was kept out of sight of international opinion and disproportional power was used there. Let alone having right of self determination, Chechnya was driven in such a situation that they couldn't continue their existence. However it is seen in international law that these rights are granted firmer to some other countries.

Upon dispersion of Soviet Union in 1989 and declaration of new republics in early 1990's, it was wondered how long these dispersion would continue. U.S.S.R's reaction to Baltic republics which were first to separated and accepted , was surely different from reaction to countries which separated later. After Middle Asia and South Caucasasia Republics had declared their independence, Russia which withdrew to Russia borders faced problem of North Caucasasia Self Governing Republics and Tataristan Self Governing republics. Ethnic movements in regions where these ethnic live , these ethnic groups which count more than one hundred and form todays Russia Federation, are on Russia's hot agenda. Tatarstan and Chechnya have strategic importance for Russia as they are the most important petroleum resources of Russia. Tatarstan was granted half independence however when Chechnya requested independence situation gained a new aspect and changed into a war. Chechnya's condition in terms of law became focus of international discussion, which created its own parliament, courts, education system, army and

public services.

In our opinion, Chechnya have required conditions to use their right of self determination. If Chechnya's existence is not accepted by any governments in international arena after making referendums, establishing government, electing a president and living independent for some time , only aim of this approach can be political.

BIBLIOGRAPHY

- (1)MALEK Martin, Geopolitische Veränderungen auf dem eurasischen Schachbrett: Russland, Zentralasien und die USA nach dem II. September 2001, in: Aus Politik und Zeitgeschichte, B8/2002, S.14-22, interpreter SAVAŞ Genç, "Power Tricks in Middle Asia : Revival of Jeopolitic Position" Magazine of Law Perspectives:07/July 2006, i. 22.
- (2)GENÇ agm, s. 23.
- (3)MOYNIHAN, Daniel P., Pandaemonium; Ethnicity in International Politics, Oxford-1993, s. inpreter KÜTÜKÇÜ, M. Akif, Magazine of Institute of Social Sciences of University of Selcuk:12, p. 259-276.
- (4)DOĞAN, İlyas, "Principle of self determination", Public Law archive, September 2006, http://www.akader.info/KHUKA/2006_mart/1.pdf s. 2.; ŞAHİN, Age, s. 12.. CASSESE, Antonio, Self-Determination of Peoples, Cambridge University Press, New York- 1995, s. 11. was reported by KÜTÜKÇÜ, agm, p. 264.
- (5)ARSAVA, Ayşe Füsün, Term of Minority and Analysis of rights of minorities according to international documents and especailly according to 27th article of pact of civil and political rights., AÜSBF publications Ankara-1993, p. 59.
- (6)KÜTÜKÇÜ, agm, s. 262.
- (7)Aaland Islands used right of self determination and seperated drom Finland ve requested to join neighbour Swiss." Though peoples right of self determination has great importance in modern vision especially after war, it is important that this principle is never mentioned in covenant of the league of nations. Accepting this principle in a few international pacts is not enough to accept it as a part of international law. This topic was taken to leauge of nations and requests of people of Aaland Islands were denied to seperate from Finland DOĞAN, agm, s. 4.
- (8).DOĞAN, agm, s. 4.
- (9)KÜTÜKÇÜ, agm, p. 267.
- (10)Article 1 states the second aim of United Nations ; "To improve good relationships related to equality and principles of right of self determination and take appropriate precautions to strengthen peace."
- In 55th article: "...improve living conditions, cultural cooperation, consistency and provide conditions of happines and provide suitable conditions for application of right of self determination without violating human rights"
- (11) Understanding socio-psychological approach. SCHWARTZ, Barry, "Self-Determination: The Tyranny of Freedom" 2000, The American Psychological Association, Inc., Vol. 55, No. 1, 79 - 88 (<http://www.swarthmore.edu/SocSci/bschwar1/self-determination.pdf>).
- (12)UNPO, [http://www.unpo.org/content-view/4957/72/](http://www.unpo.org/content/view/4957/72/)
- (13)Wilson declared 14 principles in which 6 of them was related to self determination. He stated that those countries which lost war and became colonies, also have right of self determination and

- international system should not bound to balance of power but to principle of self determination.
- (14) TUNCAY, Ali, A Post-Cold War Experience in Self-Determination and Secessionism (The Yugoslav Case), (Master of Arts, Bilkent University Institute of Economics and Social Sciences, 1993), s. 6.interpreter, KÜTÜKÇÜ, agmp. 261.
 - (15) CASSESE, A., International Law in a Divided World, New York 1986, s. 134-135, interpreter YÜCEL, Özlem, "Rights of Eastern Turkestan People in terms of International Law", Eastern Turkestan Magazine 2002 p. 188-189, s. 6; PAZARCI, Age, s. 518; ARSAVA, Ayşe Füsün, "A view of the historical development of right of Self-Determination ve Aaland Islands Problem", Seha L. Meray'a Armağan, volume I, AÜSBF Publication, Ankara-1981 p. 55-67; Kemal Gözler, "Introduction to Fundamental Law", Bursa Ekin Bookstore Publication, 2004, p. 42-56.
 - (16)UN SC Resolution 1514, 1960.
 - (17)KÜTÜKÇÜ, M. Akif, "Right of self determination in international law and Turkish republics p. 263. www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/17.05.2007
 - (18) Problem of Paletsine something beyond self determination, it is struggle of indepence in our opinion.
 - (19) Wolfgang F. Dantspeckgruber, The Self-Determination of Peoples, Hardcover, Rienner Publishers, Incorporated, Lynne, ISBN 1555877680 (1-55587-768-0), 2002, s. 335
 - (20) PAZARCI, Hüseyin, International Law, Revised 3. press, Ankara 2005, p. 349.
 - (21) PAZARCI, Age, p. 143; KARAOSMAN-OĞLU, Ali L., " Self Determination, Unity and International consistenceny and democracy. East-West, (War and Peace) Year: 6, Issue: 24, August , September, October 2003, p. 147. interpreter KÜTÜKÇÜ agm, p. 260.
 - (22) PAZARCI, Age, p.142.; POMERANCE, Age, p. 37-42; ARSAVA, Age, p. 77-80; interpreter KÜTÜKÇÜ, agm, p. 263.
 - (23) POMERANCE, Age, p. 63-73; But, CASSESE, thinks that right of self determination doesn't create jus cogens. CASSESE, Age, p. 173. interpreter KÜTÜKÇÜ, agm, p. 275.
 - (24) DOĞAN, agm, p. 10.
 - (25) ÇAVUŞOĞLU, Naz, Right of minorities in international human rights, Second Press İstanbul-2001
 - (26) SOYSAL, Tamer, "Twin Pacts of United Nations and Principle of Self Determination" http://www.turkhukuk sitesi.com/makale_225.htm.
 - (27) "Internationally, improve good relationships based on respect to right of self determination" to see Turkish of this article look; Enver, International Law Principles of Turkey Ankara, 2007, p. 675.
 - (28) "... regardless of race, sex, religion and language....." to see Turkish of this article look ; Age, p. 675.
 - (29) MANELA, Erez, The Wilsonian Moment: Self-Determination and the International Origins of Anticolonial Nationalism, New York: Oxford University Press, 2007, s. 331.
 - (30) To see Turkish of this article text look BOZ-KURT, E., Age, p.561, 579.
 - (31) To see mentioned documents ; look BOZ-KURT, E., Age.
 - (32) FAN, Hua, "The Missing Link between Self-Determination and Democracy: The Case of East Timor", U. J. Int'l Hum. Rts. 176, Volume 6, Issue 1(Fall2007), <http://www.law.northwestern.edu/journals/jihr/v6/n1/7/>
 - (33) UNPO, <http://www.unpo.org/content/view/-4957/72/>
 - (34) OETER, Stefan, "The Right of Self-Determination in Transition", Law and State, i: 49/50, p. 148-149, nakleden KÜTÜKÇÜ, agm, p. 272.
 - (35) PAZARCI, Age, p. 142.
 - (36) YÜCEL, Özlem, Right of self determination in international law and local autonomy" Magazine of East Turkestan. Spring 1999 p.28-32
 - (37) DOĞAN, agm, p. 2.
 - (38) PAZARCI, Age, p. 143. Minorities and Tur-

key, look. TUNÇ Hasan, "Problem of minorities in international pacts and Turkey", Magazine of Faculty of Law of university of Gazi, June-December 2004 volumet: VIII, issue:1- 2 139-198; İNAÇ, Zeri, rights of minorities in international documents. , Ütopya Publishing house, Ankara, 2004.

(39)See. RG. 18.06.2003, i. 25142.

(40)According to 73rd article in this section, U.N members who take responsibility over colonized countries, apply the principle of benefits of these countries and they do their best to facilitate living conditions of these countries and they take the responsibility to improve these countries ability to governing themselves and help them to improve independent political institutes. Improving ability of peoples self autonomy is granted with its appropriateness of people to some special conditions. KARAOSMANOĞLU, Age, p. 66.

(41)KÜTÜKÇÜ, agm, p. 267.

(42)ARAL, Berdal, "Right of societies self determination as collective individuals" Human Rights Almanac, volume 21-22 , 1999-2000, Bulletin of Council of United Caucasia. Issue 24, January-February, s. 110; KARAOSMANOĞLU, Age, p. 67-68.

(43) For text ; look. POMERANCE, Age, p. 123-124.; interpreter KÜTÜKÇÜ agm, p.267.

(44) KARAOSMANOĞLU, Age, p. 69.

(45)ÇAVUŞOĞLU, Naz, Age, p. 72-73.

(46) With "Declaration of international law principles and good relationships between governments" equal rights for people and principle of right of self determination became a legal right and governments became responsible to obey this decision, this declaration also brought the condition that right of self determination can not endanger land or political unity of a country completely of partially and can not make discrimination of race, belief or colour. ŞAHİN, Age, p. 22-24.

(47)KARAOSMANOĞLU, agm, p. 150-151.

(48)KARAOSMANOĞLU, Age, p. 71-72

(49) "The Chechens Ingush During the Soviet Period and its Antecedents" translator Muhyittin Geçkil, The North Caucasus Barrier, Society For Central Asian Studies, <http://www.waynakh.com/makaleler/03.htm>,

(50)Socialist ,Capitalist and Nationalist and Ideologic approach to Chechen problem. See ; WEINSTEIN, Nat, "The War on Chechnya and US 'Humanitarianism'", Socialist Action /January 2000, <http://www.socialistaction.org/news/200001/chechnya.html>.

(51) CUTLER, Robert M., Chechnya: Conflict Profile, Foreign Policy in Focus, 10 September 2001, pp. 1-4 (http://www.robertcutler.org/blog/2001/09/chechnya_conflict_profile.htm).

(52)Endless War in Chechnya , www.kavkaz-center.com.htm, 05.04. 2007

(53) Şahin, Mustafa, Self Determination Policy of Europa Union, Nobel Publishing house Ankara 2000 Krş. Şahin, Age, p. 125-127; Klein, Eckart, Das Selbstbestimmungsrecht der Völker und die deutsche FrAge, Gebr. Mann Verlag, 1990 Berlin, s. 37; Kühnhardt, Ludger, Die Universalität der Menschenrechte, Olzog, München, 1987, s. 311-312; nakleden DOĞAN, agm, s. 7.

(54)YILMAZ, Murat, Chechnya: Forbidden Country, Lost Qualm <http://cecenistan.ihh.org.tr/>, 10.05.2007.

(55)PAZARCI, Age, p. 142-143.

(56)FAURBY Ib, International Law, Human Rights and the Wars in Chechnya <http://www-caucasus.dk/publication13.htm> 15.06.2007; ŞAHİN, Age, p. 118.

(57) CASSESE, Age, p. 266-268, interpreter, KÜTÜKÇÜ, p. 274.

(58)ŞAHİN, Age, p. 84-85.

(59)DONNELLY, Age, p. 158, interpreter KÜTÜKÇÜ, agm, p. 274.

(60)KARAOSMANOĞLU, Ali L., "Self determination, unity, consistency and democracy", East-West, (War and Peace) Year: 6, i: 24, August, September, October 2003.

(61) CHARNEY, Jonathan I., "Self-Determination: Chechnya, Kosovo, and East Timor" <http://law.vanderbilt.edu/journals/journal/34-02/charney.html> 27.03.2007.

(62) CHARNEY, agm, (web)

(63)YILMAZ, agm, (web)

(64) HUGHES James, European University Institute Florence, Civil War, S: 4 no.4 Winter 2001 s. 11-48, http://eprints.lse.ac.uk/641/01/Hughes.Chechnya.Civil_Wars.pdf; ayrıca at this matter please look .

WEINSTEIN, Nat, "The War on Chechnya and US 'Humanitarianism'", Socialist Action /January 2000, <http://www.socialistaction.org/news/200001/chechnya.html>.

(65)DRAGANOVA Diana, "Chechnya's Right of Secession under Russian Constitutional Law", Sofia University, Faculty of Law. <http://chinesejil.oxfordjournals.org/cgi/content/20.05.2007>.

(66) İLHAN, agm, (web)

(67) İLHAN, agm, (web)

(68) To see court desicions look ; http://www.echr.coe.int/Eng/Press/2005/Feb/Chamberjudgments_Chechenca-ses2422005.html. Khashiyev ve Akayeva v. Russia (no. 57942/00 ve 57945/00), Isayeva, Yusupova ve Bazayeva v. Russia (no. 57947/00, 57948/00 ve 57949/00) ve Isayeva v. Russia (no. 57950/00).

(69)Diana Draganova, Sofia University "Saint Kliment Ohridski", Faculty of Law. Chechnya's Right of Secession under Russian Constitutional Law, <http://chinesejil.oxfordjournals.org/cgi/reprint/3/2/571>

(70) Wolfgang F. Danspeckgruber, Age, p. 336.

(71)We think that Problem of Paletsine is something beyond problem of self determination, it s struggle of independence.

(72) Wolfgang F. Danspeckgruber, Age, p. 335.

BIBLIOGRAPHY

ECHRRussiaDesicions

<http://www.echr.coe.int/Eng/Press/2005/Feb/ChamberjudgmentsChechenca-ses24.2.2005.htm>

ARAL, Berdal, "Right of societies self determination as collective individuals" Human Rights Almanac, volume 21-22 , 1999-2000, Bulletin of Council of United Caucasia. Issue 24, January-February-BOZKURT, Enver, Turkey's international law principles. Ankara, 2007.

CHARNEY, I. Jonathan, " Self-Determination: Chechnya, Kosovo, and East Timor", <http://law.vanderbilt.edu/journals/journal/34-02/charney.html> 27.03.2007.

CUTLER, "Robert M., Chechnya: Conflict Profile", Foreign Policy in Focus, 10 September 2001, pp. 1-4 (http://www.robertcutler.org/blog/2001/09/chechnya_conflict_profile.htm).

ÇAVUŞOĞLU, Naz, Right of minorities in international human rights, Second Press İstanbul-2001

DANSPECKGRUBER Wolfgang F., The Self-Determination of Peoples, Hardcover, Rienner Publishers, Incorporated, Lynne, ISBN 15558-77680 (1-55587-768-0), 2002.

DOĞAN, İlyas, " Principle of self determination", Public Law archive, September2006, i. 7, http://www.akader.info/KHUKA-/2006_mart/1.pdf, 14.05.2007.

DRAGANOVA ,Diana, "Chechnya's Right of Secession under Russian Constitutional Law" <http://chinesejil.oxfordjournals.org/cgi/content/abstract,20.05.2007>.

FAN, Hua, "The Missing Link between Self-Determination and Democracy: The Case of East Timor", U. J. Int'l Hum. Rts. 176, Volume 6, Issue 1 (Fall 2007), <http://www.law.northwestern.edu/journals/jlhr/v6/n1/7/> .

FAURBY, Ib, <http://www-caucasus.dk/publication13.htm> "International Law, Human Rights and the Wars in Chechnya", 15.06.2007.

GAETA Paola, "The Armed Conflict in Chechnya before the Russian Constitutional Court", <http://www.ejil.org/journal/Vol7/No4/art7.pdf>

GEÇKİL, Muhyittin, The North Caucasus Barrier isimli kitaptan "The Chechens Ingush During the Soviet Period and its Antecedents" çeviri, , Society For Central Asian Studies, <http://www-waynakh.com/makaleler/03.htm>,

GÖZLER Kemal, Introduction of Fundamental law, Bursa Ekin Bookstore Publications, 2004.

HUGHES James, " Civil War", S. 4 no.4 Winter 2001, s.11-48, http://eprints.lse.ac.uk/641/01/Hughes.Chechnya.Civil_Wars.pdf http://eprints.lse.ac.uk/641/01/Hughes.Chechnya.Civil_Wars.pdf, 20.06.2007

İNAÇ, Zeri Rights of minorities in international documentsUluslararası, Ütopya Publishing House, Ankara, 2004.

Bulletin of Caucasia Foundation, Monthly Cultural Magazine, 2002, Issue 12.

KARAOSMANOĞLU, Ali L., Solution of Civil War and International Organizations, İstanbul-1981

KARAOSMANOĞLU, Ali L., "Self determination, unity and international consistency and democracy" East-West (War and Peace) Year: 6 Issue: 24 August-September-October 2003

KÜTÜKÇÜ, M. Akif, "Right of self determination in international law and Turkish Republics", Magazine of Institute of Social Sciences of University of Selcuk, 2004 issue: 12.

MANELA, Erez, The Wilsonian Moment: Self-Determination and the International Origins of Anticolonial Nationalism, New York: Oxford University Press, 2007.

MANSUR ,Şamil, Chechens, Analyses , 2. Press Sam Publications, March 1995, Ankara.

MERAY, L. Seha, Introduction to International law, volume I Ajans Turk press Ankara 60, PAZARCI, Hüseyin, International Law, Revised third press. Ankara 2005

SANCAK, "International law and right of self determination" <http://Sancak:ihh.org.tr/otonomi/hukuk/hukuk.html>, 23.05.2007.

SAVAŞ, Genç, "Power Tricks in Middle Asia" "Revival of Jeopolitic" MLP Magazine of Law Perspectives, Issue 07/Temmuz 2006

SCHWARTZ, Barry, "Self-Determination: The Tyranny of Freedom" 2000, the American Psychological Association, Inc., Vol. 55, No. 1, 79-88 (<http://www.swarthmore.edu/SocSci/bschwart/self-determination.pdf>).

SOYSAL, Tamer, "Twin Pacts of United Nations and Principle of Self Determination " http://www.turkhukusitesi.com/makale_225.htm

ŞAHİN, Mustafa, Self determination policiy of European Union., Ankara 2000.

TUNÇ, Hasan, "Problem of rights of minorities in international pacts and Turkey.", Magazine of Faculty of Law of University of Gazi June-December 2004 Volume: VIII, Issue:1- 2 139-198 UNPO, <http://www.unpo.org/content/view/-4957/72/>

WEINSTEIN, Nat, "The War on Chechnya and US 'Humanitarianism'", Socialist Action /January 2000, <http://www.socialistaction.org/news/200001/chechnya.html>

YILMAZ, Murat, " Chechnya , Forbidden Country, Lost Qualm", <http://cecenistan.ihh.org.tr/>, 10.05.2007.

YÜCEL, Özlem, "Rights of East Turkestan people in terms of international law", Magazine of East Turkestan, Year 22, i. 188-189, 2001-2002.

YÜCEL, Özlem, " Right of self determination in internation law and local autonomy", Magazine of East Turkestan, Year 19, Issue 182, 1999.

Türkiye'nin Dış Politikası

Ahmet DAVUTOĞLU
Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı

Modern tarih boyunca, anlaşmazlıklar ile dünya sorunlarının çözümünde yeni yolların ortaya çıkışı arasında doğrudan bir ilişki olagelmıştır. 17. Yüzyıl'dan bu yana yaşanan tüm büyük savaşlar, yeni bir düzenin ortaya çıkmasını sağlayan anlaşmalarla sonuçlanmıştır. 1648 yılındaki Vestfalya Antlaşması'nın Otuz Yıl Savaşları'nın ardından imzalanması, Napolyon Savaşlarının 1814-15 Viyana Kongresi ile sonlandırılması, Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda talihsiz Versay Antlaşması'nın imzalanması, 1945 yılında Birleşmiş Milletler'in kurulmasına temel hazırlayan Yalta Konferansı, buna örnek teşkil edecektir. Ancak, küresel çaplı bir savaş olarak görülebilecek Soğuk Savaş, bu geleneğin aksine, tarihe geçen bir anlaşmayla sona ermemiştir. Onun yerine, Demir Perde'nin düşmesi ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla sonlanmış. Resmi bir sonuç değildi bu; savaşan taraflardan birisinin varlığını, aniden sona ermişti.

Bu yüzden, Soğuk Savaş'ın bitiminden 20 yıl sonra bile ortaya çıkan yeni dünya düzeninin getirdiği engellerle başa çıkabilecek yeni bir uluslararası yasal ve politik sistem, resmi olarak oluşturulamamıştır. Bunun yerine ise, bir takım geçici, taktik amaçlı ve spesifik çatışmalara yanıt vermeye odaklı anlaşmalar uygulanmıştır. Yukarı Karabağ bölgesinden Kıbrıs'a, çözüm-

süzlüğe kilitlenmiş İsrail-Filistin anlaşmazlığına dek, bir dizi ateşkes niteliğinde düzenleme, kan dökülmesini sona erdirmeye başarılı olmuş; ancak kapsamlı bir barış düzenlemesi getirmek konusunda eksik kalmıştır. Genel itibarıyla, bugünkü durum, uluslararası aktörlerin çeşitliliğini niceliksel olarak artırmış; dış politika yapım sürecini ise niteliksel olarak daha çetrefilli bir hale getirmiştir.

11 Eylül 2001'deki saldırılar, bu durumun artık sürdürülemeyecek bir hale geldiğini ortaya çıkardı. Saldırıların hemen ardından, Amerika Birleşik Devletleri, bir güvenlik söylemi üzerine temellenen uluslararası bir düzen kurmak için çalışmalarını başlatmıştır. Dolayısıyla, Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından ortaya çıkan özgürlük söyleminin yerini, söz konusu yaklaşım almıştır. Bu bağlamda, Afganistan ve Irak işgalleri çok daha iyi anlaşılacaktır. Amaç ise, istikrarlı olmayan bir uluslararası ortamı, kriz alanlarını hedeflemek suretiyle dönüştürmek idi. Çünkü, sözü edilen kriz alanlarının istikrarsızlık kaynağı olduğu düşünülüyordu. Ancak, bu süreç dâhilinde, tarihin sona erdiği ve sivil hakların ve özgürlüklerin yaygınlaştığına dair öngörüler, cazibesini büyük ölçüde yitirdi.

ABD Başkanı Barack Obama, 11 Eylül sonrası düzenin güvenlik-temelli perspektifini, 2009 yılında yönetime geçer geçmez sorgulamaya başladı.

Öncelikle, Amerika'nın uluslararası imajını düzeltme girişimlerine aktif bir şekilde odaklandı ve çok taraflı bir uluslararası sistemi benimsemiş bir vizyon benimsemek için kayda değer çabalar ortaya koydu. Bölgesel müttefiklerle yakın işbirliğini de güçlendirdi. Bugün, halen yeni bir dünya düzeni oluşturulana dek sürececek olan zorlu bir süreçten geçiyoruz. Günümüzün birçok sorunu, geniş kapsamlı uluslararası girişimlerle çözülebilir; ancak bu sorunları tamamen karşılayabilecek mekanizmalar da henüz ortada yok. Bu yüzden, gelecek 10 sene ve sonrasında, politik, kültürel ve ekonomik karışıklıklara çözüm getirme sorumluluğu, ağırlıklı olarak ulus devletlere düşüyor. Türkiye, bu yenisünya düzeninde, uluslararası güvenlik ve refahı desteklemek adına etkinliği iyice artan bir merkezi rol üstleniyor. Türk dış politikasının yeni dinamikleri ise, Türkiye'nin dönemin gerektirdiği yeni vizyon, kararlılık ve güven ile hareket etmesini güvence altına alıyor.

Soğuk Savaş Dönemi Sonrası Türkiye

Türkiye, Soğuk Savaş sonrası dönemin güvensizliğinden doğrudan etkilenmiş; sonuçta da Türkiye'nin komşu bölgelerinde bir dizi güvenlik sorunu ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda, Türk diplomasisi için öncelikli konu, Türkiye'nin etkili güç odaklarını, yeni uluslararası çevre ile uyumlaştırmaktır.

Türkiye, Soğuk Savaş süresince, NATO'nun stratejik çerçevesi altında bir "kanat ülke" konumundaydı ve Batı ittifakının coğrafi olarak yakın çevresinde bulunmaktaydı. Ancak NATO'nun geliştirdiği stratejik konsept ve Türkiye'nin stratejik çevresine yönelik hesapları, Soğuk Savaş sonrasında gelişti. Türkiye'nin Afganistan'daki varlığı, bu değişimin açık bir göstergesi olduğu gibi, Türkiye artık bir kanat ülkesi konumunda da değildir. Türkiye, bugün mevcut stratejik ittifakları ve ortaya çıkan bölgesel sorumlulukları arasında gerilimlere neden olan önemli bir bölgesel rolü üstlenmesi için baskı görmektedir. Kafkaslarda, Balkanlarda ve Orta Doğu'da ortaya çıkan son bölgesel krizler, bu tür ilişkileri yönetmenin ne denli önemli olduğunu, bir kez daha ortaya koymuştur.

Türkiye, mevcut stratejik müttefikleri, komşuları ve komşu bölgeler arasında uyum sağlamadaki kararlılığını korumaktadır.

Türkiye'nin kendine özgü demografik gerçeklikleri de, dış politika vizyonunu etkilemektedir. Türkiye'de, Bosna-Hersek'te yaşamakta olandan fazla Bosnalı bir nüfus bulunmaktadır. Aynı şekilde, Kosova'dakilerden daha fazla Arnavut, Çeçenistan'da-kilerden daha fazla Çeçen ve Gürcistan'daki Abhaz bölgesindekilerden daha fazla Abhazyalı bulunur. Ayrıca, önemli sayıda Azeri ve Gürcü de Türkiye'de yaşamaktadır. Komşu bölgelerden gelen etnik gruplar da, bu topraklarda yaşamlarını sürdürmektedir. Dolayısıyla, bu çatışmaların ve kendi nüfusları üzerindeki etkisinin, Türkiye'nin iç politikası üzerinde doğrudan bir izdüşümü olur.

Bu gerçeklikten hareketle, Türkiye, kendi içinde bazı

bölgesel gerilimler yaşarken, bu toplulukların barış ve güvenliğini temin edecek türden aktif bir dış politika izleme yönünde halktan yükselen taleplerle karşılaşmaktadır. Bu bağlamda, Türk dış politikası, kendi demokrasisi tarafından da şekillenmekte; bizzat kendi vatandaşlarının öncelik ve endişelerini yansıtmaktadır. Küreselleşmenin bir sonucu olarak, Türk toplumu da, uluslararası gelişmeleri yakından takip etmektedir. Türkiye'nin demokratikleşmesi, dış politika süreçlerine sosyal talepleri entegre edebilmesinde yatar. Zaten, Türkiye gibi her olgun demokrasi de, bunun gereği gibi davranmaktadır.

Avrupa Birliği ve NATO, Türk dış politikasındaki temel devamlılık öğeleri ve sabit değerler olarak varlıklarını sürdürmektedir. Türkiye, son kırk yıl ile kıyaslandığında, AKP hükümeti sayesinde son yedi yıldır, bu ittifaklar dahilinde çok daha başarılı bir profil sergiliyor. Türkiye'nin NATO faaliyetlerine mudahil oluşu, bu dönemde artış gösterdi ve İttifak'taki temsil düzeyi giderek yükseldi. Türkiye, bir önceki dönem ile karşılaştırıldığında, Avrupa entegrasyon süreci açısından da kayda değer bir ilerleme kaydetmiştir. Nitekim, AKP öncesi dönemde, Avrupa Birliği'nin Türkiye'nin adaylığını ciddi olarak değerlendirip değerlendirmedeği bile netlik kazanmamıştı. Avrupa Birliği'nin yayımladığı ilerleme raporlarında, Türk dış politikası ve Avrupa Birliği'nin hedeflerinin uyumlu olduğu belirtilmektedir. Bu durum, Türkiye'nin dış politika yöneliminin Transatlantik hedeflerle ne denli paralel olduğunu göstermektedir. 21'inci yüzyılın ilk 10 yılını geride bırakırken, Türkiye yeni yüzyılın gerçekliğine dayanan daha gelişmiş bir anlayışla bir dış politika görüşü formüle etmeyi başarmış; tarihsel rolü ve coğrafi pozisyonuyla da bir uyum yakalamıştır. Bu mantık dâhilinde, Türkiye'nin Batı'nın yanında

konumlanması ve Batı ile ittifakı, aynı zamanda Irak, İran, Kafkaslar ve Ortadoğu barış süreci ile Afganistan'daki varlığıyla mükemmel bir uyum göstermektedir.

İlkelerimiz

Türkiye, son yedi yılda, uluslararası ilişkilerde sistematik ve tutarlı bir metodolojik yaklaşım göstermeyi başardı; çünkü Türkiye'yi yöneten siyasi parti, ülke içinde gerçek bir siyasi istikrar sağlayarak, ülkeyi yönetmeyi başarmıştır. Bugün Türkiye'nin dış politikası uç metodolojik ve beş işlemsel ilke içinde hareket ediyor: İlk metodolojik ilke, Soğuk Savaş süresince dış politikaya egemen olan "kriz odaklı" yaklaşım yerine benimsenen "öngörülü" yaklaşımdır. Örneğin, Türkiye'nin Orta Doğu'ya dair bir vizyonu bulunmaktadır. Söz konusu vizyon, tüm bölgeyi içermektedir. Dolayısıyla, sadece PKK ile gerçekleştirilen mücadeleye veya spesifik ülkeleri dengelemeye yönelik çabalara indirgenemez. Türkiye, Orta Doğu'ya dair kendine özgü anlayışını ve diplomatik değerlerini kullanarak, bu bölgede etkin bir faaliyet gösterebilir. Türkiye'nin Lübnan politikası, Suriye ve İsrail ile arabuluculuk çabaları, Filistin sorununun çözümü için attığı adımlar, Iraklı Sünni grupların 2005 yılındaki parlamento seçimlerine katılımını kolaylaştırma yönündeki çabaları ve İran'ın nükleer sorununa yapıcı bir şekilde müdahil oluşu, Türkiye'nin Orta Doğu'ya yönelik dış politika vizyonunun ayrılmaz parçaların teşkil etmektedir.

İkinci metodolojik ilke ise, Türkiye'nin dış politikasını dünya genelinde "tutarlı ve sistematik" bir çerçeveye yerleştirmektedir. Türkiye'nin Orta Doğu'ya yönelik vizyonu, Orta Asya veya Balkanlar'a dair yaklaşımıyla çekişmez. Afrika'ya dair yaklaşımımız, Asya'yı algılayış biçimimizden farklı değildir.

Türkiye, komşu ülkeleri olan Yunanistan, Irak, Rusya Federasyonu ve Suriye ile ilişkilerini geliştirme yolunda aktif bir çaba içerisinde.

Üçüncü metodolojik ilke ise, Türkiye'nin bölgesinde yumuşak gücünü yaymasına yol açan yeni söylem ve diplomatik modelleri kabul etmesidir. Türkiye, istikrarsız komşulardan oluşan bir coğrafyada yer almasından dolayı güçlü bir orduya sahip olsa da, çevreye herhangi bir tehdit yaymamaktadır. Bunun yerine, Türk diplomatları ve politikacıları, Türkiye'nin sivil-ekonomik gücünü önceliklendirecek şekilde gerek bölgesel gerekse uluslararası politikada yeni bir söylem benimsemiştir. Bu üç metodolojik yaklaşımdan doğan ve Türkiye'nin dış politika yapım sürecini yönlendiren beş tane de uygulamaya dönük ilke bulunmaktadır.

İlk ilke, "güvenlik ve demokrasi arasındaki dengedir. Herhangi bir politik rejimin meşruluğu, tüm vatandaşlarına güvenlik ve özgürlük sağlayabilme yeteneğinden ileri gelir. Söz konusu güvenlik durumu, ülkedeki özgürlükler ve insan hakları aleyhine gerçekleşmemelidir. 2002 yılından beri, Türkiye, sivil özgürlükleri geliştirmek adına çok yol kat etmiş; ancak bu süreçte güvenliğine herhangi bir zarar gelmemesine özel önem göstermiştir. Özellikle 11 Eylül sonrası terörizm tehdidinin egemen olduğu ve genel eğilimin, güvenlik adına özgürlükleri kısıtlamak yönünde olduğu bir ortamda, böylesi iddialı bir hedef belirlemesi, son derece önem arz etmektedir. Türkiye, son yedi yıl içinde özgürlüklere yönelik olarak zuhur eden ciddi bir takım iç siyasi sorunlara rağmen, söz konusu sivil özgürlükleri koruma yolunda önemli başarı kaydetmiştir. Bunun için de, sivil özgürlüklerin alanını daraltmaksızın, terörizmle mücadelesini sürdürmesi gerekmiştir. Türkiye, bu gerekliliği başarılı bir şekilde karşılamıştır. Bu süreç zarfında,

Türkiye'nin yumuşak gücünün artmasının demokrasideki olgunlaşmayla koşut olduğu görülmüştür. İkinci ilke, son yedi yıl boyunca başarıyla uygulanan "komşularla sıfır sorun anlayışı"dır. Türkiye'nin komşularıyla ilişkileri daha işbirlikçi bir yol izlemektedir. Türkiye ile komşu ülkeler arasında giderek gelişen ekonomik bir karşılıklı bağımlılık durumu söz konusudur. Örneğin, 2009 yılında, Ermenistan ile ilişkilerde önemli düzeyde bir diplomatik gelişim kaydedilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye'nin komşuluk politikaları dâhilinde, bu ülkeyle ilişkiler, halen sorun arz etmeyi sürdürmektedir.

Türkiye'nin bölgesel ilişkilerinde ciddi başarılar kaydetmesi, politika-yapıcıların söz konusu ilkeyi bir adım daha öteye taşıyarak, komşularla azami işbirliği düzeyine erişmeyi kendilerine hedef belirlemelerine zemin hazırlamıştır. 2009 yılının ikinci yarısından itibaren, Türkiye, Irak-Suriye-Yunanistan ve Rusya ile üst-düzey stratejik konsey toplantılarının temellerini atmıştır. Söz konusu toplantılar, ortak kabine toplantıları olup, ikili anlamda siyasi, ekonomik ve güvenlik konuları ayrıntılı bir şekilde masaya yatırılmaktadır. Ayrıca, benzer mekanizmaları, Bulgaristan, Azerbaycan ve Ukrayna ile diğer komşu ülkelerle kurma yönünde çalışmalar sürdürülmektedir. Türkiye, ayrıca, bazı ülkelerle vize gerekliliğini ortadan kaldırmıştır. Bu ülkeler arasında, Suriye, Tacikistan, Arnavutluk, Lübnan, Ürdün, Libya, Rusya bulunmaktadır. Türkiye'nin komşularıyla ve yakın bölgelerle ticareti, son yıllarda önemli oranlarda artış göstermektedir.

Üçüncü ilke ise, krizler ortaya çıkmadan ve ciddi bir boyuta ulaşmadan önce engellemeyi amaçlayan "proaktif" ve "önleyici barış diplomasisi"dir. Türkiye'nin bölgesel politikası, herkes için güvenlik, üst-düzey siyasi diyalog, ekonomik bütün-

leşme ve karşılıklı bağımlılığın yanı sıra, çok-kültürlü birlikte yaşama ilkelerine dayanmaktadır. Bu anlamda, Türkiye'nin İsrail ve Suriye arasındaki arabuluculuk çabaları örnek gösterilebilir. Söz konusu rol, Türkiye'ye bir diğer dış aktör tarafından atfedilmemişti. Önleyici diplomasiye dair diğer örnekler arasında, Türkiye'nin Irak'taki Sünni-Şii uzlaşmasını, Filistin-Lübnan arası barış çabalarını, Balkanlar'da Sırbistan-Bosna arasındaki barışı, Afganistan ve Pakistan arasındaki diyalogu ve Darfur ve Somali'nin yeniden yapılandırılmasını gerçekleştirme yolundaki çabaları da gösterebiliriz.

Dördüncü ilke ise, "çok boyutlu dış politikaya bağlılık"tır. Türkiye'nin diğer küresel oyuncularla olan ilişkileri rekabetçi değil, tamamlayıcı olmayı amaçlar. Böylesi bir politika, Türkiye'nin ABD ile stratejik ilişkilerini, her iki ülkenin birbirleriyle olan stratejik bağları ve NATO üzerinden konumları çerçevesinden değerlendirmektedir. Ayrıca, AB üyelik süreci, Rusya ile komşuluk politikası ve Avrasya'daki uyumlu politikayı da, birbirini tamamlayıcı tutarlı bir politikanın ayrılmaz parçaları olarak görür. Bunun da anlamı, Rusya ile iyi ilişkiler geliştirilmesinin, AB ile ilişkilere bir alternatif teşkil etmeyeceğidir. Aynı şekilde, ABD ile model bir ortaklık geliştirdiğinizde, mutlaka Rusya ile rakip bir ortaklığa dahil olmuş olmazsınız.

Bu çerçevede, beşinci ve son ilke, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde daha aktif rol almasını destekleyen "ritmik bir diplomasi"dir. Söz konusu ilke, Türkiye'ye uluslararası ilişkilerde daha aktif bir rol atfetmeyi amaçlamakta; tüm uluslararası örgütlerde ve gerek küresel gerekse uluslararası önemdeki tüm konularda sesini duyuran bir profil oluşturmayı öngörmektedir. Türkiye, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin geçici üyesi olmuş; Afganistan, Kuzey Kore ve terörle mücadele gibi üç kritik

komisyona başkanlık yapmaktadır. Türkiye, aynı zamanda, Balkan devletleri ve onların yakın komşuları arasında diyalogu güçlendirecek bir forum olmayı hedefleyen Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci'nin de 2009 ve 2010 yılları için başkanlığını üstlenmiştir. Türkiye, bir G-20 ülkesidir ve Afrika Birliği'nde gözlemci statüsünü korumaktadır. Körfez İşbirliği Konseyi ile stratejik bir diyalog mekanizması da bulunmaktadır. Türkiye, ayrıca, Arap Ligi'ne de aktif olarak katılmaktadır. Türkiye, Afrika'da 15 yeni, Latin Amerika'da da iki büyükelçilik açmak suretiyle, yeni diplomatik girişimlerde de bulunmuştur. Türkiye, ayrıca, Kyoto Protokolü'ne de taraf bir ülkedir. Tüm bu gelişmeler, Türkiye'de yeni bir perspektifin şekillenmekte olduğunu göstermektedir. Söz konusu perspektif, vizyon, yumuşak güç, evrensel söylem ve dünyanın farklı noktalarında tutarlı dış politika uygulamalarına dayanmaktadır.

Yeni Bir Vizyon

Türkiye, bugün uluslararası arena da söz sahibi olan, önemli bir ülkedir. Bundan da ötesi, Türkiye'nin bir dizi bölgesel ve uluslararası konuda ne tavrı alacağını dikkatli bir şekilde bekleyen önemli sayıda ülke bulunmaktadır. Bu noktada, dünya, Türkiye'den çok büyük işler başarmasını beklemektedir. Biz ise, dikkatli bir dış politika yürütme gibi bir sorumluluk üstlendiğimiz son derece bilincindeyiz. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun yüzüncü yıldönümüne denk gelecek "2023 vizyonu", bir gereksinimden doğmuştur. Söz konusu vizyonun ilk basamağı, Türkiye'nin, dış politika görüşünü ulusal görüşüne eklemektir. Bu noktada herhangi bir çelişki, boşluk veya zıtlığın, elbette aktif, sorumluluk sahibi ve başarılı bir dış politika yürütülmesini zorlaştıracığını tahmin ediyoruz. Türkiye, gelecek dönemde, demokrasisini derinleştirip geliştirmeyi, Türk halkı ve yönetici kurumlar ara-

sındaki ilişkilerin güvenli ve sağlam bir temelden ilerlemesini sağlamayı ve kendi iç dengesinin yarattığı gücü tüm dünyaya göstermeyi hedeflemektedir. İç siyasi başarıları, dış politika vizyonuna (yani, demokratikleşme ve kültürel haklara saygı) eklemeye yolunda, sürekli bir gereksinim söz konusudur. Aynı zamanda, dış politikadaki aktifliği ve özgüveni, iç siyasi sahneye yansıtmak da gerekmektedir.

Türk dış politikasının çok boyutlu ve dinamik doğasından dolayı, Türkiye'nin ABD ile ilişkileri, sağlam temeller üzerinden yükselmektedir. Türkiye-ABD ilişkileri, öyle bir noktaya erişmiştir ki, ikili bir işbirliği ortamı tesis edilmiş; taraflar artık küresel istikrara yönelik çalışmalarla yönelmiştir. Başkan Obama'nın yönetime gelmesinin ardından deniz aşırı ilk seyahatini gerçekleştirdiği Türkiye ziyaretinde ifade ettiği "model ortaklık" çerçevesinde yerleştirildiğinde, ikili ilişkiler, her iki ülke için de kritik öneme erişmektedir. "Model ortaklık", çeşitli bölgesel kimlikleri ve küresel arena da giderek gür çıkan sesiyle birlikte Türkiye ile bölge ülkeleriyle uzun bir tarihe uzanan bağlarla ve küresel istikrar konusunda doğrudan bir sorumluluğa sahip Amerika Birleşik Devletleri arasında üst düzey bir işbirliğinin önemini vurgulamaktadır. Söz konusu ortaklık, bir dizi ortak değer ve ilke tarafından yönlendirilmektedir. Bu değer ve ilkelerin birçok bölgedeki çatışma alanlarına getirmeyi hedefledikleri ise, barış, güvenlik, istikrar ve ekonomik refaktır. Bununla birlikte, AB ile ilişkiler de, gündemdeki yerini korumakta ve güçlendirilmektedir. Türk dış politikası göz önünde bulundurulduğunda, AB ve Türkiye'nin birbirinden bağımsız hareket ettiği bir durumu düşünmek bile olanaksızlaşmıştır. Hiç şüphe yok ki, Avrupa Birliği entegrasyon süreci, Türkiye'nin lehinedir. Ancak, söz konusu sürecin, AB'ye, de gerek bölgesel gerek küresel bağlamda

bir dizi yarar sağladığını gözden kaçırmamak gerekir.

Türkiye'nin dış politika hedefleri ve bu hedefleri nasıl sağlayacağına dair vizyonu, son derece açık ve nettir. Türkiye, gelecek 10 yıl için kendisine birçok hedef belirlemiştir: Hedefler arasında ilk sırada, AB üyeliği için gereken koşulları yerine getirmek ve 2023 yılına gelindiğinde son derece etkili bir AB üyesi olabilmek gelir. İkinci olarak ise, bölgesel bütünleşme için çabalarını devam ettirecektir. Üçüncüsü, bölgesel çatışmaların çözülmesinde etkin bir rol oynamaktır. Dördüncüsü ise, küresel alanlarda etkin bir şekilde yer almaktır. Beşinci olarak ise, uluslararası örgütlerde karar verici bir rol oynamak ve dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girmek gelir.

Söz konusu hedefler, uluslararası topluma özgün bir katkı yapabilecek, güçlü ve saygıdeğer bir Türkiye inşa etmeyi hedeflemektedir. Tüm bu hedefleri başarabilmek için ise, Türkiye'nin her alanda atılımlar yapması, küresel istikrarla bağlantılı her mesele ile ilgilenmesi ve uyumlu bir katkı göstermesi gerekir. Bu müşterek çaba, Türkiye'yi içinde bulunduğumuz yüzyılda küresel bir oyuncu haline getirecektir. Türkiye, attığı her adımda, yüksek bir sorumluluk bilinciyle ilerlemekte; zengin tarihi ve coğrafi mirası emanet almakta ve küresel istikrar ve barışın önemine dair son derece derin bir bilinç düzeyi benimsemektedir.

(ABD Dışilişkiler Konseyi-20.5.10)

[*foreignpolicy.com/articles/2010/05/20/turkeys_zero_problems_foreign_policy?printlyes&hidecommentslyes&pagelfull](http://foreignpolicy.com/articles/2010/05/20/turkeys_zero_problems_foreign_policy?printlyes&hidecommentslyes&pagelfull)

Turkey's Zero-Problems Foreign Policy

BY Ahmet DAVUTOĞLU*

Throughout modern history, there has been a direct relationship between conflict and the emergence of new ways of arbitrating world affairs. Every major war since the 17th century was concluded by a treaty that led to the emergence of a new order, from the Treaty of Westphalia in 1648 that followed the Thirty Years' War, to the Congress of Vienna of 1814-1815 that brought an end to the Napoleonic Wars, to the ill-fated Treaty of Versailles that concluded the first World War, to the agreement at Yalta that laid the groundwork for the establishment of the United Nations in 1945. Yet the Cold War, which could be regarded as a global-scale war, ended not with grand summitry, but with the fall of the Iron Curtain and the collapse of the Soviet Union. There was no official conclusion; one of the combatant sides just suddenly ceased to exist.

Two decades hence, no new international legal and political system has been formally created to meet the challenges of the new world order that emerged. Instead, a number of temporary, tactical, and conflict-specific agreements have been implemented. From the Nagorno-Karabakh region to Cyprus, and even the deadlocked Israeli-Palestinian dispute, a series of cease-fire arrangements have succeeded in ending bloodshed but have failed to establish comprehensive peace agreements.

Overall, the current situation has quantitatively increased the diversification of international actors and qualitatively complicated the foreign-policy making process.

The Sept. 11, 2001, attacks made it clear that this situation is not sustainable. Immediately after the attacks, the United States began attempting to establish an international order based on a security discourse, thus replacing the liberty discourse that emerged after the collapse of the Berlin Wall. It is in this context that the invasions of Afghanistan and Iraq can best be understood. The intent was to transform an unstable international environment by targeting crisis-prone zones that were considered to be the sources of insecurity. But in the process, predictions about the end of history and the expansion of civil rights and liberties have largely lost their appeal.

U.S. President Barack Obama challenged the security-based perspective of the post-Sept. 11 era as soon as he assumed the presidency in 2009. He has actively attempted to restore America's international image, and has made considerable efforts to adopt a new vision that embraces a multilateral international system and fosters close cooperation with regional allies. Still, we are faced with an incredibly difficult period until a new global order is established. Many of today's challenges can only be resolved with broader international involvement, but the mechanisms needed to meet fully those challenges do not exist. It will therefore fall largely to nation-states to meet and create solutions for the global political, cultural, and economic turmoil that will likely last for the next decade and beyond.

In this new world, Turkey is playing an increasingly central role in promoting international security and prosperity. The new dynamics of Turkish foreign policy ensure that Turkey can act with the vision, determination, and confidence that the historical moment demands.

Turkey in the post-Cold War era

Turkey experienced the direct impact of the post-Cold War atmosphere of insecurity, which resulted in a variety of security problems in Turkey's neighborhood. The most urgent issue for Turkish diplomacy, in this context, was to harmonize Turkey's influential power axes with the new international environment.

During the Cold War, Turkey was a "wing country" under NATO's strategic framework, resting on the geographic perimeter of the Western alliance. NATO's strategic concept, however, has evolved in the post-Cold War era -- and so has Turkey's calculation of its strategic environment. Turkey's presence in Afghanistan is a clear indication of this change. We are a wing country no longer.

Turkey is currently facing pressure to assume an important regional role, which admittedly has created tensions between its existing strategic alliances and its emerging regional responsibilities. The challenge of managing these relationships was acutely felt in recent regional crises in the Caucasus, the Balkans, and the Middle East. Turkey remains committed to establishing harmony between its current strategic alliances and its neighbors and neighboring regions.

Turkey's unique demographic realities also affect its foreign-policy vision. There are more Bosnians in Turkey than in Bosnia-Herzegovina, more Albanians than in Kosovo, more Chechens than in Chechnya, more Abkhazians than in the Abkhaz region in Georgia, and a significant number of Azeris and Georgians, in addition to considerable other ethnicities from neighboring regions. Thus, these conflicts and the effect they have on their populations have a direct impact on domestic politics in Turkey.

Because of this fact, Turkey experiences regional tensions at home and faces public demands to pursue an active foreign-policy to secure the peace and security of those communities. In this sense, Turkish foreign policy is also shaped by its own democracy, reflecting the priorities and concerns of its citizens. As a result of globalization,

the Turkish public follows international developments closely. Turkey's democratization requires it to integrate societal demands into its foreign policy, just as all mature democracies do.

The European Union and NATO are the main fixtures and the main elements of continuity in Turkish foreign policy. Turkey has achieved more within these alliances during the past seven years under the AK Party government than it did in the previous 40 years. Turkey's involvement in NATO has increased during this time; Turkey recently asked for, and achieved, a higher representation in the alliance. Turkey also has advanced considerably in the European integration process compared with the previous decade, when it was not even clear whether the EU was seriously considering Turkey's candidacy. EU progress reports state that Turkish foreign policy and EU objectives are in harmony, a clear indication that Turkey's foreign-policy orientation aligns well with transatlantic objectives.

As we leave behind the first decade of the 21st century, Turkey has been able to formulate a foreign-policy vision based on a better understanding of the realities of the new century, even as it acts in accordance with its historical role and geographical position. In this sense, Turkey's orientation and strategic alliance with the West remains perfectly compatible with Turkey's involvement in, among others, Iraq, Iran, the Caucasus, the Middle East peace process, and Afghanistan.

Our principles

Over the past seven years, Turkey has been able to formulate a systematic and cohesive methodological approach to world affairs because its political party has been able to govern, resulting in real political stability

at home.

Three methodological and five operational principles drive Turkey's foreign policy today. The first methodological principle is its "visionary" approach to the issues instead of the "crisis-oriented" attitude that dominated foreign policy during the entire Cold War period.

For example, Turkey has a vision of the Middle East. This vision encompasses the entire region: It cannot be reduced to the struggle against the PKK (Kurdistan Workers' Party), the radical Kurdish separatist group that for decades has waged a campaign of terror against Turkey, or efforts to counterbalance specific countries. Turkey can use its unique understanding of the Middle East, and its diplomatic assets, to operate effectively on the ground. Turkey's Lebanon policy, its attempts to mediate between Syria and Israel and achieve Palestinian reconciliation, its efforts to facilitate the participation of Iraqi Sunni groups in the 2005 parliamentary elections, and its constructive involvement in the Iranian nuclear issue are integral parts of Turkey's foreign-policy vision for the Middle East.

The second methodological principle is to base Turkish foreign policy on a "consistent and systematic" framework around the world. Turkey's vision for the Middle East is not in opposition to its approach in Central Asia or in the Balkans; our approach to Africa is no different from our approach to Asia. Turkey is also actively trying to improve relations with nearby countries like Greece, Iraq, the Russian Federation, and Syria.

The third methodological principle is the adoption of a new discourse and diplomatic style, which has resulted in the spread of Turkish soft power in the region. Although Turkey maintains a powerful military due to its insecure neighborhood, we do not

make threats. Instead, Turkish diplomats and politicians have adopted a new language in regional and international politics that prioritizes Turkey's civil-economic power.

From these three methodological approaches, five operational principles guide Turkey's foreign policy-making process. The first principle is the balance between security and democracy. The legitimacy of any political regime comes from its ability to provide security and freedom together to its citizens; this security should not be at the expense of freedoms and human rights in the country. Since 2002, Turkey has attempted to promote civil liberties without undermining security. This is an ambitious yet worthy aim -- particularly in the post-Sept. 11 environment, under the threat of terrorism, in which the general tendency has been to restrict liberties for the sake of security.

Turkey has made great strides in protecting civil liberties despite serious domestic political challenges to such freedoms over the past seven years. This required vigorously carrying out the struggle against terrorism without narrowing the sphere of civil liberties -- a challenge Turkey successfully overcame. In the process, we've found that Turkish soft power has only increased as our democracy has matured.

Second, the principle of zero problems towards neighbors has been successfully implemented for the past seven years. Turkey's relations with its neighbors now follow a more cooperative track. There is a developing economic interdependence between Turkey and its neighboring countries. In 2009, for example, we achieved considerable diplomatic progress with Armenia, which nevertheless remains the most problematic rela-

tionship in Turkey's neighborhood policy.

Turkey's considerable achievements in its regional relationships have led policymakers to take this principle a step further and aim for maximum cooperation with our neighbors. Since the second half of 2009, Turkey established high-level strategic council meetings with Iraq, Syria, Greece and Russia. These are joint cabinet meetings where bilateral political, economic, and security issues are discussed in detail. There are also preparations to establish similar mechanisms with Bulgaria, Azerbaijan and Ukraine as well as other neighboring countries. Turkey abolished visa requirements with, among others, Syria, Tajikistan, Albania, Lebanon, Jordan, Libya and Russia. Turkey's trade with its neighbors and nearby regions has substantially increased in recent years.

The third operative principle is proactive and pre-emptive peace diplomacy, which aims to take measures before crises emerge and escalate to a critical level. Turkey's regional policy is based on security for all, high-level political dialogue, economic integration and interdependence, and multicultural coexistence. Consider Turkey's mediation between Israel and Syria, a role that was not assigned to Turkey by any outside actor. Other examples of pre-emptive diplomacy include Turkey's efforts to achieve Sunni-Shiite reconciliation in Iraq, reconciliation efforts in Lebanon and Palestine, the Serbia-Bosnia reconciliation in the Balkans, dialogue between Afghanistan and Pakistan, and the reconstruction of Darfur and Somalia.

The fourth principle is adherence to a multi-dimensional foreign policy. Turkey's relations with other global actors aim to be complementary, not in competition. Such a policy views

Turkey's strategic relationship with the United States through the two countries' bilateral strategic ties and through NATO. It considers its EU membership process, its good neighborhood policy with Russia, and its synchronization policy in Eurasia as integral parts of a consistent policy that serves to complement each other. This means that good relations with Russia are not an alternative to relations with the EU. Nor is the model partnership with the United States a rival partnership against Russia.

The fifth principle in this framework is rhythmic diplomacy, which aspires to provide Turkey with a more active role in international relations. This principle implies active involvement in all international organizations and on all issues of global and international importance. Turkey became a non-permanent member of the U.N. Security Council and is chairing three critical commissions concerning Afghanistan, North Korea, and the fight against terror. Turkey undertook the chairmanship-in-office of the South-East European Cooperation Process, a forum for dialogue among Balkan states and their immediate neighbors, for 2009 and 2010. Turkey is also a member of G-20, maintains observer status in the African Union, has a strategic dialogue mechanism with the Gulf Cooperation Council, and actively participates in the Arab League. Turkey has also launched new diplomatic initiatives by opening 15 new embassies in Africa and two in Latin America, and is a signatory to the Kyoto Protocol. These developments show a new perspective of Turkey, one that is based on vision, soft power, a universal language, and implementation of consistent foreign policies in different parts of the world.

A new vision

Today, Turkey has a great deal of say in the international arena. More importantly, there is a critical group of countries that lends a careful ear to Turkey's stance on a myriad of regional and international issues. At this point, the world expects great things from Turkey, and we are fully aware of our responsibility to carry out a careful foreign policy.

Our "2023 vision," to mark the Turkish Republic's centennial, is a result of this necessity. The first step of this vision is to integrate Turkey's foreign-policy discourse into its national discourse. Any possible contradiction, gap or contrast between these two will make it difficult to carry out an active, responsible, and successful foreign policy. In the coming era, Turkey plans to deepen and strengthen its democracy, place relations between Turkish society and Turkey's governing institutions on firm ground, and show the world the strength of its own domestic balance. There is a continuous need to integrate domestic political accomplishments into the vision of foreign policy (i.e. democratization and cultural respect) and to inject foreign-policy activism and self-confidence back into the domestic political scene.

Thanks to the multi-dimensional and dynamic nature of Turkish foreign policy, Turkey's relations with the US are being built on firmer ground. Turkish-U.S. relations have reached a point where they can ensure bilateral cooperation and work toward global stability. Put into a framework of "model partnership" described by President Obama when he visited Turkey on his first overseas trip, bilateral relations are of vital importance for both countries. The term "model partnership" emphasizes

the importance of high-level cooperation between Turkey, with its multiple regional identities and an increasing say in global affairs, and the United States, which has long-lasting ties with regional countries and direct responsibility for global stability. The partnership is guided by a set of shared values and principles aimed at bringing peace, security, stability, and economic prosperity to the zones of conflict in various regions.

Meanwhile, relations with the EU are also being bolstered. It is no longer possible to think of the EU and Turkey independent of one another when considering Turkey's foreign policy. EU integration is undoubtedly a process that is favorable to Turkey. But this process brings great benefits to the EU itself, both regionally and globally.

Turkey's foreign-policy objectives and its vision of how to achieve them are very clear. Turkey has multiple goals over the next decade: First, it aims to achieve all EU membership conditions and become an influential EU member state by 2023. Second, it will continue to strive for regional integration, in the form of security and economic cooperation. Third, it will seek to play an influential role in regional conflict resolution. Fourth, it will vigorously participate in all global arenas. Fifth, it will play a determining role in international organizations and become one of the top 10 largest economies in the world.

These goals aim to build a strong and respectable Turkey that is able to make an original contribution to the world community. To achieve them, Turkey must make progress in all directions and in every field, take an interest in every issue related to global stability, and contribute accordingly. This collective

effort will make Turkey a global actor in this century. Turkey's actions are motivated by a great sense of responsibility, entrusted to it by its rich historical and geographic heritage, and by a profound consciousness of the importance of global stability and peace.

**Ahmet Davutoğlu is the minister of foreign affairs of the Republic of Turkey.*

www.foreignpolicy.com/articles/2010/05/20/turkeys_zero_problems_foreign_policy

Türkçülük, Ulusçuluğa mı Yoksa Milliyetçiliğe mi Daha Yakın?

Mesut MEZKİT
Araştırmacı - Yazar
(mmezkit@hotmail.com)

Türkçülük fikrinin ırkçılığa mı yoksa milliyetçiliğe mi yakın durduğu, kafaları karıştıran bir sorudur.

Kafatasçılık, ırkçılık, ulusçuluk, milliyetçilik gibi kavramların ideolojik amaçla toplumun şekillenmesinde ne kadar etkili olduğu, bu doktrinlere yön veren ana unsurların gücü ölçüsündedir. Bir milletin var oluş mücadelesinde ifade edilen akımların yine milletin temel değerlerine ters istikamette bir yol haritasının çizilemeyeceğini, toplumun ruhuna hitap etmeyen bir öğretinin zamanla millete doğru dönüşüm geçirmesi tarihin bir gerçeğidir. Derde deva reçetelerin zıt tepki vermesi reçeteyi yazanın kimliğinde aramak, siyasi tarihin bir realitesidir. (Bir ülkenin, bir milletin, bir halkın geleceğine yön verenler; bu siyaseti amaç edinenlerin şuur altına şırınga edenlerin fikri temelini meydana getiren inanç sisteminin ne kadar tesir ettiğini Türkçülük hareketinin önder kadrosundan anlamak mümkündür).

Esas itibarıyla milleti aydınlığa taşımanın derdini dert edinmişlerin amacının daima takdire şayan olduğu unutulmamalıdır. Ortak paydayı bu şekilde teşekkül ettirmemiz zorunluluktur. Meseleye bu açıdan baktığımızda “Türkçülük, ulusçuluğa mı yoksa milliyetçiliğe mi daha yakın?” sorusunun cevabını ırkçılığa yakın durduğunu, Türkçülük cereyanı ideologlarının fikirlerinde görmekteyiz. Türkçülere göre ırkî taraf ağır basmakta

ve milliyetçiliğin ana unsurlarından "inanç" yönü ya es geçilmekte veyahut da "olsa da olmasa da fark etmez" anlayışı hâkimdir. "Pantürkist" telâkkî, "Milli Şeflik" döneminde tu kaka edilerek tabutluklarda yeşeren Turan ülkesi, ulusçuluğu esas alır. Ulusçuluktaki lâdinilik, mukaddes "şey"lerin etkisiz, kavmiyetçiliğin ana eksen kabul edilmesi; bu ön kabule zihinleri zorlamaktır. Dolayısıyla Türkçülük'te, "ırkî" unsurun asıllığı açıktır. Türkçülük hareketinin temel değerleri "ırkî" kaynaklıdır. Türkçülüğün fikrî akım tarzının gayri dinîliği, onun Nasyonal Sosyalizm'in yansıması şeklinde algılamayı da haklı kılmaktadır. Milliyetçilik-Ulusçuluk tartışmaları ve Türkçülüğün hangisine daha yakın durduğu meselesinin netliğe kavuşması, geleceğimizi de şekillendirecektir.

Girizgâh niyetiyle ifade ettiklerimizi biraz daha açalım:

Türkçülüğün esasları şeklinde özetlenebilecek ilkeler yumağı, zamanımızdan evvelki bin yıllık tarihi yok saymaktadır. Türkçü harekete göre, din, bu ideolojide yer almaması gerekir. Bütün Türklerin dini konumuna gelmiş İslâm dini sadece tesadüfler sonucu veya Arap hakimiyetinin bize zerk ettiği inanç sistemidir. Meşhur Türkçülerden Dr. Rıza Nur, İslâm'ı Arap dini kabul eder ve bunun Türklüğü yok ettiği düşüncesini savunur. "Türklerde hayret ve takdire lâyıktır ki İslâmlaşmadan evvel

milliyet duygusu vardı. Bunun misali çok bariz bir şekilde Gök-türklerdedir. Bu Türkler Türk yasa ve töresine pek riayet etmişlerdir. Orhun sitelerinde: 'Yukarıda Türklerin Tanrı'sı demiş: Türk milleti yok olmasın...' 'Türk milletinin adı, şöhreti silinmesin' gibi cümleler vardır. Bu cümleler bugünkü Türk nesillerine ibret ve derstir.

Arap fütuhatının Orta Asya'ya varmasıyla Türkler Müslümanlığı kabule başlamışlardır. Git gide Müslümanlık geniş mikyasta Türkler arasında yayılmış, bu yeni din tesiriyle Türkler milliyetini unutup Arab'a meclup olmuştur.

(Meclûb: Başka yerden getirilmiş olan- M. N. Özön, Osmanlıca Türkçe Sözlük)

İlmi ve askeri bütün deha ve varlıklarını Arap hizmetine koymuşlardır. Öyle ki Türkiye'ye fenâ filislâm veya fenâ fi arap demek yanlış olmaz. Türklerin Arap medeniyet ve ilmine ettikleri hizmet çok büyüktür. Hele Arabın dinini, dilini, milliyetini muhafaza için Türklerin bütün cihanla vuruşları pek meşhurdur. Eğer Türkler olmasaydı Arap bütün maddi ve manevî varlığıyla beraber çoktan çökmüş, bitmiş, batmış milletler listesine girerlerdi. Hristiyanlık öncesi Piyer Lermi'tin ruhu ve Tasso'ya "Kurtarılmış Kudüs" büyük epopesini yazdıran (destan) ruh, sonra da koloni kurt iştahası fenomenleriyle Arabı sömürür, yeryüzünden siler süpürürdü.

Tarih şahittir ki, bütün bunlara karşı koyan yiğitler safları Türk alp ve erlerinden teşekkül etmiştir.

İşte bu Araba yarsıma ile-
dir ki Türk yasa, töre ve milliyeti
Arap dini sıvağında tuz suda erir
gibi eriyip gitmiştir. Bu hal aşağı
yukarı 10 asır sürmüştür.”(1)

Türklerin İslamı kabul
etmesi neticesinde İslam âle-
minin yegâne temsilcisi ve koru-
yuculuğunu deruhte etmesini;
Türklüğe ihanet gören anlayışın
zihni alt yapısında, oryantalist
felsefenin etkileri vardır. "Türk-
lerde görülen milliyet şuuru, Os-
manlı döneminde, İmparatorluk
ve İslam dininin tesiri altında
küllenmiştir"(2) ifadesi ile 1914-
'lerdeki Türkçülerin temsil-
cilerinden Ahmet Ağaoğlu'nun
şu ifadeleri arasında ne fark var-
dır?

"İslamiyet Türk'ün dini-
dir, din-i millîsidir, kavmisidir.
Türk İslamiyet'i cebren, mah-
kûm, mağlup olarak değil, hâkim
olarak kabul etmiştir. Bin sene-
den beridir ki İslamiyet'in en ağır
yüklerini, omzuna alarak taşı-
maktadır, İslamiyet yolunda
Türk herşeyini unutmuştur. Lisa-
nını, edebiyatını, iktisadiyatını
ve hatta bazen mevcudiyet-i kav-
miesini bile."(3)

Aslında Dr. Rıza Nur
doğruları dolaylı yoldan söyle-
mektedir. Elbette, bu millet, Türk
Milleti İslâm'ın bayraktarlığını
10 asırdır yapmıştır. Ancak, bu-
nu yaparken Arap ırkına hizmet
için değil, bilakis kendi ruhun-
daki hamleci, cesaret ve savaşçı
ruhıyla, İslam'ın barışçı, maz-
lumlara zalimlerin zulmünden
kurtuluşun reçetesini sunan
ruhıyla birleştirerek bütün yer-
yüzünü arşınlamıştır. İşte bu
noktada Türkçülük, meseleyi sırf
lâdinî zaviyeden sekülerizme ir-
ca ederek, bir nevi "Oryanta-
lizmin" tuzağına düşmüştür. Or-
yantalizmin temel felsefesi on
asırlık Türk tarihini, özellikle de
Osmanlı Dönemini yok farz ede-
rek Haçlı ruhuna hizmet etmiştir.

Dolaylı olarak yok sayma, Os-
manlıyı Türk Devleti kabul et-
meme, Oryantalistlerle aynı ga-
yeye hizmetten başka bir şey de-
ğildir.

Elbette, Türk tarihi on
asır evvelden başlatılamaz, bura-
sı doğrudur. Meseleyi bu mecra-
dan bakmak, (*Meselâ, Nurettin
Topçu, Ali Fuat Başgil gibi*) sırf
Anadolu Türklüğünden bahse-
derek kadim Türk tarihini yok
saymak mümkün değildir. Bu da
kopuk tarih anlayışıdır. Ya da
Bülent Ecevit, Azra Erhat, Cevat
Şakir, Melih Cevdet Anday gibi
siyaset adamları ve yazarların
meseleyi Batı'ya yaranmak adı-
na Anadolu'daki eski uygarlık-
lara kadar götürülmesi de hatalı-
dır.

Türkçülerin piri kabul
ettikleri Ziya Gökalp Türklüğü
dolayısıyla Turan idealini göste-
rirken Mukaddesata vurgu yap-
maktadır. Hâlbuki Türkçüler
(*Nihal Atsız ve eski bakanlardan
Abdülhaluk Çay gibi Türkçüler*)
Ziya Gökalp'ı da kendilerine
benzeterek Türk tarihini ırka da-
yandırmışlardır. Türkçülük ideo-
lojisi İslâmî bir anlayışı reddet-
tiği içindir ki millî değildir. Türk-
çülük gayri millî bir akımdır.
Dinî vasfı kabul etmeyen bu fik-
re göre bir dünya medeniyeti kur-
muş Müslüman-Türk devlet-
lerini Türk değil; bilakis, çokmil-
letli ve çokkültürlü devletler di-
ye nitelemektedirler. Bundan ötü-
rüdür ki, hiçbir Türkçü Osman-
lı'ya olumlu bakmamaktadır.
Türkçü akımının savunucularına
göre İslâm dinini kabul etmemiz
tesadüfidir. Gelecekte başka bir
dinin olması muhtemeldir.
Türkçülüğe göre, kendi fikrine
uymayan her görüş, anlayış ta-
mamen dışlanmalıdır, hatta tekfir
edilmelidir.

Özellikle Türkçülük pe-
şin hükmünün, Osmanlı-Türk
devletine bakışının dışlayıcılığı
pek tabidir ki bu fikriyatı ulusçu-
lukla kesişmesi çok ilginçtir.
Osmanlıyı Türk kabul etmeme-
leri veya bu yöndeki hakaretimiz

olmasa da ona yakın tavırları.
Millet ulus tahtarevallisindeki
salınımları sürecektir. Bu kabul
edilişin, oryantalist fikre çanak
tuttuğu da açıktır.

Türkçülüğün önde gelen-
lerinden Nihal Atsız'ın bu ideolo-
jiye bakışı, İslam dininin Türkler
arasındaki yayılışma, dolayısıyla
İslam'ın özü olan tasavvufa
bakışındaki tasavvur, doğrudan
hedef göstermeksizin dolaylı
yönden bu milletin ruhuna pran-
ga vurduğunu dile getirmesi dik-
kat çekicidir.

"Yunus Emre, Türkçenin
büyük sanatkârıdır. Türkçenin
büyük şiir ve fikir dili olduğunu
ortaya koyanlardan birisidir.

Fakat Yunus Emre'nin fi-
kirleri Türk Milleti'ni zehirlemiş,
onu uyuşturmuştur. Çünkü o da
yaşadığı zamanın fikir ve duygu
hastalıklarına kapılarak birbirini
tutmaz sözleri 'tasavvuf diye
ortaya atmış, savaşçı bir millet
olan ve çevresinin düşmanlarla
kaplı olmasından ötürü savaşçı
olmaya mecbur bulunan Türk
Milleti'ne bir dilencilik felse-
fesini telkin etmeye çalışmıştır.
Onun: "Dövene elsiz gerek/
Sövene dilsiz gerek/Derviş
gönülsüz gerek/Sen derviş
olamazsın." demesi Türk
ahlâkına, yaratılışına uyan bir
düşünce midir? Hatta Türk der-
vişleri böyle midir? Orhan Gazi
ile birlikte savaşımlara katılan der-
vişler, derviş değil midir? Tür-
kiye'nin ilk İmparatoru olan Sel-
çuklu Tuğrul Beğ'in katibi olan
Arap İzni Hassül, Türkçeye de
çevrilen eserinde Türkleri böyle
mi tarif etmiştir?

"Yetmiş iki millete bir
göz ile bakmayan/ Halka
müderris olsa hakikatta asidir"
Demekle Yunus Emre milliyet
bakımından da, din bakımından
da sapıklık içinde değil midir?
'Millet' kelimesini Türkçedeki
bugünkü anlamı ile 'ulus' yerinde
kullanıyorsa milliyetsiz, vatansız
bir adamdır. Böyle değil de bunu
Arapçadaki manası ile "din" ye-
rinde kullanıyorsa da o zaman da

kâfirdir. Çünkü Müslümanlık öteki dinleri kendisiyle eşit saymaz. Zaten onun: *"Oruç, namaz, zekât, hac cürm ü cina-yettürür; / Fakir bundan azaddır has-ı heves içinde"* demesi de hiçbir tevil ve tefsire mahal bırakmayacak şekilde küfürden başka bir şey değildir. Bunları tasavvufla falan izaha çalışmak boşuna ve gülünç gayretlerdir(4).

Türkçülüğün zamanla değişim geçirerek biraz daha İslam'a yakın durması, farklı bir noktaya gelmesi önemlidir. Aslında burada Atsız'ın millet yerine ulus kelimesine atıfta bulunarak günümüzdeki anlamı ile Yunus Emre'ye yüklenmesi de bir çelişki değil midir? Ulus ve Millet kavramlarının anlamında; bir medeniyetin inşasındaki önemine işaret vardır. Ancak, Türkçülüğün milliyetçiliği sadece lafzını kabul etmesi; milleti meydana getiren ana unsurların ihmal edilebilir sayılması garabetini de beraberinde getirmektedir. Bu hususla alâkalı Haluk Çay'ın Türkçülüğü tarifi, ulusçuluk ile milliyetçik arasındaki gelgitlerin derinliğine nüfuz ettiğine delâlettir:

"Türkçülük Türk milliyetçiliğinin adıdır. Türkçülük Türk Milletinin diğer milletlerden ileri ve üstün olma ülküsüdür. Türkçülük fikrini siyasî, felsefî, edebî ve ekonomik sahada ilk defa bir sistem olarak ortaya koyan Ziya Gökalp'tir Türkçülük ülküsüne temel alınan değer, Türk milletidir. Namık Kemal'in düşündüğü millet, Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı müşterek bir irade ve menfaat birliğinin oluşturduğu müşterek bir tarih şuuruna erişmemiş ruhsuz bir kalabalıktır. Fransız tebaası her yabancı bu topluluğa girebildiği gibi, Osmanlı tebaası, her Osmanlıyım diyen de Osmanlı toplumuna girebilmiştir. Türk olmayan, Türklük düşmanı bu tebaa, Tanzimat'tan beri Türk aydınlarındaki gafletten faydalanarak Türk milletinin ve devle-

tinin başına dert olmuştur"(5)

Türkçülük hareketi, milliyetçiliği ana eksen kabul etmesi, bir taraftan da milliyetçiliği besleyen ana damar olan dini (İslam dini) harcın içinde yapıştıracılığından ziyade süsü kabul etmesi anlaşılmaz bir fikri kırılmadır. Mesela Atsız'ın Yunus Emre için söylediklerine, Türkçülüğün mimarlarından olan Necip Türkçü'nün Yunus Emre'ye bakışı çelişkidir(6). Türkçülük fikri, ulusçuluğa daha yakınlığına inananların daha sonraları milliyetçi muhafazakâr değerlere kayması "ana unsur" din daha da önem kazanmıştır. Tarihe bakıldığında Türkçülük hareketi, zamanla "kaynaşma"ya doğru bir seyir izlemiştir. Türkçülüğün gerçekte milliyetçilik olduğunu/olması gerekliliği üzerinde Kur'an-ı Kerim'den ve Peygamberimizin (s.a.v.) hadislerinden kaynaklar gösterilmiştir. Bu, Türkçülüğün değişim safhalarını göstermektedir. Hatta ayet ve hadislerle, muhalif görüşlerine sert bir üslupla cevap vermektedir. Mesela buna vurgu yapan şu yazı gibi: *"Hatta milliyetçiliği teşvik ve takdir eden, bu yolda ayetler gönderen Yüce Allah'ın emirlerini tuttuğunu iddia eden bazı cahil ve hain Müslümanları da kullanarak milliyetçilere saldırtırlar (Avrupa'nın Türkiye üzerindeki emellerinden bahsediyor. M.M.). Allah Hucurat Suresi'nin 13. ayetinde, 'Ben sizi kavim kavim yarattım, birbirinizi tanıyıp seversiniz diye' diyor. Yüce Peygamber Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) 'da 'Kişi kavmini sevmekle kınanamaz' diyor. Ama bu yabancı güdümlü Müslümanlar, Avrupalı efendilerinin sözünü daha çok tuttukları için, kendileri milli duygulardan arınıp günaha giriyor ve ayrıca milliyetçilere de saldırıp iftira ederek haram işliyorlar. Bu günahkârların vebalı öyle büyüktür ki, bu yolla İslam'a da zarar verdiklerinin yanında, milliyetçilere*

düşmanlık edeceğiz diye azınlık ırkçılığını da körükleyerek asabiye sebep oluyor, fitne çıkarıyorlar. Bunlar aynı zamanda bölücülük yapıp Müslümanların katline zemin hazırlıyorlar"(7).

Sonuç Yerine

Millîlik, millet sevgisi, vatan sevgisi, milliyetçilik, bunların bizdeki karşılığı batıdakinden tamamen farklıdır. Garbın milliyetçiliğe yaklaşımı, ona yüklediği anlam 'ulusçuluktan' ibaret olduğu için "ırkî" tarafın öne çıkması tabiidir. Dolayısıyla batı merkezli milliyetçilik tarifini bize aynen nakletmek, umumileştirmek; ilmî bir tanımlama olamaz. Batı milliyetçiliğinin aslî unsuru ırkidir. Meseleye bakışları biyolojiktir. Dinî ve lisanî(dil) bir vasıf olmaması yüzünden lâ-dini bir mefhumun "ulus" tam da karşılığıdır. Mesela, bir Alman ulusçuluğu, bir İtalyan Faşizmi, tamamen ulus odaklı değerler yumağına bağlılıktır. Uygulaması da böyledir. Bu şekil "ulusal değerlere" bağlılık adı altında ırkçılık felsefesini esas alan bir "ulusçuluğu" nasıl kendi değerlerimize dâhil edeceğiz? Hangi saikler bizi aynı tarifi şemsiyesi altında buluşturacak? Çıktıların da bile farklılık arz eden bir ulusçuluk ile kendi değerlerimizin bileşkesi milliyetçiliği nasıl aynı kefeye koyacağız? Zaten ülkemizdeki "ulusçuluk" ve "milliyetçilik" çatışması da bu noktada başlamaktadır. Hiçbir zaman birlikteliği tahayyül ve tasavvur edilemeyecek bir beraberliğin, aynı amaca yönelik hizmeti mümkün değildir. Bizde, batı merkezli ırkçılık, milliyetçilik ve millî değerlere bağlılık mesabesinde belirleyiciliği yoktur. Tayin edici bir özne değildir. "Evrenselcilik" adına, millî hissiyatın istismar edilmesi, millî özelliklerimize zarar verir.

Burada 'Kültürel Milliyetçilik' hususunu da -özellikle belirtmekte fayda görüyorum:

'Kültürel Milliyetçilik' de Türkçülük akımının ani tezi gibi sunulması da maalesef aslî unsuru yok saymaktır. Bu tanımla hareket noktasını tayin eden zümreler, meseleyi asıl mecrasından saptırarak millet unsurunu kültürel eşdeğer saymışlardır. Kültürel milliyetçilikten söz etmek de biyolojik ırkçılıktan veya dinî ırkçılıktan (Siyonizm gibi) bahsedilenlerle aynı girdapta bocalamaktadırlar. Böyle bir tarif, hâkim unsurun ihmal edilmesi demektir. Hâlbuki millet ve milliyetçilik, aslî unsurun bütün tebaayı kucaklayarak; farklı tabakaların huzurunu temin etmekten geçer. O ruhu tesis eden şey ise, içi müşterek değerlerle doldurulmuş millet teşekkülünü hayata geçirmektir. Millet'in savunucu olan milliyetçilik bütün tarihî geçmişi bünyesinde barındıran bir anlayışın ürünüdür. Milliyetçiliğin harcını oluşturan ana unsurların ehemmiyeti, bunlara tabiliğimizin derecesiyle ölçülür. Aslî unsurlarımız ise, tarihimiz, kültürümüz, edebiyatımız, musikimiz, sanatımız, âdetlerimiz, törelerimiz, sahih geleneğimiz, lisanımız ve en mühimi de dinimizdir. Tahrifata maruz kalmamış; bunlarla yüz yüze olanların da yenilenmesi ile donatılmış bir milliyetçiliğin "kültürel milliyetçilik" ile bir irtibatı olabilir mi? Kültürel milliyetçiliğin Osmanlı Millet Sistemine tekabül ettiği iddia edilirse, o zaman zaten mesele hal edilmiş demektir.

Türkçülük cereyanı kendini gözden geçirmek zorundadır. Ulusçuluk anlayışına mı yoksa milliyetçilik anlayışına mı sahip olduklarını "uygulamalarıyla" belli etmelidirler. Milliyetçilik tasavvuruna, sözlerinin yanı sıra fiillerine de eklemek mecburiyeti kendiliğinden meydana çıkıyor. Bütün Türkiye'yi ve diğer Türk ve Müslümanları kucaklamak istiyorlarsa yeniden fikrî bir tecessüse ihtiyaç vardır. Bir vizyon, toplumdaki (millet-

teki) kabule ve aksetmesi ölçüsünde makbuldür. Millet'in ortak değerlerinin ulusçuluktan çok milliyetçilikte olduğu göz önüne alınırsa, çözüm şansı o kadar yüksektir. Bu takdirde farklı anlayışlardaki "milliyetçilik" fikri; fiili duruma dönüşür.

Meselenin özü ve esasına üç açıdan bakılmamalıdır:

1- Türk tarihinin on asrı bir tarafa bırakılarak ırkı taraf ön plana çıkarılmamalıdır.

2- Anadoluçuluk adına, Türk tarihini reddederek kırılğan tarih telâkkisiyle Oryantalizmin ekmeğine yağ sürülmemelidir.

3- Bütün geçmişi silerek, Türk tarihini Fransız İhtilali'ne inhisar ederek yeni bir Türk Tarihi üretmenin kimseye faydası yoktur. Müslüman-Türk tarihi bütün geçmişin (buna ister beş bin yıllık, ister on beş bin yıllık Türk tarihi deyin) bileşkesidir.

DİPNOTLAR

1-Dr. Rıza Nur, Kavgamız Türkçülük Kavgası, Nak.: Faruk Çil, Baysan Yay. 1990, s. 99-100

2- Bemard Lewis, Modern Türkiye'nin Doğuşu, Terc.: Metin Kıratlı, 2.B., Ankara, 1984, s.33 (Nakleden-Yusuf Sarıay, Atatürk'ün Millet ve Milliyetçilik Anlayışı, Türk Kültürünü Araştırma Enst., Ankara, 1990, s.21)

3- Ahmed Agayef (Ağaoğlu), "İslamda Dava-yı Milliyet", Türk Yurdu, (1914) Yıl:3, Cilt:7, Sayı: 11, s. 2388 (Nakleden: Sarıay, Age, s.22)

4- Faruk Çil, Kavgamız Türkçülük Kavgası, (Nihal Atsız, "Milletleri Ruhlandırmak") Baysan Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 1990, s. 44-46.

5-Haluk Çay, Kavgamız

Türkçülük Kavgası, s. 17-18

6-Hüseyin Namık Orkun, Türkçülüğün Tarihi, Kömen Yay., 2. Baskı, Ankara, 1977, s. 62

7-Dr. Seyfi Şahin, Ortadoğu Gazetesi, 3 Mayıs 2005

Whether Turkish nationalism is racism or nationalism is a confusing question.

Mesut MEZKİT
Researcher - Author
(mmezkit@hotmail.com)

Effectiveness of racism and nationalism on shaping society according to some ideological aims is measured by main themes which direct these doctrines. It is an inevitable fact that a discipline which contrasts to fundamental values and ethics of a society, can not survive. It is a political reality of history to charge people for their recipes which fail to recover people. It is possible to realize the fact that how the ideas of governors affect the societies, peoples and person's belief system by looking closely to the guides of Turkish nationalism movement.

Truly, those people must be always respected who try to illuminate society and whose pain is to recover the pains of people. It is essential to shape common denominator is this way. When looked in this aspect, in Turkish nationalist ideology ideas, it is seen that answer of "Whether Turkish nationalism is close to nationalism or racism" is racism. According to Turkish nationalists racist side overpowers nationalism and "belief" aspect, which is one the vital sides of nationalism is neglected or it is regarded unimportant, "it can exist or not, it is no problem". Turan idealism which growth its seeds in Panturkist age, had an aspect which accepted nationalism. Acceptance of ethnics as main axis in Nationalism is hard to believe. For this reason it is obvious to say that racist side of Turkish nationalism is heavier. In Turkish Nationalism movement all of sacred terms are

based on racism. As Turkish nationalism seems out of religious effects, those who regard Turkish nationalism as reflection of National Socialism are partially right in their views. That racist part of Turkish nationalism causes disregardance of our previous 1000 years of history. According to Turkish nationalist movement, religion must not be included in this ideology. Islam which became the religion of all Turks, launched as a religion which was created by chance or a belief system which Arabs injected in us. One of the famous Turkish Nationalist's Dr. Rıza Nur stated that Islam is religion of Arabs and Islam threatens the existence of Turkism. However, to respect, Turks had feeling of nationalism before they met Islam. The most outstanding example of this is seen in Gokturks. These Turks obeyed Turks traditions and laws. In Orhun Epigraphs these words are seen "God of Turks says; Turks shall never extinct". Glory and respect of Turkish nations shall never disappear. These words are exemplary for today's Turkish generations.

After Arabs reached Middle Asia, Turks began to accept Islam. Islam spread among Turkish people day by day and with the effect of this new religion Turks forgot their national identity and became Arabs. They serviced to Arabs with their all scientific and army knowledge and wealth. Turks have made great services to Arab civilization and science. As they pro-

tected religion, language and nations of Arabs, Turkish strikes are well known all around the world. But for Turks, Arabs would definitely disappear from the world with their all material and spiritual existence. The spirit of Pier Lermite and the spirit which made Tasso write epic poem of "Jerusalem Delivered" would colonize and consume and destroy Arabs. History is so brief that it is seen that Turks resisted and prevented this colonialism.

For this reason, Turkish nationalism, traditions and law disappeared in Arab religion as how salt disappears in water. This lasted approximately for 10 centuries. (1)

Turks accepted and became the unique attorneys and guardians of Islam Nations, but some people regarded this as a betrayal to Turkism and Orientalism philosophy lies beneath this view." Nationalism which was seen in Turkish Nations is disappeared and covered with ashes under the effect of Islam and Ottoman Rule. (2) These words seem very close to words of Turkish Nationalist Ahmet Ağaoğlu's words in 1914.

Islam is Turk's religion. Turks accepted Islam not by force but they accepted Islam voluntarily. For more than 1000 years they carried heavy burden of Islam on their shoulders. In Islam way, Turk forgets everything about his own. His language, literature, finance and even sometimes his ethnic existence. (3)

In fact Dr. Rıza Nur tells the true in an indirect way.

Of course this nation, Turkish nation carried the flag of Islam more than 10 centuries. But they did not do this to serve Arab nation, in contrast they did this to combine their own brave and warrior side with Islam's peace and offered the recipe for all weak people to resist against powerful around the world. In this point Turkish nationalism fell into the trap of Orientalism. However, main philosophy of orientalism is to serve crusader spirit by disregarding Ottoman age. Indirectly this disregarding, not accepting Ottoman Empire as a Turkish nation is nothing other than serving orientalists.

Of course Turkish history can not be started before 10 centuries; this is the fact. To look in this aspect, it is impossible to disregard ancient Turkish history by just looking Turkish nations in Anatolia. This is a disconnected view of history. It is also wrong to reduce history to old civilizations in Anatolia to curry favor of Europe, but some politicians such as Bulent Ecevit, Azra Erhat, Cevat Şakir and Melih Cevdet Anday did this.

Ziya Gökalp who is regarded as the most outstanding figure of Turkish nationalism highlights holy things while showing Turan idealism. However Turkish nationalists based Turkish history to racism by resembling Ziya Gökalp to themselves. As Turkish nationalism ideology rejected Islam, this can not be called national. Turkish nationalism is a non-national movement. It states Muslim-Turk nations who set up a world civilization were not Turks but they were Cosmo politic governments. For this reason no Turkish nationalist likes Ottoman Empire. According to them existence of Islam nation is coincidental. There is not any difficulty for existence of a new religion in future. According to Turkish nationalism, ideas which contrast to Turkish nationalism ideology must be sidelined.

It is very interesting that Turkish nationalism intercepts with nationalism when it is regarded that Ottoman-Turk governments are sidelined. They don't accept Ottomans as Turks. They movement on nation seesaw will continue. It is obvious that these ideas reflect orientalism.

It is very noteworthy that one of the most famous Turkish nationalist Nihat Atsız states that Islam's spread among Turks shackles the nationalist spirit of Turks.

"Yunus Emre is the biggest artist of Turkish language. He is the one who stated that Turkish language is language of poetry and idealism. However Yunus Emre's ideas poisoned and paralyzed Turkish nation. Because he was also infected by that age's illness and names some words as Sufism which contrast in each other, and make Turkish prone to mendicancy philosophy however Turks must fight to survive. His words;

Armless people must stand against fighter/ dumb people must stand against vituperative/ Dervish must not fall in love / you can not be a dervish fits to Turkish moral values and creation? Are Turkish dervishes like these? Weren't the people who went to battle with Organ Gazi dervishes? Arab Izni Has-sül, the clerk of Tugrul Bey who was the first Emperor of Turkey, stated Turks like this in his works which are translated into Turkish?

Who does not look seventy two nations with the same eye/ rejected by God even elected by people.

Is Yunus Emre is both corrupted in terms of nationalism and religion? If he used "nation" word in today's meaning "people" this means he has no nation and country. If he used this in meaning in Arabian, then it means he has no religion. Because Islam doesn't count itself equal. His words;

Fast, Namaz, zakat, pilgrimage are crime, / poor is not responsible of them is nothing other than swearing. Trying to explain these with Sufism is ridiculous and funny.(4)

Turkish nationalism which regarded Sufism and religion as above then became closer to Islam and this is an important point. Isn't it paradoxical that Atsız adverts usage of country instead of nation and blames Yunus Emre for this usage? There are signs that the words nation and country are very important in construction of a civilization. However Turkism accepts nationalism as their name and this makes some fundamental terms to be neglected which build up a nation. In this point, Haluk Çay's definition of Turkism is a sign of conflict between nationalism and commonwealth;

"Turkism is the name of Turkish nationalism. Turkism is the ideology of Turkish nations being far more developed and civilized than any other nations. Ziya Gökalp was the first person to mention about Turkism in terms of political, literal, economical and philosophical areas. Basic value of Turkism is Turkish nation and people. The people who were pondered by Namık Kemal are spiritless people who were created by the effects of French Revolution and mutualism. All people to say "I am French" could enter French communities and as well, all people to say "I am an Ottoman" could enter all Ottoman communities. This subject which is clearly against Turkism and Turkish people has been the problem of Turkish people and government since administrative reforms.(5)

Turkism movement's accepting nationalism as main axis and accepting Islam as an ornament instead of accepting it as the glue of the mixture, which is the main vessel feeding the nationalism, is unbelievable. For example the words of Atsız's for Yunus Emre and the words of

Necip Turku who is one of the architectures of Turkism, are in confliction.(6) It is a proof that religion was not allowed to be left aside by the acts of people who were thinking that Turkism was closer to nationalism in the beginning and then took place in conservative nationalist side. When history is observed carefully, it is seen that Turkism movement became the movement of combination. Some resources were shown from the hadith of Muhammed the Prophet and holy book Koran to proof that Turkism was in fact the nationalism. This shows the transformation phases of Turkism. They even responded to adverse groups fiercely with hadiths and Koran verses. Like these words; "They even provoked some illiterate and traitor Muslims who claimed that they were keeping the words of Allah, who sent verses that praised and supported nationalism, to attack nationalists. (It mentions about the Europe's aims of Turkey M.M). Allah says in 13th verse of Hucurat Sura "I created you nation by nation, to let you recognize each other and love." Great Muhammed the Prophet says "One can not be blamed of loving his own nation." But these European guided Muslims keep words of their European masters and they forget their own nationalist feelings and they attack nationalist and they commit to a sin.

Their sin is so great that, they both harm Islam and they create violence and sedition by provoking minorities against nationalists. They divide people and nations and prepare the suitable ground for destruction of Muslims."(7)

INSTEAD OF RESULT

Love of nation, love of country and nationalism mean us completely different things from Europe. West regards nationalism as only the love their own nations and this makes nationalism like racism. For this rea-

son it is not possible to transfer western nationalism to our country. Basic of western nationalism is racism. They regard this term as a biological matter. They don't have anything special in terms of religion or language. For example, German nationalism or Italian Fascism is completely based of nation-focused issues and they are performed in these ways. So how can we use this kind of nationalism and transfer it into our own values and system? Which causes will gather us under the same umbrella? How can we put different nationalism and religion, language based nationalism in to same place? Even, reason of love of country and nationalism conflict is this. These two terms may never survive together and this is very obvious. Western nationalism may have no definitive means on our nationalism and national values. Exploiting national values under the name of Globalism harms our national values.

Here I especially want to underline "Cultural nationalism" Presenting cultural nationalism as the thesis of Turkism also means disregarding the fundamental term. Those people which began to act according this point, regarded nation and culture equal. Mentioning about cultural nationalism means being stucked in the same maelstrom with those who mention about biological or religious racism (Zionism). Such a definition means disregardence of main terms. However nation and nationalism must hug people from all layers and grant them peace. Whatever that thing which builds that spirit must realize the nation which is filled up with mutual values. Nationalism which the guardian of a nation is the product a view which keeps history in it. Security of basic terms which builds a government is measured with obedience to them. Our real basic terms are our history,culture,literature, folk music, arts , tradition, language and religion as the most impor-

tant term. Can a Nationalism which never met these values have connection with cultural nationalism? If cultural nationalism is connected to Ottoman Empire then the problem will be solved.

Turkism movement must revise itself. They must reveal whether they are nationalists or country lovers with their acts. Nationalism can not only be performed with words but must be put in action. If they hope to hug all Turkish people and all Muslim Turk nations they must revise themselves in terms of ideology. A vision is acceptable if it is accepted by the nation. When nation's common values are regarded as nationalism rather than country love, problems are likely to be solved easier. So, various nationalism ideas in different views are put into action.

Essence of the problem must be viewed in three aspects: 1- Racist side of Turkish nation must not be highlighted by leaving the history of 10 centuries. 2- Turkish history must not be rejected for the sake of Anatolianism and orientalism must not be supported.

3- Disregarding all Turkish history and relating Turkish history after French revolution will not help anyone. Muslim-Turk history is the combination of all history.(You may call it history of five thousand years of fifteen thousand years of Turkish history.)

1-Dr. Rıza Nur, Our Struggle is Turkism Struggle (Kavgamız Türkçülük Kavgası), Nak. Faruk Çil, Baysan Publications. 1990,page.,99-100

2- Bernard Lewis, Rise of Modern Türkiye(Modern Türkiye'nin Doğuşu),Terc.:Metin Kıratlı, 2.B.,Ankara,1984,p.33 (Interpreter .-Yusuf Sarımay, Atatürk's View of Nation and Nationalism, Institute of Research of Turkish Culture (Atatürk'ün Millet ve Milliyetçilik Anlayışı) Ankara,1990,p.21)

3- Ahmed Agayef (Ağaoğlu), Matter of Nationalism in Islam ("İslamda Dava-yı Milliyet") Turk Nation, (1914) Year: 3, Volume: 7, Issue: 11, p. 2388 (Nak. Sarımay, a.g.e., p.22)

4- Faruk Çil, Kavgamız Türkçülük Kavgası, (Nihal Atsız, "Milletleri Ruhlandırmak") Baysan Yayınları, 2.Baskı,İst.-1990,s.44-45-46

5-Haluk Çay, Our Struggle is Turkism Struggle (Kavgamız Türkçülük Kavgası), p. 17-18

6-Hüseyin Namık Orkun, History of Turkism (Türkçülüğün Tarihi),Kömen Publications.-, 2.Press,Ankara-1977, p.62

7-Dr.Seyfi Şahin, Newspaper of Middle East (Ortadoğu gazetesi), 3 May 2005

Disiplinler Arası Düşünce: Bir Bilgi Estetiği

Jacques Rancière*

Bir 'bilgi estetiği' istemin-den anlaşılması gereken ne? Bu açıkça bilgi biçimlerinin estetik bir boyut yüklenmesi gerektiğini söyleme meselesi değildir. İfade, böylesi bir boyutun bütünleyici bir motif olarak eklenmek zorunda olmadığı, her anlamda bilginin içkin bir verileri olarak zaten orada olduğunu önvarsayar. Geriye bunun ne anlama geldiğini anlamak kalır. Ortaya koymak istediğim tez basit: Bilginin estetik boyutundan söz etmek, bilginin kavram ve pratiğini ayıran bir bilgisizlik boyutundan söz etmektir.

Bu önerme açıkça 'estetik'in anlamıyla ilgili bir önvarsayımı gerektirir. Tez şu: Estetik, sanatın ya da güzelin teorisi olmadığı gibi, bir duygululuk teorisi de değildir. Estetik, tarihî olarak belirlenmiş, özgül bir görünebilirlik ve anlaşılabilirlik rejimini gösteren, duyulur deneyim kategorileriyle onun yeniden anlamlandırılmasına yazılı olan bir kavramdır. Kant'ın Yargıgücü'nün Eleştirisi'nde sistemleştirdiği yeni bir deneyim tipidir o. Kant'a göre estetik deneyim, duyulur deneyimin alışlagelmiş şartlarından belli bir ayrılığı gerektirir. Bu onun özetlediği bir çifte olumsuzluktur. Bir form'un estetik kavranışı kavramsızdır. Sanatçı, verili bir maddeye bir bilgi (savoir) işlevine göre şekil vermez.

Bu yüzden, güzelin sebepleri sanatınkilerden ayrıdır. Ayrıca bir nesneyi arzulanabilir ya da ofansif yapan sepeplerden

dolayı da ayırırlar. İmdi, bu çifte olumsuzluk yalnızca sanat yapıtlarını değerlendirmenin yeni koşullarınca tanımlanmaz. Olağan toplumsal deneyim koşullarının belli bir ertelenenliğini de tanımlar. Kant, bunu Yargıgücü'nün Eleştirisi'nin başlangıcında saray örneğiyle açıklar; burada estetik yargıgücü sarayın boş bir zenginliğin gösterişi mi yoksa onu yapmak için çalışan insanların döktüğü alınteri mi olduğu bilgisine (savoir) bakmaksızın, biçimi tek başına yalıtır. Sarayın biçimini estetik olarak değerlendirmek için, bunun görmezden gelinmesi gerektiğini yazar.

Kant'ın bildirdiği bu görmezden gelme arzusu bir skandala yol açmakta gecikmedi. Pierre Bourdieu altı yüz sayfa boyunca tek bir tezi tanıtlamaya çalıştı: bu görmezden gelişin, yansız estetik yargı gücünün, kendilerini sosyolojik yasadan -her toplumsal sınıfı onların ethos'una uygun düşen beğeni yargılarıyla, yani bir varoluş tarzıyla onun kendi koşulunu dayattığı bir duyu/izlenim biçimini bağdaştıran sosyolojik yasadan-soyutlayanların (ya da soyutlayabileceğine inananların) bir ayrıcalığı olduğunu kavramak içinkî, sosyoloji biliminin giderek daha kesinlikli biçimde bize öğrettiklerinin bilinçli bir yanlış tanınması (méconnaissance) olduğunu. Sarayın biçimsel güzelliğiyle uyumlu yansız yargıgücü, gerçekte ne saray sahiplerine, ne de saray yapıcılara geri döner.

Evrensel düşünce ve yansız beğeni konumunu benimseme yoluyla kendisine yüzveren, emek ya da sermaye hakkında hiç bir tasası olmayan küçük burjuva entelektüelin yargıgücüdür o.[1] Bu yüzden onların sıradışı durumu, beğeni yargılarının gerçekte toplumsal olarak belirlenmiş bir ethosu tercüme eden anonim toplumsal yargılar olduğunu, norm uyarınca doğrular.

Bourdieu'nun ve estetik yanılşamayı açıkça suçlayanların yargıgücü basit bir alternatifte dayanır: biliyorsunuz ya da bilmiyorsunuz [on connaît ou on méconnaît]. Eğer bilmiyorsanız [méconnaît], nasıl bakmanız ya da bakmamanız gerektiğini bilmediğinizden [sait] dolaydır. Filozof ya da küçük burjuva, bunu reddeden ve estetik yargıgücünün yansız niteliğine inananlar, göremediğinden dolayı görmeyi istemez, çünkü belirlenmiş bir sistemde işgal ettikleri yer, başka herkes için olduğu gibi onlar için de bir yanlış-tanım [méconnaissance] biçimini belirleyen bir konaklama/uyum modeli kurar. Kısaca, estetik yanıl-sama, nasıl işlediğini anlamadıklarından dolayı öznel bir sisteme tabi olmasını sağlama bağlar. Ve eğer anlamıyorlarsa, sistemin gerçek işleyişi yanlış tanındığı içindir. Fikir adamı, bu sistemik nedenlerin kimliğini ve onun yanlış tanınma nedenlerini anlayacak kişidir.

Bu bilgi yapılanışı basit bir alternatifte bağlıdır: Farkında olan bir doğru bilgi [savoir]

vardır, bir de görmezlikten gelen bir sahte bilgi. Sahte bilgi baskı altında tutar, doğru bilgi özgürleştirir. İmdi, bilginin estetik tarafsızlaştırılması, bu şemanın fazla basit olduğunu akla getirir. Bir değil iki bilgi olduğunu, her bir bilgiye (savoir) belli bir bilgisizlikle eşlik edildiğini ve dolayısıyla bastıran bir bilgiyle, özgürleştiren bir bilgisizliğin de olduğunu gösterir. Eğer (saray) yapıcılar eziliyorsa, bu durum üzerlerindeki sömürüyü sarayda oturanların hizmetine soktuklarını görmezlikten gelmesi nedeniyle değildir. Aksine, görmezlikten gelemedikleri içindir, çünkü onların durumu, onları ezen durumdan tamamen farklı gövdeyi ve bambaşka bir görme tarzını yaratma gereğini kendilerine dayatır, çünkü ezici/zulmedici olan, onların sarayda yatırılmış emeğin ürünüyle, bu emekten temellük edilmiş bir aylaklıktan/başboşluktan başka bir şey görmelerini engeller. Başka deyişle bir bilgi daima bir çifttir: bir bilgiler topluluğu [connaissances] ve ayrıca konumların örgütlü bir dağılımı (partage)[2]. Bu nedenle yapıcının bir bilgi çiftine [savoir] sahip olması gerekir: teknik hareket biçimlerine ilişkin bir bilgi ve sonra gelen koşulların bilgisi. İmdi, bu bilgilerin herbiri belli bir bilgisizliği içerir. Ellerini nasıl kullanması gerektiğini bilenlerin, yaptıkları işin yüce bir amacın eşiği olarak değerlemek bakımından bilgisiz olduğu varsayılır. Rollerini oynamayı sürdürmeleri gerektiğini tam da bu nedenle bilirler. Ama “bil”diklerini [sait] söylemek, gerçekte onların bir roller sisteminin ne olması gerektiğini bilmediğini söylemektir.

Platon, bunu tam olarak açıklamıştı. Sanatçılar iki nedenle şehrin ortak meseleleriyle meşgul edilemez: birincisi iş beklemez olduğu için, ikincisi, tanrı şehri yönetmesi gerekenlerin ruhlarına altın katarken, sanatçıların ruhuna demir kattığı için. Başka deyişle onların mesleği (uğraşları) yetenekleri (ve

yeteneksizlikleri) tanımlar ve karşılığında kendi yetenekleri onları belli bir mesleğe havale eder. Sanatçılar için varlıklarının derinliklerinde, tanrının kendi ruhlarına demir ya da yöneticilerinin ruhlarına altın kattığına kanaat getirmek zorunlu değildir. Gerçeklik buymuşçasına her günkü olağan temelde davranmak onlar için yeterlidir. Kolları, bakışları ve yargılarını know-how’ları [savoir-faire] yapmak ve durumlarının bilgisini bir diğeriyle uyumlu hale getirmek yeter. Burada hiçbir yanılsama ya da yanlış tanıma yoktur. Platon’un dediği gibi, bu bir ‘inanç’ meselesidir. Ama inanç, bilgiye karşıt ve gerçekliği gizleyen bir yanılsama değildir. İki ‘bilgi’nin ve onlara denk düşen iki ‘bilgisizlik’in belirli bir dayanışık ilişkisidir.

Estetik deneyimin düzensizleştirdiği bu düzenlemedir (dispositif). Bu nedenledir ki, bu deneyim sanat yapıtlarını bir değerlendirme tarzından fazla bir şeydir. Bir know-how (teknik bilgi, uzmanlık) olarak bilgi (connaissance) ile rollerin dağılımı olarak bilgi (savoir) arasındaki döngüsel ilişkileri etkisizleştiren bir deneyim tipiyle ilişkilidir. Estetik deneyim hiyerarşik düzeni yapılandıran rol ve yeteneklerin duyulur dağılımını atlar. Sosyolog, bunun sadece filozofun yanılsaması olmasını ister, çünkü filozof, işçinin varoluş tarzı ve beğenilerini belirleyen durumları görmezden helen güzele ilişkin yargıların yansız evrenselliliğine inanır. Ama burada yapıcılar, sosyolog yerine filozofa inanır: onların ihtiyaç duyduğu ve estetik deneyimin gösterdiği, inanç rejimindeki bir değişimdir; gözlerin görebildikleriyle, kolların nasıl yapılacağını bildiği şeyler arasındaki dayanışık ilişkinin değişimi.

Kant’tan elli yıl sonra, 1848 devrimi döneminde bir işçi gazetesinde okuduğumuz budur; bir işçi, işgününü anlatmayı ister,

ama daha çok Yargıgücü’nün Eleştirisi’nin kişisel bir açım-lamasını yazıyor gibidir. Onun yazdıklarından bir alıntı yapalım: “Yer döşemeye ara vermek koşuluyla, kendi evinde olduğunu varsayarak oda düzenlemeyi seviyor. Eğer pencere bir bahçeye açılıyor ya da eşsiz güzellikte bir ufuk manzarasına bakıyorsa, bir an için kollarını duraksatıyor ve yakındaki evlerden birine sahip olmaktan daha da iyisi, keyfini çıkarmak için ferah bir manzaraya doğru hayallere dalıyor.”[3] Evin başkalarına ait olduğunu görmezden gelmek ve bakış yoluyla zevk alınan şey ona da aitmiş gibi davranmak: bu, kollar ve bakış arasında, bir meslekle ona denk düşen yetenekler arasındaki etkili bir ayrışımıdır; bir miş-gibi’yi bir diğer miş-gibi’yle mübadele etmektir. Platon, teknik bilgileri ‘amaç’ların bilgisine teslim etmek için hikayeler, mitler anlatmıştı. Bu amaçlar bilgisi hiyerarşik düzeni kurmak için gereklidir. Ne ki bilgilerin [savoir] ve konumların dağılımına uygun bir temel sağlayan bu ek, temelin kendi tanıtlanabilirliği dışında yer alır. Böyle yapmak için anlatılması gereken bir hikayeye, yukarıda tanımlandığı anlamda ‘inanılması’ gerektiği öngörülmalıdır.

Bilgi, der Platon, hikayelere ihtiyaç duyar, çünkü gerçekte o daima iki anlamlıdır. Ancak, Platon bu hikayeleri etik bir çerçeve içinde kavramak ister. ‘Etik’, estetik gibi anlamı özgülleştirilmesi gereken bir sözcüktür. Onu kolaylıkla tikel olguların evrensel değerlere göre yargılandığı bir uğrakla tanımlarız. Ama ethos’un başta gelen anlamı değildir. Yasa, törellik ya da değeri anımsatmadan önce, ethos, ikamet yerini (séjour) gösterir. Bundan başka bu ikamet yeriyle örtüşen bir varoluş tarzını ve her kime ait olursa olsun verili bir yeri işgal eden bir duygu ve düşünce tarzını gösterir. Gerçekte Platoncu mitte sözkonusu edilen

mesele budur. Platon, bir duruma ait olan bireylerin onu yaşaması gerektiği şekli bildiren hikayeleri anlatır. Başka deyişle, derse dönüştükleri belirli bir çerçeve içindeki bir 'poetik' ürünler kataloğu hazırlar Platon; burada şiir, halkın, iyinin ya da kötünün bir öğretmenidir. Diğer bir deyişle, Platon'a göre 'estetik' yoktur.

Estetik, gerçekte 'amaçsız bir ereklilik' (finalité sans fin), amaçlı her bilimden kopuk bir arzu demektir. Mış-gibi'nin statüsünde bir değişimdir. Sarayın biçimine bakan estetik bakış, onun işlevsel mükemmelliğiyle, toplum düzenindeki kaydıyla ilişkisizdir. Sarayın yapımına yatırılmış bilgi (savoir) ve onun bağlamını sağlayan toplumsal düzen; bakış bu iki anlamlı dayanışık ilişkiden kesip çıkarılabilmemiş gibi davranır. Sanatçılar, tam da bu nedenle başka bakımlardan kendilerine ait olmadığını bildikleri bir evde kendi evlerindeymiş gibi, sanki bir bahçe perspektifine sahiplermiş gibi davranırlar. Bu 'inanç', herhangi bir gerçekliği gizlemez. Ama etik düzenin yalnızca bir saymak istediği bu gerçekliği ikiye katlar. Bunun sonucu olarak çalışma kimlikleri, ikiye katlanabilir; tanımlı bir rejimde kendi evindeki bir işçinin kimliğine proleter bir kimlik eklenebilir-başka bir deyişle bir öznenin kimliği özel bir duruma atanmaktan kurtulabilir ve topluluk ilişkilerine bağlanabilir.

Sosyoloğun reddettiği bu katlanmadır. Onun söyleminde miş-gibi, yalnızca bir yanılsama olabilir. Bilgi estetik olamaz, aksine, estetiğin tersi olmalıdır. Estetik, gerçekte bir bilgi ayrımı, toplumsal konum, beğeni, tutum ve bilgilerle (savoir) yanılsamaları uyumlu hale getiren duyulur deneyimin bir arayüzüdür. Bourdieu'nun estetiğe karşı polemikliği belli bir sosyoloğun belli bir toplumsal gerçeklik üzerine çalışması değildir; o, yapı-saldır. Gerçekte bir disiplin, ilk

elde belli bir alan ya da belli bir nesne tipine uygun bir yöntemler kümesinin tanımı değildir. Önce bu nesnenin bir düşünce nesnesi, belli bir bilgi idesinin gösterimi-başka deyişle bilgi ve bir konumlar dağılımı arasındaki belli bir dayanışık ilişki idesidir.

Bir disiplinle demek istenilen budur. Bir disiplin, daima bu alanın istismarından başka bir şey ve o nedenle bir bilgi [savoir] idesinin gösterimidir. Bir bilgi idesi [savoir] iki bilgi [savoir] ve bilgisizlik arasındaki uyumun bir düzenlenişi olarak anlaşılmalı. Düşünülebilirlik idesini, bilgi nesnelerinin neyi düşünebileceği ve bilebileceği idesini tanımlamanın bir yoludur. Dolayısıyla hep belli bir uyumsuzluğun, onun etik bir düzenle ilişkili olarak yarıp açılmasının düzenlenmesidir (écart) ve buna göre belli bir durum tipi belli bir düşünce tipini gerektirir.

Kant ne derse dersin, Bourdieu, seçkin sınıfların ve halk sınıflarının kendi konumlarıyla örtüşen beğeniler edindiğini doğrulayan bir cümleler ve fotoğraflar tertibatı kurguladığında, bu düşünülebilirlik bağlamı işbaşındadır. Bu amaçla kullanılan anketlerin özellikle 'alladoksi' (yanlış temsil) olgusunu önlemek amacıyla yapıldığını biliyoruz. Örneğin, halktan insanlara şu yargı önerilir: 'klasik müziği seviyorum, örneğin Straus'un valslerini.' Yargı formülasyonu, Straus'un bir klasik müzik bestecisi sayılmadığından habersizce klasik müziği sevdiğini söyleyerek yalan söyleyecek olan işçiler için, onları eleveren bir tuzaktır.

Açık ki, sosyolojik yöntem burada kurmanın gerekli olduğunu önvarsayar. Başka bir deyişle bilim-ortodoksi (egemen ya da genel-geçer yorum biçimi) ve alladoksi olgularını araştırma yöntemi olmadan önce- ortodoksi ve alladoksiye karşı bir savaş makinasıdır. Ama onun alladoksi adlandırması gerçekte estetik bir

uyuşmazlık, marangozun bakışıyla kollar arasındaki bir açılma, bir bedenle onun bildiği-bilginin çifte anlamında- arasında farke dilediği bir yırtılmadır. Kant ve sosyolog arasındaki çok sayıdaki çökelti, evvela bizim ağaçışçimizin durumuna ilişkindir. Sosyoloji, üniversitede öğretilen bir disiplin olmadan önce, başka bir anlamda, bir demokratik devrimler çağı da olan bir estetik çağında icat edilmiş ve bu çağın sorunlarına yanıt olan bir savaş makinasıdır öncelikle.

Sosyoloji 'toplum bilim' olmadan önce, tarihsel olarak toplumun kendini yeniden düzenlemesi projesiydi. Sözde felsefi soyutlama, protestan bireycilik ve devrimci biçimcilikle bölünmüş toplumu yeniden bir beden yapmaya gerek duydu. Toplumsal örgüyü yeniden oluşturmak istedi. Böylelikle belirli bir konumdaki birey ve gruplar, kendi konumları ve kolektif uyumla örtüşen bir ethos'a, duygu ve düşünce tarzlarına sahip olacaktı. Sosyoloji bugün kesinlikle kendini bu organikçi toplum görüşünden ayırdı. Ama toplum yararına, bilimin iyi bir toplum için istediği şeyi istemeyi, toplumsal koşullar, tutumlar ve ona bağlı olanların yargıları arasındaki örtüşme kuralını yorumlamaya [savoir] devam ediyor. Yargılar alladoksisine karşı bilimsel savaş, davranış anomisine karşı politik savaş, kendi içinde bedenın bölünmesiyle ilgili estetik ve demokratik kargaşaya karşı savaş sürdürüyor.

Böylece sosyoloji Platon'cu etik projeyle polemiksel bir suçortaklığına girer. Onun reddettiği ve filozofların ilan ettiği şey, eşitsizliğin bir yapıntı, dayatılan bir hikaye olduğudur. Eşitsizliğin toplumsal davranışla birleşik ve bu davranışın anıştırdığı yargılarla yanlış tanınmış bir gerçeklik olduğunu savlamayı gereksinir o. Ve bir savlamayı daha: bilimin bildiği, nesnelerinin bilmediğidir.

Bir sosyoloji örneği aldım. Bir tarih örneği de almış olabilirdim. Tarihsel disiplinin yüzyılı aşkın süredir kendisini nasıl devrim halinde tebliğ ettiğini biliyoruz. Böylelikle önemli kişiler hakkındaki gerçeklerle, vakanüvisler, yazıcılar ve elçilerin yazılı belgelerine bağlı vakayiname bir tarihten kopuşunu ve bir halkın ortak yaşamındaki uzun dönemlerle maddi olgulara döneceğini duyurdu. Bunlar, tarihin bilimsel statüsünü belli bir demokrasiyle bağdaştırdı. Ama açıktır ki, bu demokrasi bir diğere karşıt bir demokrasidir. Uzun hayat çevrimlerinin maddi gerçekliği, bir yapıcının bakışını çevirmesi ve bunun hikaye edildiği geçici bir günce gibi dış görüntüyü bozan çalkantılara karşı çıkar. March Bloch’a göre tarih, zamandaki insanın bilimidir. Ama bu “zamanda”, gerçekte zamanın örgütlü bir dağılımıdır. Yapıcının gerçek zamanının, yaşamın kendisini yeniden üreten uzun zamanı olduğunu doğrular o, estetik deneyimin askıya alınmış zamanını, kamusal alandaki aktörlerin ‘gündelik’ zamanı olan ve estetik deneyimin zamanı ona doğru saptırdığı ‘kısa zaman’ı değil. Belli bir zaman ve uzamı işgal edenlerce neler hissedilebildiği ve düşünülebildiğini tanımlayan etik bir bağlılık ilkesi olma işlevini görür. ‘Yeni tarih’, maddi hayatın ve zihinsel kümelerin tarihi, sosyolojinin de iştigal ettiği bir savaşa aittir.

Savaştan söz etmek, söz konusu disiplinleri ehliyetleştirme değildir. Bir disiplinin verili bir nesneler alanını düşünmeye elveren bir usuller topluluğundan hep daha fazla bir şey olduğunu anımsatmaktır. Başta gelen bu disiplinsel alanın bizzat oluşumu, dolayısıyla düşünülebilirin belli bir dağılımının kurulmasıdır. Gerçekte bu, dil ve düşünce ortak örgüsünde bir kesinti gerektirir. Disiplinler kendi alanlarını, ağaç işçisinin ifadeleriyle, bu ifadelerin demek iste-

dikleri arasında, onun bize yaptığı betimlemelerle, bu betimlemenin gerisindeki gizli gerçek arasında bir yırtılma yaratarak kurar. O nedenle disiplinler kendi mevkilerine ait olandan bir başka bilgi ve bir başka bilgisizlik olduğu iddiasına karşı savaşa kalkışmak zorundadırlar. Başka deyişle, işçinin bizzat dövüştüğü savaşa karşı bir savaş. İyi düzenlenmiş bir toplum, algılamalar, duyumsamalar ve onlarla örtüşen düşüncelere sahip olmak için onu oluşturacak bedenler ister. İmdi, bu örtüşme sürekli olarak bozulur. Serbestçe dolaşan, efendi olmayan ve bedenleri hedeften başka yöne çeviren, onları belli yakın sözcüklerle manevralarda kullanan sözcükler ve söylemler vardır. Disiplinsel düşünce, beden halleri ve algılama modelleriyle onlarla örtüşen anlamlandırma arasında kararlı ilişkiler kurmak için bu kan kaybını aralıksız gizlemelidir. Savaş aralıksız yürütmelidir, ama bir asayiş sağlama hareketi olarak.

Bu nedenle disiplin-siz (in-disciplinary) düşünüş[4] bir savaş bağlamını, Foucault’nun deyişle savaşın uzaktan kükremesini çağırıştırır. Böyle yapmak için belli bir bilgisizlik çalışmalı. Disiplinsel sınırların görmezden gelinmesi ve dolayısıyla onların statüsünün mücadeleciler silahları olarak yeniden kurulması gerekir. Örneğin, bir marangozun ifadelerini kendi olağan bağlamları dışında alarak yapmak istediğim bu. Bu olağan bağlam toplumsal tarihin bağlamıdır ve onları bir işçinin durumuna özgü ifadeler olarak düşünür. Bu ifadeler, bir durumla ona iliştilen görünürlik biçimleri ve düşünce yetileri arasındaki ilişkiyi yeniden icat eder. Farklı şekilde söylersek, bu anlatı [récit] Platoncu anlamda mittir: anti-Platoncu bir mit, yazgının bir karşı hikayesi. Platoncu mit durum ve düşünce arasındaki karşılıklı bir doğrulama ilişkisini gerektirir. Marangozun karşı miti çemberi kırar. Disiplinsel-olma-

yan yordam, böylelikle bu mit’e mit ilişkisinin görünebilir ve düşünülebilir olduğu anlamlandırma uzamını ve metinsel yaratma-lıdır.

Bu durum, sınırları olmayan ve aynı zamanda bir eşitlik uzamı da olan bir uzam yaratımını önvarsayar; burada marangozun yaşam anlatısı, güç ve yazgının örgütlü dağılımına ilişkin felsefi anlatıyla bir diyaloga girer. Bu dolaylı biçimde bir diğer-disiplinsel olmayan- felsefe pratiğini, onun insan bilimleri ile ilişkisini gösterir. Klasik anlamda felsefe, insan bilimleri ile toplumsal bilimlerin yöntemleri üzerine düşünen ya da onlara temel sağlayan bir üst-disiplin türü olarak düşünülmüştü. Böylelikle söylem evreninde bir hiyerarşi kurulur. Şüphesiz bu bilimler bu statüye karşı çıkabilir, onu yanılsama gibi düşünebilir ya da kendini felsefi yanılsamanın gerçek bilgisi olarak konumlandırabilir. Bu, bir başka hiyerarşi ve söylemlere haddini bildirmenin bir başka yoludur. Ama üçüncü bir hareket tarzı daha vardır: söylem düzenini kurmaya yönelik felsefi savın tersyüze edildiği aralığı kavrayan ve eşitlikçi bir anlatı dili içinde, bu düzenin saymaca doğasını açığa vuran bir tarz.

Platoncu mitin özgüllüğü, hikaye (conte) konusundaki tamamen keyfi bir direktme aracılığıyla, bilgi [savoir] nedenlerini başaşağı döndürme yoluyla oluşturulur. Tarihçi ve sosyolog, belli bir yaşamın, bir yaşamı ifade eden belli bir düşünüşü nasıl ortaya çıkarttığını bize gösterirken, filozofun miti bu zorunlu gelişigüzel ve aynı anda çoğu insan için yaşamın gerçekliği olan bir “güzel duruş”a havale eder. Bu zorunluluk ve olumsuzluk özdeşimi, duruşun gerçekliği, gerçeği yanılsamadan ayıran bir söylem biçimi içinde rasyonelleştirilemez. O yalnızca hikaye edilebilir, başka deyişle söylem hiyerarşisi ve ayrımını askıya alan söylemsel bir biçimle ifade edilebilir.

Bu nedenle felsefenin ayrıcalığı genelde ondan değerli ya da müessif istenen soyutlamanın aksine- söyleminin literal açıklığıdır: bu açıklıkla felsefe, nedenler ve anlatılar arasındaki bu asli özdeşim durumunu nasıl ifade etmesi gerektiğini anladı. Bu açıklık tek başına ona, yaşamların örgütlü dağılımından söz etme imkanını verir.

Tam da bu noktada Platon, Phaedrus'ta, doğru'dan (vérité) söz ettiğimiz yerde doğru konuşmamız gerektiğini önesürer. Üstelik burası en radikal hikayeye (conte) başvurma noktasıdır da: doğrunun basitliği, savaş arabası sürücüsü ya da bazılarını gümüş rengi insanlara, bazılarını atlet, sanatçı veya şaire dönüştüren düşüşün hikayesine. Başka bir deyişle Platon, koşulların örgütlü dağılımını en acımasızca ifade ettiği anda, etraftaki nesneleri farklı bir şekilde alarak, son derece radikal biçimde reddettiği şeye, söylem hiyerarşisi ve bunun sağlama aldığı öteki hiyerarşileri yıkan ortak dilin ve hikayenin gücüne başvurur.

Disiplinli düşünce şunu söyler: bizim alanımız ve onlara denk düşen nesnelerimiz var. Sosyolojinin ya da tarihin, siyasetbilimin ya da edebiyatın söylediği budur. Kendisini bir disiplin varsayan felsefenin de. Ama kendi statüsünü disiplinlerin disiplini olarak temellendirmek istediği anda felsefe, bir tersinme üretir: temelin temeli bir hikayedir. Ve felsefe yöntemlerinden emin olan bu bilgilere [savoir] göre konuşur: yöntemler hikaye edilen öykülerdir. Bu, onların boş ve değersiz olduğu anlamına gelmez. Bir savaşta silah oldukları anlamına gelir: bir alanın açıklanmasına olanak tanıyan araçlar değil, onun hep belirsiz olan sınırını belirleme işlevi gören silahlar.

Sosyolojinin alanını felsefenin alanından ya da tarihçilerin alanını edebiyatın alanından ayıran güvenli bir sınır yok-

tur. Bilinen hiçbir sınır bilimin bir nesnesi olan bir ağaç işçisinin söylemini bilimin kendi söyleminden ayırmaz. Sonuçta bu sınırları izlemek, bu sorunu düşünmüş ve düşünmemiş olanlar arasındaki sınırı izlemektir. Bu sınır bir hikaye biçimi dışında izlenemez. Yalnızca hikayelerin dili, disiplinlerin nesnelerinden ötürü nihai bir nedenin yokluğu çıkmasını zorlayarak sınırı izleyebilir.

Bir defasında 'bilgilerin poetikası' kavramını [savoir] önermiştim. Bilgilerin poetikası şiddetli usavurma denemelerinde hep edebiyatın varolduğunu söylemenin basit bir yolu değildir. Böylesi bir tanıtılma boş bir demistifikasyon mantığına aittir. Bilgilerin poetikası disiplinlerin sahte bilgiler olduğunu savlamaz. Bilgilerin poetikası, onların, eşitliğin nedenleriyle eşitsizliğin nedenleri arasındaki bitmek bilmez savaşta, bir beden yapabileceği şeyleri bildirmenin yolları arasındaki bitip tükenmez savaşta müdahil yollar olduklarını savlar. Bu disiplinlerin hükmüsüz olduğunu savlamaz, çünkü tüm bu disiplinler hikayeler anlatır. Bir bilgi poetikası, bu disiplinlerin nesneleri gösterimlemelerini, etkileşim yordamlarını, argüman biçimlerini dilden ve ortak düşünceden ödünç almaları gerektiğini söyler. Bilgi poetikası, tasvir ve argümanların gücünü, ortak dilin eşitliğiyle, nesneler, hikayeler, argümanlar yaratmaya özgü ortak yeti kapsamında yeniden kaydeder. Bu anlamda o, bir çeşitlik metodolojisi olarak adlandırılabilir.

DİPNOTLAR

*http://www.parrhesiajournal.org/parrhesia01/parrhesia01_ranciere.pdf

* İngilizce'ye çevirenin notu: Bu deneme boyunca 'bilgi' sözcüğü (örneğin başlıkta), kuramsal anlamda bilgi sözcüğünü anlam-

landıran 'connaissance' sözcüğü ve onun fiil biçiminin -connaitre- bir çevirisi olarak alınmalı. Çeviri içinde "savoir" sözcüğü 'bilgi' anlamında çevrildiğinde bir notla [savoir] bu belirtilecek. Bu metnin çevirmeni (Jon Roffe), çeviriyle ilgili yazışmalardaki cömertliği sebebiyle Jacques Rancière'ye teşekkür eder.

[1] Cümlelerin fransızcası: "Il est propre à cette petite bourgeoisie intellectuelle qui prend son séjour entre les deux chaises du travail et du capital pour le siège de la pensée universelle et du goût désintéressé."

[2] İngilizce'ye çevirenin notu: Rancière'nin bu metinle yakinen bağlantılı olan 2000 tarihli *Le Partage du sensible* (La Fabrique, Paris) başlıklı çalışmasının ana kavramlarından biri olan 'partage'yi 'örgütlü dağılım' olarak çeviriyorum.

[3] G. Gauny, "Le Travail à la tache", akt. Jacques Rancière, *La Nuit des prolétaires* (1981: Fayard, Paris), 91; burada John Drury çevirisinden alındı, *The Nights of Labour* (1989: Temple University Press, Philadelphia), 81.

[4] İngilizceye çevirenin notu: Rancière'nin yeni sözcüğü "indisciplinaire" (disiplin-siz) olduğu gibi muhafaza edildi. Bir parça kulak tırmalayıcı olmasına karşın, değiştirilmiş disiplin biçimlerine indirgenemez o: 'disiplinsiz-olmayan', onun anlamını bütünüyle disiplinlerden koparır ve 'anti-disiplin', Rancière'nin projesini, kendisine rağmen disiplinlerin savaş alanına döndürür. Ayrıca indisciplinaire ('disiplin-siz' sözcüğü), Rancière'nin buradaki temel ilgisi olan bilginin merkezindeki bilgisizlikle bir bağı sürdürme üstünlüğünü içeriyor.

Thinking Between Disciplines: An Aesthetics Of Knowledge¹

Jacques Rancière*

What should be understood by the invocation of an ‘aesthetics of knowledge’? It is clearly not a matter of saying that the forms of knowledge must take on an aesthetic dimension. The expression presupposes that such a dimension does not have to be added as a supplementary ornament, that it is there in every sense as an immanent given of knowledge. It remains to be seen what this implies. The thesis that I would like to present is simple: to speak of an aesthetic dimension of knowledge is to speak of a dimension of ignorance which divides the idea and the practise of knowledge themselves.

This proposition evidently implies a presupposition concerning the meaning of ‘aesthetics’. The thesis is the following: aesthetics is not the theory of the beautiful or of art; nor is it the theory of sensibility. Aesthetics is an historically determined concept which designates a specific regime of visibility and intelligibility of art, which is inscribed in a reconfiguration of the categories of sensible experience and its interpretation. It is the new type of experience that Kant systematised in the Critique of Judgement. For Kant, aesthetic experience implies a certain disconnection from the habitual conditions of sensible experience. This is what he summarises as a double negation. The object of aesthetic apprehension is characterised as that which is neither an

object of knowledge nor an object of desire. Aesthetic appreciation of a form is without concept. An artist does not give form to a given matter according to a function of knowledge [savoir]. The reasons of the beautiful are thus separate from those of art. They are also separate, though, from the reasons which render an object desirable or offensive. Now, this double negation is not only defined by the new conditions of appreciation of art works. It also defines a certain suspension of the normal conditions of social experience. This is what Kant illustrates at the beginning of the Critique of Judgement with the example of the palace, in which aesthetic judgement isolates the form alone, disinterested in knowing [savoir] whether the palace serves the vanity of the idle rich and for which the sweat of working people has been spent in order to build it. This, Kant says, must be ignored to aesthetically appreciate the form of the palace.

This will to ignorance declared by Kant has not ceased to provoke scandal. Pierre Bourdieu has consecrated six hundred pages to the demonstration of a single thesis: that this ignorance is a deliberate misrecognition [méconnaissance] of what the science of sociology teaches us more and more precisely, to grasp the fact that disinterested aesthetic judgement is the privilege of those alone who can abstract themselves – or who believe

that they can – from the sociological law which accords to each class of society the judgements of taste corresponding to their ethos, that is, to the manner of being and of feeling that its condition imposes upon it. The disinterested judgement on the formal beauty of the palace is in fact reserved for those who are neither the owners of the palace nor its builders. It is the judgement of the petit-bourgeois intellectual who, free from worries about work or capital, indulges himself by adopting the position of universal thought and disinterested taste. Their exception therefore confirms the rule according to which judgements of taste are in fact incorporated social judgements which translate a socially determined ethos.

Bourdieu’s judgement, and that of all those who denounce the aesthetic illusion, rests on a simple alternative: you know or you do not [on connaît ou on méconnaît]. If you do not know [méconnaît], it is because you do not know [sait] how to look or you cannot look.

But to not be able to look is still a way of not knowing how to look. Whether philosopher or petit-bourgeois, those who deny this, those who believe in the disinterested character of aesthetic judgement do not want to see because they cannot see, because the place that they occupy in the determined system, for them as for everyone else, constitutes a mode of accommodation which

determines a form of misrecognition [méconnaissance]. In short, the aesthetic illusion confirms that subjects are subjected to a system because they do not understand how it works. And if they do not understand, it is because the very functioning of the system is misrecognition. The savant is the one who understands this identity of systemic reasons and the reasons for its misrecognition.

This configuration of knowledge rests on a simple alternative: there is a true knowledge [savoir] which is aware and a false knowledge [savoir] which ignores. False knowledge oppresses, true knowledge liberates. Now the aesthetic neutralisation of knowledge [savoir] suggests that this schema is too simple. It suggests that there is not one knowledge but two, that each knowledge [savoir] is accompanied by a certain ignorance, and therefore that there is also a knowledge [savoir] which represses and an ignorance which liberates. If builders are oppressed, it is not because they ignore their exploitation put in the service of the inhabitants of the palace. On the contrary, it is because they cannot ignore it, because their condition imposes on them the need to create another body and another way of seeing than that which oppresses them, because what is oppressive prevents them from seeing in the palace something other than the product of the labour invested and the idleness appropriated from this labour. In other words, a “knowledge” [savoir] is always double: it is an ensemble of knowledges [connaissances] and it is also an organised distribution [partage]³ of positions. The builder is thus supposed to possess a double knowledge [savoir]: a knowledge relative to their technical comportment and a knowledge of the latter’s conditions. Now, each of those know-

ledges has a particular ignorance as its reverse: they who know how to work with their hands are supposed ignorant with regard to appreciating the adequation of their work to a superior end. This is why they know that they must continue to play their part. But to say that they “know” [sait] this is in fact to say that it is not they who know what the system of roles must be.

Plato has explained this once and for all. Artisans cannot be occupied with the common matters of the city for two reasons: firstly because work does not wait; secondly, because god has put iron in the souls of artisans as he has put gold in the souls of those who must run the city. In other words, their occupation defines aptitudes (and ineptitudes), and their aptitudes in return commit them to a certain occupation. It is not necessary for artisans to be convinced in the depths of their being that God has truly put iron in their souls, or gold in those of their rulers. It is enough for them to act on an everyday basis as though this was the case: it is enough that their arms, their gaze and their judgement make their know-how [savoir-faire] and the knowledge of their condition accord with each other, and vice versa. There is no illusion here, nor any misrecognition. It is, as Plato says, a matter of ‘belief’. But belief is not illusion to be opposed to knowledge and which would hide reality. It is a determined rapport of the two ‘knowledges’ and the two ‘ignorances’ which correspond to them.

It is this arrangement [dispositif] that aesthetic experience deregulates. It is thus that such experience is much more than a way of appreciating works of art. It concerns the definition of a type of experience which neutralises the circular relationship between knowledge [connaissance] as know-how [savoir]

and knowledge as the distribution of roles. Aesthetic experience eludes the sensible distribution of roles and competences which structures the hierarchical order. The sociologist would like this to be nothing more than the illusion of the philosopher, who believes in the disinterested universality of judgements concerning the beautiful, since it ignores the conditions which determine the tastes and the manner of being of the worker. But here the builders believe Plato rather than the sociologist: what they need, and what aesthetic experience signifies, is a change in the regime of belief, the change of the rapport between what the arms know how to do and what the eyes are capable of seeing.

This is what we read, fifty years after Kant, in the journal of a worker in the time of the 1848 Revolution, a builder who claims to recount his working day but seems much rather to be writing a personal paraphrase of the Critique of Judgement. To cite an extract of his text:

Believing himself at home, he loves the arrangement of a room so long as he has not finished laying the floor. If the window opens out onto a garden or commands a view of a picturesque horizon, he stops his arms a moment and glides in imagination towards the spacious view to enjoy it better than he possessors of the neighbouring residences.⁴ Ignoring the fact that the house belongs to others, and acting as if what was being enjoyed by the gaze also belonged to him – this is an operation of an effective disjunction between the arms and the gaze, a disjunction between an occupation and the aptitudes which correspond to it. This is to exchange one as if for another as if. Plato told stories [histoires], myths, in order to submit technical knowledges to a knowledge

of 'ends'. This knowledge of ends is necessary to found a hierarchical order. Unfortunately, this supplement which provides foundation for the distribution of knowledges [savoirs] and positions is without demonstrable foundation itself. It must be presupposed, and in order to do so a story needs to be recounted which must be 'believed', in the sense defined above.

Knowledge, Plato says, requires stories because it is in fact always double. However, he aims to comprehend these stories within an ethical framework. 'Ethics', like aesthetics, is a word whose meaning must be specified. We easily identify it with the moment in which particular facts are judged according to universal values. But this is not the foremost meaning of ethos. Before recalling law, morality or value, ethos indicates the abode [séjour]. Further, it indicates the way of being which corresponds to this abode, the way of feeling and thinking which belongs to whoever occupies any given place. It is in fact this which is at issue in the Platonic myths. Plato recounts stories which prescribe the way in which those who belong to a condition must live it. That is, he inscribes 'poetic' productions within a framework such that they are lessons, where the poet is a teacher of the people, good or bad. This is to say that for Plato, there is no 'aesthetics'. Aesthetics means, in effect, a 'finality without end' [finalité sans fin], a pleasure disconnected from every science of ends. It is a change in the status of the as if. The aesthetic gaze which sees the form of the palace is without relation with its functional perfection, and with its inscription in an order of society. It acts as if the gaze could be detached from the double rapport of the palace with the knowledge [savoir] invested in its fabrication, and the knowledge [savoir] of the social

order which provides it with its context. Consequently, artisans act as if they were at home in the house that they otherwise know is not theirs, as if they possessed the perspective of the garden. This 'belief' does not hide any reality. But it doubles this reality, which the ethical order would like to consider as only one. As a consequence of this, they can double their working identities; to the identity of the worker at home in a defined regime can be added a proletarian identity – in other words, the identity of a subject capable of escaping the assignment to a private condition and of intervening in the affairs of the community.

It is this doubling that the sociologist refuses. On his account, the as if can only be an illusion. Knowledge cannot be aesthetic, but must rather be the contrary of the aesthetic.

The aesthetic is, in effect, a division of knowledge, an interference in the order of sensible experience which brings social positions, tastes, attitudes, knowledges [savoirs] and illusions into correspondence. Bourdieu's polemic against aesthetics is not the work of one particular sociologist on a particular aspect of social reality; it is structural. A discipline, in effect, is not first of all the definition of a set of methods appropriate to a certain domain or a certain type of object. It is first the very constitution of this object as an object of thought, the demonstration of a certain idea of knowledge – in other words, a certain idea of the rapport between knowledge and a distribution of positions.

This is what is meant by a discipline. A discipline is always something other than an exploitation of this territory, and therefore a demonstration of an idea of knowledge [savoir]. And an idea of knowledge [savoir] should be understood as a regulation of the rapport between the two know-

ledges [savoir] and two ignorances. It is a way of defining an idea of the thinkable, an idea of what the objects of knowledge themselves can think and know. It is therefore always a certain regulation of dissensus, of its dehiscence [écart] in relation to the ethical order, according to which a certain type of condition implies a certain type of thought.

It is this context of the thinkable which is at work when Bourdieu constructs the dispositif of phrases and photographs, attesting that the distinguished and popular classes each adopt, whatever Kant says, the tastes which correspond to their place. We know that the questionnaires used for this purpose are made notably to avoid the phenomena of 'allodoxy'. For example, the following opinion is proposed to the popular public: 'I love classical music, for example the waltzes of Strauss'. The formulation of the opinion is conceived as a snare for the workers who will lie, saying that they love classical music, but are betrayed, being ignorant of the fact that Strauss does not deserve to be considered a composer of classical music.

It is clear that the sociological method here presupposes the result that it was supposed to establish. In other words, science – before being a method to study the phenomena of orthodoxy and allodoxy – is an orthodoxy, a war machine against allodoxy. But what it calls allodoxy is in fact aesthetic dissensus, the dehiscence between the arms and the gaze of the carpenter, the sensible rupture of the relation between a body and what it knows – in the double sense of knowing. The settling of scores between the sociologist and Kant is first of all the settling of scores with our woodworker. Sociology, before being a discipline taught in the university is first of all, in anot-

her sense, a war machine invented in the age of the aesthetic which is also the age of democratic revolutions, as a response to the troubles of this age.

Before being the 'science of society', sociology was first historically the project of a reorganisation of society. It wanted to remake a body for this society supposedly divided by philosophical abstraction, protestant individualism and revolutionary formalism. It wanted to reconstitute the social fabric such that individuals and groups at a given place would have the ethos, the ways of feeling and thinking, which corresponded at once to their place and to a collective harmony. Sociology today has certainly distanced itself from this organicist vision of society. But it continues, for the benefit of science, to want what science wants for the good of society, to understand [savoir] the rule of correspondence between social conditions and the attitudes and judgements of those who belong to it. The scientific war against the allodoxy of judgements continues the political war against 'anomie' of behaviour, the war against the aesthetic and democratic unrest of the division of the body politic within itself.

Thus sociology enters into a polemical complicity with the Platonic ethical project. What it refuses, and what the philosopher declares, is that inequality is an artifice, a story which is imposed. It wants to claim that inequality is an incorporated reality in social behaviour and misrecognised in the judgements that this behaviour implies. It wants to claim that what science knows is precisely what its objects do not.

I have taken the example of sociology. I could also just as well have taken that of history. We know how the historical discipline, for more than a century,

has declared itself in revolution. It has thus proclaimed its separation from chronicle-history which attached itself to facts about great men and to the documents written by their chroniclers, secretaries and ambassadors, and by this to devote themselves to material facts and long periods of the time in the life of common people. They have thus related its scientific status to a certain democracy. However, it is clear that this democracy is also one democracy opposed to another. It opposes the material reality of long cycles of life to the agitations which disturb the surface, like the distraction of the builder's gaze, and the ephemeral revolutionary journal in which it is recounted. History, for Marc Bloch, is the science of man in time. But this 'in time' is in fact an organised distribution of time. It confirms that the true time of the builder is the long time of life which reproduces itself, and not the suspended time of aesthetic experience, and that towards which it makes time deviate: the 'short' time, the 'ephemeral' time of actors in the public sphere. It functions as an ethical principle of adherence, defining what can be felt and thought by the occupants of a space and a time. The 'new history', the history of material life and of mind-sets belongs to the war that sociology is also engaged in.

To speak of war is not to disqualify the disciplines in question. It is to recall that a discipline is always much more than an ensemble of procedures which permit the thought of a given territory of objects. It is first the constitution of this territory itself, and therefore the establishment of a certain distribution of the thinkable. As such, it supposes a cut in the common fabric of manifestations of thought and language. The disciplines found their territory by establishing a

dehiscence between what the phrases of the woodworker say and what they mean, between what the woodworker describes to us and the truth hidden behind the description. They must therefore engage in a war against the claim that there is another knowledge and another ignorance than that which belongs to their condition. In other words, they must engage in a war against the war that the worker is himself fighting. A well-ordered society would like the bodies which compose it to have the perceptions, sensations and thoughts which correspond to them. Now this correspondence is perpetually disturbed. There are words and discourses which freely circulate, without master, and which divert bodies from their destinations, engaging them in movements in the neighbourhood of certain words: people, liberty, equality, etc. There are spectacles which disassociate the gaze from the hand and transform the worker into an aesthete. Disciplinary thought must ceaselessly hinder this haemorrhage in order to establish stable relations between states of the body and the modes of perception and signification which correspond to them. It must ceaselessly pursue war but pursue it as a pacifying operation.

In-disciplinary thought⁵ is thus a thought which recalls the context of the war, what Foucault called the 'distant roar of battle'. In order to do so, it must practice a certain ignorance. It must ignore disciplinary boundaries to thereby restore their status as weapons in a dispute. This is what I have done, for example, in taking the phrases of the joiner out of their normal context. This normal context is that of social history, which treats them as expressions of the worker's condition. I have taken a different path: these phrases do not describe a lived situation.

They reinvent the relation between a situation and the forms of visibility and capacities of thought which are attached to it. Put differently, this narrative [récit] is a myth in the Platonic sense: it is an anti-Platonic myth, a counter-story of destiny. The Platonic myth prescribes a relationship of reciprocal confirmation between a condition and a thought. The counter-myth of the joiner breaks the circle. The interdisciplinary procedure must thus create the textual and signifying space in which this relation of myth to myth is visible and thinkable.

This supposes the creation of a space without boundaries which is also a space of equality, in which the narrative of the joiner's life enters into a dialogue with the philosophical narrative of the organised distribution of competencies and destinies. This implies another practice – an interdisciplinary practice – of philosophy, of its relation to the human sciences. Classically, philosophy has been considered a sort of super-discipline which reflects on the methods of the human and social sciences, or which provides them with their foundation. Thus a hierarchical order is established in the universe of discourse. Of course these sciences can object to this status, treat it as an illusion and pose itself as the true knowledge of philosophical illusion. This is another hierarchy, another way of putting discourses in their place. But there is a third way of proceeding, which seizes the moment in which the philosophical pretension to found the order of discourse is reversed, becoming the declaration, in the egalitarian language of the narrative, of the arbitrary nature of this order.

The specificity of the Platonic 'myth' is constituted by the way in which it inverts the reasons of knowledge [savoir] with the purely arbitrary insistence on the story [conte].

While the historian and the sociologist show us how a certain life produces a certain thought expressing a life, the myth of the philosopher refers this necessity to an arbitrary "beautiful lie", a beautiful lie which is at the same time the reality of life for the greatest number of people. This identity of necessity and contingency, the reality of the lie, cannot be rationalised in the form of a discourse which separates truth from illusion. It can only be recounted, that is, be stated in a discursive form which suspends the distinction and the hierarchy of discourse. The privilege of philosophy – contrary to the abstraction, whether valuable or regrettable, that it is generally claimed of it – is thus the literal directness of its discourse: the directness with which it has known how to state this condition of the primary identity between reasons and narratives, the directness which alone permits it to speak of the organised distribution of lives.

It is here, Plato claims in the *Phaedrus*, that we must speak truth [vrai], there where we speak of truth [vérité]. It is here also that he has recourse to the most radical story [conte]: that of the plain of truth, of the divine charioteer, and of the fall which transforms some into men of silver, and others into gymnasts, artisans or poets. In other words, taking things the other way around, at the moment when he most implacably states the organised distribution of conditions, he has recourse to what most radically denies it, the power of the story and that of the common language which abolishes the hierarchy of discourse and the hierarchies that this underwrites.

Disciplinary thought says: we have our territory, our objects and the methods which correspond to them. This is what sociology or history, political

science or literary theory, says. This is also what philosophy, in the regular sense, says, posing itself as a discipline.

But at the moment in which it wants to found its status as a discipline of disciplines, it produces this reversal: the foundation of foundation is a story. And philosophy says to those knowledges [savoir] who are certain of their methods: methods are recounted stories. This does not mean that they are null and void. It means that they are weapons in a war; they are not tools which facilitate the examination of a territory but weapons which serve to establish its always uncertain boundary.

There is no assured boundary separating the territory of sociology from that of philosophy or that of the historians from literature. No well-defined boundary separates the discourse of the woodworker who is the object of science from the discourse of science itself. After all is said and done, to trace these boundaries is to trace the boundary between those who have thought through this question and those who have not. This boundary is never traced other than in the form of a story. Only the language of stories can trace the boundary, forcing the aporia of the absence of final reason from the reasons of the disciplines.

I once proposed the concept of a 'poetics of knowledges [savoirs]'. A poetics of knowledges is not a simple way of saying that there is always literature in attempts at rigorous argumentation. Such a demonstration still belongs to the idle logic of demystification. The poetics of knowledges does not claim that the disciplines are false knowledges. It claims that they are disciplines, ways of intervening in the interminable war between ways of declaring what a body can do, in the interminable war between the reasons of

equality and those of inequality. It does not claim that they are invalid because they tell stories. It claims that they must borrow their presentations of objects, their procedures for interaction and their forms of argument from language and common thought. A poetics of knowledge is first a discourse which reinscribes the force of descriptions and arguments in the equality of common language and the common capacity to invent objects, stories and arguments. In this sense it can be called a method of equality.

Jacques Rancière is Emeritus Professor at the University of Paris VIII, where he taught Philosophy from 1969 to 2000. His work deals with emancipatory politics, aesthetics and the relationship between aesthetics and politics. He is the author of numerous books, many of which have been translated into English, including *The Ignorant Schoolmaster*, *Disagreement*, *Short Voyages to the Land of the People*, and most recently *The Politics of Aesthetics: The distribution of the sensible*.

*http://www.parrhesiajournal.org/parrhesia01/parrhesia01_ranciere.

*Translated by Jon Roffe

1 TN: Throughout this essay, the appearance of the word ‘knowledge’ (for example, in the title) should be taken as a translation of *connaissance*, or its verb form, *connaître*, which signifies knowledge in the theoretical sense of the word. Whenever the word *savoir* is translated as ‘knowledge’, a note will indicate it as such. The translator thanks Professor Rancière for his generosity in correspondence concerning this translation.

2 TN: The French here reads: “Il est propre à cette petite bourgeoisie intellectuelle qui

prend son séjour entre les deux chaises du travail et du capital pour le siège de la pensée universelle et du goût désintéressé.”

3 TN: Throughout, I have translated *partage* – one of Rancière’s key terms, as evidenced by his 2000 book *Le Partage du sensible* (La Fabrique, Paris), a text whose theses are intimately connected with those presented here – as organised division.

4 G. Gauny, “Le Travail à la tâche” cited in Jacques Rancière, *La Nuit des prolétaires* (1981: Fayard, Paris), 91; quoted here from the translation by John Drury, *The Nights of Labour* (1989: Temple University Press, Philadelphia), 81.

5 TN: Rancière’s neologism “*indisciplinaire*” has been retained throughout. While slightly jarring, it is irreducible to the other modified forms of ‘disciplinary’: ‘non-disciplinary’ wholly detaches its sense from the disciplines, and ‘anti-disciplinary’ would return Rancière’s project to the battleground of the disciplines despite itself. Further, ‘indisciplinary’ has the advantage of retaining a link to the ignorance at the heart of knowledge that is Rancière’s concern here.

*http://www.parrhesiajournal.org/parrhesia01/parrhesia01_ranciere.

Kapitalizm, Bilime Karşı*

Mike PALECEK

Sürekli olarak kapitalizmin yeni buluşlar yapılmasını, teknolojiyi ve bilimsel gelişmeyi teşvik ettiğine dair bir mitte bombardımana tutuluyoruz. Ama gerçekte tam tersi doğrudur. Kapitalizm insan gelişiminin her yönünü geri bırakmaktadır ve buna bilim ve teknoloji de istisna değildir.

Sürekli olarak kapitalizmin yeni buluşlar yapılmasını, teknolojiyi ve bilimsel gelişmeyi teşvik ettiğine dair bir mitte bombardımana tutuluyoruz. Bize kâr güdüsüyle birleşen rekabetin bilimi yeni sınırlara ittiği ve büyük şirketleri yeni ilaçlar ve tedaviler icat etmeye teşvik ettiği söyleniyor. Bize diyorlar ki, serbest piyasa insan gelişiminin en büyük motivasyon kaynağıdır. Ama gerçekte tam tersi doğrudur. Patentler, kârlar ve üretim araçlarının özel mülkiyeti aslında bilimin yakın tarihte karşılaştığı en büyük engellerdir. Kapitalizm insan gelişiminin her yönünü geri bırakmaktadır ve buna bilim ve teknoloji de istisna değildir.

Özel mülkiyetin gelişmeye set çektiğinin en taze ve aşikar örneği Ida fosilinde bulunabilir. Darwinius masillae yeni “keşfedilen” 47 milyon yıl yaşında bir lemur. Evrime ilgi duyan herkes yüksek pirimatlarla düşük memelileri birleştiren bir geçiş türünün keşfini sevinçle karşıladı. Ida’nın öne bakan gözleri, kısa uzuvları ve de diğer parmaklarının karşısına konulabilen başparmakları var. Daha da dik-

kate değer olan şey ise içinde korunduğu fevkalade koşullar. Fosil yüzde 95 oranında korunmuş durumda. Kürkünün ana hatları açıkça görülebiliyor ve bilim insanları son öğününün tohumlar, meyveler ve yapraklardan oluştuğu sonucuna vardıkları bir mide analizini dahi yapabildiler. Meraklılar bu dönüm noktası fosile bir kez bakabilmek için New York Doğa Tarihi Müzesi’ne akın ediyorlar.

Peki Ida’nın kapitalizmle ne işi var? Aslında 1983’te topraktan çıkarılmıştı ve o zamandan beri bir özel koleksiyoncuda bulunuyordu. Koleksiyoncu fosilin önemini fark edemediği için (paleontolog olmadığı düşünülürse şaşırtıcı değil) fosil 25 yıl boyunca gün ışığına çıkamadı.

Büyük bir uluslararası fosil pazarı mevcut. Kapitalizm bütün insanlığa ait olan bu hazineleri sıradan metalar haline getirdi. Özel mülkiyette bulunan fosiller sergilenmeleri ve üzerinde çalışmaları için nadiren müzelere bağışlanıyor. Sahiplerine para kazandıran özel fosil koleksiyonları üzerlerinde ciddi incelemeler yapılmak yerine dünyayı turluyorlar. Sayısız ender bulunan numune de ihracat firmalarının depolarında ya da koleksiyoncuların salonlarında duruyor. Kaç tane önemli fosilin bir milyonerin ofisinde keşfedilmeyi beklediğini tahmin etmek imkansız.

Tıbbi araştırma

İlaç endüstrisi gücü yetmeyenle-

re ilaç dağıtmayı reddetmesi ve fahiş fiyatlarıyla meşhurdur. Özellikle Afrika’da AIDS salgını ile mücadeledeki ilaçların yokluğu, kapitalizmin ihtiyacı olanlara ilaç ulaştırma konusundaki kafa-yetsizliğini kanıtlamaya yeter. Peki kâr amacı gütmenin yeni ilaçlar geliştirmedeki rolü nedir? Büyük ilaç firmaları, endüstrilerinin AR-GE (araştırma ve geliştirme) kısmında da iyi bir sici-le sahip değiller.

AIDS hastaları her yıl kendilerini hayatta tutan ilaçlar için on binlerce dolar ödeyebilir. 2003 yılında Fuzeon adında bir ilaç tanıtıldı (fiyatına büyük bir itiraz vardı-) ve hastaları yıllık 20 bin dolarlık bir fatura ile vurdu. Roche’nin başkanı Franz Humer fiyatı savunmaya çalıştı, “Yenilik getiren çalışmalarımızda uygun bir geri dönüş oranı yakalamaya ihtiyacımız var. Bu çılgın açıcı büyük bir tedavi. Bu yenilikçi çalışmaların devam etmesini istemeyen bir toplum hayal edemiyorum...”

Ancak Bay Humer’ın bahsettiği yenilikçi çalışma, sadece yarı-gönüllüdür. İlaç firmalarını merhamet duygusu değil nakit para motive eder. Bir ilaç firması için AIDS’li bir insan, hasta değil müşteridir. İlaç endüstrisinin bu insanların sürekli müşteri olmasını sağlamak konusunda finansal bir güdüsü var. Bu nedenle bir tedavi bulmak için çok az sayıda araştırma yapılıyor. Çoğu araştırma özel sektör tarafından hastaların ömür boyu kullanmak zorunda kalacak

-ları nitelikte ilaçlar bulmak için yapıyor.

Bir süredir, AIDS aşısının bulunması için yapılan araştırmaya kaynak aktarılması yönünde bir gayret var; daha yakın bir süredir de etkili bir mikrobisit için benzer bir durum söz konusu. Ancak, bu kaynak hükümetten ve kâr amacı gütmeyen gruplardan geliyor. İlaç endüstrisi, açık bir şekilde, bu yaygın hastalığa dur denebilmesi için kaynak ayırmıyor. Zaten niye yapsınlar ki? Dünyanın hiçbir şirketi kendisine gerek kalmaması için tasarlanan bir şeyin araştırılması için kaynak sağlamaz.

Benzer sorunlar diğer tıbbi araştırma alanlarında da açığa çıkıyor. Kanseri alanında, 2007'nin başlarında fazlasıyla umut verici bir ilaç bulundu. Alberta Üniversitesi'nden araştırmacılar, basit bir DCA molekülünün kanser hücrelerindeki mitokondriyi yeniden aktifleştirerek normal hücreler gibi ölmelelerini sağladığını keşfettiler. Laboratuvarında DCA'nın pek çok kanser formuna karşı aşırı derecede etkili olduğu ve gerçek bir kanser tedavisi olma yolunda umut verdiği görüldü. DCA on yıllar boyunca, mitokondri bozuklukları olan insanları tedavi etmek için kullanıldı. Bu nedenle de DCA'nın insan bedeni üzerindeki etkileri iyi biliniyordu ve bu da geliştirme sürecini daha da basitleştiriyordu.

Ancak DCA'nın klinik testleri bütçe sorunları yüzünden yavaşladı. DCA patentli ya da patenti alınabilir bir ilaç değil. İlaç şirketleri bu ilacın üretiminden yüklü miktarlarda kar elde edemezler, bu nedenle de ilgilenmiyorlar. Araştırmacılar bu önemli iş için kendi finansmanlarını sağlamaya zorlanıyorlar. Başlangıç testleri, küçük bir ölçekte sürüyor ve elde edilen öncül sonuçlar oldukça cesaretlendirici. Bu atılım yapılabilecek 2 sene olmasına rağmen ciddi çalışmalara ancak başlanabildi. Al-

berta Üniversitesi Tıp Fakültesi hükümetten ve kar amacı gütmeyen kuruluşlardan para dilenmek zorunda bırakıldı. Şu ana kadar kar amacı güden kuruluşlardan tek kuruluş alamadılar.

Muhtemelen patent alamayacak olan tedavilerdeki araştırma eksikliği sorunu DCA ile bitmiyor. Sözüm ona alternatif doğal reçeteler üzerine kurulu komple bir endüstri mevcut. Bu makalenin yazarı da dahil birçok insan, bu alternatif ilaçları destekleyenlerin iddialarına şüpheyle yaklaşmakta. Richard Dawkins hemen şuna işaret ediyor: "Eğer bir tedavi tekniğinin iyileştirici özelliklere sahip olduğu double-blind (çift-kör)* yöntemi de kullanılarak yapılan deneylerle ispatlanırsa, bir alternatif oluşturur. Ve hakikaten bir ilaç haline gelir..." Ancak bu siyah-beyaz bakış açısı kapitalizmin bilime koyduğu limitleri göz önünde bulundurmuyor. Patenti alınmayan alternatif ilaçların geliştirilmesi için gerekli testleri finanse etmeyi reddetmenin iki önemli zararı var. Birincisi, potansiyel olarak etkili olan tıbbi tedavilerden haberdar olmamız engelleniyor. Ve ikincisi, insanlara yanlış tedaviler dağıtan modern zamanın yılan yağı satıcısı, işe yarayan az sayıdaki alternatif tedavi sayesinde güvenilirlik kazanıyor.

Teknoloji ve endüstri

İmalat sanayiinin, kapitalist gelişmenin olduğu her yerde onun bir unsuru olarak bulunması gerekir. Bize şirketler arası rekabetin düşük fiyatlara, daha kaliteli ürünlere, yeni teknoloji ve gelişmelere yol açtığı söyleniyor. Ama yine daha yakından baktığımızda, özel menfaatlerin engelleri kaldırıcı bir rol oynamaktan çok bizzat kendisinin bir engel haline geldiği görülüyor. Patentler ve ticaret sırları teknolojinin gelişmesine engel oluyor. Petrol endüstrisinin tarihi, patent satın alımlarının, ürünlerin paza-

ra çıkmasına bile açıkça engel olduğu durumlar ile doludur.

Rekabet, yeni ürünlerin üretilmesi için bir motivasyon kaynağı olarak işe yarayabilir. Ancak yukarıda da gördüğümüz gibi, rekabet aynı zamanda yeni ürünlerin bazılarının gün ışığına dahi çıkamamasına da sebep olur. Şirketler kendi sektörlerine zarar verecek araştırmaları finanse etmemekle kalmazlar, bazı durumlarda aynı araştırmaları başkalarının yapmasına da uzun süreler boyunca engel olurlar.

2006 yapımı belgesel "Elektrikli Arabayı Kim Öldürdü?", alternatif bir aracın yollara çıkmasını engellemekte büyük petrol şirketlerinin, otomobil üreticilerinin ve ABD Federal Hükümeti'nin nasıl bir rol oynadığı konusunda çok güzel ayrıntılara değiniyor. Belgeselin yapımcısına göre, eğer elektrikli arabalar üretilseydi otomobil üreticileri bu araçların bakımlarının kolaylığı yüzünden piyasada tutunamayacaklardı. Otomotiv sektörünün yedek parça bölümü yok olacaktı. Dünya elektrikli araçlara geçtikçe, petrol üreticileri dramatik bir talep düşüşüyle karşılaşacaklardı. Belgeselde deniyor ki, kullanışlı bir teknolojiye dönüştürülme şansı çok düşük olan hidrojen yakıt hücreleri gerçek alternatif yakıtların gözden kaçmasına yol açıyor. Yapımcı, Amerikan hükümetini araştırmaların yönünü elektrikli araçlardan hidrojen yakıt hücrelerine doğru kaydırıldığı için topa tutuyor.

Ancak filmde en ağır suçlamalar başlıca petrol şirketleri ve otomobil üreticilerine yöneltiliyor. Film otomotiv şirketlerinin kendi elektrikli araç üretim araştırmalarını da sabote ettiğini ileri sürüyor. Daha kötüsü, petrol şirketleri elektrikli araç üretiminde kullanılmalarını önlemek amacıyla NiMH bataryalarının patenlerini satın aldı. Bunlar dizüstü bilgisayarlarınkiler ile aynı tip bataryalar ve bu

tipten daha büyük bataryalar elektrikli araçları mümkün kılabilir. Ama Chevron, NiMH batarya teknolojisinin bütün kullanım ve lisans haklarını veto etme gücünü elinde bulunduruyor. Bu bataryaları araştırmalarda kullanılmak üzere satmayı reddetmeye devam ediyor. Bazı hibrid araçlar şu an NiMH bataryalarını kullanıyorlar, ancak hibrid araçlar mesafe kat etseler de hala petrole muhtaçlar.

Patentlerin satın alınması yeniliklerin rafa kaldırılması için etkili bir yol olsa da elbette kapitalist sistemin araştırma-geliştirmeyi geri bırakmak için kullandığı başka yollar da mevcut. Sistemin rekabete dayanan doğası işbirliği içerisinde araştırmalar yapmayı imkansız hale getirmektedir. İster ilaç sektörü olsun, ister otomotiv ya da başka bir sektör, kapitalizm, en iyi mühendis ve bilim insanlarını birbiriyle yarışan şirketler üzerinden bölüyor. Araştırma ya da ürün geliştirme çalışmalarına katılan herkese bir işe alım koşulu olarak gizlilik belgesi imzalatılıyor. Bu insanların bırakın birlikte çalışmalarını, notlarını karşılaştırmalarına dahi izin verilmiyor!

Akran denetimi** bilimsel metodda önemli bir unsur olarak kabul edilir. Genellikle, büyük gelişmeler tek bir grup bilim insanı tarafından değil, birçok bilimci grubunun bir araya gelmesiyle meydana gelir. Bir grup yapbozun bir parçasını bulurken, diğer bir grup başka bir parça daha bulur, en son bir grup ise parçaları bir araya getirir. Rekabete dayanan bir sistem böylesi bir işbirliğini nasıl mümkün kılabilir? Cevap basit, kılamaz.

Dünyadaki hükümetler bunun açıkça bir sorun teşkil ettiğini fark ettiler, ne zaman ciddi bir krizle karşılaşsalar serbest piyasa ideallerini bir kenara bıraktılar ve kamu sektörüne döndüler. İkinci Dünya Savaşı'nın kamulaştırma ve planlamayla kazanıldığı tartışılabilir. Britanya'da

kapitalizm zorunlu olarak askıya alındı ve böylece savaş seferberliği etkin bir şekilde uygulanabildi. Birleşik Devletler'de bu çapta bir kamulaştırma olmadı ancak iş AR-GE'ye gelince bu işi tekelinde bulundurması hususunda özel sektöre güvenilmedi.

Nazilerin atom bombasını yapmasından korkan ABD bir kitle imha silahını üreten ilk ülke olmayı garanti altına almak için devasa bir kamu programını devreye soktu. Manhattan Projesi başarıya ulaştı ancak özel sektör başarılı olamadı. Bir noktada projede 130.000 kişi çalışıyordu. Dünyanın en iyileri bu devasa kolektif girişim için bir araya getirildi. Birkaç yıl içinde nükleer fisyon ile ilgili ulaşılan bulgular, atomun ilk kez parçalandığı 1919'u takip eden on yıllar boyunca elde edilen bulgulardan daha fazlaydı. Atom bombası hakkında ne düşündüğümüzü bir kenara bırakırsak bu şüphesiz 20. yüzyılın en büyük bilimsel gelişmelerinden biriydi.

Bilim, teknoloji ve ekonomik planlama

Kapitalizmin bilim ve teknolojinin önünde engel oluşturduğunun nihai kanıtı kapitalizmin kendisinden değil bir alternatiften geliyor. Stalin yönetimiindeki Sovyetler Birliği ideal sosyalist toplumu oluşturmaktan uzak olsa da, onun tarihi ulusallaştırılmış planlı ekonominin potansiyelini keşfetmek açısından son derece değerli bilgiler barındırıyor. Bolşevikler 1917'de gerici, yarı-feodal ve Birinci Dünya Savaşı'nda yerle bir olmuş bir üçüncü dünya ülkesi devrıldılar. On-yıllar içerisinde onu lider bir süper güce dönüştürdüler. Sovyetler yörüngeye ilk uydu gönderen, uzaya ilk insanı gönderen ve uzaya sürekli bir üs ilk kuran ülke oldu. Sovyet bilim insanları bilginin sınırlarını genişlettiler, özellikle matematik, astronomi, nükleer fizik, uzayın keşfi ve kimya dallarında. Çeşitli alanlar-

da birçok Sovyet bilim adamı Nobel'e layık görüldü. Ülkenin kapitalizm yıkıldığında hali düşünüldüğünde bu başarılar göz kamaştırıcıdır.

Böyle bir ilerleme nasıl mümkün olabildi? Nasıl oldu da Sovyet Birliği gibi nüfusunun yüzde 90'ı okuma yazma bilmeyen bir ülke sadece birkaç on yıl içerisinde kişi başına düşen bilim insanı, mühendis ve doktor sayısında dünyanın bir numarası haline geldi? Bunun tek açıklaması, ulusallaştırılmış planlı ekonomi ve kapitalizmin çılgınlığından kurtuluştur.

Bu süreçteki ilk adım basitçe bilimin öncelikli olduğunun fark edilmesi idi. Kapitalizm koşullarında özel şirketlerin bilim ve tekniği geliştirme yeteneği "karlı olan nedir?" sığ bakış açısı ile sınırlanır. Şirketler teknolojiyi geliştirmeyi planlamaz, onlar sadece pazarı olan bir ürün üretmeyi planlarlar ve sadece ürünü pazara çıkarmak için ne gerekiyorsa onu yaparlar. Sovyetler, hemen bilim ve teknolojinin genel gelişiminin önemini kavramıştı ve bunu ülkenin bir bütün olarak kalkınmasıyla birlikte düşünüyorlardı. Bu geniş bakış açısı onlara bütün araştırma alanlarına tatmin edici miktarda kaynak aktarma imkanı sağladı.

Başarılarının bir diğer hayati bileşeni de eğitimin muazzam miktarda yayılmasıydı. Özel okullar kapatılarak, her seviyede parasız eğitim imkanı sağlanarak toplumdaki her bireye kendini gerçekleştirebilme imkanı sağlandı. Bir yurttaş, kapasitesi yettiğince eğitime devam edebiliyordu. Buna karşın birçok gelişmiş kapitalist ülke dahi okuma-yazma bilmeyen bırakmama ve kabiliyeti olan herkese üniversite imkanı sunma sorunlarına hala çözüm bulamadı. Kapitalizmde öğrencilerin önüne devasa finansal engeller konuluyor ve bu da nüfusun büyük bir bölümünün kendini gerçekleştirmesine

engel oluyor. Dünya nüfusunun yarısının günde 2 dolardan daha az bir gelirle yaşamaya zorlanmasından bizim çıkarabileceğimiz tek sonuç muazzam miktarda insan yeteneğinin harcadığıdır.

Sovyet hükümeti bilimin önünde duran, kapitalist sistem içinde gelişimi engelleyen bütün engelleri hemen kaldırdı. Patentler, ticaret sırları ve özel sektör ortadan kaldırıldı. Bu, çeşitli alanlar arasında kolektif araştırma yapılmasını ve enstitüler arasında bilgi alışverişi yapılmasını olanaklı kıldı. Uzun zaman boyunca akılcı çalışmalara engel olan dini önyargılar ortadan kaldırıldı. Yobazlığın bilime nasıl olumsuz bir etki yaptığını görmek isteyenlerin Bush rejimindeki kök hücre araştırmalarına uygulanan yasağa bakmaları yeterlidir.

Ancak Stalinizm altında her şey iyi gitmiyordu. Bürokrasi ülkenin gelişimini engellediği gibi birtakım çalışma alanlarının da gelişmesine ket vurdu. Bir yandan kapitalizmin bilimin önüne koyduğu engeller kaldırılırken, bazı durumlarda bir yandan da yenileri bürokrasinin ihtiyaç ve arzuları doğrultusunda ekleniyordu. En uç örneklerde bazı araştırma alanları tamamen kanun dışı sayıldı ve önde gelen bilim adamları tutuklanarak Sibirya'daki çalışma kamplarına gönderildi. En şaşırtıcı durumlardan bir tanesi Stalin'in kromozomal genetiğe karşı aşağılayıcı tavrıdır. Genetik çalışmaları yasaklandı ve bazı önde gelen genetikçiler (Agol, Levit, Nadson gibi) infaz edildi. Sovyetlerin en büyük genetikçilerinden olan Nikolai Vavilov çalışma kampına sürgün edildi ve 1943'te orada öldü. Bu yasak 1960'ların ortalarına değin kaldırılmadı. Bu suçlar sosyalizmin değil Stalinizmindedir. Demokratik bir şekilde planlanmış bir ekonomide böyle acımasızlıklara gerek yoktur.

Bugün tarihin derslerini öğrenmek sosyalizm ve bilime ilgi duyanların görevidir. Bilim özel çıkarlar ve endüstri tarafından geri bırakılmaktadır. Araştırma ve eğitim kaynaklarındaki eksiklik hevesli genç beyinlere kapıları kapalı tutmaktadır. Dini engellemeler bilimi bir kafese kapatıyor ve bazı çalışma alanlarını yasak bölge ilan ediyor. Serbest piyasa zincirleri anlamlı araştırmaların yapılmasına engel oluyor. Özel şirketler yeni teknolojilerin arka odalarından çıkmasına izin vermiyorlar. Özel koleksiyoncular ender bulunan numuneleri kendi özel keyifleri için ellerinde tutuyorlar. Ölümcül hastalıkların potansiyel tedavileri iktidarsızlığı iyileştirmeye yarayan en son ilaçların araştırılmasının yolunu açmak için kenara atılıyor. Bu çılgınlıktır. Kapitalizm gelişmeyi teşvik etmiyor, ancak ona her aşamada engel oluyor.

Bugün insanoğlu azınlığın menfaati için çoğunluğu köleleştiren bir ekonomik sistem tarafından eli kolu bağlanmış bir haldedir. İnsan gelişiminin her yönü, yanlış adlandırılmış serbest piyasa ekonomisi*** ile aksettirmektedir. Bilgisayarların, internetin ve yeni teknolojilerin gelişimiyle beraber insanlık bilimsel gelişmenin ve bilimsel zenginliğin parlak geleceğinin eşliğinde duruyor. Varoluşumuzun her yönüyle ilgili gittikçe daha fazla şey öğreniyoruz. Bir zamanlar imkansız olan birçok şey şu an gerçek. Bir zamanlar gizemli olan şimdi anlaşılır oldu. Bir zamanlar örtülü olan artık apaçık ortada. Bilimsel birikimin gelişmesi birgün evrenin en ücra köşelerini dahi parmaklarımızın ucuna getirecektir. Yolumuzda duran tek şey kapitalizm!

*<http://www.marxist.com/capitalism-versus-science.htm>

Capitalism Versus Science*

Written By
Mike PALECEK

We are constantly bombarded with the myth that capitalism drives innovation, technology, and scientific advancement. But in fact, the precise opposite is true. Capitalism is holding back every aspect of human development, and science and technology is no exception.

We are constantly bombarded with the myth that capitalism drives innovation, technology, and scientific advancement. We are told that competition, combined with the profit motive, pushes science to new frontiers and gives big corporations incentive to invent new medicines, drugs, and treatments. The free market, we are told, is the greatest motivator for human advance. But in fact, the precise opposite is true. Patents, profits, and private ownership of the means of production are actually the greatest fetters science has known in recent history. Capitalism is holding back every aspect of human development, and science and technology is no exception.

The most recent and blatant example of private ownership serving as a barrier to advancement can be found in the *Ida* fossil. *Darwinius masillae* is a 47 million year old lemur that was recently “discovered”. Anyone and everyone interested in evolution cheered at the unveiling of a transitional species, linking upper primates and lower mammals. *Ida* has forward-facing

eyes, short limbs, and even opposable thumbs. What is even more remarkable is the stunning condition she was preserved in. This fossil is 95% complete. The outline of her fur is clearly visible and scientists have even been able to examine the contents of her stomach, determining that her last meal consisted of fruits, seeds, and leaves. Enthusiasts are flocking to New York’s Museum of Natural History to get a glimpse of the landmark fossil.

So what does *Ida* have to do with capitalism? Well, she was actually unearthed in 1983 and has been held by a private collector ever since. The collector didn’t realize the significance of the fossil (not surprising since he is not a paleontologist) and so it just collected dust for 25 years. There is a large international market for fossils. Capitalism has reduced these treasures, which rightly belong to all of humanity, to mere commodities. Privately held fossils are regularly leased to museums so that they may be studied or displayed. Private fossil collections tour the world, where they can make money for their owners, instead of undergoing serious study. And countless rare specimens sit in the warehouses of investment companies, or the living rooms of collectors serving as nothing more than a conversation piece. It is impossible to know how many important fossils are sitting, waiting to be discovered in some millionaire’s office.

Medical Research

The pharmaceutical industry is well known for price gouging and refusing to distribute medicines to those who can’t afford it. The lack of drugs to combat the AIDS pandemic, particularly in Africa, is enough to prove capitalism’s inability to distribute medicine to those in need. But what role does the profit motive play in developing new drugs? The big pharmaceuticals have an equally damning record in the research and development side of their industry.

AIDS patients can pay tens of thousands of dollars per year for the medication they need to keep them alive. In 2003, when a new drug called Fuzeon was introduced, there was an outcry over the cost, which would hit patients with a bill of over \$20,000 per year. Roche’s chairman and chief executive, Franz Humer tried to justify the price tag, “We need to make a decent rate of return on our innovations. This is a major breakthrough therapy... I can’t imagine a society that doesn’t want that innovation to continue.”

But the innovation that Mr. Humer speaks of is only half-hearted. Drug companies are not motivated by compassion; they are motivated by cash. To a drug company, a person with AIDS is not a patient, but a customer. The pharmaceutical industry has a financial incentive to make sure that these people are repeat-customers, consequently there is

very little research being done to find a cure. Most research done by the private sector is centered on finding new anti-retroviral drugs - drugs that patients will have to continue taking for a lifetime.

There has been a push to fund research for an AIDS vaccine and, more recently, an effective microbicide. However, the vast majority of this funding comes from government and non-profit groups. The pharmaceutical industry simply isn't funding the research to tackle this pandemic. And why would they? No company on earth would fund research that is specifically designed to put them out of business.

Similar problems arise in other areas of medical research. In the cancer field an extremely promising drug was discovered in early 2007. Researchers at the University of Alberta discovered that a simple molecule DCA can reactivate mitochondria in cancer cells, allowing them to die like normal cells. DCA was found to be extremely effective against many forms of cancer in the laboratory and shows promise for being an actual cure for cancer. DCA has been used for decades to treat people with mitochondria disorders. Its effects on the human body are therefore well known, making the development process much simpler.

But clinical trials of DCA have been slowed by funding issues. DCA is not patented or patentable. Drug companies will not have the ability to make massive profits off the production of this drug, so they are not interested. Researchers have been forced to raise money themselves to fund their important work. Initial trials, on a small scale, are now under way and the preliminary results are very encouraging. But it has been two years since this breakthrough was made and serious study is

only just getting underway. The U of A's faculty of medicine has been forced to beg for money from government and non-profit organizations. To date, they have not received a single cent from a for-profit medical organization.

The lack of research into potential non-patentable cures does not stop at DCA. There is an entire industry built up around so-called alternative natural remedies. Many people, this author included, are skeptical about the claims made by those that support alternative medicines. Richard Dawkins is quick to point out that "If a healing technique is demonstrated to have curative properties in properly controlled double-blind trials, it ceases to be alternative. It simply...becomes medicine." But this black and white view does not take into account the limitations placed on science by capitalism. The refusal to fund the testing needed to verify non-patentable alternative medicines has two damaging effects. First, we are kept in the dark about potentially effective medications. And second, the modern-day snake oil salesmen that peddle false cures are given credibility by the few alternative treatments that do work.

Technology and Industry

The manufacturing industry in particular is supposed to be where capitalist innovation is in its element. We are told that competition between companies will lead to better products, lower prices, new technology and new innovation. But again, upon closer inspection we see private interests serving as more of a barrier than an enabler. Patents and trade secrets prevent new technologies from being developed. The oil industry in particular has a long history of purchasing patents, simply to prevent the products from ever coming to market.

Competition can serve as

a motivator for the development of new products. But as we have already seen above, it can also serve as a motivator to prevent new products from ever seeing the light of day. Companies will not only refuse to fund research for the development of a product that might hurt their industry, but in some cases they will go to extraordinary lengths to prevent anyone else from doing the same research.

The 2006 documentary "Who Killed the Electric Car" goes into great detail about the role of big oil companies, auto manufacturers, and the US Federal Government in preventing an alternative vehicle from hitting the road. The filmmaker claims that auto companies would lose out if an electric vehicle was ever produced because of the simplicity of their maintenance. The replacement parts side of the auto industry would be decimated. Oil companies would see a dramatic reduction in the demand for their products as the world switched to electric vehicles. It is claimed that hydrogen fuel cells, which have very little chance of being developed into a useful technology, are used as a distraction from real alternatives. The film maker blasts the American government for directing research away from electric vehicles and towards hydrogen fuel cells.

But the most damning accusations are against major oil companies and auto manufacturers. The film suggests that auto companies have sabotaged their own research into electric cars. What's worse, is that oil companies have purchased the patents for NiMH batteries to prevent them from being used in electric vehicles. These are the same batteries that are used in laptop computers and large batteries of this type would make the electric vehicle possible. But Chevron maintains veto power over any licensing or use of NiMH

battery technology. They continue to refuse to sell these batteries for research purposes. Some hybrid vehicles are now using NiMH batteries, but hybrid vehicles, while improving mileage, still rely on fossil fuels.

While the purchasing of patents is an effective way of shelving new innovations, there are certainly other ways the capitalist system holds back research and development. The very nature of a system based on competition makes collaborative research impossible. Whether it be the pharmaceutical industry, the auto industry or any other, capitalism divides the best engineers and scientists among competing corporations. Anyone involved in research or product development is forced to sign a confidentiality agreement as a condition of employment. Not only are these people prevented from working together, they are not even allowed to compare their notes!

Peer review is supposed to be an important piece of the scientific method. Often, major advancements are made, not by an individual group researchers, but by many groups of researchers. One team develops one piece of the puzzle, someone else discovers another and still another team of scientists puts all of the pieces together. How can a system based on competition foster such collaborative efforts?

Simply stated, it can't.

The governments of the world clearly recognize this as a problem; every time they are met with a serious crisis, they throw their free-market ideals out the window and turn to the public sector. It has been argued many times that World War Two was won by nationalization and planning. Capitalism in Britain was essentially put on hold, so that the war effort could be effectively organized. In the United States, such large scale nationaliza-

tion did not take place, but when it came to research and development, the private sector was not trusted to handle it on their own.

Fearing that the Nazis were developing the atomic bomb, the US government initiated a massive public program to ensure they were the first to wield a weapon of mass destruction. The Manhattan project succeeded where private industry could not. At one point, over 130,000 people were working on the project. The world's best and brightest were brought together into a massive collaborative undertaking. They discovered more about nuclear fission in the span of a few years, than they had in the decades since the first atom was split in 1919. Regardless of what one thinks of the atom bomb, this was doubtlessly one of the greatest scientific advancements of the 20th century.

Science, technology and economic planning

The ultimate proof of capitalism's hindrance of science and technology comes not from capitalism, but from the alternative. While the Soviet Union under Stalin was far from the ideal socialist society (something which we have explained extensively elsewhere), its history gives us valuable insight into the potential of a nationalized planned economy. In 1917 the Bolsheviks took control of a backwards, semi-feudal, third world country that had been ruined by the First World War. In a matter of decades, it was transformed into a leading super-power. The USSR would go on to be the first to put a satellite into orbit, the first to put a man in space, and the first to build a permanently manned outpost in space. Soviet scientists pushed the frontiers of knowledge, particularly in the areas of Mathematics, Astronomy, Nuclear Physics, Space Exploration and Chemistry.

Many Soviet era scientists have been awarded Nobel prizes in various fields. These successes are particularly stunning, when one considers the state the country was in when capitalism was overthrown.

How were such advancements possible? How did the Soviet Union go from having a population that was 90% illiterate, to having more scientists, doctors and engineers per capita than any other country on Earth in just a few decades? The superiority of the nationalized planned economy and the break from the madness of capitalism is the only explanation.

The first step in this process was simply the recognition that science was a priority. Under capitalism, the ability of private companies to develop science and technology is limited by a narrow view of what is profitable. Companies do not plan to advance technology, they plan to build a marketable product and will only do what is necessary to bring that product to market. The Soviets immediately recognized the importance of the overall development of science and technology and linked it to the development of the country as a whole. This broad view allowed them to put substantial resources into all areas of study.

Another vital component of their success was the massive expansion of education. By abolishing private schools and providing free education at all levels, individuals in the population were able to meet their potential. A citizen could continue their studies as long as they were capable. By contrast, even many advanced capitalist countries have been unable to eliminate illiteracy today, let alone open up university education to all who are able. Under capitalism, massive financial barriers are placed in front of students, which prevent large portions of the population from

reaching their potential. When half of the world's population is forced to live on less than two dollars a day, we can only conclude that massive reserves of human talent are being wasted.

The soviet government immediately tore down all the barriers on science that strangle innovation within the capitalist system. Patents, trade secrets, and private industry were eliminated. This allowed for more collaborative research across fields and a free flow of information between institutions. Religious prejudices that had long held back rational study were pushed aside. One only has to look at the ban on stem-cell research under the Bush regime to see the negative effects religious bigotry can have on science.

But it wasn't all good news under Stalinism. Just as the bureaucracy hindered the development of the economy, it also hindered certain areas of study. While the many barriers of capitalism were broken down, in some cases new ones were erected as the direction of scientific study was subjugated to the needs and desires of the bureaucracy. In the most extreme cases, certain fields of study were outlawed entirely and leading scientists were arrested and sent to labour camps in Siberia. One of the most outrageous cases was Stalin's contempt for chromosomal genetics. The study of genetics was banned and several prominent geneticists, including Agol, Levit and Nadson were executed. Nikolai Vavilov, one of the Soviet Union's great geneticists was sent to a labour camp, where he died in 1943. This ban wasn't overturned until the mid 1960s. These crimes were not crimes of socialism, but of Stalinism. Under a democratically planned economy, there would be no reason for such atrocities. Today, it is the task of those

interested in science and socialism to learn the lessons of history. Science is being held back by private interests and industry. A lack of resources for education and research keep doors closed to young aspiring minds. Religious interference locks science in a cage and declares important fields of study off-limits. The chains of the free-market prevent meaningful research from being done. Private companies refuse to let new technologies out of their back rooms. Private collectors hold unique and important specimens for their own personal amusement. Potential cures for deadly diseases are tossed aside to clear the way for research into the latest drug to cure erectile dysfunction. This is madness. Capitalism does not drive innovation, but hinders it at every step.

Humanity today is being held back by an economic system designed to enslave the majority for the benefit of a minority. Every aspect of human development is hindered by the erroneously-named free-market. With the development of computers, the internet and new technologies, humanity stands at the doorstep of a bright future of scientific advancement and prosperity. We are learning more and more about every aspect of our existence. What was once impossible, is now tangible. What was once a mystery, is now understood. What was once veiled, is now in plain sight. The advancement of scientific knowledge will one day put even the farthest reaches of the universe at our fingertips. The only thing that stands in our way is capitalism.

**<http://www.marxist.com/capitalism-versus-science.htm>*

Kapitalist Kriz Ve Marx'ın Hayaleti

Rick WOLFF*

Kapitalizm meydana geliyor. Ne zaman ve nerede meydana gelirse, kendi özel gölgesini oluşturuyor: kapitalizmin 'modern toplum çok farklı, post-kapitalist ekonomik sistemler kurarak daha iyisini yapabilir' diyen temel hatasının özeleştirisidir bu. Bu eleştirel gölge -şimdiki gibi kriz dönemlerinde- kayaya çarptığında kapitalizmin ödünü patlatmak için ayağa kalkar. Karl Marx bu gölgeyi manzum bir biçimde kapitalizme dadanan bir hayalet olarak niteliyordu.

Bugün finansal kriz diye bilinen şey bir semptomdur. Temelde yatan hastalık kapitalizmdir: mal ve hizmet üretim ve dağıtımını içerisine amansız ve yıkıcı savaşımını kuran ekonomik bir sistemdir. İşçiler ve işverenler ekonomiyi çalıştırmak için işbirliği yapmalılar fakat bunlar, mücadeleleri periyodik olarak patlak veren ezeli rakiplerdir. Bugün olduğu gibi! Kapitalizm aynı zamanda işverenleri, birbirlerine karşı sonu olmayan rekabet denen savaşım içinde, birbirine kenetler.

İşçi-patron savaşımı bugünkü küresel kapitalist çöküntüye şu şekilde dahil oluyor. 1970'lerde, işverenler, işçilerinin reel ücretlerinin uzun vadeli yavaş yükselişini durdurmak için bir yol buldular. Patronlar daha düşük ücret avantajından yararlanmak için denizaşırı taşeron işlerle, Birleşik Devletler'de kadınları işgücü içine çekerek, bilgisayarlar ve diğer

makinelere işçilerin yerine ikame ederek ve düşük ücretli göçmenleri getirerek, işçilerinin ücretlerini aşağı çektiler. Aynı zamanda satmak için daha fazla mal ürettiler. Sonuçlar tahmin edilebilir... Bir taraftan, şirket karları hızla yükseldi (bütün bunlardan sonra işçilere daha fazla ücret ödenmeden, işçiler daha fazla üretmeye başladılar). Diğer taraftan, birkaç yıl sonra, işçilerin durgun ücretleri, emeklerinin artan çıktılarını satın almalarını sağlamada yetersiz kaldıklarını ispatladı. Kapitalizmin nasıl çalıştığı verilir; işverenler, işsiz bırakılan bütün işçilerinin ürettiklerinin hepsini satamazlar. Ve tabii ki bu, sorunu sadece şiddetlendirir.

Böylece 1970'lerde, kötü bir durgunluk darbesi olarak, başka bir kapitalist kriz belirdi. Fakat bu kriz kısa tutuldu; çünkü, (A)BD kapitalizmi bunu ertelemek için bir yol buldu: büyük borç. İşverenler ücretlerin yükselmesini durdurmada başarılı olduklarından beri, tek yol daha fazla satın almaları için işçilere borç para vermek üzere hiç genişlemeyen çıktıyı satmak oldu. Şirketler hızla yükselen karlarını işçilerin mortgagalarından, otomatik borçlanmalarından ve kredi kartı borçlarından dönen yeni menkul kıymetler satın almaya yatırdılar. Aslında, ekstra karlar işçilerin ücretlerini aşağıda tutarak yapıldı. Bu karları işçilere geri kiralayarak oldukça ağır faiz ücreti kazanan işverenlere çifte görev yarattı.

Ne sistem ama!

1970'lerdeki krizin çözümünü ertelemek, şimdi yalnızca daha büyüğüne yol açtı. 1980'lerde, 1990'larda ve 2000'den beri, özellikle Reagan ve Bush Amerika'sının kurlsız finansal dünyasından beri şişen tüketici borçları, çılgın kar vurgunculuğu aşırılıklarını ve rüşveti kışkırttı (menkul kıymet piyasası "balonu" ve sonrasında gayrimenkul "balonu"). Bu ayrıca milyonlarca Amerikalıya, çökerten borçlar yükledi. 2006 öncesinde, en çok baskı altındaki borçlular aldıkları yüksek riskli (subprime) borçları daha uzun süre ödeyemezlerdi. Bu derme çatma borçluluk daha sonra sarımsal biçimde çökmeye başladı.

Girişimciler arasındaki rekabet de krize katkıda bulundu. Kimi bankalar işçilere borç vermek için aceleyle büyük karlar yaparken, diğerleri bu karların kendilerini rekabet dışı bırakmasından korkuyordu. Bu yüzden onlar da "tüketici borçlarına" saldırdılar. İşçilere bu tip karlı kiralama yapacak parayı artırmak için; borç verenler, geniş kullanımlı, yeni tip finansal araçlara giriştiler: işçilerin borç senetleriyle geri dönen başlıca menkul kıymetler (sahiplerinin, işçilerin borç ödemelerinin bir kısmını aldığı menkul kıymetler). ABD tefecileri bu menkul kıymetleri, bütün dünya nakdine akıtmak için küresel olarak sattılar. Bütün dünya böylece bir girdaba çekildi: ABD kapitalizmi işçilerinin satın alma gücü-

nü, pahalı borçlanmayla ayakta tutuyor çünkü işçilerin ücretlerini artık yükseltemezdi. Kredi derecelendirme kurumları (Fitch, Moody's, Standart and Poor vs.) bu menkul kıymetlerin riskini hatalı hesapladılar. Bu kurumlar, borcu geri döndüren menkul kıymetleri satmak için yüksek notlara ihtiyacı olan tefecilerin işi için derecelendirme yapıyorlardı. Dünya etrafındaki özel ve devlet tefecileri ABD'nin borç geri döndüren menkul kıymetlerini satın almak için birbiriyle yarıştılar çünkü bunlar neredeyse risksiz olarak derecelendirilmişti ve hatta yüksek faiz oranları ödenmişti.

Girişim rekabeti ve işçi-patron mücadeleleri -bunlar kapitalizmin öz bileşenleridir- bugünkü "finansal kriz"in başlıca nedenleri oldular. Maliye Bakanlığı Sekreteri Paulson ve FED Başkanı Bernanke tarafından devletin çok büyük kurtarmasına niyet edilse de, durgun ücretlere ya da bunun sebebi olan rekabete hitap etmeyecekler. Bunun yerine, niyet edilen kurtarma, borç vermeye geri dönmeyi ve böylece ekonomiyi krizden çıkarmayı umut eden tefecilerdeki çok büyük meblağları atarak, finansal krizi "tamir etmeyi" planlıyor. Çünkü bu "çözüm" kapitalist ekonomimizin altında yatan problemlerine aldırılmaz, başarılı olma olasılığı zayıftır.

Kapitalizmin rolünü sorgulamak, ona yönelik meydan okumaya izin vermek ABD liderleri için tasavvur edilemez. Tam tersi, onların "politikaları"nın başlıca amacı kapitalizmi sürdürmek; daha çok mevcut krizin sorumluluğunu kamuoyu tartışması dışında tutmak ve şimdiye kadarki politik hareketin dışında tutmaktır. Yine de şimdiki kriz, diğer birçokları gibi, bir kez daha Marx'ın hayaletini, kapitalizmin gölgesini yükseltiyor. Hayaletin iki temel mesajı açıktır: (1) bugünkü küresel finansal kriz, kapitalizmin öz

bileşenlerinden kaynaklanıyor ve (2) mevcut krizi gerçekten çözmek için, toplumu kapitalizmin ötesine götürmek için bu bileşenleri değiştirmek gerekiyor.

Mesela, her girişimdeki işçiler kendi kendilerinin kolektif yönetim kurulu olduklarında, işverenlerle işçiler arasındaki geçmiş kapitalist mücadelenin üstesinden gelinecektir. Eğer kamu kurumları girişimlerin, birbirine bağlı üretim kararlarını koordine ederlerse, artakalan girişim rekabeti, artan performans ödüllendirmeye odaklanarak sınırlanacaktır. ABD hükümeti sadece büyük finansal kuruluşları kurtarmayabilir, bunun yanında; onları işçi ve işverenlerin aynı insanlar olduğu, koordinasyon ve rekabetin girişim etkileşiminin başlıca ve ikincil görünümü olduğu, girişimlere dönüştürmek isteyebilir. ABD hükümeti Fennie Mae, Freddie Mac ve AIG'nin yönetimlerini üstlendi. Bu, ne bu girişimlerin örgütlenmesini ne de aralarındaki yıkıcı rekabeti değiştirdi. Bu acı bir kayıp fırsattır. Eğer politik rüzgarlar yeterince uzağa doğru ve yeterince hızlı değiştirmeye devam ederse, kapitalizmin ötesine geçerek mevcut krize yanıt verecek çözümler hala denenebilir.

*<http://mrzine.monthlyreview.org/2008/wolff260908.html>

Rick Wollf, Amherst'te Massachusetts Üniversitesi'nde Ekonomi Profesörü. *Class Theory and History: Capitalism and Communism in the U.S.S.R.* (Routledge, 2002) (*Sınıf Teorisi ve Tarihi: SSCB'de Kapitalizm ve Komünizm*) (Stephen Resnick ile birlikte) ve *New Departures in Marxian Theory*'yi ((Routledge, 2006) (*Marxist Teori'de Sapmalar*)) (Stephen Resnick ile birlikte) de içeren birçok kitap ve makalenin yazarıdır

Capitalist Crisis, Marx's Shadow

by Rick WOLFF*

Capitalism happens. When and where it does, capitalism casts its own special shadow: a self-critique of capitalism's basic flaws that says modern society can do better by establishing very different, post-capitalist economic systems. This critical shadow rises up to terrify capitalism when -- in crisis periods such as now -- capitalism hits the fan. Karl Marx poetically called that shadow the specter that haunts capitalism.

The so-called financial crisis today is a symptom. The underlying disease is capitalism: an economic system that weaves implacable and destructive conflict into its production and distribution of goods and services. Employers and employees need to cooperate to make the economy work, but they are forever adversaries whose conflicts periodically burst into crises. So it is today. Capitalism also locks employers into those endless struggles with and against one another that we call competition. It too periodically erupts into conflicts and crises. And so it is today.

Employer-employee conflict contributed to today's global capitalist meltdown as follows. In the 1970s, employers found a way to stop the long-term slow rise in real wages of their employees. By outsourcing jobs overseas to take advantage of cheaper wages, by drawing US women into the labor force, by

substituting computers and other machines for workers, and by bringing in low-wage immigrants, employers drove down their employees' wages even as they produced ever more commodities for sale. The results were predictable. On the one hand, company profits soared (after all, workers produced ever more while not having to be paid any more). On the other hand, after a few years, stagnant workers' wages proved insufficient to enable them to buy the growing output of their labor. Given how capitalism works, employers unable to sell all that they produce lay off their own employees. And of course, that only compounds the problem.

Thus, in the 1970s, another capitalist crisis loomed as a bad recession hit hard. But that crisis was kept short because US capitalism found a way to postpone it: massive debt. Since employers succeeded in keeping wages from rising, the only way to sell the ever-expanding output was to lend workers the money to buy more. Corporations invested their soaring profits in buying new securities backed by workers' mortgages, auto loans, and credit-card loans. Owners of such securities were thereby entitled to portions of the monthly payments workers made on those loans. In effect, the extra profits made by keeping workers' wages down now did double duty for employers who earned hefty interest payments by loaning part

of those profits back to the workers. What a system!

Postponing the solution to crisis of the 1970s only prepared the way for the bigger one now. Booming consumer lending in the 1980s, 1990s, and since 2000, especially in the deregulated financial world of Reagan and Bush America, provoked wild profit-driven excesses and corruption (the stock market "bubble" and then the real estate "bubble"). It also loaded millions of Americans with unsustainable debts. By 2006, the most stressed borrowers -- "sub-prime" -- could no longer pay what they owed. This house of debt cards then began its spiraling descent.

Competition among enterprises also contributed to this crisis. As some banks made big profits rushing to lend to workers, other lenders feared that those banks would use those profits to outcompete them. So they too rushed into "consumer lending." To raise the money to make such profitable loans to workers, lenders made expanded use of new types of financial instruments, chiefly securities backed by workers' debt obligations (securities whose owners received portions of workers' loan repayments). US lenders sold these securities globally to tap into the entire world's cash. The whole world thus got drawn into depending on a whirlpool: US capitalism proping up its workers' purchasing

power with costly loans because it no longer raised their wages. The competing rating companies (Fitch, Moody's, Standard and Poor, etc.) inaccurately assessed these securities' riskiness. These companies competed for the business of lenders who needed high ratings to sell the debt-backed securities. Private and public lenders around the world competed with one another by buying the US debt-backed securities because they were rated as nearly riskless and yet paid high interest rates.

Enterprise competition and employer-employee conflicts -- both core components of capitalism -- have been major causes of today's "financial crisis." Yet the huge government bailout now proposed by Treasury Secretary Paulson and FED Chairman Bernanke does not address either the problem of stagnant wages or that of competition. Instead the proposed bailout plans to "fix" the financial crisis by throwing vast sums at the big lenders in the hope that they will resume lending and so pull the economy out of its crisis. Because this "solution" ignores the underlying problems of our capitalist economy, its prospects for success are poor.

No questioning, let alone challenging, of capitalism's role is conceivable for US leaders. Quite the contrary, their "policies" aim chiefly to preserve capitalism -- largely by keeping its responsibility for the current crisis out of public debate and thus away from political action. Yet this crisis, like many others, raises Marx's specter, capitalism's shadow, once again. The specter's two basic messages are clear: (1) today's global financial crisis flows from core components of the capitalist system and (2) to really solve the current crisis requires changing those components to move society beyond capitalism.

For example, if workers in each enterprise became their own collective boards of directors, the old capitalist conflicts between employers and employees would be overcome. If state agencies coordinated enterprises' interdependent production decisions, the remaining enterprise competition could be limited to focus on rewards for improved performance. The US government might not just bail out huge financial institutions but also require them to change into enterprises where employers and employees were the same people and where coordination and competition became the major and minor aspects of enterprise interactions. The US government took over Fannie Mae, Freddie Mac, and AIG, it changed neither the organization of these enterprises nor the destructive competition among them. That was a tragically lost opportunity. If the political winds continue to change far enough and fast enough, solutions responding to the current crisis by moving beyond capitalism might yet be tried.

**<http://mrzine.monthlyreview.org/2008/wolff260908.html>*

*Rick Wolff is Professor of Economics at University of Massachusetts at Amherst. He is the author of many books and articles, including (with Stephen Resnick) *Class Theory and History: Capitalism and Communism in the U.S.S.R.* (Routledge, 2002) and (with Stephen Resnick) *New Departures in Marxian Theory* (Routledge, 2006).*

Ah Şu Üniversitelerimiz Bir Dile Gelse...

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

İstanbul Şehri Kültür Tarihi Araştırmaları Merkezi
(farukgoncuoglu@yahoo.com)

Tarihler 1848 yılını gösterirken, bugünkü anlamda ortaöğretimin devamı "tüm ilim ve fenleri kapsamak üzere yatılı ve gündüzlü" bir darülfünün, yani bir yüksek okul anlayışı dile getirilmeye başlanmıştır. Aynı yıl bu düşünceler gerçekleştirilmeye çalışılsa da, biz bu gayretlerin ilk sonuçlarını 1870 yılında görmekteyiz. İlk tasavvur edilen Darülfünün anlayışı, Maarif Nezareti nezdinde olmuş ve ilk düşünülenin bir ilerisi şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Modern eğitim sistemi diye tanımladığımız, "tüm ilim ve fenleri kapsayan" bir üniversite anlayışı ise bir çırpıda gelişmemiştir. Ne devlet ne de toplum olarak eğitim sistemine hiç de yabancı değildik ama eskiden beri var olan ve kökleri çok eskiye dayanan eğitim sistemimizin, günün şartları da dikkate alınarak yeniden gözden geçirilmesi ve yeni bir metoda kavuşturulması gerekiyordu.

Yeni bir eğitim yöntem arayışını sağlama çabalarının bir anda gerçekleşmeyeceği aşikârdır. Neden diyecek olursak, çok eski bir geleneğe sahip olan ve uzun zamandan beri süregelen aynı zamanda usta-çırak ilişkisine dayanan bir eğitim sistemimiz mevcuttu. Ve bu sistem gayet sağlıklı işlemekteydi. Bugünkü anlamda, ara personel dediğimiz, mesleki uzmanlığa sahip olan teknik eleman ihtiyacı bu sistemle sağlanmaktaydı. Öte yandan dini ve tıbbi eğitimdeki uygulama da bundan farksız idi. Medrese eğitimi de, usta çırak geleneğinin hoca-talebe şeklinde uygulamasından farksızdı.

Bu sistemin sağlıklı bir yönü de yoktu. Ama eksiklikleri vardı. Bugün uygulamaya çalıştığımız modern eğitiminde mükemmel olduğunu söyleyemeyiz. Eğitim sistemi dönemin teknolojik, demografik ve siyasi gelişimleri içerisinde kendini yenilediği gibi geliştirmektedir de.

Değişen dünyanın ihtiyaçları içerisinde, mesleki uzmanlık yanında "tüm ilim ve fenleri kapsayan" bir yüksek eğitim uygulamasına geçilmesi ve yaygınlaştırılması gerekmekteydi. Bu anlamda yapılan ilk sağlıklı uygulamayı, yani devletin bunu öncelikli bir görev olarak algılayıp hayata geçirebilmesini II. Abdülhamid döneminde görmekteyiz.

Kısa soluklu Darülfünün demelerinin ardından Kalıcı olan üçüncü Darülfünün 1 Ağustos 1900 tarihinde Sultan II. Abdülhamid'in fermanıyla açılacaktır. 1866'da kurulan Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane (Tıp Fakültesi) ve 1880'de kurulan Hukuk Mektebi (Hukuk Fakültesi) Darülfünün'a dâhil edilerek, Ulum-ı Riyaziye ve Tabiiye (Fen ve Matematik Bilimleri Fakültesi), Edebiyat Fakültesi ve İlahiyat Fakülteleri de kurulmuştur.

Modern üniversite eğitim tarihimiz bu yıllardan itibaren başlayacaktır. Darülfünün 1932 yılına kadar Yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin kemikleşmesine değin süreçte önemli rol oynadığı gibi, yeni devletin uzman ihtiyacını da ilk kapsamda karşılamaktaydı. Öte yandan gelişmekte ve değişmekte olan toplumun çok sesliliğini ifa etmekteydi. I. Türk Tarih Kon-

gresi'nde İstanbul Darülfünün'un bazı hocaların yeni devletin resmi dil ve tarih görüşlerini eleştirmek cesaretini göstermeleri artık yeni devletin yeni fikirlerini idame ettirecek, yeni bir darülfünün versiyonunun bulunması gerektiğini hissettirecektir..

1933 Temmuzunda çıkarılan bir kanunla Darülfünün lağvedildi ve yerine aynı gün İstanbul Üniversitesi kuruldu. Yeni üniversite, her şeyi ile yeni olan devletin uzman ihtiyacını sağlamaya başlarken, yeni bir temel destur belirlemişti. Maarif Vekilinin 12.9.1933 tarihli Milliyet Gazetesi'nde yer alan ifadelerine göre atamalarda "ilimden ziyade idealistlik ön planda tutulmuştu". Maarif Vekâleti denetimindeki, İstanbul Üniversitesi, başıboş bırakılacak kadar da değildir. Öyle olmuştur ki, siyasi kontrol yanında, profesörlerden derse devam cetvelleri isteyecek kadar iş sıkı tutulmuştur.

İlk nasıl başlanılırsa, öyle gider mantığıyla, doğuştan memur zihniyetiyle üniversite anlayışı uygulamaya başlanacaktır. İş disiplini ile bilim, bilim ile doğuştan memurluk birbiri ile karışacaktır.

İlmi serbestlik, ilmi serbestliğin siyasi olarak kontrolü, şahsı kusurları ile yargı, siyasi kontrol, ne ürettiğin değil ne kadar mesai yaptığının dikkate alındığı bir eğitim-öğretim görünüşü oluşturulmuş ve geliştirilmiş olsa da Allah'ın lütfü ile bu sistem kısa bir sürede tıkanmış ve bir kargaşa halinde bitmiştir. Yüksek eğitimimize ani ve bir yeni soluk gelivermiştir.

Yeni yüksek öğretimimizin bu ikinci kademesinde Nazi zulmünden kaçan Alman bilim adamlarının Türkiye'ye gelmeleri ve İstanbul Üniversitesi'nde görev almalarıyla yeni bir çağa atlanmıştır.

Tekrardan kurulan bilimsel disiplinle, iş disiplini olgusundan kurtulmuş, yeni bilim dalları kurularak üniversite bilimsel açıdan zenginleştirilmiştir. On yıllık bu yeni çağın ardından, iş disiplini özlemi olanların çabaları da sonuçsuz kalmıştır. Alman hocaları bir şekilde geriye ya da Amerika'ya yollama imkânları bulma sonrası, Alman bilim adamlarının yetiştirdiği yeni yerli bilim adamları, başlatılan ilmi çalışmaları ve disiplini sürdürmekteydiler. Bu süreçte tıp, mühendislik, fen bilimleri ve hukuk fakülteleri bu konuda şanslıydılar. Sosyal bilimlerin tamamı için bu ifadeyi kullanamıyoruz, fakat arkeoloji ve sosyoloji bölümleri sosyal bilimler içerisinde şanslı olanlardandı.

Türkiye'de kurulmakta olan yeni üniversiteler de, Ankara'da kurulanlar da dâhil olmak üzere, 1933 ile 1950 arası bu iki ileri bir geri anlayışın miraslarını devralmışlardır.

Bilhassa sosyal bilimler, araştırmacılık ve laboratuvar çalışmaları yönünde yetersiz kalmışlardır. Yer yer şahıslar bazında başarılı gelişmeler ve çalışmalar olsa da genel üslup ideoloji ile beslenen aktarmacılık esası üzerine idi.

1980 yılı sonrası, her Türk gencinin üniversiteye girme modası, üniversiteler, uzman ve uzman üstü insan yetiştirme vasfını, tıp alanı haricinde kaybederek, okumuş gençler yetiştirme esasını baz almaya başlamıştır. Bu süreç üniversitelerin bir süre Türkiye'nin genç nüfusuna istihdam sağlama yeri olarak görülmesi yanında, gelişmekte olan illerimizin ve bölgelerimizin ekonomik kalkınmalarını sağlayıcı, esnafın ve bunu gerçekleştiren vekillerin yüzünü güldüren unsur olarak görülmesine neden olmuştur.

Araştırmacılıktan yoksun, sadece ideolojik aktarmacılığa dayanan bir sisteme geçiş sağlanmıştır.

1968 yılı sonrası, özel üniversiteler kurma girişimi olarak, Akademi adı altında faaliyet gösteren özel yüksek okullar Mimarlar Odası'nın, özel üniversitelerin Anayasadaki eşit eğitim hakkı esasını bozacak nitelikte olmasına dayanarak, Anayasa Mahkemesi'ne açtığı dava sonrası 1968 yılından itibaren da kapanacaktır.

Anayasaya göre yüksek okul kurma yetkisi devlete ait olduğundan, bu kurumlar devlet üniversiteleri ile birleştirilmiş ve tarihte kısa süren bir değişimin sancıları olarak yerlerini almışlardır. Bu yeni özel üniversitelerin yeni bir bakış açısı ile bilimsel yeni bir açılım iddiaları var mıydı diye sorulacak olursa, cevabı hayırdır. Çünkü özel akademiler olarak kurulan üniversitelerin o dönemdeki devlet üniversitelerinin eğitim kalitesini yakalayabilecek ne fiziksel koşulları ne de ideali bilimsel hedefleri mevcut değildi. Yine de Devletin varsa özelliği de var, şeklinde bir algılama mevcut idi.

Bilkent Üniversitesi'nin 1984 yılında ilk vakıf üniversitesi olan kuruluşu ile yüksek eğitim ve öğretimde yeni bir yapılanma ve gelişim başlayacaktır. özel üniversitelerin ilki olan bu vakıf üniversitesi, YÖK denen ve üniversitelerin ağı babası olan kurumun, kurucusu tarafından tasarlanmış ve hayata geçirilmiştir.

1997 yılı itibarı ile tekrardan kurulmaya başlanan ve bugün sayılıları 44'ü bulan vakıf üniversitelerinin, 1984 yılında yaşadıkları mekânsal ve bilimsel hedeflerini çok geliştirdikleri söylenemez. Ama öte yandan sadece mekânsal anlayışta çok büyük merhaleler kat edildiği inkâr edilemez.

Türkiye'de şu anda 141 üniversite bulunmaktadır. Bu sayısı her geçen gün açılan yeni üniversitelerle artmaktadır. Bunlardan 97'si devlet üniversite-

si, 44'ü ise vakıf üniversite-sidir.

Birbirinin devamı şeklinde gelişen devlet üniversitelerine, vakıf üniversitelerinin de katılmasıyla, 1933-1950 yıllarının kemikleşmiş kitle üniversitesi olma geleneğinin, kurulan vakıf üniversiteleri ile kırılması yerine devam ettirildiği görülmektedir.

Her üniversitenin fen-edebiyat fakültesi kurma zorunluluğu yanında, muhakkak hukuk, iletişim, mühendislik fakülteleri açma zorunluluğu varmış gibi, vakıf üniversiteleri de kitle üniversiteleri olma gayretleri içerisindeyler. Tabii vakıf üniversitelerinin maddi bakımdan en büyük destekçisi olan meslek yüksek okullarını bundan ayrı tutmak gerekiyor. Çünkü meslek yüksek okulları ayrı bir sorun olarak durmaktadır. Ara kadrolara uzman yetiştirmek, bir nevi mesleki kalfa yetiştirmek için çok elzem olan bu okullar, dört yıllık eğitime giremeyenlerin tercih ettiği okullar olmuştur. Bugün bazı vakıf üniversitelerinin yeni ve eleman açığı olan meslek dalları üzerinde eğitim vererek bu ısrarcı hatadan vazgeçtikleri görülmektedir. Fakat M.Y. O. mantığının üniversiteler genelinde küllün değişmesi gerekmektedir.

Kurulan her vakıf üniversitesinin bir kuruluş amacı bulunmaktadır. Tabii ki bazılarının hiçbir amacının olmaması da doğaldır. Yeni bir sektör olarak gelişmekte olan yeni üniversitelerin kitle üniversiteleri olmaları yanında, gelecekle ilgili ciddi bir strateji eksiklikleri bulunmaktadır. Her yeni üniversite Türkiye'nin genç nüfusuna talip bulunmaktadır. Devlete giremeyen her öğrenci bir Pazar olarak görülmektedir. Vakıf üniversitelerin kuruluşunda esasında "ya bizde bir üniversite kuralım" ifadesiyle yola çıkılmaktan vazgeçildiği ve bu alanda gösterilen faaliyetin önce siyasi, sonra sosyal ve kültürel bir güç olduğu fark edilmeye nispeten de olsa başlanılmıştır. Ama ekonomik pazar olarak sadece Türkiye ile sınırlı kalınmaktadır.

Yeni kurulan üniversite-lerin, öncelikle bir kitle üniversitesi olmaktan çok, ihtisas üniversiteleri olma yoluna gitmeleri gerekmektedir. Amerika ve Avrupa'daki üniversite sayılarına baktığımızda, Amerika da Toplam 5758, Avrupa'da İngiltere'ye baktığımızda 100 üniversite ve 50 kadar da yüksekokul kurumu yer alırken, Almanya da Üniversitelerin toplam sayı 90'ı geçmiştir. Geleneksel Meslek Yükseköğretim Kurumu olan Hochschule'lerin sayısı ise, 177'yi bulmaktadır. ABD'de de kolej ve üniversite terimleri eş anlamlı olarak kullanıldığı gibi, fakülte terimi yerine, school of law, school of engineering, medical school, business school vb. isimlerin kullanıldığını dikkate almak gerekir.

Türkiye, bu potansiyeline rağmen dünya örneklerine nazaran daha pek çok üniversiteyi kaldırabilecek kapasiteye sahiptir. Ama bu kapsamda, bir bilim dalında ihtisaslaşmış, bazılarının laboratuvar niteliğinde teknoloji ve fikri gelişim üzerine yönelmiş, az sayıda öğrenci alarak yüksek eğitim veren eğitim kurumları kurulması gerekmektedir.

Bizde hala özel üniversite anlayışı büyük kampüslere ve ihtişamlı binalara sahip üniversiteler olarak anlaşılmaktadır. Eğitim kalitesi, derin uzman eğitimi, aktaran değil üreten, fikri ve teknolojik gelişime öncülük eden üniversite anlayışına şu an için uzak bulunmaktayız. İyi bir eğitimin öğrencinin müşteri, doğal olarakta müşterinin veli nimet olarak görüldüğü bir anlayışla yapılamayacağı aşikârdır. Müşteri veli nimettir anlayışının temelinde ise yatırım yapılan binalar ile personelin masrafları yatmaktadır. Sadece ekonomik olarak düşünülüp bu anlayışla kurulan ve yüksek öğrenim girdabına giren meslek yüksek okullarının Türkiye'nin gelişimine ve genç nüfusun eğitimine herhangi bir faydası olmayacaktır. Okumuş fakat herhangi bir şahsi kanaate ve dünya görüşüne sahip olmayan gençleri yetiştir-

tire(meye)n üniversitelerin kurulmasına artık bir son verilme-lidir.

Bugün ister devlet, ister vakıf üniversitesi olsun, ikisinin de bir eğitim politikası yoktur. Hedefleri var mı? Var tabii ki, hedefler hiçbir şekilde eksilemez. Öte yandan kitle üniversitelerinin eğitim kalitesi hızla düşmektedir. Bireysel bazda sağlanan başarılar, Üniversitelerin eğitim politikasından kaynaklanmamakta, kazara meydana gelmektedir. Bölüm yönetimleri, klikleri çatıştırarak yönetmeyi bir akademik yönetim olarak algılamaktadır. Üniversitelerde, bilhassa vakıf üniversitelerinde, sosyal alanlarda bile fikri bir öncülük yapılamadığı ortadadır. 28 Şubat anlayışının bile vakıf üniversitelerinde bilimsellik adına uygulanmaya çalışılmasının utancının farkında bile olmayıp, yaşasın yeni kral anlayışı içerisinde, üniversite kantinlerinin işletmesini iktidara yakın isimlere vererek savuşturulması bile üniversite anlayışı zannedilmektedir.

Bir sektör olarak üniversiteler içerisinde, kitle üniversiteleri olma vasfını devam ettirme gücünü sahip olanlar dışında, diğerleri içerisinde, ihtisas üniversitelerinden teknoloji ve fikri gelişimlere, araştırmacı üniversiteler olarak mali açıdan gelecekleri çok parlak gözükmektedir.

Bugün Türkiye genelinde ister devlet, ister vakıf üniversitesi olsun insan yönetimi sorunu en temel çıkmaz olarak durmaktadır. Akademik kadrolar için önemli olan kariyer hedefleridir. Yönetimin de, genel bakışı aynı doğrultudadır. Unvanlar dikkate alınırken, uzmanlaşma ve bireysel gelişim görmezden gelinmektedir. Unvanların sihirli bir değnek gibi üstün bir ilmi başarı sağlayacağını kabullenmek istenmesindeki ısrarcılık bir türlü anlaşılamamaktadır. Bazı akademik kadrolarda yer alan genç bilim adamı adayları mesleki gelişimlerini tamamen çalıştığı kurumun inisiyatifine bırakırken, bazı akademik kadrolarda yer alan akademisyenlerin

gayretleri de öğrenci beğenisi ve yönetimle anlaşıp anlaşılamama yani yönetimin suyuna gidip gitmediğine göre değerlendirilmektedir. Uygulanmakta olan bu psikolojik ve fiziki baskı altında bırakılıp pasifsiz edilmiş, fakat ilmi derinliği olan kıymetli bir hoca olarak kalması sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu çıkmazı kırma başarısı sağlamış hoca sayısının, bilhassa sosyal bilimlerde iki elin parmağını geçmeyecek kadar az olduğunu söylemek abartı olmayacaktır.

Türkiye deki bütün üniversitelerde hissettirilen ama herkesin açıkça ifşa etmekten kaçındığı bu baskı politikası gelişmekte olan bilimsel çalışmaların sonuçlanmaması gerçeğini doğurmaktadır. Bütün akademik hayatı boyunca, bununla hiçbir şeye bulaşmayarak herkesle iyi geçinme politikasını benimseyip varlığını devam ettiren ilmi değere sahip hocaların, maalesef hiçbir yazılı eserler üretmeden emekli oldukları görmekteyiz. Öte yandan hırçınlıkları ile bu oluşuma tavır koyan akademik kadrolarda yer alanların da, üniversitedeki yönetim iktidarını ele geçirme gayretleri içerisinde, siyasi oluşumlara doğru kayışlarıyla da ilmi çalışmalara vakit bulamadan ve fazla bir şey üretmeden emekli oldukları görülmektedir.

Sonuçta ilmi çalışmalar ve üniversitelerdeki eğitim kalitesi düşmüştür. Bugün vakıf üniversitelerdeki ilk kadrolar devlet üniversitelerinin deki bu çıkmaz muammadan kaçan ve yorulmuş hocalardan müteşekkil olduğu için, bu hocalar vakıf üniversitelerinin ilk dönem eğitim politikalarına sağlıklı yön verememişlerdir.

Halen vakıf üniversiteleri olarak, mesleki gelişimleri için çaba harcayan akademik kadroların çoğu zaman gerçekleşmesi güç durumlar için gereğinden fazla zaman harcamak istemektedirler. Önemli olan unvanları ve popülerlikleridir. Buna karşın, ilmi gelişmelerin gerçekleşmesi olasılığı daha fazla olan gelişim imkânlarını kaçırmaları.

Devlet ve vakıf üniversiteleri için geçerli olan en önemli yanlıgı ise: gibi ilmi bir gelişim ve başarı ifade etmeyen, bir derlemeden ibaret bildirileri ile şehir şehir, üniversite üniversite ve ülke ülke gezen akademisyenlerin desteklenmesidir.

Nedeni de çok açıktır. Yukarıda izah ettiğimiz üzere üretimsiz ortamın sonucu üretiyormuş gibi yapanlar su üstünde kalmıştır.

Üniversitelerimizin bir diğer önemli eksiği de personel planlamasıdır. Personel ihtiyacının sayı ve nitelik olarak belirlenmesi ve personel planlaması konusu çokta dikkate alınmamaktadır. Bilhassa vakıf üniversitelerinde görevlendirilen idari müdürler ve muhasebe departmanı ile bu sorunun çözüldüğüne inanılmaktadır. Köklü devlet üniversitelerinin bu konuda gayet başarılı olmalarının sebebi de buralarda görev olan kadronun uzun süreli devlet memurluğu tecrübesinden kaynaklanmaktadır. Yeni devlet üniversiteleri için bunu söylemek ise imkânsızdır.

Tabii ki, Personel Planlaması üniversitelerimiz dışındaki pek çok ilmi kurumlarımızın da temel sorunudur. Ama bir türlü dikkate alınmamaktadır.

İnsan yönetimi sorunu ve personel planlamasının sağlıklı oluşturulmaması ise en büyük bir gerçeğe cevap verememektedir. Bilgi yönetimi. Evet, üniversitelerimiz bilgi yönetimini yapmamaktadır. Bunun ilk farkına varışımız Sovyet sisteminin dağılması üzerine, Türk Cumhuriyetleri ile kurulan duygusal bağımız dışında herhangi bir bilginin olmadığını ortaya çıkmasıyla olmuştur..Bugünde aynı şeyi Ortadoğu ile yaşamaktayız.Ne Arap coğrafyası üzerine ne de ilgili ülkelerle alakalı edebiyat, sosyoloji, antropoloji v.s. alanlarda ansiklopedi maddeleri ve batı literatürün deki yorumlamaların dışında genel ihtisas alanlarına sahip değiliz, kabullenmek istemesekte bu bir gerçektir. En azından bu açığımızı hızlı bir şekilde kapatmaya çalışmaktayız. İçerimizdeki Kürtlerle ilgili olduğu gibi...

Üniversitelerimiz, Türkiye'nin sanat ve kültür hayatına yön verememektedir. Ne eğitim ne de kültür politikası gelişimine ön ayak olamamaktadırlar. Hala bu konuda bir gayret gösterildiğini görememekteyiz. Devlet üniversitelerinin akademik unvan çıkmazı içerisinde bu başarıyı göstermesini beklememiz yanlış olur. Ama pek çok imkânlara sahip vakıf üniversitelerinin hala tekrardan ve taklitçilikten öteye de bir şey yapamadığını görmek insanı üzmektedir.

Bugün önümüzde pek çok örneklerle dolu olan, Amerika ve İngiltere'de birçok sanat okulu ile karşılaşmaktayız. Bunların birebir kötü taklitleri yanına Türkiye'nin sahip olduğu değerler ve tarihi derinliği içerisinde bir ekol oluşturulması ve kültürü bir güç olarak değerlendirecek bunun eyleme sokulmasını sağlamaktan hala uzak durmaktayız. Bir sinema üniversitesi fikri imkânsız olarak düşünülmemelidir. Kültürel ve siyasi yaptırım gücü gelecekte kısa bir sürede anlaşılacaktır.

Tekrardan ifade edilecek olunursa; Tabii ki bunda hala vakıf üniversitelerimizin, bir kitle üniversitesi algısı içerisinde ele alınmasından ve akademik kadroların oluşturulmasında da unvan, popülerlik ve bizim adam olgusu içerisinde değerlendirilmesinde bulunulmasının payı vardır.

Bugün vakıf mütevelliliklerine baktığımızda sanat ve kütlere uzak pek çok ismin karar merciinde olduğu görülecektir. Bu şahıslarında kendi çevre ve görüşleri doğrultusunda karar vererek, gelişimi engellemekten öteye gidemedikleri görülecektir. Alınan gelişim kararları mütevellilerin duygusal bakışları ile biçimlenmektedir.En güzel örnek İstanbul araştırmaları üzerine bir araştırma merkezinin kurulması istendiğinde "içerisinde Bizans bahsi geçmesiyle, aman Bizans diriltir" diyenlerle karşılaşılmasıyla olmuştur.

İngiltere ekonomisinin yüzde 20'si yabancı öğrencilere sunulan dil eğitimi ve yüksek öğretimden sağlanmaktadır. Bu ülke içerisinde halen yaklaşık 13

bin Türk öğrencinin ve uzmanının yer aldığı düşünülürse, rakamlar şaşırtıcı olmaktadır. Ve İngiltere'de eğitim çok pahalı bir değer olarak sunulmaktadır. Eğitim dışındaki yaşam maliyetlerine de bakıldığında konaklama, yemek, ulaşım, giyim, eğitim araç-gereçleri, sosyal faaliyetler ve sigorta harcamaları ülkenin ekonomik gelirinde önemli bir yer tutmaktadır.Bu da bize para yönetimi sunmaktadır.

Türkiye'nin son dış politikasındaki gelişmeler Türkiye'ye yabancı öğrencilerin gelişinde önemli teşvik edici oldu. Halen devlet üniversitelerine ciddi bir talep yaşanmaktadır. Ve bu talep karşılanamamaktadır. Bu gelişmeler bir eğitim ve kültür politikası içerisinde geliştirilerek vakıf üniversitelerine yönlendirme yapılabilir. Bu beraberinde bir para yönetimini getirecektir.

Halen vakıf üniversitelerimiz Türkiye potansiyelini dikkate almaktadır. Çevre ülkeler hiçbir şekilde dikkate alınmamaktadır.Bugün Azerbaycan,Suriye, Yunanistan İran ve Balkan coğrafyasında yer alan devletler içerisinde ciddi gelir düzeyine sahip bir nüfus ve bu nüfusun genç bireyleri yer almaktadır. Siyasi gelişmeler dışında eğitim kalitesi ve kültürel güç üzerine yapılacak ilmi ve kültürel politik yatırımlarla nitelikli bir ekonomik para yönetim sistemi kurulabileceği gözden kaçırılmamalıdır

Nitelikli mesleki yüksek okullar ve sosyal bilimlerde yeni gelişimlere ve uzmanlık alanlarına yatırım yapılması gerekmektedir. Bir Suriyeli gence Arap tarihini bizlerin öğretebileceği ve yönlendirebileceği uzman kadrolara ihtiyaç bulunmaktadır. Akademik unvanlar dışında, ilmi metodolojiye hâkim uzman bireylere yatırım yapılması gerekmektedir.

Artık bu tarihten itibaren, yeni vakıf üniversiteleri olarak, ilme ve uzman niteliğinde ilim adanına yatırım yapmayan ve ihtisaslaşmayan üniversitelerin uzun soluklu yaşama şansı olmayacaktır. Bireysel bazda kalındığı müddetçe bu anlamsız vakıf üniversiteleri servet yeme makineleri haline dönüşecek.Müteveli egolarının tatmin edildiği bir iş yeri hüviyetinden öteye gidemeyecektir.

What if Universities Begin to Talk

Süleyman Faruk GÖNCÜOĞLU

Istanbul City Cultural History Research Center
(farukgoncuoglu@yahoo.com)

In 1848, a bording and a day Ottoman universities, namely a sense of college, which was supposed to embrace all education and science after secondary education in today's context was expressed. Although these ideas were tried to pursuit in the same year, we see first results of these efforts in 1870. The first supposed sense of Ottoman University was in the presence of Ministry of Education and it was achieved as the ahead of the first supposed.

On the other hand, a sense of university embracing "all education and science" which we called as modern education system was not developed in a trice. We both as of state and society were no stranger to education system. However, our pre-existing and deep rooted education system was supposed to be reviewed and formed a new method considering today's conditions.

It was apparent that efforts of forming a new education method wasnot achieved in a trice. The reason was we had very old customs tradition and pre-existing education system as well as based on mentor system and the system was running sound. Requirement of craft having professional training, which we called intermediate staff in today's context, was provided through this system. On the other hand, religious and medical practice was not different from this system. Madrassa education was also indifferent from mentor tradition corresponding teacher-student relation.

This system was not unsound. Yet, there was some shortages. At the same time, we can not say that modern education system which we try to apply is perfect. Education system is not only reforming itself by technologic, demographic and politic progress but also developing itself.

It was necessity that in changing world, a higher education embracing all education and science as well as professional training should be carried into practice and generalized. In this sense, the first sound practice, that is to say perceiving it as a prior task and actualizing it by state, was occurred under the reign of II Abdülhamid.

After short-term Ottoman University practices, the third permanent Ottoman University was opened on the date of 1 August 1900 by firman of II Abdülhamid. "Ulum-o Riyaziye and Tabiiye" Faculty of mathematics and sciences, faculty of letters and Religious studies was founded including Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane (Medical Faculty)founded in 1866 and Hukuk Mektebi (Faculty of Law) founded in 1880

Modern education system has been actualized for those years. Ottoman University played a crucial role in the ongoing process of ossifying of New Republic of Turkey and it also met need of Professional in the state in the first leg. On the other hand, It performed multivocality of developing and changing society. Lecturers from Istanbul Ottoman University showed courage to

criticize new state's official language and historical ideas in I. Turkish Historical Congress. It gave rise to a new sense of Ottoman University version which could sustain new thoughts of new state.

Ottoman University was abolished with enacted law in July of 1933 and instead Istanbul University was founded in the same day. While the new University began to meet need of Professional requirement of newly state in every sense, it also adapted a new approach. According to statement of Vice of Minister of Education stated in Milliyet Gazette on the date of 12.9.1933, "idealistical rather than education" was prioritized. Istanbul University, in the presence of board of education was not a unchecked place. Besides, it was so firmly controlled that even attendance sheets was requested from professors as well as under political control.

"As the twig is bent, so grows the tree " was actualized for inborn officers concerning sense of University. Labor discipline and science, science and inborn public service was intermingled.

Although an education system considering educational liberty, political control of educational liberty, jurisdiction with personal fault, political control, considered how long you make work time rather than what you produce was formed and developed, this system was blocked in a short time with God's blessing and resulted in a chaotic way. A sudden and new breath was given

a new impulse to our higher education. In second stage of our new higher education, By moving of German scientists escaping from Nazi violence to Turkey and charging of them in Istanbul University , a new ground was formed. Labor discipline phenomenon was removed through scientific discipline founded again and university was enriched by founding new branches of science. After decade with modern times, effort of those longing for labor discipline remained inconclusive. After German scientists were sent back or to America in somehow, new native scientists educated by German scientist sustained initiated educational studies and discipline. Within this period, medicine, engineering, sciences and faculties of law had an advantage. We can not include all part of social sciences in this sense; yet archeology and department of sociology had advantage among social sciences.

Founding new universities in Turkey, including Ankara, it was inherited a sense of two steps forward one step back between 1933 and 1950.

Especially social sciences remained incapable of research and laboratory studies. Although there was successful developments and works on the basis of personal, general approach was based on eclecticism nurtured by ideology

After 1980, the trend which based on entering every Turkish young to University, universities, educating specialists and superior specialists lost its effect with the exception of medicine and it started to regard educated people. In this period, universities were seen as the place where young population had employment. In addition, it was seen as the fact which helped economic improvement of developing cities and regions and make tradesman and representatives actualizing it happy.

It was transition to system based on only ideological ec-

lecticism depriving of research.

After 1968, as an attempt to found private universities, private higher schools activated under the name of academia was closed in 1968 after the case sued by Constitutional Court based on the idea presented by Chamber of Architects that private universities broke equal education right stated in Constitution.

According to constitution, as authority of founding college belong to state, these institutions were united with state universities and it took their place as the change which lasted very short time. Did these new private universities have scientific development with their new viewpoint? The answer is no as they were neither physical conditions nor idealist scientific goals which could catch quality of education concerning state universities. Nonetheless, it was perceived that private system in state had the education.

A new structure and development in higher education began when Bilkent University was founded as the first foundation university. Bilkent was designed and actualized by founder of higher education institutions which defined as the head of all universities.

Foundation universities, which have been founded since 1997 and are 44 in figures, can not develop scientific goals formed as a result of locational and scientific problems. Yet, on the other hand, it can not be denied that we passed many phases in locational sense

There are 141 universities in Turkey at present. This figure is getting higher with newly-founded universities. There are 97 state universities and 44 foundation universities.

After foundation universities followed state universities developing interconnected, it seen that tradition of being ossified university population between 1933 and 1950 lasted rather than disappearing with the effect of foundation universities.

In addition to necessity of founding faculty of science and letters by every university, foundation universities made an effort to be university population as if they were supposed to found faculty of law, communication, engineering. At this point, we should exempt vocational high school biggest supporters of foundation universities in terms of finance. The reason is that vocational high schools remain as another issue. Vocational high schools which have a crucial role in educating intermediate staff namely qualified workman are preferred by those who failed to enter four-year universities. Today, some foundation universities have fields of profession being new and having job vacancy and thus by doing this, they gave up this persistent mistake. Yet, Sense of vocational high school should be reformed entirely among universities.

Every foundation universities have their own purpose. It is very normal that some foundation universities can be no foundation purpose. In addition to being university population of Newly-founded universities forming a sector, they have serious shortcomings. Every new university target young population of Turkey. Every student failed to enter a state university are seen as a "Market". It is seen that foundation universities have no longer such principle as "Let's found a university" and it is understood partly that activities in this field have firstly political, then social and cultural power. However, financial market is only limited to Turkey.

Newly-founded universities should be specialization universities rather than being university population. When we take university figures of America and Europe into account, there are 5758 universities total in America, 100 universities and 100 colleges in Europe, England. On the other hand, total university figure is more than 90 in Germany.

There are 177 "Hochschule" which are a traditional vocational high school. While college is equivalent to university in America, it is remarkable that there are some terms used instead of faculty like school of law, school of engineering, medical school, business school etc.

Turkey has a capacity for more universities compared to some examples in the world despite its potential. Yet, it is necessary to found educational institutions having specialized on any field and having technology based on laboratory and adopting development and taking limited number of students

In turkey, there is a common belief that a private school has big campuses and magnificent buildings. We are now far from quality of education, deep professional education, sense of university producing rather than transferring, leading intellectual and technological development. It is very clear that a quality education can not adopt student as a "customer" and thus can not adopt a consideration which is "the customer is king". Sense of "The customer is king" is based on invested buildings and costs of personnel. Vocational high schools concerning higher education will not become useful for development of Turkey and education of young population as they are founded by viewing financial issues and adopt this notion. It should be put an end founding universities which can (not) train educated people having no personal thought and worldview.

Today, neither state university nor foundation university has a education policy. Have they any objective? Of course, they have objectives and objectives can not be lessened. On the other hand, quality of education in university population decreases sharply. Personal achievements do not arise from education policies of universities but by chance.(.....) It is obvious that there is no intellectual leading even in social fields in universities,

especially in foundation universities. Even giving running of canteen in universities to those who support the party in rule which reflect long live new king consideration is seen as a sense of university without noticing applying of 28 February situation to foundation universities by claiming science

Apart from universities having a character of furthering university population power in the sector, the futures of from specialized universities to technologic and intellectual developments and research universities are very promising.

Whether it is a state university or foundation university, the most fundamental problem is people management throughout Turkey. The most important issue for academic staff is career goals. The general view of administration is also in the same way. When considering titles, we see that specialization and personal progress are underestimated. It is still not understood why it is believed that titles will enable superior educational success like magic wand. While some candidates for young scientists completely leave their professional development to their institutions, efforts of academics in some academic staff are evaluated in accordance with student satisfaction and being in good relation with administration, that is to say, keep on the right side of administration.(....) It is not an exaggeration that numbers of professors who overcame this issue are very few.

This policy of pressure which is felt in universities and avoided from exposure means that developing scientific studies should not be resulted. Unfortunately, we see retirement of professors who adopt a mild policy and sustain their existence by having scientific value without producing any written work. On the other hand, we see retirement of professors who struggle against this formation and make effort for taking charge in

administration in power and adopt similar policies with some political environments without finding any chance for scientific studies and without producing very much.

In short, scientific studies and quality in universities has decreased. In today, as first staff foundation universities include those tired professors who escaped from state universities due to these unsolved problems, these professors could not able to shape first period of education policies very successfully.

In most cases, as foundation universities academic staff making effort for their professional progress do not want to waste time more than adequate. What is important is their titles and popularity. On the other hand, they miss some progresses concerning scientific development which have a possibility for actualizing of it.

The most common mistake for state and foundation universities is supporting of academics who carry proclamations having no scientific progress and success and just being collected works throughout from cities to universities and countries.

The reason is very salient. As we mentioned above, those who seem as if they were producing become more appear as a result of environment having no producing.

Another shortcoming in our universities is planning staff. Number and quality of staff requirement and planning staff are ignored. Especially in foundation universities, by assigning administrative manager and accounting department, it is believed that this issue can be solved. The reason why rooted state universities are successful about this issue is experience of staff members who took part in civil service for many years. We can not say the same situation for newly founded state universities. It very clear that planning staff is the most common problem in many scientific institutions

except from universities. Yet, this problem is somehow not taken into consideration.

Problem of people management and not forming planning staff successfully can not meet the biggest reality: information management. Yes, our universities can not make information management. It was first understood when it was become apparent that we had no information about Turkic republics except emotional connections after the disintegration of the soviet union. Today, we experience the same situation with Middle East. We have any specialization neither on Arabian nor literature, sociology, anthropology etc related countries apart from encyclopedia items and interpretations in West literature. Although we do not want to accept, it is the truth. At least, we try to close our deficit quickly as in Kurdish people.

Our universities can not shape art and culture of Turkey. They enable neither education policy nor cultural policy. We still can not see any effort about this issue. It would be mistake if we expect from state universities to show this success with their unsolved title problems. However, it is very sad that foundation universities having many facilities still can not do anything except from duplication and imitations.

Today, we can see many art schools in America and England. We are still far from forming ecole with Turkey's values and deep history and taking culture as a power as well as imitations of them. The notion of a cinema university can not seen impossible. Cultural and political sanction power will be understood vey soon in the future.

As mentioned before, the reason for that are handling foundation universities as university population, considering titles, popularity and being sided in forming academic staff.

When we look foundation trusteeship, many people who do not interested in art and

culture are in charge. It is seen that by making decision in accordance with their own environment and views those people only prevent developments rather than progress them. Decisions taken are shaped according to emotional views of trusteeship. The best example can be given as follows: when it was asked to found a research center related to Istanbul studies, it was voiced that as it was mentioned Constantinople, Constantinople could be revived.

20% percentage of England's economy includes language education and higher education provided for foreign students. When we think that there are still about 13 thousand Turkish student and professions throughout the country, these figures are surprising and education in England is served as an expensive value. When we look other costs apart from education, accommodation, food, transportation, clothing, educational tools, social activities and cost of insurance played a significant role in country's economic income. This presents us finance management.

The recent developments in Turkey's foreign policy played crucial role in coming foreign students to Turkey. There is still a serious demand in state universities and this demand can not be met. These progresses can be developed within education and culture policy and can be directed to foundation universities. This will result in finance management.

Foundation universities still regard Turkey's potential. Neighboring countries are not taken into account by no means. Today, there are populations and young individuals of them having serious level of income inhabitant in Azerbaijan, Syria, Greece, Persian and Balkan states. It should not be underestimated that apart from political developments, with scientific and cultural politic investments on quality of education and cul-

tural power, an economic qualified finance management system can be formed.

Since that date, as new foundation universities, universities who do not invest on science and specialized people and can not be specialized will not survive in long-run. As foundation universities continue to be limited to personal success, they will turn to machines bleeding people's money dry. It will not far from a place where trustee's egos are satisfied.

DAVRANIŞLI PERFORMANS YÖNETİMİ(*)

Dr. Ed LAWLER

ÖZET

Öğrenme çoğunlukla psikolojik bir süreçtir fakat kişilik, tutum ve motivasyon gibi kavramları inşa eden örgütsel davranış kadar popüler olamamıştır. Aynı anda öğrenmenin davranışsal, bilişsel ve sosyal yönleri olduğu da pek bilinmeyen bir açıdır. Bir çok zıt öğrenme teorisine rağmen, öğrenmenin büyük ölçüde tecrübelerden ve edimsel koşullanmanın analizlerinden türediği hakkında ortak bir görüş vardır. Pekiştirme öğrenme sürecinde en önemli prensip olarak kabul edilir ve davranışsal performans yönetimi ile yakından ilgilidir. Klasik etki yasalarına göre, pekiştirme, bir davranışın tekrarlanmasını sağlayacak yönde yapılan ve o davranışı güçlendiren her şeydir. Pekiştireçler olumlu veya olumsuz olabilir fakat her ikisinde davranışın yapılma eğilimini ve sıklığını artırır. Öte yandan ceza davranışın yapılma sıklığını ve eğilimini azaltır. Ayrıca sönme denen olay ile de (davranış sonucuna tepki vermemek) bir davranışın yapılma sıklığı zaman ile azalır.

Öğrenmenin direkt uygulanması ve pekiştirme prensibinin büyük çoğunluğu davranışsal performans yönetimidir. Hem maddi hem de maddi ol-

mayan geribildirimler önemlidir. Davranışsal performans yönetimi düzenli davranış değişimi yaklaşımının şu aşamaları ile etkili bir şekilde uygulanabilir; performansla ilgili olan davranışı tanımla, ne kadar sıklıkla yapıldığını ölç, bu durumun öncesini ve sonuçlarını analiz et (ABC), olumlu pekiştirme taktiği ile sürece müdahale et ve kritik performans davranışlarının sıklığını artır, müdahalenin etkisini değerlendir ve performansı artışı kontrol et. Genel olarak davranışsal performans yönetimi ve özel olarak düzenli davranış değişimi hem üretim sektöründe hem de servis örgütlerinde işçilerin performansını artırmak için gösterilmiştir.

Öğrenme Amaçları

-Öğrenmenin teorik sürecini tanımla: Davranış, biliş ve sosyal.

-Etki, olumlu ve olumsuz pekiştirici ve cezanın önemine dikkat ederek pekiştirmenin ilkelerini tartış.

-Hem maddi hem manevi ödüllere değinerek düzenli ödül sistemlerini analiz et.

-Davranışsal performans yönetiminin adımlarını ve sonuçlarını ve ya düzenli davranış değişimini sun. (O.B Mod)

EN İYİ PRATİK YÖNTEM OLAN LİDERLERİN TAVSİYELERİYLE BASLAYALIM

Ed Lawler: Ödemelerin performans yönetimi üzerindeki karışıklığı konusundaki etkili organizasyonların merkezinin yöneticisi.

Doktorasını 1964'te California Üniversitesindeki Profesör Lyman Porter'ın yönetimi altında yaptıktan sonra, Dr. Lawler'in farklı bir akademik kariyeri olmuştur. 200'den fazla makalesi ve 30'dan fazla kitabı basılmıştır ama en iyi bilinen araştırması, ödemenin ödül olarak yapılması üzerine yaptığı araştırmalar ve pratikteki uygulamalarıdır. Ödemelerin davranış yönetimindeki tek pekiştireci olması-

na rağmen, Lawler bu sistemin günümüz organizasyonlarında da insan başarısını artıracak etkili fakat karmaşık bir yol olduğuna dikkat çekmektedir.

Soru; Ödeme memnuniyetsizliği kaçınılmaz mıdır?

Lawler: Evet. Genellikle işçilerin %50'den fazlası ödemelerinden ya da ödeme şekillerinden memnun değildir. Fakat yine de sadece tek bir şey bile bu durumu daha iyi veya daha kötü yapabilir. Bazı şirketlerde, işçilerin %70'i ya da %80'i mutsuzdur. Fakat sizin nihai amacınız çalış-

sanlarınızı memnun etmekse, uzun bir süre uğraş vermeniz gerekebilir... Problem şudur ki onların ödemelerinin ne kadar adil olduğuna karar verme sırası geldiğinde, insanlar oldukça memnuniyetsiz kıyaslamalar yaparlar – biz her zaman bizden daha iyi yapabilen insanlar buluruz ve biz her zaman diğer insanlar gibi çalışmamız gerektiğini hissediyoruz. Hatta Birleşik Devletlerdeki maaşı iyi bile olan bazı Üst Seviye Yöneticisi (CEO): 'Michael Jackson ya da Michael Jordan kadar çok çalışıyorum bunun yanı sıra bir sürü sorumluluğum da var' diyeceklerdir.

Ve maaşlarının piyasa tarafından belirlendiğini söylerler. Eğer ben onları eleştirecek olsaydım onlara: ‘ Jackson ya da Jordan gibi doğrudan kar payını etkileyici olan bilet satışlarından sorumlu olmadıklarını belirtirdim. Bana göre problem üstteki ve dipteki dolar farkı değil, problem üst ve alt arasındaki trafik ayırımıdır- üst sınıf sürekli iyi çalışırken alt kesim kendini geliştirmez hatta daha da geriler. Çünkü alt kesim para ödülleriinde pay almaz. Bu kesimdeki bir çalışandan şu sözleri duymak muhtemeldir: ‘Eğer bu işi kaparsak onlar zengin olacaklar, ama biz yine aynı maaşı almaya devam edeceğiz, o zaman ben niye bu piyasadaki işin alınmasından heyecan duyayım ki?’ Bu bir şirkette duyulabilecek çok genel; ama, bir o kadar da hayati öneme sahiptir. Gittikçe daha çok şirketin (yaklaşık %20) bütün çalışanlarını kapsayan planlar yapması beni de mutlu etmektedir.

Soru 2: Bir şirket kalifiye insanları işe almak ve onları bünyesinde barındırmak için başka neler yapabilir?

Lawler: Gelenekli şirketler nokta.com-şirketlerle yarışmayı denememeliler. Çünkü bu yarış kaybetmenin yanı sıra uluslararası sistemlerini de kaybederler. Ama şunu da söylemeliyim ki gelenekli şirketler mal varlıklarına çekidüzen vermelilerdir. En azından şirkette 5–10 sene kalacak ve bir kariyer beklentisi olmayan insanları bulmaya çalışmalılardır ki ben buna ‘tek eşlik’ diyorum. Bu tam olarak şirkete bağlılık değil de göreve ve emirlere bağlılık olarak düşünülebilir.

Soru 3: İş memnuniyeti ne zaman devreye girer?

Lawler: Onlarca yıllık çalışmalar göstermiştir ki, isteklendirme insanların iyi performans sergile-

yince ne kazanacaklarını bildikleri anda ortaya çıkar. İşçilerin şu anki tatmin olma durumu onların şirkette kalıp kalmayacaklarını göstergesi olabilir ama onların gelecekte nasıl bir performans sergileyeceğini göstermez... Tabii ki insanların ücretlerinden memnun olmasını istersiniz. Bunun aksi durumunda işten ayrılırlar, ama burada ki anahtar soru şudur: Daha iyi performans gösterip daha iyi çalışarak şirketi daha iyi noktalara getirdiklerinde daha iyi ücretler alacaklarına inanıyorlar mı? İşte, bu güven duygusunu yerleştirmek çok zordur. Bunu, bir kısmı insanlara nasıl davrandığımızdan belli olur; ama, büyük bölümü de ödediğiniz ücretlerden anlar. İnanılabilirliği var mı? Bir sisteme mi bağlı? Performansı ücretlere yansıtabiliyor mu? V.s.

Soru 4: İnsanların, en azından onları tatmin edecek bir ücretle ödüllendirilmesinin gerekliliği hakkında konuşuyorsunuz. İş piyasasındaki birçok sektörü ele alırsak; siz, bu kadar insanın memnun olmadığı halde çalıştığını düşünebilir misiniz?

Lawler: Onlara, piyasada kabul gören ücretin en azından %80 veya %85’ini vermek zorundasınız; yoksa işi bırakırlar. Sıcak piyasada her şirket şu ikilem arasında kalır: İşçi ücretleri dış piyasadaki ücretlerin seviyesine yükseltmek ya da işi bırakma tehdidiyle karşılaştıktan sonra ücretleri artırmak. Özel yeteneği olan bir işçiye performansı arttığı halde 3 yıl boyunca piyasanın %25 %30 altında ücret verebilirsiniz. Bunun düzeni nerede? Burada doğru olan şey piyasa düzenlemesi yapmaktır. Bu kimse bunu yapmaya eğilimli değildir. Birçok şirket ücretlerini sabitlemiştir ve kişiye değil, yapılan işe ücret verirler. ‘Eğer bu işçiye yıllık %15 %20’lik bir artış garanti edersem, o zaman da onun

yetenekleri için vereceğim primlerin önünü kesmiş olurum ve bu yüzden bütün ücret yelpazesini ayarlamamız gerektir’ derler. İşe dayalı ücretlerin artık çağdaşı olduğunu düşünüyorum, buradaki anahtar nokta kişilerin piyasadaki değerini şahsiyetlerine ve yeteneklerine göre belirlemektir. Çünkü kişilerin market değeri, bir işin market değerine göre çok daha değişkenlik göstermektedir... Birçok ileri teknoloji şirketi bir grup işçiye o şirketin çekirdeği olarak görürler (%10, %20) ve onları bünyelerinde barındırmak için ellerinden geleni yaparlar. Bu çekirdek gruptaki bir çok işçi genellikle teknolojik bölümdedirler ve birbirlerine bağlantılı olarak teknolojik üretim ve yeni tasarımlar yapabilirler. Bu durumda geriye kalan %75 %80’lik grupta katkı sağlayan bir gruptur ama onlar işi bırakabilirler ve yerlerine yeni elemanlar alınabilir. Yine de bu insanların piyasa değerleri hakkında endişelenmenizde fayda vardır. Çünkü işçi değişimi yüksek maliyetli bir durumdur.

Soru 5: Peki bu %80’lik kısım %20’lik kısma içerlemiyor mu?

Lawler: Çekirdek ve çekirdek olmayan yaklaşım belli bir politika olmamalıdır. İnsanlar bazı insanların özel ücretler aldığını kendileri fark edeceklerdir. Ama bu durumu mümkün olduğunca şeffaf tutmaya çalışın. Yoksa çekirdek gruptan dışlanırsınız ya da onların istenilen performansı vermesini engelleyebilirsiniz.

İşin özünde, bu örgütlü davranış metninin tamamı günümüz örgütlerinden insanları daha yüksek performans vermeleri için nasıl yönetip yönlendireceğiniz üzerinedir. Çoğu bölüm doğrudan ya da en azından dolaylı olarak insan kaynaklarının nasıl daha verimli hale getirile-

bileceği ile ilgilidir. Edward Deming'in 'Total Kalite Yönetimi', Steven Covey'in 'Çok Etkili İnsanların 7 Alışkanlığı' ve Peter Senge'nin 'Örgütleri Öğrenme' gibi birçok savunucusu bulunan tekniklerde söylenen şeylerle hemen hemen aynı olduğu söylenebilir. Akademik yaklaşımlar yeteri kadar doğrudan uygulanmasa da ve popüler yazarların teknikleri genellikle 'hızlı tasarımlar' ve 'gelip geçici moda' olduğu için geçip gitse de yüksek performans için yapılan akademik ya da müşavirlik çözümleri yanlış değildir. İş tasarımı ve hedef belirlemeye benzer olarak, davranış yönetiminde bu kriterleri karşılar. Davranış yönetimi savunucularından biri özellikle şu noktanın altını çizer:

Davranış Performans Yönetimi bir süreliğine tecrübe edildikten sonra başka iyi bir fikir için kenara atılacak bir düşünce değildir. Bu insanların nasıl davrandığını açıklayan bir bilimdir. Yerçekiminin gittiği yerden daha öteye gidemez. Bu değişen dünyada, davranış bilimi, verdiğimiz her kararın başlangıç noktası, uyguladığımız her teknoloji ve en iyi verimleri almak için işe aldığımız her bireyin kilit noktası olarak kalmaya devam etmelidir.

Bu bölümüm amacı, davranış yönetim yaklaşımının sunumu için öğrenme teori ve prensipleri üzerine bilgi sahibi olmaktır. İlk bölüm öğrenmenin teorilerini özetler: Davranışsal, bilişsel ve sosyal bilişsel. Sonraki bölümde pekiştirmenin prensipleri ve cezaya değinilmiştir, takip eden bölümde ise maddi ve manevi ödüllerin değerlendirilmesi vardır. Her iki adım da 'Örgütsel davranış değişiminin' yani kısaca 'Ö.D Değ.' ve sonuç bölümünde araştırma ve uygulamalar önem verilmiştir.

ÖĞRENME TEORİSİNİN ZEMİNİ

Öğrenme teorisi örgütlü davranışlarda, motivasyon ya da kişisel teoriler kadar yaygın olmasa da hem bilge kişiler hem de pratisyenler bunun insan kaynaklarının etkili yönetimi ve gelişimi üzerindeki etkisini üzerinde hem fikirdirler. Aslında, uygulamada tamamen, örgütlü davranış dolaysız ya da dolaylı olarak öğrenmeden etkilenir. Örneğin, bir işçinin becerisi, bir müdürün tutumu, bir asistanın motivasyonu, bir satış elemanının özgüveni ve optimistliği, bir muhasebecinin giyimi hep öğrenilmiş şeylerdir. Öğrenme sürecinin ve prensiplerinin uygulanması ile, işçilerin davranışları analiz edilebilir ve onların performansını yükseltecek şekilde yönetilebilir.

Her bir teorinin en temel amacı soru olan bir fenomeni daha iyi anlamak ve açıklamaktır. Teoriler mükemmelleştiklerinde, uluslararası şekilde uygulanabilirler ve tahmin ve kontrolü ortaya çıkarırlar. Bu yüzden, mükemmelleştirilmiş bir öğrenme teorisi, öğrenmenin tüm evrelerini açıklayabilir (nasıl, ne zaman ve neden), uluslararası uygulaması olur (çocuklar, kolej öğrenciler, müdürler, işçiler) ve durumları kontrol ve tahmin yeteneği sağlar. Bugüne kadar böyle bir öğrenme teorisi var olmamıştır. Öğrenmenin bazı prensiplerinin –pekiştirme gibi- tahmin ve kontrolü artırdığı üzerine genel bir kanaat oluşmuş ise de teorik öğrenme üzerine birçok karşıt görüş vardır. Fakat bu öğrenme teorisini geliştirmek için hiçbir teşebbüste bulunulmadığı anlamında gelmez. Bu teorileri anlamak hem genel hem de davranış performans yönetimin çözümlenmesinde büyük önem taşır

Davranışla İlgili Teoriler

En geleneksel ve araştırılmış teori psikolojideki davranışçı düşünce okulundan gelir.

Örgütlü ödül sistemleri ve öğrenmesi prensiplerinin çoğu ve bu bölümde bahsedilen davranış performans yönetimi davranış teorileri üzerinedir.

Klasik davranışçılar, örneğin Rus öncü Ivan Pavlov ve Amerikalı John B. Watson etki tepki(E.T) arasında bağa ve işbirliğine dayanarak öğrenmeye katkı sağlamışlardır. Etkiyi yapan davranışçı, Amerikalı psikolog Skinner, öğrenmede etki tepki üzerine daha çok önem vermiştir. Etki tepki ve tepki etki üzerindeki vurgu öğrenmenin bağdaştırıcı teorileri üzerinde bir etiket olmuştur. Etki tepki klasik, şartlı cevaplama ile ilgilenirken, tepki etki ise aletli ya da uyarıcı ve şartlanma ile ilgilenir. Bu şartlanmanın süreçlerini anlamak örgütlü davranışları anlamak ve değiştirmek için hayati önem taşır.

Klasik Sartlanma

Pavlov'un köpekleri kullanarak yapmış olduğu klasik şartlanma deneyi davranış bilimindeki gelmiş geçmiş en meşhur çalışmadır. Bu çalışma Pavlov'un köpeğin ağzından akan salya miktarını doğru ölçmesi ile yaptığı basit bir çalışmadır. Eti köpeğe sunduğu zaman (şartsız uyarıcı) Pavlov köpeğin ağzında bol miktarda salya görmüştür(şartsız tepki).Diğer elinde ise sadece zili çalmıştır.(nötr uyarıcı).Köpeğin ağzından salya gelmemiştir. Pavlov daha sonra eti verirken de zili çalmıştır. Bu işlemi birkaç kez yaptıktan sonra Pavlov eti vermeden zili çalmıştır. Bu kez köpek ortada et olmadığı halde zil sesini duyunca salya salgılamıştır. Köpek zil sesine salgı salgılayacak şekilde klasik şartlanmıştır. Böylece klasik şartlanmaya nötr uyarıcı ile şartsız uyarıcının birleşmesi ile ortaya çıkan şartlı tepki diyebiliriz.Bir diğer sözle etki tepki öğrenilmiştir. Pavlov'un deneyi büyük bir kırılma noktasıdır ve öğrenmeyi kavramak üzerinde uzun süren bir etki bırakmıştır.

Klasik şartlanmanın teorik mümkünlüğüne ve geniş bir yelpazede uygulanabilirliğine, hatta modern pazarlama gibi bir çok sektörde uygulanmasına rağmen, birçok çağdaş öğrenme teorisi bunun insan öğrenmesinin sadece çok küçük bir bölümü olduğu üzerinde hemfikirdirler. Özellikle Skinner klasik şartlanmanın sadece refleksif tepki davranışlarını incelediğini düşünmüştür. Uyarıcı tarafından oluşturulan gönülsüz davranışlar vardır. Skinner daha genel ama daha karmaşık olan insan davranışlarının sadece klasik şartlanma ile açıklanamayacağını öne sürmüştür. Neden etki tepki psikolojisini bıraktığını açıklarken şunlara değinmiştir: İnsan davranışının büyük bir kısmı sadece pekiştirici kullanıldığı için bir uyarıcı tarafından yönlendiriliyor.' Bu yüzden Skinner yoğun çalışmalar sonucunda 'davranış sonuçların fonksiyonudur, klasik şartlanmada ki uyarıcının değil' şeklinde bir sonuca varmıştır. Ona göre bir çok davranış çevreden olumlu sonuçlar almak için yapılan işlerdir. Bu tür davranış fiili şartlanma ile oluşur.

Fiilî Şartlanma

Fiilî şartlanma bir davranışın sonucu olarak öğrenme ile ilgilidir(etki-tepki). Davranışın klasik, şartlı gibi sebepleri ile ilgilenmez. Klasik ve fiili şartlanma arasındaki farklar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1.Klasik şartlanmada etki üzerindeki değişim (şartsızdan şartlıya) belli bir tepkiyi ortaya çıkarır. Fiilî şartlanmada, bir çok muhtemel uyarıcı arasında bir tepki ortaya çıkar. Fiilî şartlanmada uyarıcının durumu davranış biçimi olarak görülür. Tepkiyi doğurmaz ama insanın tepkiyi anlaması için bir ipucu olarak görev yapar. Fiilî şartlanmanın en önemli yanı tepkinin ne sonuç vereceğidir. Klasik şartlanmada davranışların gücü ve sıklığı genellikle uyarıcının sıklığı ile belir-

lenir. Fiilî şartlanma ile fiili şartlanmanın davranışın gücü ve sıklığı genellikle sonuçlar tarafından belirlenir.

2.Klasik şartlanma sürecinde, ödül olan şartsız uyarıcı her zaman verilir. Fiilî şartlanmada ödül sadece organizma doğru tepkiyi verirse verilir. Organizma çevreyi yönetmelidir yoksa ödül alamaz.

İnsan öğreniminde fiili şartlanmanın etkisi klasik şartlanmanın etkisinden daha büyüktür. Bugün, Skinner'in 1990'da ölmüş olmasına rağmen, onu fikirleri yanlış sunulmaktadır, fiilî şartlanma daha genişletilmekte ve rafine edilmektedir, tarihî analizler bazı kısıtlamaları beraberinde getirmekte ama aynı anda katkılarda sağlamaktadır ve pazarlama ve performans yönetimi üzerinde uygulamalar yapılmaktadır. Fiilî şartlanma örgütlü davranışların büyük bir kısmını da açıklamaktadır. Örneğin işçiler kendilerine yiyecek, giyecek ana barınak almak için günde 8 saat, haftada 5 gün çalışırlar. Çalışmak yiyecek, giyecek ve barınma sağlamak için yapılan şartlı tepkidir.

Bazı iç maddeler doğru- dan fiili analizlerden elde edilebilir.Örgütlü davranışın sonuçları çevreyi ve işçi davranışlarını büyük ölçüde değiştirebilmektedir. Müdürler tahmin ve hedef tutturmak için örgütlü davranışların sonuçlarını analiz edebilirler.Bazı örgütlü davranış araştırmacıları sorumluluk artışı gibi alanları incelerler çünkü kötü durumlarda daha fazla masraftan kaçınmak gerekir (zararın nesinden dönülse kârdır.).

Bilis Teorisi

Davranışla ilgili performans yönetimini daha iyi anlamak ve bunu sosyal biliş teorisine yerleştirmek için, biliş teorisinde öğrenmeyi anlamak için kullanılan bir yöntemdir. Edward Tolman, biliş teorisinin en önde

gelen öncüsü olarak bilinir. Biliş teorisinin bilişle alakalı çevre davranışları ve beklentilerin ortaklığı ile oluştuğu fikrindedir. Bu teoriyi kontrollü deneyler aracılığı ile oluşturmuş ve test etmiştir. Aslında bir çok bilim adamı bu tür deneylerde bilindik hayvanlar kullanmasına rağmen Tolman psikolojik alanda kobay faresini kullanan ilk bilim adamıdır. Farenin labirent içerisinde belli bir amaca, yiyeceğe doğru gittiğini tespit etmiştir. Labirentteki her yol seçiminde beklentiler oluşturulmuştur. Diğer bir değişle fare hangi yoldan giderse o yolun onu yiyeceğe ulaştıracağını öğrenmiştir. Eğer labirentin sonunda fare yiyeceğe ulaşırsa davranış ve beklenti arasındaki bağ kuvvetlenmiş olur ve öğrenme gerçekleşir. Klasik ve fiili şartlanmadaki etki tepki ve tepki etkiye ters olarak Tolman'ın yaklaşımı etki-etki olarak adlandırılabilir ya da davranış ve beklenti arasındaki bağı anlamak olarak adlandırabilir.

Bilişsel öğrenmeyi göstermek amacıyla yapılan bir diğer çalışmada Köhler tarafından şempanzeler kullanılarak yapılan havada asılı duran muzun alabilme deneyidir.İlk başta şempanzeler muzun zıplayarak almayı denemiş fakat başaramamıştır. Daha sonra odanın diğer tarafına koyulan kutuları görmüşler ve kutuları sürükleyerek üstüne çıkmışlar ve muzun almışlardır. Köhler bu duruma karmaşık içsel öğrenme demiştir. Problemin çözümü parçalar halinde değil de bir bütün olarak sunulmuştur bu da uyarıcının yeni tepkiler vermesini sağlamıştır.1927 de ünlü filozof ve eleştirmen Bertrand Russell şu sonuca varmıştır :

'İki türlü öğrenme vardır. Birincisi kişisel deneyimlerle ve ikincisi de Köhlerin içsel öğrenme dediği yol ile.'

Bugün, bilişsel teori , öğrenme teorileri üzerinde etkili olmuş edininim ve geçiş süreçlerinden ziyade insan yeterliliğinin

yapı ve süreci üzerinde durmaktadır. Örgütlü davranışta, bilişsel yaklaşım genellikle motivasyon teorilerinin üzerine uygulanmıştır. Beklentiler, katkılar, kontroller ama hedef seçimi örgütlü davranışın amaçlılığını gösteren bilişsel terimlerdir. Şu an bir çok araştırmacı bilişsellik ve örgütsel davranış arasındaki ilgi ve bağı araştırmaktadır.

Sosyal Öğrenme ve Sosyal Bilişsel Teori

Sosyal psikoloji teorisine benzer olarak dünyaca ünlü psikolog Albert Bandura'nın yoğun çalışmalarını temel alan bu metin, sosyal bilişsellığe bir genel bakış içerir. Sosyal öğrenmenin ilk tespitinden sonra, tartışmanın yönü sosyal bilişsellığe kayar ve modellemeyi ve ferdi verimliliği üretir.

Sosyal Öğrenme

Bu teorik yaklaşım hem davranışçı hem de bilişsellik terimlerini entegre ederek, enteraktif, bilişsel ,davranışçı ve çevredeki belirleyicileri harmanlayan ilk yaklaşımdır. Sosyal öğrenmenin temellerini klasik ve edimsel koşullanmadan aldığını bilmek altı çizilecek bir noktadır. Bir o kadar önemli başka bir nokta ise sosyal öğrenmenin, öğrenmenin sadece etki tepki ve sonuçlarından ibaret olmadığı ve daha ötesi olduğunu tespit ederek klasik ve fiili şartlanmaları geçmesidir. Sosyal öğrenme teorisi öğrenmenin modelleme ve şahsi kontrol ile de olacağını öne sürer. Bu yüzden sosyal öğrenme hem klasik hem de fiili şartlanmayı kabul etse de onların çok kısıtlayıcı olduklarını belirtir ve onların içinde modelleme ve kişisel kontrol öğelerinin olmadığını belirtir.

Sosyal Bilişsellik

Bu teori son yıllarda ortaya çıkmış ve sosyal öğrenme teorisinin daha da ötesine geçmiş-

tir. Sosyal bilişsel teori davranışları değiştirerek ya da dâhilî kontrole daha çok önem vererek öğrenmenin kapsamını geliştirmiştir. Sosyal bilişsel teori insanların davranışlarını başlatması, düzenlemesi ve devamlılığını sağlaması açısından beş farklı yeteneği tanımlar:

1. sembolize etmek.
2. ileri düşünmek.
3. modelleme ile öğrenme.
4. Dâhilî(içsel) düzen.
5. Dâhilî yansıma.

Bu insan yetenekleri bilişsel süreci ve sosyal öğrenmeyi tanımlar. Sosyal bilişsellğin türevlerinden olan modelleme ve içsel yeterliliğe yakından bir bakış davranışçı performans yönetiminin daha iyi anlaşılması ve öğrenilmesine yardımcı olacaktır.

Modelleme Süreci

Başkasını taklit etme ya da modelleme süreci gözlemleyerek öğrenilen bir süreçtir. 'Sosyal öğrenme teorisi ile uyumlu olarak modelleme kolay kolay fiili ya da tepkili şartlanmaya uydurulamayacak bir davranış edinimi anlamına gelebilir.'

Uzun yıllar önce, Miller ve Dollard öğrenmenin etki-tepki yada tepki-etki yolu ile olacağını öne sürmüşlerdir. Bunun yerine öğrenme başkalarını taklit etme yolu ile gerçekleşir. Bandura şu noktanın altını çizmektedir :

“Öğrenme ödüllendirme ve cezalandırma sistemleri ile şekillendirilebilse de bütün öğrenmeyi bu sistemin üzerine yükmanın çok büyük hata ve eksikliklere sebep olacağı muhtemeldir. Kişilerin kendi deneyimleri yanı sıra , sosyalleşme sürecinde ailevî gelenekleri, eğitimi, dini ve politik uygulamaları ve kültürü taklit etmeden öğrenmeye çalışmasını düşünmek çok zordur. Kasti olsun ya da olmasın, pek çok davranış temsil olan örneklerin davranışları ile şekillenir.”

Bandura insanların gerçekten başkalarından öğrenebi-

leceğini gösteren kayda değer çalışmalar yapmıştır. Bu öğrenme iki adımda gerçekleşir. İlk adım insanın diğer insanın davranışlarını gözlemlemesi ve bu davranışın sonucundan ne gibi bir ödül ya da ceza aldığını görmesidir. İkinci adım ise kişinin bu davranışı kendisinde uygulamasıdır. Eğer sonuçlar olumlu ile kişi bu davranışları tekrarlama eğilimine girer. Bu olumlu ve olumsuz sonuçların tabii ki edimsel koşullanma ile bir bağı vardır. Fakat fiili şartlanmada olduğu gibi davranış kazanımının sadece etki tepki sistemine bağlı olması yerine bu davranışlar modelleme ile öğrenilmiş bilişle ilgili davranışlardır ve bu yüzden modelleme fiili şartlanmanın çok daha ötesine gider. İşin özünde Bandura modellemenin dikkat, taklit motor becerileri ve pekiştirmeyi içerdiğini söyler.

Dâhilî (İçsel) Etki

Bandura iç etkiyi 'gerekli yerde yeterli eylemi yapmak için kişinin kendi içinde bulunan inanç' olarak değerlendirir. Yani bir işçi belli bir iş ile karşılaştığında, o işçinin içsel etkisi gerekli davranışın yapıp yapılmayacağını, bu iş için ne kadar emek harcanacağını, işte engeller çıkınca ne kadar sabır ve ısrarcılık gösterileceğini belirler. Kısacası bir işte başarılı olacağına inanan insanlar (dâhilî etkisi yüksek olanlar) aynı işi başarmayacağını düşünen insanlara göre (dâhilî etkisi düşük olanlar) daha başarılı olurlar. Örgütlü davranış alanı olarak, bir dizi çalışma sonucunda dâhilî etki ve iş performansı arasında kuvvetli bir bağ olduğu tespit edilmiştir. Aynı anda dâhilî etki yeteneği yüksek olan insanlar stresli ve sıkıntılı durumlar karşısında da sabırlı ve sakin olmayı başarmışlardır. Bir diğer değişle, dâhilî etkisi yüksek işçiler bir işi başından sonuna dek stres ya da çuvalamaktan kaygılanmaksızın yaptıklarına dair pek kuvvetli de-

liller vardır. İnsanın doğuştan gelen bazı değişmez davranışları aksine dâhilî etki kontrol edilebilir ve geliştirilebilir bir yetektir. Başarıyı yakalamış hem müdürler hem de işçiler modelleme yöntemi ile eğitilmişlerdir ve bir işe başlarken cesaretlendirilirler ve içsel etkileri artmış olan bu bireyler en nihayetinde iyi performans verirler. Bu da müdürlerin ve işçilerin performansında kayda değer bir artış yapılabileceğinin bir çok pratik yolu olduğunu gösterir.

ÖĞRENME PRENSİPLERİ : PEKİŞTİRME VE CEZA

Pekiştirme ve ceza öğrenme sürecinde merkezi bir rol oynar ve davranışçı performans yönetiminin prensiplerini oluşturur. Pek çok öğrenme uzmanı pekiştirmenin cezaya göre daha etkili bir sistem olduğunda hemfikirler. Fakat yine de teorik açıklamalarda karşı görüşlerde vardır. Öğrenmede pekiştirmenin önemine ilk vurgu yapan teorik eylem bugün bile hala etkisini sürdüren öncü psikologlardan biri olan Edward Thorndike'nin klasik etki yasasıdır.

Davranışın Yasaları

Thorndike'nin kendi sözleriyle etki yasası şöyle açıklanır: 'Aynı duruma verilen birkaç tepkiden, pekiştirilen davranışların tekrarlanması daha muhtemeldir ve huzursuzluğa sebep olanlar ve cezalandırılanların ise tekrarlanma ihtimali düşüktür.' Hemen hemen bütün davranış bilimcileri hatta ve hatta sıkı bilişli kökenliler bile bu yasanın geçerliliğini kabul ederler. Bu durum tekrar ve tekrar hatta günlük hayat tecrübelerinde bile gösterilmiştir. Davranış yasası bazen pekiştirilen davranış sonuçlarının ileride tekrarlanması durumu yüksek ihtimalli muhtemeldir şeklinde de söylenebilir. İstenmeyen ve huzursuzluk verdiği için cezalandırılan veya hoş karşılanmayan

davranışların ise tekrarlanma ihtimali oldukça düşmektedir. Bazen de üçüncü bir yasa eklenmektedir : Eğer davranışa hiçbir tepki verilmezse davranış zamanın içinde yok olur yani sönme gösterir.'

Pekistirme Teorisinin Eleştirisi

Davranış yasaları çok geniş kapsamlarda kabul görmüş olsa bile, kişinin bilişli rasyonelleştirmesinin kendini etkisiz hale getirdiği durumlar da vardır. Örneğin dâhilî etkisi düşük olan insanlar yaptıkları davranışın sonucundan etkilenmiyor olabilir. İş yerlerinde bu, müdürler için çok büyük bir sıkıntıdır. Bu kişiler iş yerinde yaptıkları davranışların eksikliklerini fark etmezler ve müdürün uyarılarına da kulak asmazlar; çünkü, yaptıkları davranışın farkında değillerdir. Bu kişiler dâhilî etkilerinin yüksek olduğunu yani yaptıkları işi doğru ve güzel yaptıklarını zannederler; ama, aslında yanılıyorlardır.

Hem Tolman'ın hem de Kohler'in bilişsel teoriyi destekleyen klasik çalışmaları, öğrenme için gerekli olan pekiştirmeyi göz önüne almamıştır. Örneğin Tolman pekiştirmenin öğrenme için ilk kural olmadığını kanıtlamak için yer öğrenimi, gizil öğrenme ve trans durum deneylerini yapmıştır. Örnek verecek olursak T şeklindeki labirente fareye yiyeceğe ulaşması için sağa dönmeyi öğretmiştir. Daha sonra fareyi labirentin karşı kısmından bırakmıştır. Fiili şartlanma teorisine göre fare eski şartlanmaya göre sağa dönmelidir. Ama fare yiyeceğin olduğu tarafa dönmüştür. Tolman bu davranışın bir amacı olduğu varsaymıştır 'Fare yiyeceğe ulaşmak için kafasından labirentin bilişli bir haritasını çizmiştir.' Zaman içerisinde davranışçılar Tolman deneyini geliştirerek uygulamaya devam etmişlerdir.

Son zamanlarda Deci ve Ryan bilişsel evrim teorileri ve

laboratuar çalışmaları sonucunda dışsal sonuçların (ödülleri) kişinin üreticiliğini ve isteklendirme üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ortaya atmışlardır. Bu bulgular kendi takip eden birçok karışık bulgu ile devam etmiştir. Yüz çalışmanın ardından bazıları ödüllendirmenin olumlu bazıları olumsuz etkileri olduğu söylemiş bazıları da etkisiz olduğunu öne sürmüştür. Bu görüşlerden çıkan sonuç (1)ödüllendirmenin zararlı etkilerinin çok sıkı ve kaçınılmaz durumlarda ortaya çıktığı, (2)klasik ve fiili şartlandırmanın ödüllendirme sisteminin olumlu ve olumsuz etkilerini anlamaya yardımcı olduğu ve (3)ödüllendirme sisteminin olumlu etkilerinin davranışçı teoriden ortaya çıktığıdır.

Son olarak doksana altı çalışmanın analizlerinde, ödül sisteminin tek zararlı etkisinin performanstan bağımsız bir ödül üzerine yapılan araştırma için kaybedilen zaman olarak bulundu. Fiili şartlanma teorileri ile kıyaslanınca da bilişli evrim teorisinin sistematik analizleri vardır. Bu kadar delile rağmen hala ikna olmamış birkaç yazar Alfie Kohn gibi, 'Ödüller Tarafından Cezalandırıldı' 'Neden Mükafat Planları İşe Yaramıyor' gibi kitapları yazmaya devam ettiler. (hiç araştırma yapmadan). Deci ve Ryan'ı da karşısına alarak bu kanaati o kadar destekleyen teori ve çalışma olmasına rağmen şu açıklamaları yapmıştır : ' Daha iyi performans için verilen ödül sistemi ileride etkisini yitirmeye mahkûmdur.'

Ne yazık ki, Kohn'un bu kabul görmeyen ifadeleri gerçek dünyada ki sağır kulaklara girmeyi başaramamıştır. Bunun sebebi bazı müdürlerin performans için prim sisteminin uygulamada bazı sorunlar yaşamasıdır. Örneğin ilgili yazılar üzerinde derin bir araştırma yaptıktan sonra Lawler süreç ve tasarım problemlerinin pekiştirmenin altında yatan sorun değil, performans

için prim sisteminin etkisinin kısıtlanması olduğunu anlamıştır. Son zamanlarda yapılan bir başka araştırmada özellikle takım bir grup çalışmasının önemli olduğu yerlerde verilen en yüksek ve en düşük maaş arasındaki fark yüksekliğinin ödül sisteminin negatif yönlerinden biri olduğunu ortaya koymuştur. Fakat bu yine de ödül sisteminin yanlış olduğunu belirtmez ama uygulamada aksaklıklar çıkabilmektedir. Bandura ‘Eğer insanlar yaptıkları eylemlerin sonuçlarında etkilenmezse bu kişilerin fazla hayatta kalacağını söylemek pek mümkün olmaz’ demiştir. Son özet cümlesi olarak, pekiştirme öğrenmede hala mükemmel bir sistem olarak oturmamıştır ve hala geliştirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte pekiştirme müthiş bir teorik bir buluştur ve davranışçı sistemde daha etkili olması için uygulama sorunları aşılmalıdır.

Davranışçı Sistemde Kullanılışı ile Pekiştirme (Ödüllendirme)

Ödül ve pekiştirici ifadeler çok genel anlamda kullanılabilmektedirler; fakat, davranışçı performans yönetiminin çok net bir tanımı ve kullanımı vardır. Pekiştirmenin bir diğer tanımı da insana ödül olarak verilen her şeydir. Bu tanımda geçersizdir çünkü bu tarifte ne pekiştiricinin ne de ödülün anlamı ifade edilmemiştir. Davranış yasalarından faydalanarak daha kapsamlı bir tanım yapılabilir. Pekiştirme hem iş gücünü hem de işin tekrarlanma ihtimalini yükselten her şeydir. Öte yandan ödül ise, insanın istenen erdemlerini ortaya çıkaran şeydir.

Pekiştirme fonksiyonel olarak tanımlanmıştır. Bir şey davranışı güçlendiriyorsa ve tekrarlanma ihtimalini artırıyorsa pekiştiricidir. Örneğin bir müdür raporda bir hata tespit eden bir işçiye arkadaşlarının içinde överek ödüllendirilebilir. Fakat işçi di-

ğer arkadaşlarının alay etmesinden endişe duyar ve bir daha hata bulmaya çalışmaz. Bu durumda ödül pekiştirici olmamıştır. Ödül ve pekiştiricinin farkını açıkça ortaya koymanın yanı sıra davranışçı yönetim olumlu ve olumsuz pekiştiricilerinin de farkını ortaya koymalıdır.

Olumlu ve Olumsuz Pekiştiriciler

Olumlu, olumsuz pekiştiriciler ve cezalar arasında oldukça sık karşılaşılan bir yanlış anlaşılma vardır. Öncelikle şu iyi anlaşılmalıdır, pekiştiriciler olumlu, yada olumsuz olsun, bir davranışın tekrarlanma ihtimalini yükseltirler. Fakat olumlu ve olumsuz pekiştiriciler bu işi birbirlerinden tamamen farklı olarak yaparlar. Olumlu pekiştirici istenen bir durumu ortaya çıkarma ihtimalini yükseltir. Olumsuz pekiştirici ise istenmeyen durumun ortaya çıkma ihtimalini düşürerek davranışın yapılmasını engeller. Bir işçiye işi iyi bir şekilde tamamladığı için kendisinin farkında olduğunu hissettirmek ve önem vermek iyi bir olumlu pekiştirici olabilir. Öte yandan bir işçi şef tarafından geçerken çalışıyormuş gibi görünerek şef tarafından azarlanmaktan kaçınabilir. Meşgul görünme şef tarafından fırçalanma durumunu ortadan kaldırmaktadır.

Olumsuz pekiştirici olumlu pekiştirici de daha karmaşıktır; fakat, cezalandırma ile karıştırılmaması gerekmektedir. Aslında davranış üzerinde zıt etkileri vardır. Olumsuz pekiştirme davranışı güçlendirir ve artırır oysa ceza davranışı zayıflatır ve azaltır. Bununla birlikte her ikisi de davranışın olumsuz bir şekilde kontrol edilmesi olarak algılanmaktadır. Olumsuz pekiştirme bir açıdan sosyal bir şantaj gibidir, çünkü insan cezalandırılmamak için istenilen şekilde davranmaya çalışır. Cezalandırmanın daha iyi bir şekilde açıklanması olumsuz pekiştiricinin

üzerindeki soru işaretlerini de dağıtacaktır.

Ceza Kullanımı

Ceza en çok kullanılan ama bir o kadar da az anlaşılmış, davranışçı yönetimin kötü yönlendirilmiş yönlerinden biridir. Çocuklarla ilgilenirken, karmaşık şirketlerdeki işçilerle ilgilenirken, aileler, müdürler ve şefler genellikle olumlu pekiştirici kullanmak yerine ceza kullanmayı tercih ederler. Cezalandırmanın, pekiştirmenin tam zıttı olduğuna ve davranış değiştirmede en az pekiştirme kadar etkili olduğuna dair genel bir fikir vardır. Ama cezalandırma pekiştirme gibi garantili bir yol değildir. Bunun sebebi cezanın çok karmaşık olmasıdır ve ceza doğru şekilde tanımlanmalı ve kullanılmalıdır.

Cezanın Anlamı

Ceza bir davranışı zayıflatan ve tekrarlanma ihtimalini düşüren her şeydir. Ceza genellikle istenmeyen bir sonucun ortaya çıkması ile başlar, bu yüzden kötü performans veren bir müdürün yetkilerinin kısıtlanması bir ceza olarak düşünülebilir.

Cezanın uygulanması ile istenmeyen davranışın sonucuna bakmaksızın cezanın etkili olması için zayıflayan ve azalan bir davranışın olması gereklidir. Bir şef bir işçiye eleştirir diye bunu bir ceza olarak görmek yanlış olur. Bu davranışın ceza olması için işçinin eleştirilen davranışından vazgeçmesi, ya da azaltması gerekmektedir. Buna benzer bir çok durumda şefler işçileri cezalandırdıklarını düşünürken aslında onları pekiştirmektedirler. Çünkü, dikkatlerini onların üzerine vermektedirler ve dikkat bir pekiştiricidir. Pek çok şef şu durumu dile getirir: ‘Joe’yu çağırıyorum aptalca hareketlerine dikkat etmesini söylüyorum. Geri gidiyor ve yine aynı hareketlere devam ediyor.’ Buradaki durum şudur, şef Joe’yu

cezalandırıldığını düşünüyor ama aslında ona dikkat ve önem verdiğini hissettirerek JOe'nun hareketlerini pekiştiriyor. Cezada pekiştirme gibi sonucunu davranışlarda göstermelidir, bir kişinin kendisini cezalandırılmış gibi düşünmesi yapılan eylemin ceza olması için yeterli bir neden değildir.

Cezayı Yönetmek

Cezayı yönetmek hakkındaki fikirler uyarıdan davranış değişikliğine kadar pek geniş bir yelpazede değişiklikler gösterir. Fakat araştırmalar her iki durumu da tam olarak desteklemiş değildir. Bununla birlikte cezanın istenmeyen davranışların artması yönünde bir yan etkisi olacağı üzerinde şüpheler vardır. Ne çocuklar ne de yetişkinler cezalandırılmayı sevmezler. Cezalandırılmış davranış tamamen sönmez; fakat, o anlık olarak vazgeçilebilir ve cezalandırılan kişi kendisine verilen cezaya ve cezayı veren kişiye içten içe kızabilir ve kin besleyebilir. Bu yüzden davranış yönetiminde ceza kullanmak her iki ucu da keskin bir bıçağı kullanmak gibidir. Eğer ceza ağır değilse, istenmeyen davranış kısa sürede tekrar ortaya çıkar; fakat, ceza çok ağır olursa da bu sefer cezayı veren kişiye karşı kin ve öfke durumu ortaya çıkar.

Bu problemleri asgari seviyeye indirmek için, cezayı yöneten kişi cezalandırılan davranışa karşın her zaman bir alternatif davranış ortaya koyabilmelidir. Eğer böyle yapmazlarsa, istenmeyen davranış tekrar ortaya çıkacaktır ve cezalandırılan kişide öfke ve endişeye sebep olacaktır. Ceza mümkün olduğunca istenmeyen davranışa yakın sürelerde uygulanmalıdır. İşçiyi ofise çağırıp geçen hafta çiğnediği kural için uyarmak hiç etkili olmayacaktır. Bu zamanda yapılan tüm uyarılar sadece onları yakaladığınız için yapılan uyarılara benzeyecektir. Ve bu uyarının ih-

lal edilen kural üzerinde hiçbir etkisi olamaz. Bir ceza uygulanırken şu da asla unutulmamalıdır ki bu cezanın uygulandığını gören diğer kişilerde bu olaydan etkilenirler.

Disiplin Rehberi

Etkili davranış yönetiminin kuralları şunlar olmalıdır: bir davranışı değiştirmek için her zaman cezalandırmak yerine pekiştirmeyi kullanın. Dahası, pekiştirme sisteminde istenilen davranışları artırma hızı, cezalandırma sisteminde istenmeyen davranışları azaltma hızından çok daha fazladır. Cezanın anlaşılmış hali ve analizi şöyle olmalıdır: Başarılı yakalamak için ceza düzgün bir şekilde, akla uygun bir biçimde kullanılmalıdır, çok sık bir şekilde ya da müdürün sinirini ve öfkesini yansıtabileceği bir araç olarak kullanılmamalıdır. Eğer bu şekilde kullanılır ve insanların saygınlığı için kullanılırsa faydalı bir sistem olabilir. Davranış yönetiminde disiplin bir öğrenme tecrübesidir. Beklide en iyi pratik örnek eski küçük-kırmızı-sıcak-fırın disiplindir, fırın gibi ceza da önceden uyarısını vermelidir, eğer kırmızı ise ivedi, kararlı olun ve kişisel olmayın. (dokunduğu her şeyi yakar). Buna ek olarak pek çok modern yaklaşıma göre ceza da kişiye göre verilmelidir. On dokuz yaşındaki bir tayfa ile yıllık 100.000\$ kazanan bir profesyonel tayfaya aynı cezalar uygulanmamalıdır. Uyarılar önce sözlü yapılmalı daha sonra yazılı sözleşmeye çevrilmeli hala ihlal edilen kural varsa ücretli yada ücretsiz izine gönderilmesi ve en nihayetinde sözleşmesi fesih edilmelidir.

ÖRGÜTLÜ ÖDÜL SİSTEMLERİNİN ROLÜ

Pekiştirme sonuçlarının işçi davranışlarında çok büyük etkisi olduğu için, örgütlü ödül sistemleri de davranışçı performans yönetiminde hayati önem taşır hale gelmiştir. Örgüt en son

gelişmiş teknolojiyi kullanabilir, iyi hazırlanmış stratejik planları olabilir, detaylı meslek tanıtımları olabilir, mesleki eğitim sunabilir; ama, insanlar performansları ile ilgili olarak yeteri kadar pekiştirilmedilerse bütün bu maddelerin etkisi çok az olacaktır. Diğer bir deyişle, Skinner'in kendine özgü tanımına bakacak olursak, teknolojinin, planların ve buna benzer şeylerin performans üzerinde ancak pekiştirici unsurlar varsa bir etkisi olabilir. Bir davranışçı yönetim danışmanı şu durumun altını çizmektedir: "Bir şirket ürettiği şeyi en mükemmel şekilde üretecek tasarlanır. Eğer bu şirketin kalite, mali ve üretim problemleri varsa demek ki bu şirkette bazı istenmeyen davranışlar, istenen davranışlardan daha fazla pekiştiriliyor demektir."

Paranın Pekistirici Olarak Değerlendirilmesi

Ne yazık ki, paraya dayalı pekiştirme sistemleri işçilerin her iki haftada yada her ayda bir gişeye gidip kapalı bir zarf alıp içindeki paraya bakmasını pekiştirmiş başka bir şeye faydası dokunamamıştır. Bu gelenekli para ödülü sistemi artık işçileri motive etmez olmuştur ve işçilerin performansına bir katkı sağlamaz hale gelmiştir. Bu gelenekli ödeme yaklaşımına rağmen son dönemlerdeki bazı araştırmalar paranın doğru bir şekilde yönetilirse işçi isteklendirmesi üzerinde olumlu etki bıraktığını göstermiştir. Bununla birlikte bu sistemin uygulanmasında, şeflerin yeterli geri dönüş bilgisi vermemesi, performansların düzgün bir şekilde değerlendirilmemesi yüzünden bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bazı araştırmacıların sonuçlarına göre de geçmiş davranışlarından dolayı prim verilmesi yanlıştır; çünkü, prim çalışanları geleceğe yönelik olarak güdülemelidir. İstihkak ödemeleri üzerine yapılan bir laboratuvar araştırmasının sonuçları şu

şekildedir:

1.Eğer istihkak artışı temel maaşın en az % 6 7'sinin üzerinde olmazsa, bu durum işçi davranışları üzerinde olumlu etkiler üretmez.

2.Belli bir noktanın ötesinde, istihkak üzerindeki artışlar işçileri motive etmez.

3.Eğer istihkak artışı düşük ise, işçilerin moralleri de aynı oranda düşecektir.

4.Yaşam standartları ayarlamaları, yönetim ayarlamaları ve diğer bileşenlerin artışları istihkak artışından ayrıl tutulmalıdır.

5.Yüksek net maaş üzerindeki küçük yüzdelik artışlar işçilerin isteklendirmesini kırabilir.

Bir diğer sözle, hem gelenekli hem de istihkak ödemelerinde problemler vardır.

Maddi Olmayan Ödüller

Daha öncede belirtildiği gibi para en çok kullanılan örgütlü ödül aracıdır fakat maddi olmayan ödüllere verilen önemde gün geçtikçe artış göstermektedir. İşçiler arasında yapılan bazı anketlere göre maddi olmayan ödüllere verilen değerler maddi olan ödüllere göre daha üst sırada bulunmaktadır. Örneğin çok çeşitli meslek gruplarından 1500 işçi üzerinde yapılan bir araştırmanın sonuçlarından en çok verilen altmış beş cevap incelenmiştir. Bununla birlikte bu araştırma-ya katılan işçilerin yarısından çoğu müdürlerinden böyle ödülleri çok nadiren aldıklarını da dile getirmişlerdir. Sonuçlara göre en önemli ödül %24 ile sosyal kimlik tanımıdır. Daha sonra %20 ile performans geribildirim gelir. Bunları % 11 ile performans primi takip eder. Hazır yiyecek sektöründe yapılan son araştırmalara göre işçi memnuniyeti ve müşteri hizmetlerine verilen önem şirketin sağladığı maddi kazanç profilinin önüne geçmiştir. Yani kısacası maddi olmayan pekiştiriciler hakkında küçük soru işaretleri halen olsa da davranışçı performans yönetiminde

sıklıkla pekiştirici olarak kullanılmaktadırlar.

Sosyal Tanıma ve Önem

Daha öncede değindiğimiz gibi kişiyi tanıdığını hissettirme ve ona önem verme (övmek gibi) pek çok insan için çok güçlü bir pekiştiricidir. Buna ek olarak pek çok az insan bu duruma karşı doygundur. Bununla birlikte maddi pekiştiricilerin yanı sıra, sosyal pekiştiricilerde işçi üzerinde olumlu bir etki meydana getirmek için uygun ve düzenli bir şekilde verilmelidir. Örneğin gayri resmi bir yaklaşım ile bir işçiye argo kullanarak yapılan bir pekiştirmenin hiçbir faydası olmayacaktır aksine işçi kendisi ile alay edildiğini düşünerek sinirlenebilir ve bu da bumerang etkisine sebep olabilir. Fakat gerçek sosyal pekiştiriciler performans yönetimini iyi ayarlarlar ve hedef davranışın oluşması için birçok işçiye motive edip onların performansların ve kapasitelerini artırabilirler. Böyle bir stratejinin maddi pekiştiricilere göre en avantajlı yönü ise bu yöntemin şirkete hiçbir maliyetinin olmamasıdır.

Önemli olarak bu sosyal tanıma pekiştirici her zaman davranışçı sistemdeki para gibi güçlü bir pekiştirici olmayabilir. Maddi pekiştiricilerde olmadığı gibi zaman içerisinde önemi ve anlamını yitirebilir. Luthans ve Stajkovic şu noktaya değinmişlerdir: 'HP'deki 'Altın Muz' ya da birçok şirkette uygulanan ayın elemanı sistemi ilk başlarda güzel bir pekiştirici olabilir ama zaman geçtikçe bunun bir önemi olmadığı hissi yayılır ve hatta ayın elemanı olmak olumsuz bir durum haline bile gelebilir. İlk birkaç ay boyunca seçilmiş kişiler kendini özel hissedebilir fakat zaman içerisinde bu kişilerin rast gele seçildiği her hangi bir kıstasa göre seçilmediği düşünülür ve şirketin kendilerine ihanet ettiğini iddia edebilirler. Bu durumda bu program gerçekten olumsuz

etkiler yaratabilir.(A hediyesi beklerken B hediyesi almak gibi.)

Takımların artan kullanımları ile, örgütlü olarak doğru varsayılan çıkışlar ve davranışlar için bireylere sosyal pekiştiriciler verilebilir. Örneğin Amerikan Tazminat Derneğinin yaptığı araştırmalar göstermiştir ki bağımsız olarak işleyen ve örgütlü bir ödül sistemi olan kurumlar ve takımlar örgütlü başarının gerçek katkı sağlayan kesimleri olmuşturlardır. 4'ten 1'e kadar maddi ödüller kullanan takım öneri planları ferdi planları kullanmamışlardır. Örneğin bu takım önerilerinden alınan her bir fikir havayolu şirketi için 46,200\$, tekstilci için 14,500\$, bir gazete için 19,344\$ ve bir banka için 19,266\$'dır.

Performans Geribildirim

Bugünün gelişmiş ve devasa bilgi sistemleri tarafından işlenen muazzam bilgilere rağmen işçilerin yaptıkları işle ilgili çok az geri bildirim aldıklarına dair küçük bir sorun vardır. İnsanların genellikle nasıl yaptıklarını öğrenmek için inanılmaz bir istekleri vardır ve bu yüzden geribildirim servisi olsun isterler. Araştırmalara göre geri bildirim karmaşık bir süreç olduğu belirlense de, davranışsal yönetimde geri bildirim şahsi performans artırdığı su götürmez bir gerçektir. Araştırma sonuçlarına göre (30 laboratuvar ve 42 alan deneyimi) geribildirim insanların olumlu yönde etkilemektedir. Daha öncede değinildiği üzere, en son Stajkovic ve Luthans araştırmaları göstermiştir ki para ve sosyal tanıma kadar etkili bir pekiştirici olmasa da performans geribildirim %20lere varan bir kapasite artışı sağlamaktadır. Bu oran %11 olan performans priminden bile fazladır. Davranış yönetimi rehber olacak şekilde, performans geribildirim olumlu,ivedi, grafikli, net olmalıdır ki etkili olsun.

Verilen öneme rağmen, bilgin kişiler arasında performans geribildiriminin otomatik olarak pekiştirici ya da çok basit olduğu hakkında tartışmalar vardır. Örneğin bir metin üzerindeki geribildirimi inceleyen bir araştırmacı o metnin doğasını ve o metnin yazılımındaki geribildirim faydalarını ve ferdi ilerlemeye görebilir. Mesela bir çalışma kişinin kendi kendine geri bildirim yapmasının dışarıdan yapan geribildirimle göre çok daha fazla motive edici ve performans artırıcı olduğunu göstermiştir. Bir diğer araştırmada geribildirim belli hususlar üzerinde yapıldığından genel kıstaslar üzerinden yapılan geribildirimle göre daha etkili olduğunu göstermiştir. Geribildirim kaynağı da oldukça önemlidir. Geribildirim sadece miktarı ve sıklığı değil aynı anda geri bildirilen bilgilerin tutarlılığı ve kullanılabilirliği de çok önem teşkil etmektedir. En iyi geribildirim türü örgütlerden gelenler ve diğer işçilerden gelenlerden ziyade bireyin kendi kendine yaptığı geribildirimdir. Çalışmalar göstermiştir ki, geribildirimle ilgili olarak ödül seçme şansı performansı kayda değer şekilde artırmaktadır ama rutin işler yapan işçilere verilen geribildirimlerde bir performans artışı kayıt edilmemiştir. Bütün bu bilgilere değinerek, performans geribildiriminin davranışçı performans yönetiminde çok etkili bir pekiştirici olduğu söylenebilir.

DAVRANIŞ PERFORMANS YÖNETİMİ

Davranış performans yönetimi davranışçı, sosyal öğrenme ve sosyal bilişsel teorilere ve özellikle de pekiştirme prensiplerine dayanır. Aşağıda davranış performans yönetiminin adımları tartışılmaktadır.

ADIM 1: Performans Davranışlarının Tanımlanması

Bu ilk adımda, performans üzerinde çok büyük etkiye sahip olan kritik davranışlar tanımlanır. Tür ya da seviye ayırt etmeksizin her örgütte, çok çeşitli davranışlar sergilenir. Bu davranışların bazılarının büyük etkileri varken bazılarının da hiç etkisi yoktur. Bu ilk adımın amacı davranışların %5 %10'unu içine alan; ama, performansın % 70 %80'ine kadar etkili olabilen kritik davranışları tanımlamaktır.

Kritik davranışları tanımlama süreci birkaç yolla yapılabilir. Bir yaklaşım işe en yakın kişiyi bulmaktır, bu kişi gözlemci şef ve hatta işi yapan kişinin kendi olabilir. Bu süreç elden ele geçerek davranışçı performans sisteminin problem çözme yaklaşımını kullanır. Bunun avantajı da şudur ki işi en iyi bilen kişi tüm kritik davranışları tespit edebilir. Çünkü kişi kendi zaten işin içindedir ve davranışçı performans yönetimi sürecini sonuna kadar başarıyla götürebilir.

Kritik davranışları tanımlamanın bir diğer yolu ise sistemli davranış denetimidir. Bu denetim personelin içindeki uzmanlar tarafından yapılacağı gibi dış danışmanlar tarafından da yapılabilir. Denetimci her mesleği sistematik olarak analiz eder. Bu kişisel yaklaşımın avantajı davranışların denetimci tarafından gözlemlenebilmesidir. Buna ek olarak en yakın birimlerden tutarlılık ve eylemler hakkında bilgi alınabilir.

Kullanılan metot fark etmeksizin, kritik davranışları tanımlamada kullanılacak birkaç belli ipucu vardır. Birincisi, sadece doğrudan performansı etkileyen davranışları denetlemektir. Bir takımın birbirine olan bağlılığında ki azlık ya da takımın veya takımdan birinin sürekli işi aksatması hiçbir zaman kabul edilir bir şey değildir. Sadece, doğrudan performansı etkileyen katılım, çabukluk, gecikme oranı ve

en önemlisi işi yapıp yapmama davranışçı performans yönetimi için önem arz etmektedir. İş aksatma kesinlikle kabul edilemez; çünkü, bu ölçülebilir bir aksaklık değildir. Bu ölçülebilir durumlara dönüştürülebilir mesela kişinin mesai saatinde işyerinde olması, mola dönüşlerinde geç gelmesi, diğer iş arkadaşlarının verimini düşürmesi, su soğutucusundan fazla vakit geçirmesi, bilgisayar oyunu oynaması, internette gezinti yapması ve hatta diğer iş arkadaşlarıyla sosyalleşmesi bile bu durumlara girebilir. Ama yine de bir davranışın kritik davranış olarak değerlendirilebilmesi için şu iki soruya olumlu cevaplar vermesi gerekmektedir.

1. Doğrudan ölçülebiliyor mu?
2. Performans çıkışında önemli bir etkiye sahip mi?

Pek çok şirketin teknoloji ile ya da kendi çalışanlarına mesleki eğitim verme ile ilgili bir problemleri yoktur; fakat, davranışlara bağlı olan performans sorunları vardır. Fonksiyonel davranışlar güçlendirilmeli ve sıklığı artırılmalıdır. İstenmeyen davranışlarda zayıflatılma ve tekrarlanma ihtimali azaltılmalıdır. Her problem çözmenin ilk adımı olduğu gibi burada da davranışlar tespit edilmelidir. Aksi takdirde davranışçı performans yönetiminin diğer adımlarının performansı artırma çabaları anlamsız kalır.

ADIM 2: Davranışın Ölçümü

Birinci adımda performans davranışları tespit edildikten sonra onlar ölçülmelidir. Bu ölçü tespit edilen davranışın hangi şartlar altında yapıldığına ya da hangi sıklıkla yapıldığına göre ölçülmektedir. Genellikle bu davranış sıklığı vasıtasız ortaya çıkan bir durumdur ve kolay tespit edilir. Bazen de birinci adımda tespit edilen kritik davranışın tahmin edilenden çok daha sık ya da daha nadir yapıldığı da görülmektedir. Bu ölçümün amacı

problemin olduğundan daha büyük veya daha küçük olduğunu ölçüp tespit etmektir. Bazen bu ölçüm sonuçları problemin azalmasında dikkate alınmayacak kadar küçük olduğuna karar verilir. Örneğin birinci adımda bahsedilen katılım önemli ve geliştirilmesi şart olan bir davranıştır. Gözlemci şef, kişi hiç katılmıyor diye rapor tutabilir. Fakat bu ölçümler kişinin %96 oranında işe katıldığını ortaya çıkarır ki bu da gayet makul bir orandır. Bu durumun tam terside olabilirdi. Şef, kişi işe katılıyor diye rapor yazabilir ama işçi %95 oranında işe gelmiyor olabilirdi ki bu çok daha büyük bir problemdir.

Bu ölçümlerin sebebi kritik davranışlar üzerinde objektif sonuçlar elde etmektir. Bu ölçümler molalardan önce yapıldığı gibi molalardan sonra da muhakkak yapılmalıdır. Müdürler davranış kayıtlarını tutmak için yeterli vakitlerinin olmadığını düşünebilirler; ama, en azından davranışçı yönetimi kullanmak için bu kayıtları tutmaları gerekmektedir.

ADIM 3: Davranışın Fonksiyonel Analizi

Performans davranışları tespit edilip ve bu davranışların ölçümü yapıldıktan sonra fonksiyonel analizler yapılır. Fonksiyonel analizler hedef davranışın(B) hem öncesini(A) hem de sonuçlarını(C) tanımlar. Basitçe A-B-C analizi yapılır. Davranışçı öğrenme teorisi ve fiili şartlanmada da daha önce bahsedildiği gibi örgütlerdeki insan davranışlarının anlaşılması ve kontrol edilmesi için her durumun öncesi ve sonrası bilinmelidir. Fiili yaklaşımda, bilişli yaklaşımın bir rolü olmadığını hatırlayın. Bu tür bir çıkarım, örgütlü davranış , modelleme analizi ve şahsi kontrol sürecinin değerini düşürecektir. ABC fonksiyonel analizlerinde, A önce, B adım 1 de bahsedilen performans davranışını C de sonucu temsil eder.

Düzenli davranış değişiminin fonksiyonel adımları yaklaşımın problem çözme yönünü ortaya çıkarır. Yeni bir strateji geliştirmeden önce hem başkası tarafından kontrol edilen ve davranışı görmezden gelen ‘önce’yi, hem de davranışın hala süre gelen sonuçlarını içeren durumu tanımlamalı ve anlamalıdır. Bu durumda işçiye eğer geçimi bu işe bağlıysa , belirlenen performansı verip veremeyeceği sorulur. Eğer cevabı ‘hayır’ ise demek ki ‘A’ noktasında bir problem var demektir. Ama durum her zaman böyle olmaz. Bir örgütün insan kaynakları eğer geçimleri o işe bağlı ise belirlenen kritik davranışı sergileyebilir; ama, bunu asla yapmazlar. Bu noktada da ‘C’ sorunu ortaya çıkar. İstenen performansın nasıl ortaya çıkacağını bilirler ve bunu yapmanın tek yolu onları desteklemektir ve burada da pekiştirici sonuçlar yoktur. Bu pekiştirici sonuçların eksikliği davranış yönetiminin temel sorunlarının başında gelir.

ADIM 4: Müdahale Etme Stratejisinin Geliştirilmesi

Düzenli davranış değişiminin ilk üç adımı bu adım için hazırlayıcı niteliktedir. Müdahale adımının amacı istenen davranışları güçlendirmek ve tekrarlanmalarını sağlamak ve istenmeyen davranışları zayıflatarak tekrar ortaya çıkmalarını engellemektir. Kullanılabilecek birkaç strateji vardır ama en önemlileri olumlu pekiştirme ve ceza-olumlu pekiştirme.

Olumlu Pekiştirme Stratejisi

Olumlu pekiştirme düzenli davranış değişimi için tavsiye edilen etkili bir müdahale yöntemidir. Bunun sebebi de olumlu pekiştirme olumlu davranışları kontrol altına almaya eğimliyken olumsuz pekiştirmenin de olumsuz davranışları kontrol altına almaya eğimli olmasındandır. Gelenekli olarak, bugün bile büyük ölçüde geçerlidir,

örgütler olumsuz kontrole dayanmaktadır. İnsanlar işe kovulmamak için gelir, gözlemci yanlarından geçerken meşgul görünürler ki gözlemci onları cezalandırmaz. Olumlu kontrol altında olan birey ise olumlu sonuçlar almak için bazı davranışları alışkanlık haline getirir. İşlerinde iyi performans gösterirler, gözlemci olsun ya da olmasın kar payından elde etmek için çalışırlar ve işe şirkete katkı sağlamak için gelirler, kovulma korkusuyla değil. Olumlu kontrol olumsuz kontrole göre çok daha etkilidir ve etkisini uzun süre kaybetmez. Çok daha sağlıklı ve üretken bir iş ortamının oluşmasına yol açar.

Düzenli Davranış değişimi tarafından kullanılan bir olumlu pekiştirici, performans davranışlarını artıran her hangi bir şey olabilir. Para müdürler tarafından pekiştirici olarak kullanılan en genel araçtır ve hatta bazen tek araçtır. Paranın yanı sıra diğer pekiştiricilerde sosyal pekiştirici ve geribildirimlerdir, ama; bunların hiçbir mali masrafı yoktur. Tüm bu pekiştiriciler düzenli davranış değişimi sisteminde kullanılmaktadır.

Ceza-Olumlu Pekiştirme Stratejisi

Olumlu pekiştirmenin düzenli davranış değiştirme stratejisinin en etkili yolu olduğuna dair bazı tartışmalar vardır. Yinede bazı durumlarda istenmeyen davranışların söndürülmesi ve azaltılması için cezanın kullanımı kaçınılmazdır. Bu durum güvenli olmayan acilen söndürülmesi gereken durumlar için doğru bir durumdur. Yinede daha önce de belirttiğimiz gibi cezalandırmanın kin, öfke, intikam gibi bir çok yan etkisi olduğu için mümkün olduğu kadar kaçınılmalıdır. Cezalandırılan davranış sadece anlık olarak bastırılır. Örneğin gözlemci bir işçiye bir davranışından dolayı azarlar ve işçinin o davranışı gözlemcinin varlığında ortadan kaybo-

lur; ancak gözlemci gidince o davranış tekrar gün yüzüne çıkar. Bunun yanı sıra cezalandırılmış bir kişi çok endişeli ve stresli olur.

Cezalandırma ile ilgili en büyük problem gözlemcinin cezalandırıcı rolünden olumlu pekiştirici rolüne dönüşmesidir. Bazı müdürler ve gözlemciler o kadar çok cezalandırma yaparlar ki onların artık olumlu birer pekiştiren olması neredeyse imkansızdır. Bu durum yönetimler ve insan kaynakları için çok kötü bir durumdur çünkü olumlu pekiştirme çok daha etkili ve faydalı bir yoldur. Eğer cezalandırma yapılıyorsa olumlu pekiştirmede yapılmalıdır. Her iki yöntemi de kullanmak istenmeyen davranışların yok olmasına ama yerine alternatif olarak yeni davranışların ortaya çıkmasına sebep olur. Cezalandırma düzenli davranış değişiminin müdahale kısmında asla tek başına kullanılmamalıdır. Eğer ceza kesinlikle kullanılmalı ise o zaman olumlu pekiştiricilerle desteklenmelidir.

ADIM 5: Performans Artısını Garanti Altına Almak için Değerlendirme

Bir çok insan kaynağı yönetiminin en önemli eksiği sistematik bir değerlendirilmenin yapılmamasıdır. İnsan kaynakları programının analizinden anlaşılan birkaç başkanın, müdürlerin ve beklide bir grup stajyerin şirket ofisinde oturup süreç gözden geçirmesi yapmasıdır. Bu durum gruptaki birinin artık programın geçerliliğini yitirdiğini söylemesine kadar devam eder. Tüm bunlar düşünce ve karar sistemine göre yapılır. Bu tür zararlı uygulamalar bazı faydalı sistemlerin terk edilmesine bazı zararlı ve faydasız sistemlerinde zemininin oluşmasına sebep olmuştur. Başka bir deyişle bu programların güvenilirlik sorunu vardır, ve bugün ister devlet adına isterde özel sektör adına tüm bu işi yapan insan kaynakları yö-

netimlerinin ortak sorunu değerlendirme ve güvenilirlik baskısı altında ezilmeleridir. İnsan kaynakları müdürlerinin artık belki iyi performans getirir diyerek yeni şeyler deneme lüksleri yoktur. Bugün geçerli olan şeylerin daha önceden kesinlikle denenmiş olduğu baskısı vardır.

Düzenli davranış değişimi programı değerlendirmeyi sürecin bir parçası olarak görerek güvenilirlik sorunu çözmeyi hedefler. Bu yaklaşımın son aşamasında, Kirkpatrick'in değerlendirmenin 4 temel seviyesine vurgu yapılır. (tepki, öğrenme, davranışlı değişim ve performans artışı). Tepki noktası basit olarak bu sistemi daha önce kullanan insanların memnun olup olmadıkları halidir. Eğer düzenli davranış değişimi iyi anlaşılmış ise ve ona karşı verilen tepki olumlu ise bunu daha verimli kullanmanın bir yolu var demektir. Bunun yanı sıra olumlu tepkilerin faydası vardır. Çünkü örgütün performansını artırır(1), gelecek program planları için bilgi sağlar(2), adil tepkiler değerlendirmenin diğer seviyelerini zenginleştirir(3) ve birimler ve geçen zaman arasında kıyaslama yapacak bilgiyi sağlarlar(4).

Değerlendirmenin ikinci adımı öğrenmedir ki öğrenme düzenli davranış değişimi yaklaşımının ilk uygulanmasında çok önemlidir. Bu yaklaşımı kullanan insanlar bu adımların anlamlarını ve sebeplerini anladılar mı? Eğer anlamadılar ise bu yaklaşım etkisiz bir biçimde uygulanır. Üçüncü aşama davranışlı değişimi hedefler. Davranışlar gerçekten değişiyor mu? 4. son ve en önemli aşama ise performans artışıdır. Diğer tüm aşamalar performans artışı aşamasına katkı sağlamalıdır.

Davranışlı Yönetimin Uygulanması

Davranışlı yönetimi genel olarak ve 5 adımlık düzenli davranış değişimi yaklaşımının

etkililiğini inceleyen pek çok araştırma olmuştur. Üretimle ilgili olsun ya da olmasın bir çok alanda yaygın bir şekilde uygulanmıştır. Düzenli davranış değişiminin doğrudan uygulanmasının yanı sıra fiili ve sosyal öğrenme ile sosyal bilişli öğrenme ile de ilişkilendirilmiştir. Uzun yıllardır ve özellikle son birkaç yılda davranışlı yönetim yaklaşımının uygulanmasının işçi performansını artırmadaki etkilerini araştıran çok çeşitli alanlarda pek çok araştırma yapılmıştır. Aşağıda bu alanlar özetlenmiştir.

1.İşçi üretkenliği: Şu ana kadar ki çoğu uygulama performans çıkışına odaklanmıştır. Pek çok araştırma da göstermiştir ki davranışlı yönetim teknikleri işçilerin performansını ya da iş bitirme kapasitelerini olumlu yönde etkilemiştir. Performans artımı hem işçinin ürettiği ürün miktarına hem de kaliteye yanısırdır

2.İşe gelmeme ve geç gelme: Bu muhtemelen uygulamanın en büyük ikinci sahasıdır. Bu alan genellikle düzenli katılım için küçük maddi ödüller ve ya işe gelmeme ya da geç gelme için cezayı içerir. Bu yöntemler sayesinde işe gelmeme durumu %18 ile %50 arasında gelişim göstermiş ve işe geç gelme durumu da %90 oranında azalmıştır. Düzenli davranış değişimi programı ile bir bankadaki çalışanların olumlu gelişim gösterdikleri kaydedilmiştir.

3.Güvenlik ve Kaza Önlemleri: Üretim sektöründe tehlikeli alet ve cihaz kullanan pek çok şirket güvenlik konusunda çok endişelidirler. İş kazaları oldukça düşük seviyelerde olmasına rağmen çoğu çalışmalar iş yerindeki zarar verici materyallerin azaltılması veya güvenli davranışları kazandırma üzerine yoğunlaşmıştır. Araştırmalar bu alanda yapılan davranışlı yönetim tekniklerinin büyük oranda başarıya ulaştığını göstermektedir. Bazı gerçek şirketler

işçilerine güvenlik uygulamalarına uydukları takdirde bazı ödüller vermektedir.Örneğin Boston Petrol şirketi hiç kazaya sebebiyet vermeyen personel arasında piyango çekilişi yapmakta, Virginia Güç Santrali güvenli alışkanlıklar edinen işçilerine 50\$ ile 1000\$arası ödül vermekte, Güney İngiltere Telekomünikasyon şirketi ise hiç kaza yapmayan çalışanlarına hediye kuponları vermekte, bir mühendislik firması olan Turner Şirketi ise hiç kaza yapmayan işçilerine hisse payı vermektedir.Tüm bu şirketler kayda değer şekilde daha az iş kazası geçirmektedirler.Carolina'daki bir demir çelik fabrikası da kaza tazminatının 1400\$ dan 500\$ düşürdü ve kaza oranında %33lük bir azalma elde etti.

4.Satış Performansı: Satış müdürleri satış elemanlarını motive etmek ve performanslarını artırmak için gelenekli yöntemler kullanırlar.Örneğin bir davranış yönetim danışmanı bir şirketin satış elemanlarının satışı yükseltmek için elemanlara onlara nasıl daha iyi satış yapacağını öğreten multimedya eğitim programları verdiğini söylüyor. Fakat satış elemanları bu programı izledikten sonra ve gerçek hayatta uyguladıktan sonra nasıl performans gösterdiklerine dair onlara hiçbir geribildirim ya da pekiştirme yapılmıyor. Birkaç hafta sonra bu elemanların heyecanları kayboluyor ve dahası satışları eskisiden daha düşük seviyelere inmektedir. İşin aslında satış elemanı o program vasıtası ile gerçekten satış yöntemlerini öğrenmiş olsa bile çevresinden hiç destek görmemiştir ve geribildirim almamıştır.Davranışlı performans yönetimi müşteri hizmetleri, satış büroları gibi satış işleri işe ilgili sektörlerde oldukça önemlidir.Bir işin öncesi ve sonrası değerlendirildiğinde, örneğin bir lokantanın şarap ve tatlı satışlarının davranışlı performans yöneti-

mi taktikleri kullanılarak büyük bir patlama yaşanması sağlanmıştır, müşteri hizmetleri, satış tahmin işi, telefon hattı satışları ve havayolu şirketleri gibi geniş bir yelpazede faydalı olabilir.

Burada bahsedilen uygulamalar düzenli davranış değişimi tam olarak anlatmasa da yine de tüm dünyada gittikçe yaygınlaşan ve sıkça kullanılan bir yaklaşım olan düzenli davranış değişimi modelinin taslağını vermektedir.

Servis Uygulamaları Üretime Karşı

Daha öncede bahsedildiği gibi, düzenli davranış değişimi modeli hem üretimde hem de servis örgütlerinde olumlu performans sonuçları vermiştir. Düzenli davranış değişimi yaklaşımı aynı anda uluslararası bir terim haline gelmiştir ve Rusya'daki fabrika işçilerinden, Güney Koreli telekomünikasyon işçilerine kadar herkesin performansında artışa yol açmıştır.

Daha önce bahsedilen iki Stajkovic ve Luthan analizinden özellikle düzenli davranış değişimi yaklaşımının üzerinde duran analizden faydalanılmış ve görev performansını ile olan ilişkisi bu bölümün sonunda test edilmiştir. Düzenli davranış değişimi yaklaşımının toplam performans artışı %17 gibi inanılmaz bir orandır. Daha sonraki düzenli davranış değişimi yaklaşımı çalışmaları da göstermiştir ki üretici şirketlerde bu oran %33, servis örgütlerinde ise %13 tür fakat düzenli davranış değişimi yaklaşımı her ikisinde de kayda değer artış gösterebilmiştir. Düzenli davranış değişimi modelinin üretim ve servis örgütlerindeki farklı uygulamalarının etkililiği şu şekilde açıklanır:

(1)Doğru performans çıktısı yardımı ve tanımı ve (2) performansın uygulanmasında işçi davranışının doğası ve iş süreci. İlk nokta tanım ve ölçüm arasındaki farka değinir, servis

örgütlerinin performansı daha karmaşık hale geldikçe üretim sahasında aksine elle tutulur şekilde performans artışı gözlenir.İkinci kısım ise belli işçi davranışlarına ve sürece değinir. Servis performansı daha karmaşık hale geldikçe üretim örgütleri daha zor tanımlanabilir hale gelir.

Düzenli davranış değişimi yaklaşımının servis sektöründe uygulanması üretim sektöründe uygulanmasından daha zor da olsa, bu durum her ikisinde de işe yarar ve önemli olan bu yaklaşımı servis uygulamalarında daha verimli hale getirmektir. Düzenli davranış değişimi yaklaşımı günümüz örgütlerinde de uygulanarak aynı performans artışı sağlanabilmektedir.

(*):*Managing and Leading for High Performance,shf:509-538*

Behavioral Performance Management(*)

Dr. Ed LAWLER

Learning Objectives

Define the theoretical processes of learning: behavioristic cognitive, and social.
Discuss the principle of reinforcement with special attention given to the law of effect positive and negative reinforcers, and punishment.

Analyze organizational reward systems, emphasizing both monetary and nonfinancial rewards.

Present the steps and results of behavioral performance management, or organizational behavior modification (*O.B. Mod.*).

Starting With Best-Practice Leader's Advice

Ed Lawler, Director of the Center for Effective Organizations, on the Complexities of Using Pay in Performance Management Since receiving his doctorate under the direction of Professor Lyman Porter at the University of California, Berkeley, in 1964, Dr. Lawler has had a distinguished academic (Yale, Michigan, and since 1978, Southern California) and consulting career. He has published over 200 articles and 30 books, but is best known for his research and practical application on the use of pay as a reward. Although pay is only one of the reinforcers used in behavioral management, as Lawler points out, it can be an effective but complex way to improve human performance in today's organizations.]

Q1: Is pay dissatisfaction inevitable?

Lawler: Yes. Typically 50 percent or more of employees are unhappy either with their pay or with the way they're being paid. Still, one can do better and worse. At some companies, 70 percent to 80 percent of employees are unhappy. But if your sole goal is making your workforce happy,

you may be struggling for a long time. . . . The problem is that, when it comes to determining how fair their pay is, people make comparisons that are inherently dissatisfying—we always find somebody who's doing better than we are, and we always feel that we should be doing as well as everybody. Even CEOs, who are very well paid, especially in the United States, will say to me, "I work as hard as Michael Jackson or Michael Jordan, and have more responsibility besides." And then they say their compensation is determined by the market. If I were to debate them, I would point out that unlike Jackson or Jordan, they don't pass the box office test that is, directly produce revenue or profit. . . . For me, the problem is not the dollar difference between the top and the rest of the organization, but that the trajectory is different for the two that is, the top is doing very well whereas the rest of the organization is either not improving or dropping in pay, because they're on different reward systems and a different payoff lever. What one hears in the ranks is, "If we pull off this turnaround, they'll get rich, but we'll be right here at the same pay level, so

why should I get excited about this big market opportunity?" That's a common but awfully deadly attitude to have in a corporation, and I'm glad to see that more and more corporations about 20 percent of the Fortune 1000, I think have stock-option plans that cover all employees.

Q2: What else can a company do to recruit and retain good people?

Lawler: Traditional companies should not try to compete with the dot-coms, because they'll lose that competition and mess up their internal systems besides; but I also say to traditional companies that they ought to spruce up their value proposition. At the least, they should try to create what I call a serial monogamy mentality, in which you hope somebody will stay 5 to 10 years, but you don't expect them to stay for a career. Think in terms not of loyalty to the company but, rather, of commitment to the job or the task.

Q3: Where does job satisfaction come into play?

Lawler: Decades of research ha-

ve shown that motivation occurs as a result of what people think will happen to them when they perform well. Their current level of satisfaction is a determinant of whether they stay with the organization, but not necessarily a major determinant of how they're going to perform in the future. . . . Yes, you want people at least moderately satisfied with their pay or else they'll leave, but the key question is: Do they trust that by performing better or helping the company perform better, they'll get better pay treatment in the future? It's that trust factor that's critical and so hard to build. Part of it is how you treat people generally, but specifically it comes down to the pay system: Has it got credibility, is there a good set of metrics, is there a good way of convening performance into pay changes or stock-option grants, and so on?

Q4: You talk about the need for people to feel at least moderately satisfied with their pay. Given the superheated state of many sectors of the job market, can you expect that without paying people their market value?

Lawler: You've got to pay people close to their market value 80 percent or 85 percent of it or they'll leave. In the hot market for talent, every company faces an interesting dilemma: whether to update existing employee pay to the external market or, tamer, wait for a threat to leave and then match the competing job offer. Over three years, if an employee is in a hot specialty, you may be paying him 25 percent or 30 percent below market value despite merit increases every year. What's the organization to do? The right thing is to make a market adjustment. But the tendency is not to do that. . . . A lot of companies get tied up in their pay ranges, in the philosophy of paying

for the job, not the person. "Geez," they say, "if I give this person a 15 percent or 20 percent raise, that would put him at the top of his range, so I couldn't give him any more merit increases, and we'd have to adjust the entire pay range." I argue that the idea of job-based pay ranges is obsolete anyway, and the key issue is focusing on individuals and skills and knowledge in determining market value, which then facilitates matching the market because the market for people changes more than the market for jobs. . . . Many high-tech companies have a philosophy of identifying a core group of employees say, 10 percent or 20 percent who are considered absolutely essential, and they'll do everything they can to keep them. Many in this core group are technology people, people who are capable of leading new product-development teams or who have cross-functional skills. Then there's another 75 percent to 80 percent who are valuable contributors you'd like to have them around, but if they leave, they can be replaced. You still have to worry about the market value of these people, because replacement costs are high, but you don't have to lock them in with premium wages and lots of stock.

Q5: But won't the 80 percent resent the 20 percent?

Lawler: The core/noncore approach should be not a stated policy, but rather something that can be deduced by the grapevine. People will realize that some people get special deals. But try to keep the boundary between the anointed and unanointed as porous as possible, so you can fall out of the core group if you don't stay current and can gain access to it if you perform well or develop desirable skills.

In a sense, this whole text

on organizational behavior is concerned with the what and how of managing and leading people for high performance in today's organizations. Certainly many of the chapters (e.g., Chapter 5 on reward systems, Chapter 8 on motivation, Chapter 9 on positive organizational behavior, and all of the chapters in Part Three) are directly, or at least indirectly, concerned with how to manage human resources more effectively. The same could be said of popular techniques that have strong consulting advocates such as the late Edwards Deming's "Total Quality Management," Steven Covey's "The Seven Habits of Highly Effective People," or Peter Senge's "Learning Organizations." Neither the academic nor the consulting solutions to high performance are necessarily wrong, although the academic approaches may not be directly applied enough, and the popular writers' techniques tend to be "quick fixes" and "fads" without research backup that come with a splash and then, unfortunately, go. In contrast, this last part of the text (with the last chapter on job design and goal setting, this chapter on behavioral management, and the next two chapters on leadership) focuses on theoretically based, research supported, and broadly sustainable application approaches to managing and leading for high performance. Similar to job design and goal setting, behavioral management meets these criteria. As one behavioral management advocate strongly points out:

Behavior Performance Management is not a good idea to be tried for a while and then cast aside for some other good idea. It is a science that explains how people behave. It cannot go away anymore than gravity can go away. In a changing world, the science of behavior must remain the bedrock, the starting place for every decision we make, every

new technology we apply, and every initiative we employ in our efforts to bring out the best in people.'

The purpose of this chapter is to provide an overview of learning theory and principles that serve as a foundation and point of departure for presenting the behavioral management approach. The first section summarizes the theories of learning: behavioristic, cognitive, and social cognitive. Next, the principles of reinforcement and punishment are given attention, followed by a discussion of both monetary and nonfinancial rewards. The last part of the chapter is devoted specifically to behavioral management. Both the steps of organizational behavior modification, or O.B. Mod., and the results of its basic research and application are given attention.

LEARNING THEORY BACKGROUND

Although learning theory has not been as popular in organizational behavior as motivation or personality theories, both scholars and practitioners would agree on its importance to both the understanding and the effective development and management of human resources. In fact, practically all organizational behavior is either directly or indirectly affected by learning. For example, a worker's skill, a manager's attitude, a staff assistant's motivation, a salesperson's optimism and confidence, and an accountant's mode of dress are all learned. With the application of learning processes and principles, employees' behavior can be analyzed and managed to improve their performance.

The most basic purpose of any theory is to better understand and explain the phenomenon in question. When theories become perfected, they have universal application and should

enable prediction and control. Thus, a perfected theory of learning would have to be able to explain all aspects of learning (how, when, and why), have universal application (for example, to children, college students, managers, and workers), and predict and control learning situations. To date, no such theory of learning exists. Although there is general agreement on some principles of learning such as reinforcement that permit prediction and control, there is still a degree of controversy surrounding the theoretical understanding of learning in general and some of the principles in particular. This does not mean that no attempts have been made to develop a theory of learning. In fact, the opposite is true. The most widely recognized theoretical approaches incorporate the behavioristic and cognitive approaches and the emerging social cognitive theory that Chapter 1 indicated serves as the conceptual framework for this text. An understanding of these learning theories is important to the study of organizational behavior in general and behavioral performance management in particular.

Behavioristic Theories

The most traditional and researched theory comes out of the behaviorist school of thought in psychology (see Chapter 1). Most of the principles of learning and organizational reward systems, covered in Chapter 5, and the behavioral performance management approach discussed in this chapter are based on behavioristic theories, or behaviorism.² The classical behaviorists, such as the Russian pioneer Ivan Pavlov and the American John B. Watson, attributed learning to the association or connection between stimulus and response (S-R). The operant behaviorists, in particular the well-known American psychologist B. F. Skinner,

give more attention to the role that consequences play in learning, or the response-stimulus (R-S) connection.³ The emphasis on the connection (S-R or R-S) has led some to label these the connectionist theories of learning. The S-R deals with classical, or respondent, conditioning, and the R-S deals with instrumental, or operant, conditioning. An understanding of these conditioning processes is vital to the study of learning and serves as a point of departure for understanding and modifying organizational behavior.

Classical Conditioning

Pavlov's classical conditioning experiment using dogs as subjects is arguably the single most famous study ever conducted in the behavioral sciences. A simple surgical procedure permitted Pavlov to measure accurately the amount of saliva secreted by a dog. When he presented meat powder (unconditioned stimulus) to the dog in the experiment, Pavlov noticed a great deal of salivation (unconditioned response). On the other hand, when he merely rang a bell (neutral stimulus), the dog did not salivate. The next step taken by Pavlov was to accompany the meat with the ringing of the bell. After doing this several times, Pavlov rang the bell without presenting the meat. This time, the dog salivated to the bell alone. The dog had become classically conditioned to salivate (conditioned response) to the sound of the bell (conditioned stimulus). Thus, classical conditioning can be defined as a process in which a formerly neutral stimulus, when paired with an unconditioned stimulus, becomes a conditioned stimulus that elicits a conditioned response; in other words, the S-R connection is learned. The Pavlov experiment was a major breakthrough and has had a lasting impact on the understanding of learning.

Despite the theoretical possibility of the widespread applicability of classical conditioning and its continued refinement and application to areas such as modern marketing,⁴ most contemporary learning theorists agree that it represents only a very small part of total human learning. Skinner in particular felt that classical conditioning explains only respondent (reflexive) behaviors. These are the involuntary responses that are elicited by a stimulus. Skinner felt that the more complex, but common, human behaviors cannot be explained by classical conditioning alone. When explaining why he was abandoning a stimulus-response psychology, Skinner noted, "The greater part of the behavior of an organism was under the control of stimuli which were effective only because they were correlated with reinforcing consequences."⁵ Thus, Skinner, through his extensive research, posited that behavior was a function of consequences, not the classical conditioning eliciting stimuli. He felt that most human behavior affects, or operates on, the environment to receive a desirable consequence. This type of behavior is learned through operant conditioning.

Operant Conditioning

Operant conditioning is concerned primarily with learning that occurs as a consequence of behavior, or R-S. It is not concerned with the eliciting causes of behavior, as classical, or respondent, conditioning is. The specific differences between classical and operant conditioning may be summarized as follows:

1. In classical conditioning, a change in the stimulus (unconditioned stimulus to conditioned stimulus) will elicit a particular response. In operant conditioning, one particular res-

ponse out of many possible ones occurs in a given stimulus situation. The stimulus situation serves as a cue in operant conditioning. It does not elicit the response but serves as a cue for a person to emit the response. The critical aspect of operant conditioning is what happens as a consequence of the response. The strength and frequency of classically conditioned behaviors are determined mainly by the frequency of the eliciting stimulus (the environmental event that precedes the behavior). The strength and frequency of operantly conditioned behaviors are determined mainly by the consequences (the environmental event that follows the behavior).

2. During the classical conditioning process, the unconditioned stimulus, serving as a reward, is presented every time. In operant conditioning, the reward is presented only if the organism gives the correct response. The organism must operate on the environment (thus the term operant conditioning) in order to receive a reward. The response is instrumental in obtaining the reward. Table 16.1 gives some examples of classical (S-R) and operant (R-S) conditioning.

Operant conditioning has a much greater impact on human learning than classical conditioning. Today, even though Skinner died in 1990, he remains somewhat controversial⁶ and his views are commonly misrepresented,⁷ the operant theory is still being refined and expanded,⁸ historical analyses recognize some limitations but also definite contributions,⁹ and applications are being made in areas such as marketing¹⁰ and performance management.¹¹ Operant conditioning also explains, at least in a very simple sense, much of organizational behavior. For example, it might be said that employees work eight hours a day, five days a week, in order to

feed, clothe, and shelter themselves and their families. Working (conditioned response) is instrumental in obtaining the food, clothing, and shelter. Some significant insights can be gained directly from operant analysis. The consequences of organizational behavior can change the environmental situation and greatly affect subsequent employee behaviors.¹² Managers can analyze the consequences of, organizational behavior to help accomplish the goals of prediction and control. Some organizational behavior researchers are indeed using the operant framework to analyze specific areas such as escalation of commitment (covered in Chapter 11 where a tendency of decision makers is to "throw good money after bad")¹³ as well as more generally the effectiveness of managers at work.¹⁴ In addition, this theory serves as the framework for operationalizing much of behavioral performance management presented in this chapter.

Cognitive Theories

As was covered in Chapter 1 for understanding organizational behavior in general, the cognitive theories can also be used to understand learning and, especially as an input into social cognitive theory, to better understand behavioral performance management.¹⁵ Edward Tolman is widely recognized as a pioneering cognitive theorist. He felt that cognitive learning consists of a relationship between cognitive environmental cues and expectation. He developed and tested this theory through controlled experimentation. In fact, even though behaviorists, are mostly associated with animal subjects in their research, Tolman was one of the first to use the now-famous white rat in psychological experiments. He found that a rat could learn to run through an intricate maze, with purpose and

direction, toward a goal (food). Tolman observed that at each choice point in the maze, expectations were established. In other words, the rat learned to expect that certain cognitive cues associated with the choice point might" eventually lead to food. If the rat actually received the food, the association between the cue and the expectancy was strengthened, and learning occurred. In contrast to the S-R and R-S learning in the classical and operant approaches, Tolman's approach could be depicted as S-S (stimulus-stimulus), or learning the association between the cue and the expectancy.

In another early, classic study to demonstrate cognitive learning, Wolfgang Kohler used chimps presented with a problem of obtaining an out-of-reach suspended banana. At first the chimps attempted to jump for it, but soon gave up and seized a box that had been placed in another part of the room, dragged it under the object, mounted it, and took down the fruit. Kohler called this more complex learning "insight." The solution to the problem appeared as a whole, not as a series, gradual shaping of new responses as the operant approach would suggest. At the time (1927), famous social philosopher/critic Bertrand Russell concluded "there are two ways of learning, one by experience, and the other by what Kohler calls 'insight.'"

Besides being the forerunner of modern cognitive theory, Tolman's S-S connection and Kohler's insightful learning also had a great impact on the early human relations movement. Industrial training programs starting after World War II (and in many respects still today) drew heavily on their ideas. Programs were designed to strengthen the relationship between cognitive cues (supervisory, organizational, and job procedures) and

worker expectations (incentive payments for good performance). The theory was that the worker would learn to be more productive by building an association between taking orders or following directions and expectancies of monetary reward for this effort. The same is true for the creativity, problem-solving groups that have been so popular over the years (see Chapter 11 on decision-making groups); they have drawn heavily from the notion of insightful learning.

Today, the cognitive sciences focus more on the structures and processes of human competence (for example, the role of memory and information processing) rather than on the acquisition and transition processes that have dominated learning theory explanations.¹⁷ In organizational behavior, the cognitive approach has been applied mainly to motivation theories. Expectations, attributions and locus of control, and goal setting (which are in the forefront of modern work motivation) are all cognitive concepts and represent the purposefulness of organizational behavior. Many researchers are currently concerned about the relationship or connection between cognitions and organizational behavior.

Social Learning and Social Cognitive Theory

As brought out in Chapter 1, social learning theory served as the conceptual framework for the past several editions of this text. However, similar to the theory building in social psychology, primarily from the extensive work of widely recognized psychologist Albert Bandura,¹⁹ this edition of the text and this overview of learning recognizes the evolution to the more comprehensive social cognition. After first recognizing social learning, the discussion turns to social cognition and its derivatives of

modeling and self-efficacy.

Social Learning

This theoretical approach to learning was the first to combine and integrate both behaviorist and cognitive concepts and emphasized the interactive, reciprocal nature of cognitive, behavioral, and environmental determinants. It is important to recognize that social learning theory recognizes and draws from the principles of classical and operant conditioning. But equally important is the fact that social learning theory went beyond classical and operant theory by recognizing that there is more to learning than direct learning via antecedent stimuli and contingent consequences. Social learning theory posits that learning can also take place via vicarious, or modeling, and self-control processes (see Chapter 1). Thus, social learning theory agrees with classical and operant conditioning processes, but says they are too limiting and adds vicarious, modeling, and self-control processes.

Social Cognition

This theory has emerged in recent years to go beyond social learning theory. Social cognitive theory extends learning and/or modifying behavior by giving more attention to the self-regulatory mechanisms. Specifically, as was presented in Chapter 1, social cognitive theory identifies five capabilities that people use to initiate, regulate, and sustain their behavior: (1) symbolizing, (2) forethought, (3) vicarious/modeling learning, (4) self-regulation, and (5) self-reflection.²⁰ These human capabilities recognize cognitive processes, social learning, and self-efficacy. A closer look at social learning through the social cognitive derivatives of modeling and self-efficacy can lead to the better understanding of learning and

provide the theoretical underpinning of behavioral performance management.

Modeling Processes

The vicarious, or modeling, processes essentially involve observational learning. "Modeling in accordance with social learning theory can account for certain behavior acquisition phenomena that cannot be easily fitted into either operant or respondent conditioning."²¹ Many years ago, Miller and Dollard suggested that learning need not result from discrete stimulus-response or response-consequence connections. Instead, learning can take place through imitating others. Bandura states:

Although behavior can be shaped into new patterns to some extent by rewarding and punishing consequences, learning would be exceedingly laborious and hazardous if it proceeded solely on this basis. . . .

[It] is difficult to imagine a socialization process in which the language, mores, vocational activities, familial customs and educational, religious and political practices of a culture are taught to each new member by selective reinforcement of fortuitous behavior, without benefit of models who exemplify the cultural patterns in their own behavior. Most of the behaviors that people display are learned either deliberately or inadvertently, through the influence of example.

Bandura has done considerable research demonstrating that people can indeed learn from others. This learning takes place in two steps. First, the person observes how others act and then acquires a mental picture of the act and its consequences (rewards and punishers). Second, the person acts out the acquired image, and if the consequences are positive, he or she will tend to do it again. If the consequences are negative, the person will tend

not to do it again. These positive and negative consequences, of course, are where there is a tie-in with operant theory. But because there is cognitive, symbolic representation of the modeled activities instead of discrete response-consequence connections in the acquisition of new behavior or modifying existing behavior, modeling goes beyond the operant explanation. In particular, Bandura concludes that modeling involves interrelated subprocesses, such as attention, retention, and motoric reproduction, as well as reinforcement.

Self-Efficacy

Although given detailed attention in Chapter 9, self-efficacy has recently been recognized as a construct in behavioral performance management as well.²⁴ Bandura has defined self-efficacy as the "beliefs in one's capabilities to organize and execute the courses of action required to produce given attainments."²⁵ In particular, when faced with a specific task or job, an employee's efficacy will determine whether the necessary behavior will be initiated, how much effort will be expended and sustained, and how much persistence and resilience there will be when there are obstacles or even failure.²⁶ In other words, people who believe they can perform well on a task (high self-efficacy) do better than those who think they will fail (low self-efficacy). Importantly for the field of organizational behavior, a stream of research studies meta-analyzed has found a strong relationship between self-efficacy and work-related performance.²⁷ Also, those with high self-efficacy have the tendency to remain calm in a stressful situation.²⁸ In other words, there is considerable evidence that those employees with high self-efficacy tend to persevere and end up doing a good job without suffering stress or burn-

out. Unlike predisposed personality traits, efficacy is a state that can be trained and developed. As discussed in detail in Chapter 9, the input into efficacy is recognized to be mastery experiences, vicarious/modeling learning, social persuasion, and physiological/psychological arousal.²⁹ Both managers and their employees who experience success, are trained through modeling, and are encouraged and aroused on a given task or job, will have their efficacy enhanced and will perform well. There seems to be considerable practical implications for understanding and developing self-efficacy in managers and employees for performance improvement.

OF LEARNING: REINFORCEMENT AND PUNISHMENT

Reinforcement and punishment play a central role in the learning process and provide principles for behavioral performance management. Most learning experts agree that reinforcement is more important than punishment and is the single most important concept and application principle. Yet there is still some controversy over its theoretical explanation. The first theoretical treatment given to reinforcement in learning and the framework that still dominates today is pioneering psychologist Edward Thorndike's classic law of effect.

Laws of Behavior

In Thorndike's own words, the law of effect is simply stated thus: "Of several responses made to the same situation, those which are accompanied or closely followed by satisfaction [reinforcement] . . . will be more likely to recur; those which are accompanied or closely followed by discomfort [punishment] . . . will be less likely to occur." From

a strictly empirical standpoint, most behavioral scientists, even those with a strict cognitive orientation, generally accept the validity of this law. It has been demonstrated time after time in highly controlled learning experiments and is directly observable in everyday learning experiences. Sometimes called the laws of behavior, desirable, or reinforcing, consequences will increase the strength of the preceding behavior and increase its probability of being repeated in the future. Undesirable, or punishing, consequences will decrease the strength of the preceding behavior and decrease its probability of being repeated in the future. Sometimes a third law is added: If the behavior is followed by no consequence (neither a positive nor a negative contingent consequence) the behavior will extinguish over time (thus this is called the extinction principle or law).

Critique of Reinforcement Theory

Although there is wide acceptance of the laws of behavior, there may be some occasions when a person's cognitive rationalizations might neutralize them. For example, people with inaccurate self-efficacy beliefs may not be affected by the consequences of their actions. In the workplace, this is a real problem for managers. Those with inaccurate or false self-efficacy beliefs who experience performance failures time after time will not learn from their mistakes or respond to the manager's comments on how to correct the problem. They have high self-efficacy (they believe that their behaviors are appropriate to successfully accomplish the task), but they are wrong.³² In addition to this type of cognitive processing that may neutralize the law of effect, there is some disagreement when it is carried a step further and used as

an overall theory or an absolute requirement for learning.

Both Tolman's and Kohler's classic studies providing initial support for cognitive theories, presented earlier, discounted the need for incremental reinforcement as necessary for learning to occur. For example, Tolman conducted place learning, latent learning, and transposition experiments in an attempt to demonstrate that reinforcement was not a precondition for learning to occur. Specifically, in the place learning he trained a rat to turn right in a T maze in order to obtain the reward of food. Then he started the rat from the opposite part of the maze. According to operant theory, the rat should have turned right because of past conditioning. However, the rat turned toward where the food had been placed. Tolman concluded that the behavior was purposive; the rat had formed a cognitive map to figure out how to get to the food. Over time, the behaviorists were able to counteract Tolman's studies with more controlled (e.g., sterile mazes, etc.) experiments, and Kohler's conclusions about insight were also explained away by a reinforcement history alternative explanation.

More recently, Deci³⁴ and Deci and Ryan,³³ through their cognitive evaluation theory and laboratory research studies, have posited that external consequences (i.e., reward's) have a negative impact on intrinsically motivated (see Chapter 8) behavior dealing with task persistence and creativity. These findings generated considerable follow-up research with mixed findings. One review of about 100 studies found some rewards may have a detrimental effect, but an equal number found no effect or a positive effect.³⁶ The conclusion from this extensive review was that (1) the detrimental effects of rewards occur under highly res-

tricted, easily avoidable conditions; (2) mechanisms of classical and operant conditioning are basic for understanding incremental and detrimental effects of reward on task motivation; and (3) positive effects of rewards on performance are easily attainable using procedures derived from behavioral theory.

Finally, a meta-analysis of 96 studies found that the only detrimental effect of rewards was the time spent carrying out laboratory activity following a performance-independent (i.e., a noncontingent) reward. There is also systematic analysis that discounts cognitive evaluation theory when compared to operant theory explanations.³⁹ Yet, despite this considerable empirical and theoretical counterevidence, an unconvinced few such as popular author Alfie Kohn continue to write (not do research) with titles such as *Punished by Rewards* and "Why Incentive Plans Cannot Work." Based on his own assumptions and the now-counteracted Deci and Ryan theory and research, and in stark contrast to the large body of reinforcement theory and research, he makes unequivocal statements such as: "The bottom line is that any approach that offers a reward for better performance is destined to be ineffective."

Unfortunately, Kohn's largely unsupported statements do not fall on deaf ears in the real world. This is because practicing managers have indeed experienced some implementation problems with pay-for-performance programs. For example, after an extensive review of the relevant literature, Lawler (see his interview at the beginning of the chapter) concluded that process/design problems, not the underlying theory of reinforcement or the supporting basic research, limit the effectiveness of pay for performance. There is also a recent research study that found

that highly dispersed reward systems (i.e., very large differences between highest and lowest payouts) may have a negative effect on both individual and organizational performance, especially when collaborative efforts (such as in teams) are important.^{4,4} Yet, once again, it is not that the theory/research on reinforcement is wrong, but rather it is the implementation that can cause problems. As Bandura points out, "To say that [only] thought guides action is an abbreviated statement of convenience rather than a conferral of agency of thought,"⁴⁵ because "if people acted ... on the basis of informative cues but remained unaffected by the results of their actions, they would be insensible to survive very long."⁴⁶ As a final summary statement, it can be said that the theory of reinforcement, like learning in general, is not perfect and still needs development. However, it can also be said that reinforcement does serve as an excellent theoretical foundation and guiding principle, and the implementation issues need to be overcome by effective behavioral performance management.

Reinforcement as Used in Behavioral Management

The terms rewards and reinforcers are often used interchangeably and loosely, but in behavioral performance management have very precise definitions and usage. An often cited circular definition of reinforcement says that it is anything the person finds rewarding. This definition is of little value because the words reinforcing and rewarding are used interchangeably, but neither one is operationally defined. A more operational definition can be arrived at by reverting to the laws of behavior. Specifically, reinforcement in behavioral management is defined as anything that both inc-

reases the strength and tends to induce repetitions of the behavior that preceded the reinforcement. A reward, on the other hand, is simply something that the person who presents it deems to be desirable.

Reinforcement is functionally defined. Something is reinforcing only if it strengthens the behavior preceding it and induces repetitions. For example, a manager may ostensibly reward an employee who found an error in a report by publicly praising the employee. Yet on examination it is found that the employee is embarrassed and chided by co-workers, and error-finding behavior decreases in the future. In this example, the "reward" is not reinforcing. Besides clearing up differences between reinforcers and rewards, behavioral management also requires making the distinction between positive and negative reinforcers.

Positive and Negative Reinforcers

There is much confusion surrounding the terms positive reinforcement, negative reinforcement, and punishment. First of all, it must be understood that reinforcement, positive or negative, strengthens the behavior and increases the probability of repetition. But positive and negative reinforcers accomplish this impact on behavior in completely different ways. Positive reinforcement strengthens and increases behavior by the presentation of a desirable consequence. Negative reinforcement strengthens and increases behavior by the threat of the use of an undesirable consequence or the termination or withdrawal of an undesirable consequence. Figure 16.1 briefly summarizes the differences between positive and negative reinforcement and punishment. Giving recognition and attention to an employee for the successful completion of a task could be an

example of positive reinforcement (if this does in fact strengthen and subsequently increase this task behavior). On the other hand, a worker is negatively reinforced for getting busy when the supervisor walks through the area. Getting busy terminates being "chewed out" by the supervisor.

Negative reinforcement is more complex than positive reinforcement, but it should not be equated with punishment. In fact, they have opposite effects on behavior. Negative reinforcement strengthens and increases behavior, whereas punishment weakens and decreases behavior. However, both are considered to be forms of negative control of behavior. Negative reinforcement is really a form of social blackmail, because the person will behave in a certain way in order not to be punished. A clearer understanding of punishment will help further clarify how it differs from negative reinforcement.

The Use of Punishment

Punishment is one of the most used but least understood and badly administered aspects of behavioral management. Whether in rearing children or dealing with subordinates in a complex organization, parents and supervisors or managers often revert to punishment instead of positive reinforcement in order to modify or control behavior. Punishment is commonly thought to be the reverse of reinforcement but equally effective in altering behavior. However, this simple analogy with reinforcement is not warranted. The reason is that punishment is a very complex phenomenon and must be carefully defined and used.

The Meaning of Punishment

Punishment is anything that weakens behavior and tends to decrease its subsequent frequency. Punishment usually con-

sists of the application of an undesirable or noxious consequence, but as shown in Figure 16.1, it can also be defined as the withdrawal of a desirable consequence. Thus, taking away certain organizational privileges from a manager who has a poor performance record could be thought of as punishment.

Regardless of the distinction between punishment as the application of an undesirable consequence and as the withdrawal of a desirable consequence, in order for punishment to be effective, there must be a weakening of, and a decrease in, the behavior that preceded it. Just because a supervisor criticizes a subordinate and thinks this is a punishment, it is not necessarily the case unless the behavior that preceded the criticism weakens and decreases in subsequent frequency. In many situations when supervisors think they are punishing employees, they are in fact reinforcing them because they are giving attention, and attention tends to be very reinforcing. This explains the common complaint that supervisors often make: "I call Joe in, give him heck for goofing up, and he goes right back out and goofs up again." What is happening is that the supervisor thinks Joe is being punished, when operationally, what is obviously happening is that the supervisor is reinforcing Joe's undesirable behavior by giving him attention and recognition. Punishment, like reinforcement, is defined and operationalized by its effects on behavior, not by what the person thinks is or should be punishment.

Administering Punishment

Opinions on administering punishment range all the way from the one extreme of dire warnings never to use it to the other extreme that it is the only effective way to modify behavior. As yet, research has not been able

to support either view completely. However, there is little doubt that the use of punishment tends to cause many undesirable side effects. Neither children nor adults like to be punished. The punished behavior tends to be only temporarily suppressed rather than permanently changed, and the punished person tends to get anxious or uptight and resentful of the punisher. Thus, the use of punishment as a strategy to control behavior is a lose-lose approach. Unless the punishment is severe, the behavior will reappear very quickly, but the more severe the punishment, the greater the side effects such as hate and revenge.

To minimize the problems with using punishment, persons administering it must always provide an acceptable alternative to the behavior that is being punished. If they do not, the undesirable behavior will tend to reappear and will cause fear and anxiety in the person being punished. The punishment must always be administered as close in time to the undesirable behavior as possible. Calling subordinates into the office to give them a reprimand for breaking a rule the week before is not effective. All the reprimand tends to do at this time is to punish them for getting caught. The punishment has little effect on the rule-breaking behavior. When punishment is administered, it should be remembered that there is also an effect on the relevant others who are observing the punishment.

Guidelines for Discipline

A rule of thumb for effective behavioral management should be: always attempt to reinforce instead of punish in order to change behavior. Furthermore, the use of a reinforcement strategy is usually more effective in accelerating desirable behaviors than the use of punishment is for decelerating undesirable

behaviors because no bad side effects accompany reinforcement. As one comprehensive analysis of punishment concluded: "In order to succeed, [punishment] must be used in an orderly, rational manner not, as is too often the case, as a handy outlet for a manager's anger or frustration. If used with skill, and concern for human dignity, it can be useful."⁴⁸ In behavioral management, discipline is a learning experience, never purely a coercive experience to prove mastery or control over others. Perhaps the best practical advice is the old red-hot-stove rule of discipline—like the stove, punishment should give advance warning (it is red) and be immediate, consistent, and impersonal (it burns everyone who touches it). In addition, most modern approaches stress that punishment should be situationally applied (a crew of nineteen-year-old high school dropouts should be treated differently from a \$100,000-per-year professional) and progressive. The progressive discipline may start off with a clarifying verbal discussion, then move to a written contract signed by the person being disciplined, next move to time off with or without pay, and men only as a last step end in termination.

THE ROLE OF ORGANIZATIONAL REWARD SYSTEMS

Because positive reinforcement consequences are so important to employee behavior, organizational reward systems become critical to behavioral performance management. The organization may have the latest advanced information technology, well-thought-out strategic plans, detailed job descriptions, and comprehensive training programs, but unless the people are reinforced for their performance-related behaviors, the

"up-front" variables (technology, plans, and so on) for the rules that govern⁴⁹ or the establishing operation (i.e., there is enough motivation)⁵⁰ of their behavior, there will be little impact. In other words, going back to Skinner's original conception, the antecedent cues (technology, plans, and the like) have power to control or provide rules and establishing operation for behavior only if there are reinforcing consequences. As one behavioral management consultant points out:

A company is always perfectly designed to produce what it is producing. If it has quality problems, cost problems, productivity problems, then the behaviors associated with those undesirable outcomes are being reinforced. This is not conjecture. This is the hard, cold reality of human behavior.

The challenge for performance management is to understand this behavioral reality, eliminate the reinforcers for the undesirable behaviors, and more importantly and effectively, reinforce the desirable behavior. Thus, organizational reward systems become a key, often-overlooked, rhetor in bringing about improved performance and success.

Chapter 5 is specifically devoted to reward systems that are a vital part of the organizational environment (along with structure and culture) in the social cognitive model for this text. As was pointed out, money (pay) dominates organizational reward systems. The following sections analyze both monetary and nonfinancial reinforcers that can be used in behavioral performance management.

Analysis of Money as a Reinforcer

Unfortunately, about the only reinforcing function that traditional monetary reward sys-

tems (covered in Chapter 5) such as base-pay techniques provide is to reinforce employees for walking up to the pay window or for opening an envelope and seeing their paycheck or direct deposit stub every two weeks or every month. These traditional pay plans certainly have come up short of having the intended impact on improving employee performance at all levels.⁵² Yet, despite the problems with traditional pay approaches, recent analyses of the research studies concludes that money contingently administered can have a positive effect on employee behavior.⁵³ However, there are even shortcomings with merit pay mainly due to implementation issues such as poor measurement of performance, lack of acceptance of supervisory feedback, limited desirability of merit increases that are too small, a lack of linkage between merit pay and performance, and potential unintended consequences such as focusing only on merit-related activities and behaviors.⁵⁴ Some compensation practitioners argue that merit pay only makes employees unhappy because they view it as an unfair way to reward for past performance instead of being geared to improved future performance.⁵⁵ Also, a laboratory study of merit pay led to the following conclusions:

1. Unless a merit raise is at least 6 to 7 percent of base pay, it will not produce the desired effects on employee behavior.

2. Beyond a certain point, increases in merit-raise size are unlikely to improve performance.

3. When merit raises are too small, employee morale will suffer.

4. Cost-of-living adjustments, seniority adjustments, and other nonmerit components of a raise should be clearly separated from the merit component.

5. Smaller percentage ra-

ises given to employees at the higher ends of base-pay ranges are demotivating.

In other words, both the traditional base- and merit-pay plans have some problems.

The "New Pay" plans covered in Chapter 5 (e.g., pay for performance at both the individual and group levels, paying for customer and/or employee satisfaction, pay for knowledge, skill pay, competency pay, and broadbanding) have overcome many of the problems.⁵⁷ For example, a large study sponsored by the American Compensation Association was able to place a dollar value on the positive impact of pay-for-performance plans. The value of the performance improvement translates into a 134 percent net return on what is paid out to employees (excluding the costs associated with training, communications, and consulting), or, for every \$1 of payout, a gain of \$2.34 was attained.

In terms of basic research, a recent field experiment conducted by Stajkovic and Luthans in the biggest credit card processing firm in the world found the following:

1. A traditionally administered pay-for-performance plan (i.e., announced through normal channels in terms of the amount of pay that would be received for various levels of performance) did increase performance by 11 percent; but

2. The same plan that was implemented through the behavioral performance management approach discussed next (i.e., specifying the critical performance behaviors that would lead to monetary consequences) had a significantly higher 32 percent increase in performance.⁵⁹

In other words, because the performance behaviors strengthened and increased, the theory and principles of reinforcement explain that money can indeed be a powerful reinforcer.

Importantly, money may not be a reinforcer when administered through the traditional pay plans, but when made contingent on identified performance behaviors as in behavioral performance management, money can be a powerful reinforcer.

The same could be said for the very expensive benefit plans in the organizational reward system (see Chapter 5). Flexible benefit plans and those that depend on performance may have better intended results. 60 Instead of benefits taking on an entitlement mentality, an increasing number of firms (18 percent according to an American Compensation Association survey) are making the amount and choice of benefits dependent on employee performance. For example, under Owens-Corning's "Rewards and Resources Program," workers get to clearly see how their work is reinforced with extra pay in the form of more benefit choices. 61

Nonfinancial Rewards

As Chapter 5 pointed out, money is the most obvious organizational reward, but the nonfinancial rewards are receiving increased attention. In fact, one comprehensive review of surveys that ask the value employees place on various rewards found that nonfinancial rewards were ranked much higher than financial ones. 62 For example, one study of 1,500 employees in a wide variety of work settings found personalized, instant recognition from managers as being the most important of the 65 types of rewards evaluated. However, more than half of these same employees reported that they seldom, if ever, received such personal recognition from their managers. 63 Also, a staffing company reported that the number-one reason employees give for leaving companies is the lack of praise and recognition. 64 Al-

so in the same Stajkovic and Luthans research study cited previously, it was found that both social recognition (24 percent) and performance feedback (20 percent) had a significantly higher relative performance increase than did the traditionally administered pay for performance (11 percent). 65 Finally, in a recently conducted study in the fast-food industry, we (Peterson and Luthans) found that financial incentives initially had a bigger effect on profit, customer service, and employee retention outcomes, but, over time, except for employee retention, both financial and nonfinancial incentives had an equally significant impact. 66 In other words, there is little doubt that the nonfinancials can be very powerful, but are often overlooked as a reinforcer in behavioral performance management.

Table 162 summarizes some of the major categories of nonfinancial rewards. Notice that even though these are considered nonfinancial, they may still cost the organization. This is true of the consumables, manipulables, and visual and auditory rewards. The job design category is a special case and is usually not, but could be, considered as an organizational reward. Chapter 15 was devoted to these, and they are not included here as part of behavioral performance management. On the other hand, the social recognition and attention and performance feedback categories are relatively easy to apply in behavioral performance management, cost nothing (except for preparing some of the performance feedback), and may be even more powerful than the cost-based nonfinancial rewards. These two are major reinforcers and deserve special coverage.

Social Recognition and Attention

Informally providing

contingent recognition and attention (and praise, if genuine) tends to be a very powerful reinforcer for most people. In addition, few people become satiated or filled up with this. However, similar to monetary reinforcers, social reinforcers should be administered on a contingent basis to have a positive effect on employee performance. For example, a pat on the back or verbal praise that is insincere or randomly given (as under the old human relations approach) may have no effect or even a punishing "boomerang" effect. But genuine social reinforcers, contingently administered for performance of the target behavior, can be a very effective positive reinforcer for most employees and improve their performance. The added benefit of such a strategy, in contrast to the use of monetary rewards, is that the cost of social reinforcers to the organization is absolutely nothing.

Importantly, this informal social recognition based on a valued person's (e.g., boss, peer, subordinate, friend, spouse, etc.) attention and appreciation may have not only a bigger impact as a reinforcer in behavioral management than money, but also than formal recognition programs. Unlike valued social recognition and attention, formal recognition programs, especially over time, can easily turn into being phoney, not valued by the recipient, or go against group and/or cultural norms. As Luthans and Stajkovic recently noted:

A formal recognition award such as the "Golden Banana" at Hewlett-Packard or "Employee of the Month" given at many companies can initially be a reinforcer, but over time may cross the line and become an empty reward and be perceived even in a negative light. The first few Employee of the Month recipients may be very deserving instances that everyone would agree

with, but over time selections become more and more controversial and subjective, usually resulting in selecting less-qualified or not-qualified employees. At this point company politics often come into play and those who truly deserved the recognition feel betrayed. In this case, the program would actually produce negative effects (e.g., "rewarding A while hoping for B"). Also, from a (collectivistic) cultural values and individual differences standpoint, although everyone may like to be recognized for their efforts and achievements, not everyone likes to be singled out in the public way that usually goes along with formal recognition.

With the increasing use of teams, there is also recent evidence that they may be providing social reinforcement to their members that yields organizationally desirable outcomes. For example, in the American Compensation Association research study cited earlier, team suggestion plans, under the umbrella of an organizational performance reward plan or operating independently, were found to be particularly powerful contributors to organizational success. Importantly, the team suggestion plans, which typically used nonfinancial rewards, outperformed the individually based plans, which typically used financial rewards, by 4 to 1.⁶⁸ For example, the average value per idea adopted from team suggestion plans using nonfinancial rewards was an impressive \$46,200 for a major airline, \$14,500 for a manufacturer, \$19,344 for a newspaper, and \$19,266 for a bank.

Performance Feedback

There is little question that despite the tremendous amount of data being generated by today's advanced information systems, individuals still receive

very little, if any, feedback about their performance (see Chapter 10 on communication). People generally have an intense desire to know how they are doing; they engage in feedback-seeking behavior.⁷⁰ Even though feedback has been found to be complex in research studies, it is generally accepted that feedback enhances individual performance in behavioral management. A comprehensive review (30 laboratory and 42 field experiments) concluded that performance feedback had a positive effect. Also, as cited earlier, the very recent Stajkovic and Luthans study found that, although not as high as contingently administered money and social recognition reinforcers, the performance feedback intervention still yielded a highly significant 20 percent performance improvement. Importantly, this was significantly higher than the traditionally administered pay for performance (11 percent). As a general guideline for behavioral management, the performance feedback as positive, immediate, graphic, and specific—thus, the acronym PIGS—as possible be effective.

Despite the recognized importance, there is still disagreement among scholars as to whether feedback per se is automatically reinforcing or too simplistic.⁷⁶ For example, after reviewing the existing research literature on feedback, one researcher concluded that its impact is contingent on factors such as the nature of the feedback information, the process of using feedback, individual differences among the recipients of the feedback, and the nature of the task.⁷⁷ One study, for instance, found that self-generated feedback with goal setting had a much more powerful effect on technical or engineering employees than externally generated feedback with goal setting.⁷⁸ Also, another study found subjects

rated specific feedback more positively than they rated nonspecific feedback and preferred feedback that suggested an external cause of poor performance to feedback that suggested an internal cause.⁷⁹ And the source of the feedback seems important as well.⁸⁰ Not only are the amount and the frequency of feedback generated by a source important, but also the consistency and usefulness of the information generated, as a study found. Individuals, viewed feedback from formal organizations least positively, from coworkers next, then from supervisors and tasks, with the best being self-generated feedback.⁸¹ As Chapter 10 on communication pointed out, feedback from multiple sources may be most effective,⁸² and the 360-degree feedback systems (the individual is anonymously appraised not only by the boss but also by subordinates, peers, and sometimes customers) can be automated on a software system to provide more timely, objective, and less-costly feedback. Also, studies have found that choice of reward interacting with feedback had a positive impact on task performance in a laboratory exercise,⁸³ but workers in highly routine jobs who received positive feedback did not improve their performance.⁸⁴ Despite these qualifications and contingencies, a general guideline regarding performance feedback is that it can be a very effective reinforcer for behavioral performance management.

BEHAVIORAL PERFORMANCE MANAGEMENT, OR O.B. MOD.

Behavioral performance management is based on behavioristic, social learning, and social cognitive theories, and especially the principles of reinforcement. Figure 16.2 graphically

depicts the historical development and theory building up to the present influence of Bandura's social cognitive theory. The full-blown organizational behavior modification, or O.B. Mod. model, is shown in Figure 16.3. The simplified steps are depicted in Figure 16.4. There are other systematic approaches to behavioral performance management based on academic work and consultants.⁸⁵ Our (Stajkovic and Luthans) most recent meta-analysis of all the available behavioral management studies (including those using O.B. Mod.) found 72 studies that met the inclusion criteria (use of reinforcement interventions, task performance measures, and statistical information necessary to calculate effect sizes). We found an average of 16 percent improvement in performance from these behavioral management approaches.⁸⁶ However, most relevant, consistent, and recognized in the organizational behavior field is the O.B. Mod. approach. In a meta-analysis on just O.B. Mod. studies (as generally followed in Figures 16.3 and 16.4), we identified 19 studies with 115 effect sizes and a total sample size of 2,818 subjects met the O.B. Mod. inclusion criteria and found an average of 17 percent improvement in performance (see the principles at the end of the chapter for details and complete results).⁸⁷ The following discussion summarizes the steps of applying the O.B. Mod. approach to behavioral performance management.

Step 1: Identification of Performance Behaviors

In this first step the critical behaviors that make a significant impact on performance (making or selling a product or providing a service to clients or customers) are identified. In every organization, regardless of type or level, numerous behaviors are

occurring all the time. Some of these behaviors have a significant impact on performance, and some do not. The goal of the first step of O.B. Mod. is to identify the critical behaviors the 5 to 10 percent of the behaviors that may account for up to 70 or 80 percent of the performance in the area in question.

The process of identifying critical behaviors can be carried out in a couple of ways. One approach is to have the person closest to the job in question the immediate supervisor or the actual jobholder determine the critical behaviors. This goes hand in hand with using O.B. Mod. as a problem-solving approach for the individual manager or a team. Its advantages are that the person who knows the job best can most accurately identify the critical behaviors, and, because that person is participating, he or she may be more committed to carrying the O.B. Mod. process to its successful completion.

Another approach to identifying critical behaviors would be to conduct a systematic behavioral audit. The audit would use internal staff specialists and/or outside consultants. The audit would systematically analyze each job in question, in the manner that jobs are analyzed using job analysis techniques commonly employed in human resource management. The advantages of the personal approach (where the jobholder, immediate supervisor and/or team makes a vital input into the audit) can be realized by the audit. In addition, the advantages of information from those closest to the action and consistency can be gained.

Regardless of the method used, there are certain guidelines that can be helpful in identifying critical behaviors. First, only direct performance behaviors are included. A team's lack of com-

mitment and teamwork or someone's "goofing off" all the time is unacceptable. Only direct performance behaviors such as absenteeism or attendance, tardiness or promptness, or, most importantly, doing or not doing a particular task or procedure that leads to quantity and/or quality outcomes play the major role in O.B. Mod. Something, like goofing off is not acceptable because it is not operationally measurable. It could be broken down into measurable behaviors such as not being at the workstation, being tardy when returning from breaks, spending time at the water cooler, disrupting coworkers, playing computer games or surfing for personal reasons, and even socializing with, coworkers. However, for a behavior to be identified as a critical behavior appropriate for O.B. Mod., there must be a positive answer to the questions: (1) Can it be directly measured? and (2) Does it have a significant impact on a performance outcome?

Most organizations do not have problems with their technology or the ability or training of their people, but they have many behaviorally related performance problems. Functional behaviors (those that contribute to performance goals) need to be strengthened and accelerated in frequency, and dysfunctional behaviors (those that detract from, or are detrimental to, performance goals) need to be weakened and decelerated in frequency. As in the initial step of any problem-solving process, these behaviors must be properly identified, or the subsequent steps of O.B. Mod. become meaningless for attaining the overall goal of performance improvement.

Step 2: Measurement of the Behavior

After the performance behaviors have been identified in

step 1, they are measured. A baseline measure is obtained by determining (either by observing and counting or by extracting from existing records) the number of times that the identified behavior is occurring under existing conditions. Often this baseline frequency is in and of itself very revealing. Sometimes it is discovered that the behavior identified in step 1 is occurring much less or much more frequently than anticipated. The baseline measure may indicate that the problem is much smaller or much bigger than was thought to be the case. In some instances, the baseline measure may cause the "problem" to be dropped because its low (or high) frequency is now deemed not to need change. For example, attendance may have been identified in step 1 as a critical behavior that needed to be improved. The supervisor reports that the people "never seem to be here." The baseline measure, however, reveals that on average there is 96 percent attendance, which is deemed to be acceptable. In this example, the baseline measure rules out attendance as being a problem. The reverse, of course, could also have occurred. Attendance may have been a much bigger problem than anticipated. "The purpose of the baseline measure is to provide objective frequency data on the critical behavior. A baseline frequency count is an operational definition of the strength of the behavior under existing conditions. Such precise measurement is the hallmark of any scientific endeavor, and it separates O.B. Mod. from more subjective human resource management approaches, such as participation. Although the baseline is established before the intervention to see what happens to the behavior as a result of the intervention, it is important to realize that measures are taken after the intervention as well. Busy managers may feel that they do

not have time to record behavioral frequencies objectively, but, at least initially, they should record them in order to use the O.B. Mod. approach effectively. Most measures, however, can be taken from existing archival data (e.g., quality and productivity numbers) that are gathered for other purposes and can be easily obtained for this measurement step of O.B. Mod.

Step 3: Functional Analysis of the Behavior

Once the performance behavior has been identified and a baseline measure has been obtained, a functional analysis is performed. A functional analysis identifies both the antecedents (A) and consequences (C) of the target behavior (B), or, simply stated, an A-B-C analysis is performed. As discussed under behavioristic learning theory and operant conditioning, both the antecedent and the consequent environments are vital to the understanding, prediction, and control of human behavior in organizations. Remember that in an operant approach, cognitive mediating processes do not play a role. Such an omission may detract from the comprehensive understanding of organizational behavior and the analysis of modeling and self-control processes, but for pragmatic application, an A-B-C functional analysis may be sufficient.⁸⁸ In the A-B-C functional analysis, A is the antecedent cue, B is the performance behavior identified in step 1, and C is the contingent consequence. Table 16.3 identifies some of the As, Bs, and Cs for attendance

Application Example FUNCTIONAL ANALYSIS IN ACTION

In an actual case of an O.B. Mod. application, a production supervisor in a large manufacturing firm identified unsche-

duled breaks as a critical behavior affecting the performance of his department. It seemed that workers were frequently wandering off the job, and when they were not tending their machines, time and irrecoverable production was lost. When a baseline measure of this critical behavior was obtained, the supervisor was proved to be right. The data indicated that unscheduled breaks (defined as leaving the job for reasons other than to take a scheduled break or to obtain materials) were occurring in the department on a relatively frequent basis. The functional analysis was performed to determine the antecedent(s) and consequence(s) of the unscheduled-break behavior. It was found that the clock served as the antecedent cue for the critical behavior. The workers in this department started work at 8 a.m., they had their first scheduled break at 10 a.m., and they had lunch at noon. They started again at 1 p.m., had a break at 3 p.m., and quit at 5 p.m. The functional analysis revealed that almost precisely at 9 a.m., 11 a.m., 2 p.m., and 4 p.m., a number of workers were leaving their and going to the rest room. In other words, the clock served as a cue for them to take an unscheduled break midway between starting time and the first scheduled break, between the first scheduled break and lunch, and between the scheduled afternoon break and quitting time. The clock did not cause the behavior; it served only as a cue to emit the behavior. On the other hand, the behavior was under stimulus control of the clock because the clock dictated when the behavior would occur. If the consequence, however, was what was maintaining the behavior. The critical behavior was a function of; consequences. The functional analysis revealed that the consequence of the unscheduled-break behavior was escaping from a

dull, boring task (that is, tri" unscheduled-break behavior was being negatively V inforced) and /or meeting with coworkers and friend to socialize and have a cigarette (that is, the unscheduled-break behavior was being positively reinforced) Through such a functional analysis, the antecedent and consequences are identified 50 that an effectivly intervention strategy cari be developed and absenteeism. A review of absenteeism found work unit size, worker responsibility, and organizational scheduling to be three potential antecedent influences that could be used to improve employee attendance, and feedback, rewards, and punishers to be effective attendance control procedures.

This functional analysis step of O.B. Mod. brings out the problem-solving nature of the approach. Both the antecedent cues that emit the behavior, and sometimes control it, and the consequences that are currently maintaining the behavior must be identified and understood before an effective intervention strategy can be developed. In this step, the question may be asked as to whether the employee can do the identified performance behavior if his/her life depended on it. If the answer is "no," then there may be an "A" problem (i.e., equipment, training, even expectations) that must be attended to. However, this is usually not the case. The human resources of an organization can do the identified critical performance behavior if their lives depend on it, but they are not doing it. Then this becomes a "C" problem. They know how to do the desired performance behavior and there is all the necessary support to do it, but there are not reinforcing consequences. This lack of reinforcing consequences is the major problem and challenge facing behavioral management. The accompanying Application Exam-

ple: Functional Analysis in Action gives the functional analysis of a production supervisor's problem of his workers' taking unscheduled breaks.

Step 4: Development of an Intervention Strategy

The first three steps in an O.B. Mod. approach are preliminary to this action step, the intervention. The goal of the intervention is to strengthen and accelerate functional performance behaviors and/or weaken and decelerate dysfunctional behaviors. There are several strategies that can be used, but the main ones are positive reinforcement and punishment-positive reinforcement.

A Positive Reinforcement Strategy

Positive, not negative, reinforcement is recommended as an effective intervention strategy for O.B. Mod. The reason is that positive reinforcement represents a form of positive control of behavior, whereas negative reinforcement represents a form of negative control of behavior. Traditionally, and to a large extent still today, organizations depend on negative control. People come to work in order not to be fired, and they look busy when the supervisor walks by in order not to be punished. Under positive control, the person behaves in a certain way in order to receive the desired consequence. Under positive control, people come to work in order to be recognized for making a contribution to their department's goal of perfect attendance, or they keep busy whether the supervisor is around or not in order to receive incentive pay or because they get social recognition/attention and feedback for their good work. Positive control through a positive reinforcement intervention strategy is much more effective and longer lasting than negative

control. It creates a much healthier and more productive organizational climate.

A positive reinforcer used as an O.B. Mod. intervention strategy could be anything, as long as it increases the performance behavior. Most often money is thought of as the logical, or sometimes the only, positive reinforcer available to managers using this approach. However, as the discussion of monetary reward systems in Chapter 5 and earlier in this chapter points out, money is potentially a very powerful reinforcer, but it often turns out to be ineffective because it is not contingently administered as a consequence of the behavior being managed. Besides money, positive reinforcers that are also very powerful, readily available to all behavioral managers, and cost nothing are the social reinforcers (attention and recognition) and performance feedback. These reinforcers (money, recognition, and feedback) can be and, as has been demonstrated through research,⁹⁰ have been used as an effective O.B. Mod. strategy to improve employee performance. In fact, the most recent evidence shown in Figure 16.5 indicates that when these three reinforcers are used in combination in the intervention, they produce a stronger (synergistic) effect and probability of success than any of the reinforcers used by themselves, the sum of the individual effects, or the combination of any two of the interventions. 1

A Punishment-Positive Reinforcement Strategy

There is little debate that a positive reinforcement strategy is the most effective intervention for O.B. Mod. Yet realistically it is recognized that in some cases the use of punishment to weaken and decelerate undesirable behaviors cannot be avoided. This would be true in the case of

something like unsafe behaviors that need to be decreased immediately. However, as was pointed out earlier, so many negative side effects such as hate and revenge accompany the use of punishment that it should be avoided if at all possible. Punished behavior tends to be only temporarily suppressed; for example, if a supervisor reprimands a subordinate for some dysfunctional behavior, the behavior will decrease in the presence of the supervisor but will surface again when the supervisor is absent. In addition, a punished person becomes very anxious and uptight; reliance on punishment may have a disastrous impact on employee satisfaction and commitment and create unnecessary stress.'

Perhaps the biggest problem with the use of punishment, however, is that it is very difficult for a supervisor to "switch roles from punisher to positive reinforcer. Some supervisors and managers rely on a negative approach so much in dealing with their associates that it is almost impossible for them to administer positive reinforcement effectively. This is a bad situation for the management of human resources because the use of positive reinforcement is a much more effective way of changing employee behavior. If punishment is deemed necessary, the desirable alternative behavior (for example, safe behavior) should be positively reinforced at the first opportunity. Use of this combination strategy will cause the alternative desirable behavior to begin to replace the undesirable behavior in the person's behavioral repertoire. Punishment should never be used alone as an O.B. Mod. intervention. If punishment is absolutely necessary, it should only be used in combination with positive reinforcement of the desirable alternative behavior.

Step 5: Evaluation to Ensure Performance Improvement

A glaring weakness of most human resource management programs is the absence of any systematic, built-in evaluation. A comprehensive analysis of the evaluation of human resources programs concluded that the traditional approach has been "to review a program with one or two vice presidents at the corporate office, various managers in the field, and perhaps a group of prospective trainees. It continues to be used until someone in a position of authority decides that the program has outlived its usefulness. All of this is done on the basis of opinion and judgment."⁹² Such haphazard evaluations have resulted in the termination of some effective programs and the perpetuation of some ineffective ones. In either case, there are severe credibility problems, and today all programs dealing with people, whether they are government social service programs or human resource management programs, are under the pressure of evaluation and accountability. Human resource managers no longer have the luxury of just trying something new and different and hoping they can improve performance. Today there is pressure for everything that is tried to be proved to have value. As in the case of the validity of selection, training, and appraisal techniques, systematic evaluations of all human resource management techniques should have been done all along.

O.B. Mod. attempts to meet the credibility and accountability problems head on by including evaluation as an actual part of the process. In this last step of the approach, the need for Kirkpatrick's well-known four levels of evaluation (reaction, learning, behavioral change, and performance improvement) is stressed. The reaction level refers

simply to whether the people using the approach and those having it used on them like it. If O.B. Mod. is well received and there is a positive reaction to it, there is a better chance of its being used effectively. In addition, reaction evaluations are helpful because (1) positive reactions help ensure organizational support, (2) they can provide information for planning future programs, (3) favorable reactions can enhance the other levels of evaluation (learning, behavioral change, and performance improvement), and (4) they can provide useful comparative data between units and across time.

The second level of evaluation is learning, which is especially important when first implementing an O.B. Mod. approach. Do the people using the approach understand the theoretical background and underlying assumptions and the meaning of, and reasons for, the steps in the model? If they do not, the model will again tend to be used ineffectively. The third level is aimed at behavioral change. Are behaviors actually being changed? The charting of behaviors started in step 2 of the O.B. Mod. process gives objective data for this level of evaluation. The fourth and final level, performance improvement, is the most important. The major purpose of O.B. Mod. is not just to receive a favorable reaction, learn the concepts, and change behaviors. These dimensions are important mainly because they contribute to the overriding purpose, which is to improve performance. "Hard" measures (for example, data on quantity and quality, turnover, absenteeism, customer complaints, customer satisfaction, employee grievances, safety, length of patient stay, number of clients served, sales revenue, and rate of return on investment) and scientific methodology are used whenever possible to systematically

evaluate the impact of O.B. Mod. on performance.

Application of Behavioral Management

There is a considerable body of research that has evaluated the effectiveness of behavioral performance management in general and the five-step O.B. Mod. approach in particular. It has been widely applied in manufacturing as well as in nonmanufacturing.

536 Part Four Managing and Leading for High Performance service-oriented organizations. In addition to the direct application of O.B. Mod. as described, considerable basic research has been conducted on operant and social learning and social cognitive variables in experimental psychology. For many years and in very recent times, a number of studies have assessed the application of the behavioral management approach to improving employee performance in a number of different areas. The following summarizes these areas:

1. Employee productivity. Most applications by far have focused on performance output. The considerable number of research studies clearly indicate that employee productivity or task completion is positively affected by behavioral management techniques. The performance improvement is for both quantity and quality of employee output and cuts across virtually all organizational settings and all intervention techniques.

2. Absenteeism and tardiness. This is probably the second-biggest area of application. Studies that have examined this area have typically used small monetary incentives or lottery incentive systems for attendance or promptness and/or punishers for absenteeism or tardiness. One extensive search of this literature found very positive results.⁹⁵

The six most sound methodological studies reported an 18 to 50 percent reduction in the absence rate and a 90 percent reduction in the frequency of tardiness. One study found a positive, causal impact that an O.B. Mod. program had on the attendance of employees in a bank.⁹⁶

3. Safety and accident prevention. Most organizations, especially manufacturing firms and others in which dangerous equipment is used, are very concerned about safety. However, because accidents occur at such a relatively low frequency, most studies have focused on reducing identifiable safety hazards or increasing safe behaviors (for example, wearing earplugs, which went from 35 to 95 percent compliance according to one study;⁹⁷ wearing hard hats; and keeping the safety guard in place on dangerous equipment). A review of the research indicates the considerable success that behavioral management techniques have had in these areas.⁹⁸ Some actual company examples are Boston Gas, where employees without accidents are eligible for lottery drawings; Virginia Power, where employees can win from \$50 to \$1,000 for safe work habits; Southern New England Telecommunications, which gives gift coupons to employees without accidents; and Turner Corporation, a New York-based engineering and construction firm, where employees can earn company stock if they meet safety goals. All these companies report lower accident rates through the use of a behavioral management approach. Southern Fineblanking, a 225-employee metal stamping plant in South Carolina, reported a 33 percent reduction in accidents, after implementing a behavioral management program aimed at safety, and the average cost per injury decreased from \$1,400 to \$500.⁹⁹

4. Sales performance. Sales managers and trainers have traditionally relied on internal motivation techniques to get their salespeople to improve their performance. For example, one behavioral performance management consultant tells about a company that gave its sales personnel a typical high-powered, multimedia training program, which supposedly taught them effective selling skills. However, when the enthusiastic trainees finished the program and actually tried the things presented to them in the program, they received little, if any, feedback or reinforcement. Within a few weeks the enthusiasm began to wane, and, most important, actual sales performance began to decline.¹⁰⁰ In other words, even though these salespeople had probably acquired effective selling skills during their training, the environment did not support (reinforce) the use of these skills. A behavioral performance management approach, in which important selling behaviors such as customer approach, suggestive statements, and closing statements are identified, measured, analyzed, intervened in, and evaluated, would be an alternative to the motivation-skill-teaching approach. A comprehensive review of the behavioral approach to sales in restaurants, retail stores, wholesale establishments, and telephone operations found considerable success.¹⁰¹ When a combination of antecedent and consequence intervention strategies was used, dramatic improvements were shown in areas such as wine and dessert sales, average customer transactions, customer assistance, sales forecasting, sales-call frequency, sales of telephone services, and airline reservations. A study of fast-food restaurants also found that antecedent prompts ("Can I get you some fries with that?") significantly increased consumer

purchases,¹⁰¹ and another more recent study in the same industry indicated a significant increase in customer service.¹⁰³ The successful application of O.B. Mod. to the selling, absent-from-the-workstation, and idle-time behaviors of clerks in a large retail store was also found.

Although these results are not exhaustive and do not always reflect the exact O.B. Mod. model outlined in this chapter, they are representative of the growing application of the behavioral performance management approach. In addition, both comprehensive qualitative and quantitative (meta-analytic) reviews strongly support the findings.

Manufacturing versus Service Applications

As cited throughout, the specific O.B. Mod. model has been directly tested by basic research and has been found to have positive performance results in both manufacturing¹⁰⁷ and service organizations (retail, restaurants, banking, and hospitals).¹⁰⁸ The O.B. Mod. approach has also "gone international" and has been shown to have a positive impact on the performance behaviors and output of Russian factory workers, retail clerks,¹¹⁰ and most recently South Korean telecommunication employees.¹¹¹

The two Stajkovic and Luthans meta-analyses mentioned earlier and, especially, the one that specifically reviewed O.B. Mod. studies (as opposed to the latest one on all behavioral management studies) and is utilized in the principles at the end of the chapter, examined the relationship between O.B. Mod. as defined here and task performance." The overall result of the O.B. Mod. meta-analysis was, on average, an impressive 17 percent increase in task performance (as indicated, it was

16 percent for all behavioral management studies). Further analysis revealed that O.B. Mod. had a stronger average effect in manufacturing firms (33%) than in service organizations (13%), but the O.B. Mod. approach was highly significant in both. The difference in application effectiveness of O.B. Mod. between manufacturing and service organizations was explained as (1) the definition and accurate assessment of performance outcomes; and (2) the nature of the employee behaviors and work processes involved in the delivery of performance outcomes. The first point refers to the difference between the definition and measurement of the more vague and complex service organization performance outcomes (e.g., customer satisfaction, return business) versus tangible performance outcomes (e.g., productivity and quality) in manufacturing organizations. The second point refers to the difference between specifying service delivery employee behaviors and processes that go into making a tangible product. Service performance behaviors and outcomes are more complex and less identifiable than those found in manufacturing organizations."

So, although O.B. Mod. may be more difficult to apply in service than in manufacturing organizations, it still works in both, and the challenge is to make it even more effective in service applications. The overall implications of these findings from the meta-analyses are that behavioral management systematically applied through steps such as the O.B. Mod. model can help meet the performance improvement challenges facing today's organizations.

538 Part Four Managing and Leading for High Performance
Summary Learning is a major psychological process, but it has not been as popular in the

study of organizational behavior as constructs such as personality, attitudes, or motivation. Also, it has not been generally recognized that there are different types of learning and different theoretical explanations of learning (behavioristic, cognitive, and social). Despite the controversy surrounding learning theory, there are many accepted principles of learning that are derived largely from experimentation and the analysis of operant conditioning. Reinforcement is generally recognized as the single most important principle in the learning process and is most relevant to behavioral performance management. On the basis of the classic law of effect, or "Laws of Behavior," reinforcement can be operationally defined as anything that increases the strength of a behavior and that tends to induce repetitions of the behavior that preceded the reinforcement. Reinforcers may be positive (the application of a desirable consequence) or negative (termination or withdrawal of an undesirable consequence), but both have the impact of strengthening the behavior and increasing its frequency. Punishment, on the other hand, decreases the strength and frequency of the behavior. There is also the special case of extinction (no consequence) that also will decrease the behavior over time.

The major direct application of learning theories and the reinforcement principle in particular is behavioral performance management. Both financial and nonfinancial (social attention/recognition and performance feedback) are important but somewhat complex reinforcers that must be carefully applied in behavioral performance management. Behavioral management can be effectively applied through the O.B. Mod. steps: identify the performance-related behavior; measure it to deter-

mine the baseline frequency; functionally analyze both the antecedents and the consequences of the behavior (A-B-C); intervene through a positive reinforcement strategy to accelerate the critical performance behaviors; and evaluate to make sure the intervention is, in fact, increasing performance. The behavioral management approach in general and O.B. Mod. in particular have been demonstrated to have a significant positive impact on employee performance in both manufacturing and nonmanufacturing service-oriented organizations.

Ending with Meta-Analytic Research Findings OB PRINCIPLE:

The use of organizational behavior modification (O.B. Mod.) increases employee performance.

Meta-Analysis Results:

[19 studies; 2,818 participants; $d = .51$] On, average, there is a 64 percent probability that utilizing the five-step O.B. Mod. model to systematically manage performance-related employee behavior will lead to higher performance than not using the O.B. Mod. approach. Further analysis indicated that the effect of O.B. Mod. interventions on performance is moderated by the type of organization and contingent reinforcer used. The effect of O.B. Mod. was found to be greater in manufacturing over service organizations. There were no significant differences among monetary, feedback, and social recognition interventions in manufacturing, but certain combinations had a bigger impact in service organizations.

Conclusion:

As you have learned in this chapter, the overriding premise of reinforcement theory

is that behavior is a function of its contingent consequences. This is an external, behavioral paradigm as opposed to the internal, cognitive paradigm that served as the foundation for the topics of perception, attribution, personality, attitudes, and motivation. Whereas job design and goal setting are application techniques for the cognitive paradigm, O.B. Mod. represents an effective method of applying the behavioral paradigm to manage employee behavior for performance improvement. In particular, by training supervisors and managers in the five-step O.B. Mod. model of identifying, measuring, analyzing, intervening, and evaluating, there is a proven way to improve performance. Importantly, besides monetary reward interventions, no-cost performance feedback and social attention/recognition are found to be effective ways to improve employee performance using the O.B. Mod. approach to behavioral performance management.

Source: Adapted from Alexander D. Stajkovic and Fred Luthans, "A Meta-Analysis of the Effects of Organizational Behavior Modification on Task Performance," *Academy of Management Journal*, Vol. 40, No. 5, 1997, pp. 1122-1149.

() : Managing and Leading for High Performance, shf : 509-538*

Außenpolitik der Türkei *

BY Ahmet DAVUTOĞLU**

Seit der nahen (modernen) Geschichte gibt es ständige Konflikte mit dem Lösen von Weltproblemen und neue Wege der Herangehensweise die offengelegt werden. Es ist zu einer richtigen Beziehung gekommen. Die seit dem 17. Jahrhundert durchgeführten grossen Kriege haben Grundbausteine und Vereinbarungen für eine neue Ordnung gebracht. Anhand des Beispiels ist festzustellen, dass der Vestfalya Vertrag von 1648 nach der Unterzeichnung des Dreissigjährigen Krieges, mit der Beendigung der napoleonischen Kriege 1814-15 folgt der Wiener Kongress, Ende des ersten Weltkrieges die Unterzeichnung des unglücklichen Versailles Vertrag, im Jahre 1945 die Yalta Konferenz, wesentlich für die Gründung der Vereinten Nationen zur Vorbereitung. Aber jedoch der globalen Skala, die als Schlacht des Kalten Krieges gesehen werden kann, wurde im Gegensatz zu dieser Tradition in der Geschichte mit einer Vereinbarung beendet. Stattdessen, wurde die Endung mit der Niederlage des Eisernen Vorhangs und mit der Zersetzung des Sowjetunion

beendet. Aber das war keine förmliche Abschluss der Anwesenheit eines der kriegführenden Parteien, es war eine plötzliche Endung. Auch schon nach 20 Jahren am Ende des Kalten Krieges kam neben den Hindernissen, die durch die neu entstehende Weltordnung sich entwickelten, ein anderes neues internationales politisches und gesetzliches System, welches aus diesem Grund nicht offiziell gegründet werden konnte. Stattdessen ist ein vorübergehendes Team, das aus taktischer Absicht und den spezifischen Konflikten erwidert, auf angewandten Vereinbarungen ausgeübt. Von der Region Berg-Karabach bis Zypern, und danach bis zur verknoteten, unerlöschlichen Zwietracht von Israel und Palästina, wurden die Geschehnisse wie die Wiederherstellung von Waffenstillstand und das Problem des Blutvergießens mit Erfolg gelöst, doch das Thema, um den umfangreichen Frieden herzustellen, blieb unvollständig. Generell ist insgesamt zu sagen, dass die heutige Situation die Verschiedenheit der internationalen Akteure zur verbesserten Qualität und die

Außenpolitik zur Komplikation geführt hatten.

**www.foreignpolicy.com/articles/2010/05/20/turkeys_zero_problems_foreign_policy*

***Außenminister der Türkei*

Das interdisziplinäre Denken: Eine Informations-Ästhetik

Von Jacques Rancière*

Was sollte man unter der Anfrage "Informations-Ästhetik" verstehen? Das heißt jedoch nicht, dass die Formen der Informationen auf einer Baugröße beruhen. Ausdrücklich muss solch eine Dimension als ein ergänzendes Motiv nicht enthalten sein, denn in jeder Hinsicht ist die Information schon immanent vorausgesetzt. Zurück bleibt nur noch zu verstehen, was es zu bedeuten hat. Zur These, zur der ich kommen möchte, ist sehr einfach: Das Sprechen über die ästhetische Dimension des Wissens ist das Sprechen über das Wissen, welches in Praxis und Konzept unterschieden wird- es ist die Größe der Unwissenheit.

Dieser Satz fordert deutlich eine Voraussetzung über die Bedeutung der "Ästhetik". Es ist die These: Die Ästhetik ist, sowie sie nicht die Theorie der Kunst und Schönheit ist, nicht die Theorie der Empfindung. Die historisch bestimmte Ästhetik, die eine besondere Regelung der Sichtbarkeit und Verständlichkeit zeigt, ist das Konzept mit seinen Kategorien der sinnlichen Erfahrung, welches

von neuem an Bedeutung gewinnt. Es ist die eine Art von Erfahrung, die Kant in seiner Kritik Yargıgücü systematisiert. Nach Kant ist die ästhetische Erfahrung das, was eine gewisse Abweichung von den üblichen Bedingungen der sinnlichen Erfahrungen erfordert. Dies ist eine doppelte Verneinung, die er zusammengefasst hat. Eine Form der ästhetischen Begreifung ist unbegrifflich. Ein Künstler nimmt nicht die Form an, die Kenntnis eines bestimmten Stoffes. Aus diesem Grund sind die Gründe der Schönen von den Künstlern getrennt. Außerdem kann ein Objekt entweder gewünscht oder es kann aufgrund offensiver Gründen getrennt gehalten werden. Nun können wegen den doppelten Verneinungen die Auswertung nur für die Kunstwerke mit neuen Bedingungen nicht anerkannt werden. Ebenfalls wird die Verschiebung der üblichen Bedingungen von gesellschaftlicher Erfahrung bestimmt definiert. Kant erklärt dies anhand des Beispiels des Palastes, welches am Anfang der Kritik des Yargıgücü's ist; ist nun ist hier die ästhetische Yargıgücü eine Zusch-

austellung des bedeutungslosen Reichtums oder ist es das, was die Arbeiter versuchen zu erschaffen, wobei sie bei der Arbeit große Mühe erbracht haben im Wissen (savoir) der Nichtzuschauendem, das Format isoliert sich. Um beurteilen zu können, ob der Palast einen ästhetischen Stil hat, muss es nach dem Schriftsteller ignoriert werden.

Der Kapitalismus ist gegen die Wissenschaft(*)

Von **Mike PALECEK***

Da der Kapitalismus stän-dig neue Entdeckungen, eine erweiterte Tech-nologie und wissenschaftliche Entwicklungen fördert, befinden wir uns aufgrund dieser in einem bombardierten Myhtos, wobei in der Tat das Umgekehrte wahr ist. Der Kapitalismus übertrifft jeden Aspekt der menschlichen Entwicklung wobei es in der Wissenschaft und Technik keine Ausnahme gibt.

Da der Kapitalismus ständig neue Entdeckungen, wissenschaftliche Entwicklungen und eine erweiterte Technologie fördert, befinden wir uns aufgrund dieser in einem bombadiertem Mythos. Uns wird gesagt, dass durch das Gewinnstreben der kombinierten Wettbewerbe die Wissenschaft über Grenzen schreitet und große Unternehmen neue Medikamente und Behandlungen zu erfinden gefördert wird. Außerdem wird uns gesagt, dass die größte Quelle der Motivation für die menschliche Entwicklung der freie Markt sei, doch in der Tat ist das Umgekehrte wahr. Patente, Profite und Produktionsmittel des Privateigentums sind eigentlich die größten Hindernisse, die

in der vergangenen Geschichte mit der Wissenschaft konfrontierte. Der Kapitalismus übertrifft jeden Aspekt der menschlichen Entwicklung wobei es in der Wissenschaft und der Technik keine Ausnahme gibt. Im Fossil Ida kann man das junge und deutliche Muster des Privateigentums finden, welches darauf Barrieren aufstellt. Darwinius masillea, der neu "entdeckte" Lemur ist 47 Millionen Jahre alt. Alle, die sich für die Evolution interessierten, haben die Entdeckung, nämlich die Übergangsart, welche die hohen Primaten mit den Säugetieren verbindet, mit Freude angenommen.

Ida hat nach vorn gerichtete Augen und kurze Gliedmaßen als auch Daumen, die er vor den anderen Fingern halten kann. Noch bemerkenswerter sind die außerordentlichen Bedingungen, in denen er sich schützt. Das Fossil ist zu 95% geschützt. Die wichtigsten Linien seines Pelzes sind deutlich zu erkennen und Wissenschaftler konnten aufgrund der letzten Mahlzeit, welches aus Samen, Früchten und Blätter entstand, eine Magenanalyse durchführen. Die Liebhaber dieses Wendepunktes stür-

men in das Museum of Natural History in New York, um den Fossil noch einmal anzusehen.

**<http://www.marxist.com/capitalism-versus-science.htm>*

Die kapitalistische Krise und das Gespenst von Marx

Von Rick WOLFF*

Der Kapitalismus entsteht. Wann immer und wo immer er entsteht, erschafft er seinen eigenen Schatten: Kapitalismus "der modernen Gesellschaft kann sehr unterschiedlich sein, doch mit einer Errichtung eines post-kapitalistischen Wirtschaftssystems kann es besser gemacht werden" sind die Worte der Selbstkritik welches ein grundlegendes Irrtum ist. Dieser kritischer Schatten – wie auch jetzt in den Krisenphasen-bereitet sich auf den Augenblick vor, indem der Kapitalismus gegen den Felsen stößt und erschrocken werden kann. Karl Marx charakterisierte diesen Schatten in Versen als einen Gespenst der am Kapitalismus geistert.

Die heutige bekannte Finanzkrise ist ein Symptom. Die Grunderkrankung ist der Kapitalismus: Die Herstellung und der Vertrieb von Waren als auch Dienstleistungen in denen die Wirtschaft einen rücksichtslosen und zerstörerischen Kampf gründet ist ein System. Die Arbeitgeber sowohl als auch die Arbeitnehmer sollten Zusammenarbeiten um die Wirtschaft anzukurbeln, jedoch sind sie für ewig Gegner aufgrund des

periodischen Kampfes. Genau wie es heute der Fall ist! Zugleich verknüpft der Kapitalismus ebenfalls die Arbeitgeber, die sich im Kampf gegen einander im endlosen Wettbewerb stehen.

Der Arbeiter-Chef Kampf schließt sich folgendermaßen in den heutigen globalen Zusammenbruch ein. In den 1970er Jahren haben die Arbeitnehmer einen Weg gefunden, indem sie den langfristigen Anstieg der Reallöhne der Arbeitnehmer stoppen können. Um den Vorteil niedriger Löhne zu erlangen wurden Arbeitsplätze auf die Übersee verlagert und in den vereinigten Staaten zog man Frauen in den Arbeitsmarkt. Ebenfalls zog man die Löhne runter, indem Computer und andere Maschinen Arbeitnehmer ersetzen und man gering bezahlte Einwanderer einstellte. Zugleich wurde mehr Ware zum Verkaufen produziert, worauf vorsehbare Ergebnisse folgen... Auf der einen Seite stiegen die unternehmensgewinne schnell an (Nachdem die Arbeiter nicht mehr genug bezahlt wurde, haben sie begonnen mehr zu produzieren). Andererseits erwies sich nach einigen Jahren, dass die stagnierenden Löhne der Arbe-

itnehmer trotz ihrer Bemühungen für den Kauf unzureichend war. Zusammengefasst wie der Kapitalismus funktioniert; die Arbeitgeber können nicht alles, was alle arbeitslos endenden Arbeiter produziert haben, verkaufen. Und natürlich verschärft dies nur das Problem.

**<http://mrzine.monthlyreview.org/2008/wolff260908.html>*

Oh, würden doch unsere Universitäten zu Wort kommen

Sülayman Faruk GÖNCÜOĞLU

Stadt Istanbul Kulturgeschichten Forschungszentrum
(farukgoncuoglu@yahoo.com)

In den Jahren 1848 hat man begonnen die Fortsetzung der Sekundarstufe II, die der heutigen Bedeutung, in eine "alle Wissenschaften in einem Internat" zu bringen, das heißt, einen High-School-Konzept zum Ausdruck zu bringen. Auch wenn versucht wird im gleichen Jahr diese Gedanken zu verwirklichen, sehen wir die ersten Ergebnisse der Bemühungen erst im Jahre 1870. Das erste Konzept für den Begriff Darülfün wurde vom Bildungsministerium durchgeführt und die ersten Gedanken wurden in einer weiteren Form verwirklicht.

Den Verständnis einer Universität, welches wir als "einschließlich aller Wissenschaften" definiert haben, hat sich nicht völlig zu einer Rute entwickeln können. Dem Bildungssystem waren wir weder als Staat noch als Gemeinde fremd, aber seit dem Dasein des Bildungssystems, wessen Wurzeln auf dem Alten beruhen, benötigte unser Bildungssystem mit der Berücksichtigung der alltäglichen Bedingungen neue Überarbeitungen um neue Methoden zu erreichen.

Es ist offensichtlich, dass die Bemühungen, neue Bildungsmethoden anzuschaffen, nicht

verwirklicht werden können. Wenn wir uns fragen sollten weshalb, dann stellt sich heraus, dass es der Bestand unseres Bildungssystems ist, welches eine sehr alte Tradition hat und seit langem im Laufendem ist und zugleich sich auf eine Meister-Lehrling Beziehung bezieht. Und dieses System war sehr gut im Laufendem. Im heutigen Sinne brachte der sogenannte Zwischen-personal eine Notwendigkeit für das technische Personal mit Fachwissen auf dieses Systems. Auf der anderen Seite war die religiösen und medizinischen Anwendung der Bildung nicht anders. In der madrasah Bildung unterschieden sich die Meister-Lehrling Tradition von der, der Lehrer-Schüler Form nicht in der Anwendung.

Außerdem hatte dieses System keine instabilen Seiten. Trotzdem gab es jedoch Mängel. Wir können nämlich nicht sagen, dass die moderne Bildung, die wir heute versuchen aufzustellen, ausgezeichnet ist. Außerdem entwickelt sich das Bildungswesen im Zeitraum der technischen, demografischen und politischen Entwicklungen, sowie es sich selbst erneuert hat.

In dem sich wandelnden Bedürfnissen der Welt, war ne-

ben der beruflichen Fachkompetenz "einschließlich aller Wissenschaften" die Praxis und die Verbreitung der Hochschulbildung erforderlich. In diesem Sinne ist es die erste gesundheitliche Anwendung, d.h. als die erste Aufgabe des Staates, die er speziell zu erfüllen hat, die erst in der Epoche des Abdülhamid II. zu erleben war.

Das Management der Verhaltensleistung(*)

Dr. Ed LAWLER

Zusammenfassung

Lernen ist meistens ein psychologischer Prozess, der jedoch nicht so beliebt wie die Konzepte des organisatorischen Verhaltens wie Persönlichkeit, Einstellung und Motivation wurde. Gleichzeitig ist auch die Perspektive unbekannt, dass Lernen Verhaltens-, kognitiven und soziale Aspekte besitzt.

Trotz der vielen gegenteiligen Lerntheorien hat das Lernen zu einem großen Teil durch die Erfahrung und der Analyse der operanten Konditionierung einen gemeinsamen Anblick. Die Verstärkung des Lernprozesses gilt als das wichtigste Prinzip und ist eng mit dem Management der Verhaltensleistung verbunden. Nach dem Gesetz der klassischen Domänen ist die Verstärkung alles, was die Wiederholung des Verhaltens fördern und dieses Verhalten auch gestärkt wird. Die Verstärkung kann positiv oder negativ sein, aber beides erhöht die Tendenz und die Häufigkeit des Verhaltens. Auf der anderen Seite reduziert die Häufigkeit von kriminellem Verhalten und die Tendenz. Außerdem bei dem so-

nannten Ereignis des Aussterbens (nicht auf dieses Verhalten reagieren) gibt es eine Häufigkeit des Verhaltens, die mit der Zeit abnimmt.

Die direkte Anwendung des Lernens und das Verstärkungsprinzip ist zum größten Teil die Verwaltung der Verhaltensleistung. Das materielle sowie das immaterielle Feedback ist sehr wichtig.

Den regelmäßigen Verhaltensänderung kann mit dem Ansatz der Verwaltung der Verhaltensweise effizient mit den folgenden Schritten angewandt werden, definieren Sie das leistungsbezogene Verhalten, messen Sie, wie oft es geschehen ist, analysieren Sie die Situation am Anfang und am Ende die Ergebnisse (ABC), mit der Taktik der positiven Verstärkung stören Sie eine Zeit lang und erhöhen Sie die Frequenz des Verhaltens der kritischen Leistung, bewerten Sie die Wirkung der Störung und überprüfen Sie die Steigerung der Performance. In der Regel wurden die Verwaltung der Verhaltensleistung und speziell dazu die regelmäßige Verhaltensänderung gezeigt, um die Per-

formance der Arbeitnehmer in den Bereichen wie Produktionsgewerbe sowie in der Serviceorganisationen zu steigern.

(*): *Managing and Leading for High Performance*, shf : 509-538

DAS INTERNATIONALE RECHT AUF SELBSBESTIMMUNG UND DIE FRAGE TSCHECCHIENS AUS DER POLITISCHEN PERSPEKTIVE

Ass. Doz. Dr. Abdülkadir AKIL
İstanbul Handels Universität juristische Fakultät
Internationale juristische Hauptfach Abteilung

Canan KÜÇÜKALİ
Richter

EINFÜHRUNG

“Das Recht der Völker auf Selbstbestimmung (The Self-Determination of Peoples)”, nach dem Denker Aristoteles aus der Antike, bezieht sich der Gedanke

“Das Erreichen erfolgt nicht mit großen Imperatoren, sondern besser mit den Stadt-Staaten” auf die Beschreibung der 159 Stadt-Staaten in Griechenland. Dieses Konzept, wel-

ches mit ihren verschiedenen internationalen Vereinbarungen und Abkommen immer noch aktuell und unterliegen sind, ist ein solches flexibles Konzept, wobei Länder ihre internationalen Rechtsvorschriften annehmen, aber mit ihren Gedanken, dass sie ihren eigenen Bedingungen schaden, meiden sie es ihre Definitionen herzustellen und aufgrund der unbestimmten Grenzen entwickeln sich Diskussionsthemen in unserem Alltag. Darüber hinaus ist hinzu-

weisen, dass egal wie sehr sie in sich verflochten sind, die Konzepte des Rechts der Selbstbestimmung von der, der Minderheitsrechte unterschiedlich sind. Aus diesem Grund wird unser Thema hier nur im Rahmen des Konzepts der Selbstbestimmung betont werden.

In Zentralasien und den Kaukasus-Staaten erschweren Ölkriege und Rohrleitungen die staatlichen, nationalen und zwischenbetrieblichen Probleme.

Ist der Panturkismus zur Volkstümlichkeit oder zum Nationalismus näher?

Mesut MEZKİT
Forscher - Autor
(mmezkit@hotmail.com)

Die Frage, ob die Idee des Panturkismus näher zum Rassismus oder zum Nationalismus ist, ist einer der verwirrendsten Fragen.

Die Gestaltung für den ideologischen Zweck einer Gesellschaft sind Konzepte wie Rassismus, Nationalismus, Volkstümlichkeit in dem Grad sehr wirksam wie die der Macht der Hauptelemente, die dieser Lehre in Maßnahmen lenken.

Der Kampf um das Dasein einer Nation drückt Strömungen aus, dass grundlegende Werte der Nation in entgegengesetzte Richtungen nicht auf eine Karte

zu setzen sind, der wahre Geist einer Gesellschaft, der sich nicht mit der Lehre befasst, sich im Laufe der Zeit eine umwandeln wird, ist eine Tatsache der Geschichte. Die Suche nach dem Ausweis des Rezeptschreibers, welcher eine umgekehrte Reaktion vollzogen hat, ist die Verwirklichung der politischen Geschichte. (Die Personen, die die zukünftigen Führer eines Landes, einer Nation, eines Volkes...

Im Prinzip sollten die Personen mit dem bewundernswertem Ziel, ihre Nation ins Licht zu tragen, unvergesslich

sein. Deshalb ist es schwierig einen gemeinsamen Nenner zu finden. Wenn wir der Frage “Ist der Panturkismus zur Volkstümlichkeit oder zum Nationalismus näher” aus der Perspektive mit der Antwort es sei näher zum Rassismus betrachten, dann sehen wir im Entwurf des Panturkismus die Idden der Ideologen. Nach den Angaben der Pantürken überwiegt der Aspekt der Rasse und der Aspekt der “Glaube” als den wichtigsten Element des Nationalismus wird weggelassen oder der Ansatz “Es spielt keine Rolle” ist dominierend.

www.kulturtarihi.org

kültür tarihi
araştırmaları merkezi

www.kulturtarihi.org

istanbul şehri
kültür tarihi
araştırmaları merkezi

Aydın Lisan; yeni bir insan!

Özel **Aydın**

Lisan
Kursları

İNGİLİZCE

FRANSIZCA

ALMANCA

RUSÇA

ARAPÇA

12-15 Kişilik Sınıflar

**Haftaiçl / Haftasonu
grupları**

ÜDS, KPDS, YDS, TOEFL

Ücretsiz Etüt İmkânı

Konuşma Sınıfları

**Yurtdışı Eğitim
Danışmanlığı**

Tercümanlık Hizmeti

**2,5 AYDA
MEB ONAYLI
SERTİFİKA**

AYDIN LİSAN KURSLARI
Ziraat Bankası Arka Sokağı
No:14 Kat:1 / AYDIN
Tel: 0 256 214 48 21
www.aydinlisanegitim.com